

ANTIFEBRONIUS VINDICATUS

SEU

SUPREMA

ROMANI PONTIFICIS

POTESTAS

ADVERSUS

JUSTINUM FEBRONIUM

EJUSQUE VINDICEM

THEODORUM A PALUDE

Iterum adserta, & confirmata.

PARS II.

CÆSENÆ

MDCCLXXI.

APUD GREGORIUM BLASINIUM SUB SIGNO PALLADIS

SUPERIORUM FACULTATE.

Privilegia istius Sedis, vel Ecclesiæ perpetua sunt: Divinitus radicata, atque plantata sunt: Impingi possunt: Transferri non possunt; Trahi possunt, evelli non possunt.

NICOLAUS I.

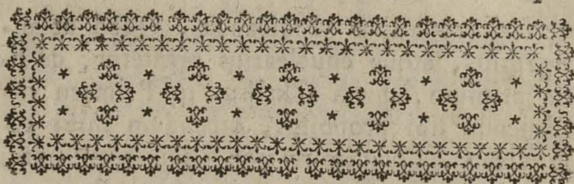
Epist. 8. *quæ est ad Michael. Imper.*

[illegible]

CONSPECTUS DISSERTATIONUM

HOC VOLUMINE CONTENTARUM.

 quam

DISSERTATIO IV.

De Pontificii Primatus natura atque adfectionibus.

CAPUT I.

Finis explicatur, quem Christus in Primatu instituendo sibi maxime proposuit. Fuit autem is Ecclesiæ unitatem fundare, ac conservare. Ad id centro quopiam opus fuit unitatis. Petrum *hoc fuisse, ejusque successores* Romanos *Pontifices Patrum, veterum Theologorum*, Gallicanæ *Ecclesiæ, Hæreticorum quoque, atque adeo* Febronii *ac* Pereiræ *consensione testatissima res est.*

I. Ræcipuum meæ cum *Febronio* controversiæ caput adgredior. Primatus is est *Romani* Pontificis. De peculiaribus ejus juribus postea videbimus. De illius natura nunc disputandum, ejusque adfectione in *Antifebronio* adsertæ a novis ad-

versarii conatibus vindicandæ. Quod ut diligentius, atque enucleatius præstetur, de fine primum, quem Christus in Primatu instituendo sibi proposuit, dicendum mihi esse video. Qua in re non illud quærimus, quæ caussa Christum impulerit, ut *Petro* potius, quam alii cuiquam Apostolorum Primatum detulerit. Atque in ea quidem quæstione non una est Patrum sententia. Nam S. *Hieronymus Petrum* ceteris a Christo prælatum censet (1), quia *Petrus* senior erat; contra *Hilarius* (2), & *Johannes Chrysostomus* (3) *Petrum* ideo Primatus dignitate ornatum ajunt, quod primo vocatus a Christo primus credidit Christo; summæ *Petri* caritati alii tribuunt, ut *Origenes*, & *Augustinus* (4); plerique insigni fidei confessioni, qua *Petrus* Christum Dei Filium præ ceteris prædicavit. Verum de hac quæstione nihil est, cur solliciti simus. Satis nobis est,

(1) *lib. I. in Jovin.*
(2) *in cap. VII. Matth.*
(3) *hom. 9. de pœnit.*
(4) *Serm. 76. & 246.* Hæc sententia nuper placuit cl. D. *Kauffmans diss. II. §. II. n. 4.* [*n. 3.* perperam est apud *Febronium*]; sed illum sugillat *Febronius* his verbis [*T. II. p. 224.*] " Sinistre profecto, quum, ut heic, " de *Petri* Primatu ejusque collatione agitur. Principes " terræ dant in compensationem amoris officia honoratiora, non sic Christus; potestque heic reponi Doctori nostro *Coloniensi*, quod Salvator *Matthæi Cap. XVI. v.23.* ubi *conversus dixit* Petro: *Vade post me Satana, scandalum es mihi: quia non sapis ea, quæ Dei sunt, sed ea, quæ hominum* ". Vide in quos hæc *Febronii* maledicta conferenda demum sint, in *Origenem* & S. *Augustinum*.

est, *Petro* fuisse Primatum a Christo collatum, quacunque demum de caussa id honoris uni *Petro* Christus Dominus duxerit deferendum. De ipsa Primatus institutione agendum, caussæque, ob quas Christus Primatem in Ecclesia sua constituerit numquam defecturum, investigandæ.

II. Has autem omnes una hæc complectitur, Ecclesiæ unitas. Nihil ea Christo commendatius fuit. Hinc *unius sponsæ*, *unius ovilis*, *unius domus* nominibus ac symbolis Ecclesia in sacris libris sæpissime designatur. *Paullus* cum primis Christi Doctoris sui præceptionibus insistens illam urget in singulis fere suis epistolis. *Solliciti*, inquit ad *Ephesios* scribens (5), *servare unitatem spiritus in vinculo pacis. Unum corpus, & unus spiritus, sicut vocati estis in una spe vocationis vestræ. Unus Dominus, una fides, unum Baptisma, Unus Deus, & Pater omnium.* Ad *Corinthios* autem epistola (6) hæc habet: *Sicut enim corpus unum est, & membra habet multa, omnia autem membra corporis quum sint multa, unum tamen corpus sunt &c. . . . Nunc autem multa quidem membra, unum autem corpus.*

III. Caussa igitur hujus unitatis Christus *alios dedit . . . Pastores & doctores ad consummationem Sanctorum in opus ministerii, do-*

(5) *Ephes. IV. 3. seqq.*
(6) *I. Cor. XII. 12. & 20.*

nec occurramus omnes in unitatem fidei (7). Sed illud præsertim necessarium duxit, ut unum Ecclesiæ suæ fundamentum constitueret: *Super* UNUM *ædificat Ecclesiam suam*, inquit *Cyprianus* (8), nempe *Petrum*, ut idem Cyprianus diserte scribit (9): *Una est Ecclesia a Christo Domino* SUPER PETRUM ORIGINE UNITATIS ET RATIONE *fundata*. Namque *exordium ab unitate proficiscitur*, *ut Ecclesia Christi* UNA *monstretur* (10). Quamobrem *Petrus*, ejusque successores *Romani* Pontifices centrum ejusdem unitatis sunt, atque appellari omnino debent. Quod *Irenæus* verbo *convenire* explicat eo loco, ubi de *Romana* agens Ecclesia ait: *ad hanc enim Ecclesiam propter potentiorem principalitatem* NECESSE EST OMNEM CONVENIRE ECCLESIAM, *hoc est eos*, *qui sunt* UNDIQUE *Fideles* (11). Nempe quemadmodum ab *Irenæi* editore clarissimo *Massuetio* animadversum est (12), „ ut *unitas* inter tot Episcopos, totque sin„ gulares Ecclesias, tam longe a se invi„ cem distantes, foveri, omniumque con„ sensus facilius explorari posset, nec om„ nes emergentibus controversiis, maximo „ cum singularum gravamine, simul in u„ num

(7) *Ephes. IV.* 12.
(8) *l. de unit. Eccles.*
(9) *Ep. LXX.*
(10) idem Cypr. *l. cit. de unit. Eccles.*
(11) *lib.* 3. *contr. hæres. cap. III.*
(12) *In Iren. diss. III. art. IV.* §. 30.

„ num locum convenire cogerentur, necesse „ erat primam aliquam inter omnes Ecclesiam constitui, quæ ceteris omnibus præesset, ceteris pro jure invigilaret, ac veluti quoddam *Unitatis centrum* esset, in „ quod omnes confluentes, ejusdem fidei & „ communionis nexu colligarentur. “

IV. Duo porro fuerunt Christo hujus centri constituendi fines; alter ut unitas fundaretur, alter ut eadem jam fundata numquam dissolveretur. Ac de unitatis in *Petro* INSTITUTIONE luculenta sunt S. *Cypriani* testimonia. Nam de *Petro* ait (13): Petrus *super quem Dominus ædificavit Ecclesiam*, & UNDE UNITATIS ORIGINEM INSTITUIT. Similia hæc sunt ex alio ejusdem S. Martyris libro (14): *Quamvis Apostolis post resurrectionem suam parem potestatem tribuat.... tamen vt unitatem manifestaret*, UNITATIS ORIGINEM AB UNO INCIPIENTEM SUA AUCTORITATE DISPOSUIT. Eo illud pertinet *Paciani Barcinonensis* (15): *ipso referente* Matthæo *paullo superius ad* PETRUM *loquutus est Dominus, ad unum ideo* UT UNITATEM FORMARET EX UNO, *mox idipsum in commune respiciens*. Spectat *Pacianus* potestatem ligandi atque solvendi quæ prius uni *Petro* promissa fuit a Christo, uti legitur apud

(13) *Ep. LXXIII.*
(14) *l. de unit. Eccles.*
(15) *Ep. III.*

apud *Matthæum Cap. XVI.* dein vero post resurrectionem omnibus simul Apostolis communicata, uti apud *Johannem Cap. XX.* Vides autem rationem tradendæ ejus potestatis uni *Petro* (utique caussa Primatus, ad quem totus ille Evangelicus contextus pertinet) referri ad unitatem Ecclesiæ, quæ non mere repræsentaretur in uno *Petro*, sed ex ipso *uno formaretur*. Eadem *Paciano* æqualis *Optatus Milevitanus* tradit, Christum enim idcirco claves regni cœlorum supremam auctoritatem significantes soli *Petro* dedisse ait (16), *ut unitatis negotium formaretur*. Quod ad unitatis conservationem adtinet, testatior res est, ut confirmatione egeat. Unum aut alterum ex Patribus dabo. Venerabilis *Beda* inter homilias *de tempore* explicans illa verba Cap. XVI. *Matthæi*, *& tibi dabo claves Regni cœlorum*, ait: *Ideo B.* Petrus, *qui Christum vera fide confessus, vero est amore sequutus, claves regni cœlorum, & principatum judiciariæ potestatis adcepit, ut omnes per orbem credentes intelligant, quia quicumque* AB UNITATE FIDEI, VEL SOCIETATIS ILLIUS *quolibet modo semetipsos segregant, tales nec vinculis peccatorum absolvi, nec januam possint regni cœlestis ingredi*. Quamobrem *Alcuinus* ajebat (17): *ne schismaticus inveniatur, & non catholicus, sequatur probatissimam S.* Roma-

(16) *l. VII. c.* 3.
(17) *Ep. LXX.*

manæ *Ecclesiæ auctoritatem ; ut unde catholicæ fidei initia adcepimus, inde exemplaria salutis nostræ semper habeamus ; ne membra a capite separentur suo.* Disertissima quoque in hanc rem, atque gravissima sunt quæ *Aquilejenses* Patres in epistola ad Imperatores (18) de *Romana* Ecclesia perscripsere: *Totius orbis* Romani *caput* Romanam *Ecclesiam, atque illam sacrosanctam Apostolorum fidem ne turbari sineret, obsecranda fuit clementia vestra ; inde enim in omnes venerandæ communionis jura dimanant.* " Quid, rogo, est inquit *Ballerinius* (19) quod catholicæ communionis jura ex *Romana* in alios omnes dimanant Ecclesias? Id unum profecto, ni fallor, quod nulla alia particularis Ecclesia id habet juris per se se, ut aliarum ecclesiarum communionem exigat, nisi ipsa communicet cum Ecclesia *Romana*, quæ sola per se omnium ecclesiarum communionem & unitatem omnino requirit, idemque communionis jus aliis Ecclesiis secum communicantibus impartiatur. "

V. Quæ hactenus ex Patribus confirmavimus atque illustravimus, omnium ætatum Theologis probata fuerunt. *Johannes Gerson* adversariorum coriphæus ea clarissime prodidit in opere *de potestate Ecclesiastica* consid.

 9. ubi

(18) *T. II. S. Ambros. Maur. edit. cl. II. ep. 2.*
(19) *De vi hac ratione primat. pag. 127.*

9. ubi memorata *Christi ordinatione primaria, qua voluit Ecclesiam suam regi principaliter sub uno, & ab uno Monarcha, sicut est una fides, unum baptisma, & una Ecclesia unitate capitis tam primarii quam vicarii*, hanc rationem addidit: *Quoniam iste est optimus principatus præsertim in spiritualibus* AD CONSERVATIONEM UNITATIS FIDEI, *ad quam obligantur omnes*. Inter adversarios celebris quoque est Cardinalis *Cusanus*. Hic tamen quum *Basileensis* Synodi, cui maxime faverat, infelicem exitum deprehendisset, in epistola secunda de usu calicis ad *Bohemos*, quam deinde scripsit, non solum unitatem in genere cum *Romana* Sede necessariam statuit ex S. *Cypriano*, cujus ex sententia *erit*, inquit, *necessario catholica Ecclesia illa, quæ primæ Sedi adhæret*; verum etiam unitatem in fide cum eadem sede adeo necessariam censuit; quum observasset alias sedes, quæ ab ea se se diviserunt, in errores fidei fuisse prolapsas, nec rediisse ad veram fidem nisi eas, quæ ad unitatem fidei ejus reversæ sunt, tutum ab erroribus perfugium in *unione cum principe in Ecclesia* positum pronunciaverit. Neque omittendum *Petri de Marca*, cujus etiam nomen in ore omnium est adversariorum, testimonium in ea dissertatione, quam de *discrimine Clericorum, & laicorum* inscripsit (20). *Petro* enim præ ceteris

(20) *num.* 24.

teris Apostolis tributum ait, *quod esset caput unitatis, adeoque tenerentur Apostoli particulares Ecclesias subijcere huic unitati, ut docuit* Optatus, *cujus specialis custodia in universa Ecclesia erat penes* Petrum. *Uno verbo res ista comprehendi potest. Pares Apostoli inter se, & in Apostolatu: sed ratione habita ad unitatem ecclesiarum servandam*, Petrus EXIMIO JURE ET PRÆCIPUO *erat caput unitatis, adeoque sub illo respectu erat caput Apostolorum*.

VI. Quod vero de Illustrissimis *Galliarum* Episcopis dicam? Innumera possem eorum testimonia hanc in rem congerere. Paucis ero contentus ex iis, quæ cl. *Scardi* recitat in opere de *suprema Romani Pontificis auctoritate ex hodierna Ecclesiæ Gallicanæ doctrina* (21). *Ecclesia* Romæ *fundata*, inquit Eminentissimus *de Rohan* (22) *instituta est a Christo centrum essentiale, & necessarium unitatis*. Eodem *Romanam* Ecclesiam titulo cohonestarunt cum *Senonensis* Antistes in pluribus Pastoralibus documentis (23), tum Episcopus *Bo-*

(21) T. I. *pag.* 86.

(22) Mandem. Pastor. 7. Junii 1718. p. II. *l' Eglise de* Rome *est selon l' institution de Jesus-Christ, le centre essentiel & necessaire de l' unitè*.

(23) Adfero unum locum ex Monit. 3. n. V. p. 6. *Sans le centre d' union* [le siege Apostolique] *il n' y a point d' unitè selon Saint* Cyprien; *sans cette Eglise Apostolique les autres Eglises ne seroient point des Eglises*.

Bononienſis (24). Adde illuſtrem Eminentiſſimi de *Biſſy* ſententiam, quæ hujuſmodi eſt (25): Romana *Eccleſia, quam Chriſtus conſtituit centrum communionis Catholicæ & caput corporis, quod unum ſemper eſſe debet; quod tamen hanc unitatem ſervare non poteſt, niſi cum ea maneat unitum tum ſenſuum conformitate, tum perfecta omnium ſuorum membrorum ſubordinatione*. Adde etiam *Podienſem* Epiſcopum in nuperrimo opere (26), quod in prima diſſertatione fuit a nobis non ſemel appellatum. Præſtantiora tamen, quæ univerſus Clerus *Gallicanus* ſæpiſſime litteris prodidit hujuſce veritatis monumenta. Etenim in Encyclica ejus Cleri epiſtola 2. Octobris 1663. ad omnes Regni Archiepiſcopos, & Epiſcopos hæc legimus digna, quorum memoria numquam intereat: " Obſe-
„ quium, quod ſancto Patri exhibere con-
„ ſuevimus, Epiſcoporum *Galliæ* veluti he-
„ redi-

(24) Mandem. Paſtor. 2. dec. 1724. p. 5. *l' Egliſe de* Rome, *le Siege Apoſtolique, centre nèceſſaire de l' unitè Catholique*.

(25) Mandem. Paſtor. 1728. pag. 14. *l' Egliſe de* Rome, *que Jeſus-Chriſt a ètablie a la tète d' un Corps, qui doit toujours ètre un, & qui ne peut toute fois conſerver cette unitè, qu' en demeurant uni avec elle, tant par une conformitè de ſentiment, & par une ſubordination parfaite de tous ſes membres*.

(26) Defenſe des Actes du Clergè &c. P. II. Cap. V. pag. 254. *La Chaire de Saint Pierre eſt le centre de cette union. C' eſt dans elle, & par elle, que toutes les Chaires Epiſcopales quoique ſeparèes par de longues diſtances, ne forment de l' Orient juſqu' a l' Occident qu' un ſeul Epiſcopat*. Epiſcopatus unus eſt.

„ reditas est. Hoc est punctum solidum „ gloriæ nostræ, quod & nostram fidem in„ vincibilem reddit, & nostram auctorita„ tem infallibilem, quum utramque insepa„ rabiliter junctam tenemus cum centro re„ ligionis, nos colligantes cum *Petri* Sede „ per fidem & disciplinam in unitate spi„ ritus Ecclesiæ. Portæ inferi prævalere „ non possent adversus vim, quæ omnibus „ tenebrarum potestatibus terribilis est". Hoc ipso nostro sæculo non semel *Gallicani* Præsules suis in Comitiis idem testati sunt. *Cathedra* Petri, *quæ est centrum unitatis*; ita illi in epistola ad universos Regni Antistites ex Comitiis a. 1734. (27); in iis autem litteris, quas ex conventu a. 1735. ad *Clementem* XII. misere pro impetranda *Johannis Francisci Regis* inter Sanctos adscriptione: *Tu es*, inquiunt, *quem veneramur centrum Catholicæ unitatis*.

VII. Quid? quod idipsum Hæretici fateri coacti sunt. *Cowellus Calvinista in Examinatione doctrinæ contra actionem caussæ innocentum* impressa a. 1564. (28) de *Petro*, & ceteris Apostolis dixerat: *Unum ceteris præponi necesse est ad evitanda schismata, & dissensiones tollendas*, deinde addidit (29): *hoc tunc optimum fuit medium in primitiva Eccle-* *sia*,

(27) Act. de cette Assembleè pag. 110. *la Chaire de Saint* Pierre, *qui est le centre de l' unitè*.
(28) *fol.* 106.
(29) *fol.* 107.

sia, *quum Dei gratia major*, *&* *copiosior erat*, *quam nunc conferri videmus*. *Immo ipsi duodecim Apostoli vix satis inter se convenissent*, *nisi* UNUS [Petrus] *ceteris præfectus fuisset*. Ceteros mitto (30), ut unum *Hugonem Grotium* appellem. Hic ergo in *voto pro pace Ecclesiastica* ad art. 7. hæc habet. *Ordo sive in partibus*, *sive in toto continetur in principatu quodam*, *sive in præpositi unitate* : *&* *hoc est*, *quod in* Petro *Christus nos docuit*. Et aliquanto post: *Hic ordo semper in Ecclesia manere debet* ; *quia semper manet caussa*, *idest periculum a schismate*. Similia tradit in *discussione Rivetiani Apologetici*, ubi de *Petri* primatu differens, testatur cum *Hieronymo* unum fuisse præfectum, uti oportebat, ob unitatem servandam, ut schismatibus præcaveretur. *Nam sine tali primatu*, inquit, *exiri a controversiis non poterat*, *sicut hodie apud Protestantes nulla est ratio*, *qua ortarum inter ipsos controversiarum reperiatur finis*. Eamdem porro necessitatem primatus confirmat ex *Cypriano*, a quo fatetur in unitatis bonum *agnosci* Petri *primatum cum auctoritate*.

VIII. Quo minus mirandum est, *Febronium* ipsum, ejusque laudatorem *Pereiram* nobis in hoc adsentiri. " Nisi in privata
" quaque Ecclesia, inquit ille (31) Pastor
" quidam adesset præcipuus, cui ceteri eju-
" sdem

(30) Vide de his *Ballerinium lib. cit. pag.* 35.
(31) *T. II. pag.* 373.

„ ſidem Eccleſiæ Paſtores obſequerentur; niſi
„ in univerſali caput immineret viſibile, in
„ quo velut *Unitatis centro* ſingulæ coaleſce-
„ rent Eccleſiæ, ex naturali hominum cu-
„ piditate, qua ad ſummam quiſque liber-
„ tatem ambitioſus adſurgit, timendum pror-
„ ſus foret, ne diſſoluta brevi unitate, tot
„ in Eccleſia exurgerent *ſchiſmata, quot Sa-*
„ *cerdotes*, uti S. *Hieronymus* loquitur"; im-
mo in priore volumine integro ſecundo pa-
ragrapho capitis ſecundi probaverat, *funda-
mentum hujus Primatus eſſe bonum unitatis in
Eccleſia*, & paragrapho quincto, *Eccleſiam,
cui Primatus adnectitur, per hoc fieri centrum
unitatis* oſtenderat. Quoniam autem *Pereiram*
nominavi, ejus verbis hoc caput conclu-
dam. Sumpta ſunt autem ex epiſtola operis
de *Epiſcoporum poteſtate* ad *Luſitanos* Epiſco-
pos nuncupatoria (32): *Tutti li Padri con-
cordemente inſegnano, non eſſere ſtato altro que-
ſto fine, ſe non ſe quello di togliere ed impe-
dire gli ſciſmi, e conſervare l' unità della
Chieſa.*

C A-

(32) *pag. XVII.*

CAPUT II.

Naturam Pontificii Primatus in coactiva jurisdictione sitam esse ex iis, quae supra de centro unitatis constituimus, adversus Febronium *ostenditur, ejusque effugia praecluduntur.*

I. BRevis admodum est nostra cum *Febronio* consensio. *Romanum* Pontificem centrum esse unitatis inter nos convenit; sed dum ejusmodi centri, cui tota Primatus dignitas innititur, indolem atque naturam explicare adgredimur, quam maxime diffidemus. Quære ex *Febronio*, quid rei sit Pontificius Primatus; respondebit (1), principaliter consistere *in ministerio inspectionis super omnes Ecclesias, ut in eis quisque, præsertim Episcopus, suo muneri ac obligationi satisfaciat conformiter ad leges divinas, atque Canones, communi Ecclesiæ consensu seu acceptatione stabilitos; & per hoc* (*Romanum* Pontificem) *fieri centrum unionis, quemadmodum sollicitudo omnium Ecclesiarum, quam habuit Petrus, omni procul dubio* (2) *ex Christi instituto nec alia fuit, nec alia esse potuit, quam* Inspectionis *&* directionis, *in Episcopos jam pro & in certis civitatibus ac districtibus con-* con-

(1) T. *II. pag.* 272.
(2) ibid. *pag.* 273.

constitutos. Alibi quidem, ne morosiorem se se præberet, ait (3) se probasse *primatum auctoritatis & potestatis: primatum curæ ac sollicitudinis, primatum quoque inferendis una cum Corpore Episcoporum legibus & dijudicandis caussis*, ad idem Corpus, cujus ipse caput est, pertinentibus; immo & *jurisdictionem* (vide hominis facilitatem) non repugnat in *Romano* Pontifice agnoscere (4). Sed hæc verba sunt. Cur enim si *propriam jurisdictionem* intellexisset, non addidit ea verba, quæ in mea explicanda sententia usurparat, *jurisdictionem obligatoriam*, & *coactivam supra universam Ecclesiam?* Cur, inquit, quia Pontificis Romani *cura super intendens* (5) *est diversa a cura Episcopali, minus illa importat infallibilitatem; omnium minime plenam ab eadem Ecclesiæ dependentiam, & respective* absolutam *Papæ* Monarchiam. Audi cetera.
„ Clamant iidem (6), & declamant adver„ sus *Febronium*, quando *Cap. II.* §. *II.* nec „ non *Cap. V.* §. 4. sustinet, summo Pon„ tifici magnam quidem in Ecclesia *auctori„ tatem* competere, sed non jurisdictionem „ proprie talem. Nos sane non dispicimus, „ cur ille per hoc tam graviter deliquisse „ di-

(3) ibid. *pag.* 321.
(4) ibid. *pag.* 417. *Dicam præ primis, eam semper potestatem, talem auctoritatem, talem etiam, si velint, jurisdictionem* Romano *Pontifici competere &c.*
(5) ibid. *pag.* 179.
(6) ibid. *pag.* 318.

„ dicendus ſit. Probavit ille, probavimus
„ & nos, Papæ ſoli & abſque Epiſcoporum
„ adceſſu & conſenſu non competere jus
„ *ſanciendarum* in & pro univerſali Eccleſia
„ *legum*. Probavimus item, quod nonniſi
„ per voluntatem Epiſcoporum obtinuerit
„ poteſtatem, quam vigore primorum & ge-
„ nuinorum Canonum neque habuit, neque
„ exercuit, judicandi in cauſſis contentioſis,
„ ſed Epiſcoporum, ſeu inferiorum Clerico-
„ rum. Dicat autem quiſquis volet (certe
„ nullus id dicet Juriſconſultus) eum, *vi*
„ officii, *propriam* habere *juriſdictionem*, qui
„ utraque hac poteſtate deſtituitur". Viden?
ut nobis *Febronius* illudat, dum aut *auctori-tatis*, aut *poteſtatis*, aut etiam *juriſdictionis* nomen non abhorrere ſe fingit? *Febronio* jungamus perpetuum ejus Sectatorem *Pereiram*; ex diſcipuli doctrina magiſtri mens apertius intelligitur. " Dico, *ita ille* (7),
„ che l' eſſenza del Primato è ſtata in tre
„ parole deſcritta dal S. Abate di *Chiara-*
„ *valle Bernardo* nel luogo poco ſopra ci-
„ tato: *Quid tibi* (ſono parole del Santo al
„ Pontefice *Eugenio* Terzo) *dimiſit* Petrus
„ *Apoſtolus? Non tibi ille dare, quod non*
„ *habuit, potuit. Quod habuit, hoc dedit,*
„ SOLLICITUDINEM SUPER ECCLESIAS.
„ Queſti ſono li termini, a' quali riſtringe
„ S. *Bernardo* il Primato del Papa, vale a
„ dire

(7) *in epiſt. dedicat. pag. XV.*

„ dire, in essere un Ispettore, un soprain-
„ tendente Generale di tutti li Vescovi, di
„ tutti li Fedeli, di tutte le Chiese". Quærit mox ipse, in quonam collocanda hæc sit inspectio? ac post multas easque inanissimas, atque malevolentiæ & ignorantiæ plenas in *Romanos* Pontifices Curiamque *Romanam* declamationes propositæ quæstioni tandem respondet (8), " non in altro riporsi
„ da S. *Bernardo* l'essenza del Primato, che
„ nell' essere il *Romano* Pontefice un Prela-
„ to agli altri Prelati tutti superiore, Ca-
„ po, e primo Presidente di tutti li Vesco-
„ vi, a cui per uffizio di sua Primazia in-
„ combe d' invigilare sopra tutta la Chiesa,
„ acciò ognuno attenda ed adempisca esat-
„ tamente le obbligazioni, funzioni, e mi-
„ nisterj del proprio Ordine ed uffizio: e
„ con ciò mantenere il Corpo della Chiesa
„ in quella bella disposizione ed armonia
„ stabilita da Cristo e da suoi Apostoli,
„ conservando illesi li diritti di ciascun gra-
„ do, e mantenendo in ciascun membro
„ l'uso libero delle funzioni proprie di sua
„ Gerarchia."

II. Nos enimvero alia omnia sentimus. Jurisdictionem in *Romano* Pontifice profitemur veram propriamque in Ecclesiasticis rebus ad constituendam conservandamque unitatem, quæ coactionis vi polleat (hæc genui-

(8) ibi *pag. XVII.*

nuina Pontificii Primatus indoles est); addimus continenter præcipuas, atque ex ipsa Christi institutione insitas ejus adfectiones esse, quod 1. in universam, qua late patet, Ecclesiam proferatur. 2. quoscumque totius Christiani orbis fideles suis licet Episcopis subiectos proxime & immediate adficiat. 3. suprema sit, & nulli in terris potestati, ne Ecclesiæ pridem in generale Concilium coactæ obnoxia. De peculiaribus autem ejus juribus, quæ *Febronius Romano* Pontifici negat, heic agendi, ut dissertationis initio monueram, labore supersedendum est; huic enim quæstioni, ubi in unam Primatus naturam inquirimus, non satis apte isthæc tractatio immisceretur. Perspicue ni fallor, meam ego sententiam exposui. Quæ ad necessarias Primatus adfectiones pertinent, sequentibus capitibus confirmabimus. Heic uni hæreamus ejusdem Primatus naturæ, quam in veræ propriæque cogentis jurisdictionis potestate posuimus.

III. Non ego *Febronianam* sententiam aut cum M. *Antonii* de *Dominis*, qui jurisdictionis *potestatem* Primatui diserte eripuit (9), aut

(9) Antiquiorem hujus erroris auctorem indicare poteram, *Marsilium Patavinum*. Audiat *Febronius*, & exhorrescat, audiat, inquam, quæ *Almainus* ex Theologis ipsi familiaribus unus hac de re scribit [de potest. Eccl. & laic. q. 3. cap. 2.] Marsilius *de* Padua *ponit*, *quod Papa nullam habet potestatem coercitivam*, sive *coactivam ex institutione Christi; sed ista opinio est damnata*.

aut cum *Leibnitii*, qui nonnullis unam *directoriam* poteſtatem ſpirituali Magiſtratui conceſſiſſe videtur (10), erroribus conferam; ac ne illud quidem memorabo totum quantum hocce unius *inſpectionis Romano* Pontifici adſerendæ ſyſtema ex damnati *Dupinii* libris prodiiſſe (11). Hæc ad invidiam adverſario conflandam videri fortaſſe poſſent adcommodata, non ad ejus retundendos conatus. Perſpiciat ipſe num valde glorioſum Catholico homini ſit ex turbidis hiſce fontibus aquam, quam bibat ipſe, aliiſque bibendam propinet, haurire. Rem nos adgrediamur. Certiſſimam autem, ex qua uter noſtrum fallatur, dijudicandi regulam *Febronius* ipſe in medium adfert (12): *Quod*, inquit, *Patres* ſemper, *id eſt per omnes ætates*, *quod* ubique, *etiam in* Oriente, *in* Africa, *in* Gallia, *Pontifici competere agnoverunt*, *id* (*maxime ſi Concilia conſpirent*) *ei omni jure deberi cenſendum eſt*. Non erat, profe-

(10) T. I. epiſtolar. edit. Lipſ. a. 1734. pag. 55. *Quum ſit Deus ordinis, & corpus unius Eccleſiæ Catholicæ & Apoſtolicæ uno regimine hierarchiaque univerſali continendum juris divini ſit: conſequens eſt, ut ejuſdem ſit juris ſupremus in eo ſpiritualis magiſtratus terminis ſe juſtis continens* (*hæc verba nunc addo*) *directoria poteſtate, omniaque* [forte *omnique*] *neceſſaria ad explendum munus pro ſalute Eccleſiæ agendi facultate inſtructus*. Quamquam quum *Leibnitius* directoriæ poteſtati addat *omnem neceſſariam ad explendum munus facultatem*, amplius aliquid *directoria poteſtate*, mea quidem ſententia, indicat.

(11) Confer *Antifebronium diſſ. II. Cap. I. n. 8.*

(12) T. *II. p.* 417. Eamdem inculcat *p.* 73. & 375.

cto cur ille a *Bossuetio* in *expositione Catholicæ Fidei* se ista mutuari jactaret. Una enim hæc regula a me in toto *Antifebronio* spectata fuit. Quare a primis Ecclesiæ sæculis ad octavum (nam de consequentibus sæculis, ut quæ ab *Isidorianis* decretalibus occupata fuerint, dubium non est vel ipso non diffitente *Febronio*, quin nostra dogmata ubique & sola saltem ad magni *Occidentalis* schismatis tempora sint pervagata) conquisitis ex omni natione Patrum & Conciliorum certissimis testimoniis Pontificii, qualem descripsi, Primatum confirmavi. Sed eam tamen regulam libentissime, ut est a *Febronio* proposita, adripio, atque ita argumentor. *Patres & semper, idest per omnes ætates, & ubique, etiam in* Oriente, *in* Africa, *in* Gallia Romanum *Pontificem centrum Catholicæ unitatis agnoverunt*: huic propositioni, ut vidimus, *Febronius* plane adsentitur; Patres igitur & *semper*, & *ubique* agnoverunt (utor heic iterum altero *Febronii* axiomate) *omnia illa, & sola esse Primigenia, & essentialia jura Primatus, sine quibus unitas*, & centri ratio *non potest servari* (13). Insanus sit, qui hanc consequutionem negarit. Hoc igitur demum est inquirendum, num sine cogente jurisdictione unitas formari (id enim addendum) & servari possit, si enim formari, servarique nequeat, *primigenia*

[13] T. I. Cap. II. §. 4. pag. 104.

nia profecto & *essentialis* Primatui dici ejusmodi jurisdictio debebit. Catholicos quidem *jurisdictionis* nomine nonnisi *vim coactivam* intellexisse testis est locupletissimus M. *Antonius* de *Dominis*, quum enim primatum, ut dixi, jurisdictionis explosisset (14), Catholicos secus docere fatetur, *quia*, inquit (15) *in eo requirunt veram jurisdictionem, hoc est vim coactivam*. Verum anne aliter sentire potuissent? Quomodo enim unitas omnium *ex uno formari* possit, ut *Pacianus* ajebat, nisi omnes cum illo conveniant, eique uniantur? Sed hoc vim quamdam in illo præcipuam exigit, qua omnes ad unitatem secum custodiendam obligentur. Formata porro unitate illud maxime *uni* curandum, ne hæreses, ac schismata suboriantur, aut si subnascantur, evellantur illæ statim; hæc statim compescantur. Quare *Cœlestinus* ajebat (16): *in speculis a Deo constituti* (sumus) *ut vigilantiæ nostræ diligentiam comprobantes, & quæ coercenda sunt resecemus, & quæ observanda sunt sanciamus*. Verum quis intelligat hæc ab eo præstari posse, qui cogente jurisdictione uti non possit ad frangendam scelestissimorum hominum temeritatem? *Ecclesiæ salus*, ut recte *Hieronymus* (17) *in summi Sacerdotis dignitate pendet, cui si non*

(14) *l. I. de Rep. Eccles. cap. I. n. I.*
(15) ibid.
(16) *T. I. Epist. R. P. edit. Coust. col.* 1066.
(17) *in Dial. contr. Lucifer. n.* 9.

EXSORS *quædam* , *&* *ab omnibus* EMINENS DETUR POTESTAS , *tot in Ecclesiis efficientur schismata, quot Sacerdotes*. Igitur si quod a D. *Nicole* scriptum reperio (18), *juris est divini*, *&* *ex institutione Christi*, ut *Pontifex* Romanus *omni potestate & prærogativis ad unitatem* EFFICACITER *conservandam necessariis præditus sit* , vis coactiva , atque adeo vera propriaque jurisdictio denegari illi nullatenus poterit.

IV. Adcedat aliud hujusce rei argumentum, quod ipse *Febronius* nobis suppeditat. *Quam sollicitudinem* , inquit ille (19), *quam potestatem* Paullus , Jacobus , Andreas &c. *viri habuerunt in* omnibus *utcumque dissitis* Ecclesiis *particularibus* [*harum enim multæ eo etiam tempore fundatæ & per singulares Episcopos rectæ sunt*] ; *eamdem in omnibus per orbem Christianum Ecclesiis agnoscemus* (in) *successoribus Petri*. Conditionem adcipio. At quænam fuit extraordinaria Apostolorum in omnes Ecclesias sollicitudo? *Illa* , [respondet *Febronius*] *omni proculdubio ex Christi instituto nec alia fuit, nec alia esse potuit, quam* Inspectionis *&* Directionis, *in Episcopos jam pro & in certis civitatibus ac districtibus constitutos*. Hoc enimvero est , quod nollem a Catholico homine dictum . Nam quid hoc est, quam Apostolos legum ferendarum auctori-

(18) *Exposit. du Symbole artic. IX. ch. 2.*
[19] *T. II. pag. 273.*

ctoritate, ac judiciaria potestate cum *Pfaffio*, *Boehmero*, aliisque Protestantibus contra sacrarum Scripturarum eloquia, ac certissimas Patrum sententias spoliare? Aliqua de Apostolorum legibus superiore dissertatione (20) indicata sunt; plura de utraque legum edendarum, judicandique potestate inveniet Lector in Clarissimorum Archiepiscoporum *Ebredunensis*, & *Camaracensis* Pastoralibus documentis adversus XI. Advocatorum consultationem; immo & apud *Johannem Laurentium Moshemium Lutheranæ* licet factionis hominem, qui veritatis vi contra recepta apud suos dogmata coactus est Jurisdictionem in Apostolis, ac *legislativam*, ut ajunt, potestatem fateri. Mihi satis erit, ex *Febronio* quærere, num utraque hæc potestas, qua maxime coactiva jurisdictio continetur, ab Episcopis sit removenda? Minime vero, inquiet; Episcopi utraque pollent facultate, neque id salva fide negari potest. Aut igitur, infero ego Episcopi Apostolis sunt auctoritate præstantiores, aut in Apostolis quoque duplex illa potestas est agnoscenda. Primum illud non adseret profecto, qui *in ipsam Apostolicam auctoritatem Episcopos succedere tradit* (21), *ita nimirum, ut quidquid potestatis Episcopalis, id est, ad regimen Ecclesiæ spectantis*, Apostoli *habuerunt*, *id ab*

(20) *Cap. IV.*
(21) *T. I. Cap. VII. §. I. n. I. pag.* 537.

ipsis in Episcopos *transfusum sit*. An Apostoli, quam ipsi non habuerunt, in Episcopos *transfuderint* potestatem? Quid ergo superest, nisi ut alterum vel invitus fateatur? Reponet fortasse *Febronius*, se Apostolis tantum *in Episcopos a se constitutos* jurisdictionem cogentem negare, non in alios Fideles; at satis ridicule hæc responderet. Episcopi enim illi, licet cum sui gregis portione collati Pastores essent, cum Apostolis tamen comparati oves erant, eodem propterea jure ab his pascendæ, quo ab illis singuli sui greges pascebantur. Enimvero ignorare *Febronius* non potest, doctis viris (22) non improbabilem visam esse eorum opinionem, qui duce, ut ipsi putant, *Hieronymo* docent Presbyteros, qui *in commune Corinthiorum* Ecclesiam regebant, Episcopali jure fuisse præditos, non simplices Presbyteros. Ad Episcopos ergo illos ea referenda sunt Apostolicæ auctoritatis verba, quibus *Paullus* & sublatum e medio *Corinthiacæ* Ecclesiæ non fuisse nefarii incestus reum graviter expostulat, & ad eos se in *virga* venturum minatur. Quæ quidem verba Patres ab *Ebredunensi* Archiepiscopo indicati magna consensione de cogente potestate intellexere. Et illud *Febronius* in mentem revocet,

(22) Confer Petavium *de Eccles. Hierarch. lib. III. cap. XI. n. 6. &* Mamachium *Orig. & Antiq. Christian. T. IV. p.* 483.

cet, quod utique ſaltem in *Calmetii* dictionario legerit, eſſe qui *Diotrephen* a *Johanne* (23) commemoratum Epiſcopi adcenſeant, de eo tamen hæc *Johannes: propter hoc ſi venero commoneam ejus opera, quæ facit*, ideſt *Budæo* interprete *judicabo*, aut etiam *Œcumenii* ſententia *minabor puniam* (24). Quæ tamen ut vera non eſſe, aut ſaltem non certa concedam, illud ſaltem efficiunt, in tanta vetuſtiſſimorum Apoſtolicæ ætatis monumentorum inopia aliquid exſtare, unde certiſſimis, quæ adtulimus, argumentis hiſtoriam omnino non refragari intelligamus.

V. Sed quoniam Epiſcopalis jurisdictionis injecta mentio eſt, ex ea novum in *Dupinianum Febronii* ſyſtema ducere argumentum licebit. Quam enim Epiſcopi cogentem poteſtatem indepti ſunt, eam nonniſi unitatis conſtituendæ, ſervandæque cauſſa obtinuere. Quod ſi una ſingularis Eccleſia eſſe non poſſet, niſi in ſingulos ejus cœtus Fideles uti Epiſcopus poſſet vi, qua ad unitatem compellerentur, efficaciſſima; quanto minus univerſæ Chriſtiani orbis Eccleſiæ in unitate conſiſtere poſſent, niſi *unus* ille, quorum convenire illis opus eſt, ejuſmodi cogente jurisdictione frueretur? Adpoſite ad hanc ſententiam S. *Thomas*, *ubicumque*, inquit

(25)

(23) *Ep III.* 10.

(24) Confer *Benedictum Juſtinianum* Virum doctiſſimum *in comm. ad* eum *Joh.* locum.

(25), *sunt multa regimina ordinata in unum, oportet esse aliquod universale regimen supra particularia regimina . . . alias non posset esse colligatio ad unum.* Et ideo *quum tota Ecclesia sit unum corpus, oportet, si ista unitas debet conservari, quod sit aliqua potestas regitiva respectu totius Ecclesiæ supra potestatem Episcopalem, qua unaquæque specialis Ecclesia regitur: hæc est potestas Papæ . . . . Et inter Episcopum simplicem & Papam sunt alii gradus dignitatum correspondentes gradibus unionis, secundum quos una congregatio vel communitas includit aliam.* Quamobrem quum hic graduum ordo ad unitatis conservationem sit institutus, ne inutilis plane sit, potestas *regitiva* minore efficacitatis vi pollere non debet in uno, quam in alio, sed quemadmodum infimus simplicis Episcopi gradus cogentem potestatem in cœtum sibi subditum exercere potest, ita poterunt servato Canonum jure in simplices Episcopos Archiepiscopi, in hos vero Patriarchæ non impari uti jurisdictione, donec ad supremum unitatis caput & centrum, nempe *Romanum* Pontificem deveniamus, cui propterea in omnes summum esse debebit imperium, maximaque vis potestatis.

VI. Atque hinc magnificentissimi illi honoris tituli, quibus *Romanæ* Sedis auctoritatem

(25) *In IV. dist. 24. quæst. 3. art. 2.*

tatem in *Antifebronio* (26) a Patribus passim designatam fuisse demonstravi; *Principatus* ab *Augustino* (27), *Arelatensis* Provinciæ Metropolitis (28); *Potestatis* a *Zosimo* in epistola ad *Aurelium*, aliosque Episcopos *Carthaginiensis* Concilii (29), ejusque *potestatis*, quæ aliquid multo nobilius, præstantiusque complectatur, quam quod *communionis cum Apostolica Sede* nomine denotaretur (30); potestatis, *ex cujus deliberatione* certum sit, *summam rerum pendere* (31); potestatis *omnibus præpositæ ad medicinalem sanitatem emersi vulneris* (32). Hæc enim omnia satis aperte Primatum indicant, qui non simplici vigilantia, aut inspectione contineatur, sed cum imperio exerceatur, atque a *Florentino* Concilio (33) definiri potuerit *Pascendi*, *regendi*, *& gubernandi universalem Ecclesiam* PLENA *potestas*. Ad hæc omnia quid *Febronius*? Audi Lector, & obstupesce (34). " Qua
„ autem ratione, quove jure P. *Zaccaria*
„ prætensis suis Centri qualitatibus & ap-
„ per-

(26) *Diss. II. cap.* 2.
(27) *Ep. CLXII.*
(28) inter *Leonian. ep. LXV. col.* 905. *Ballerin. edit.*
(29) *T. I. epist. Rom. Pont. edit. Coust. col.* 974.
(30) Bonifacius I. ibid. col. 1037. *Quum se ab Apostolicæ* Sedis *communione. &* UT DICAM VERIUS, *Potestate separare nituntur.*
(31) idem Bonifac. *epist. ad* Rufum *ibid. col.* 1039.
[32] Stephanus Dorensis *in Concil. Later. sub Mart. I. T. VI. Labb. edit.* Conc. *pag.* 104.
[33] *Sess. XXV.*
(34) *T. II. pag.* 375.

„ pertenentiis *Bossuetanum* hoc *Ubique* pote„ rit applicare? Ut tamen in gravi hac ma„ teria non omittamus dare proximiorem „ aliquam regulam, firmumque principium, „ e quo singulares & ultimatæ conclusiones „ deduci queant, dicemus cum Clero *Galli„ cano* apud *Febronium Cap. I.* §. 8. *n.* 8. „ sedenti in centro commissam esse *sollici„ tudinem omnium Ecclesiarum*, eo sensu, quo „ divus *Bernardus*, secutus *Cyprianum*, *Au„ gustinum*, *Gregorium* M. scripsit ad *Euge„ nium* Papam *lib. II. de considerat. cap. 6.* „ *n.* 10. *Quid tibi dimisit* Petrus *Apostolus?* „ *Non tibi ille dare, quod non habet, potuit;* „ *quod habuit, hoc dedit*, SOLLICITUDINEM „ SUPER ECCLESIAS". Excute universam *Febronii* defensionem; hoc unum est, quo ille capiti II. secundæ dissertationis, ubi ex centri ratione, Patrumque testimoniis Primatum *Romani* Pontificis esse jurisdictionis debere comprobavi, se satisfacere existimavit. Creditumne *ubique* est, centrum esse omnium Ecclesiarum *Romanum* Pontificem? an non? Creditum id fatetur *Febronius*; debuerat igitur ostendere centri ad formandam, servandamque *efficaciter* unitatem a Christo instituti non eam esse naturam, ut cogentem jurisdictionem exposcat; hoc, inquam, debuerat ostendere, ac præterea nominum, quæ non in *Italia* solum, sed etiam in *Africa* & in *Oriente* (neque enim *Italus Augusti-*

Augustinus fuit, aut *Stephanus Dorensis*) *Romani* Pontificis tributa fuere Primatui, significationem ac vim una *inspectione* posse concludi. Id quæso in animo sibi imprimat, si vindicationes meas confutare iterum adgrediatur sibi maxime cavendum, ne ridiculis hujusmodi effugiis id demum prodat, se nihil habere quod respondeat. Simile illud est, quod ex *Bernardo* adfert, *sollicitudinem omnium Ecclesiarum* EO SENSU, quo D. Bernardus scripsit, *sedenti in centro commissam esse* ait; perinde ac si *Bernardi* testimoniis sanctissimum Abbatem omnino a nobis stare in *Antifebronio* non fuerit apertissime demonstratum. An non *Bernardi* hæc sunt (35)? *Plenitudo siquidem potestatis super universas orbis Ecclesias singulari prærogativa Apostolicæ Sedi donata est. Qui igitur huic potestati resistit*, DEI ORDINATIONI *resistit*. An non *Bernardi* ista ex eodem secundo *de consideratione* libro, quem *Febronius* citare audet? *Sunt quidem & alii cœli janitores, & gregum Pastores; sed tu tanto gloriosius, quanto & differentius utrumque præ ceteris nomen hereditasti: Habent illi sibi adsignatos greges; tibi universi crediti, uni unus. Nec modo ovium, sed & Pastorum tu unus es Pastor . . . . Aliorum potestas certis arctatur limitibus; tua extenditur & in ipsos, qui potestatem super alios adceperunt. Nonne si caussa exstiterit, tu Episcopo*

(35) *Ep.* 131.

ſcopo cœlum claudere , ET IPSUM AB EPISCOPATU DEPONERE (quod poſſe Pontificem *Febronius* pernegat) , *etiam & tradere Satanæ potes* ? Quonam ergo mens *Febronii* avolavit , quum *Bernardum* nobis opponere non extimuit ?

CAPUT III.

Ingenitas Primatus Pontificii proprietates explicare adgredientibus nobis prior illa occurrit, quod universalis sit, atque in universam Ecclesiam se exporrigat. Id postulat centri ratio, quam in Romano *Pontifice vel ipse* Febronius *agnoscit; postulant Patres; postulat cum primis Concilium* Florentinum, *de quo disputantem mire hallucinari* Febronium, *quemadmodum in* Antifebronio *dictum fuerat, iterum confirmatur.*

I. PONtificii Primatus naturam explicuimus hactenus, ac confirmavimus. Ad ejus adfectiones nos convertimus. Primum autem earum esse posuimus, quod suæ ambitu auctoritatis universam Ecclesiam coerceat. Ac *Febronius* quidem Primatum a se confictum tribuit *Romano* Pontifici in omnes particulares Ecclesias; non item in universam Ecclesiam. Quos autem duces hac in sententia habuerit, ipse explicat in sua ad Cl. P. D. *Trattwein* responsione (1). „ Universitas *Coloniensis*, inquit, in Responso, quod ad mandatum Archiepiscopi „ sui *Theodorici* dedit anno 1440. apud Bulæum Hist. Universit. Paris T. V. pag. „ 461. *Omnes*, ait, *obedire tenentur Christo*, „ *suæ-*

(1) T. II. pag. 192.

„ *suæque sponsæ*, *in qua Ecclesia prima præ-*
„ *sidentia est Sedes Apostolica* SUPER OMNES
„ ALIAS ECCLESIAS PARTICULARES ET
„ SEDES INFERIORES, *non* SUPER TOTAM
„ UNIVERSALEM *prælata*. *Gerson* Sermone
in Festo S. *Antonii Constantiæ* habito App.
„ Tom. II. col. 355. *Vidi nuper S.* Tho-
„ mam, & Bonaventuram, *dant supremam &*
„ *plenam summo Pontifici potestatem Ecclesia-*
„ *sticam*; *recte proculdubio*, *sed hoc faciunt*
„ *in comparatione ad Fideles singulos*, ET
„ PARTICULARES ECCLESIAS. Patres Con-
„ cilii *Basileensis* apud *Harduinum* Tom. VIII.
„ col. 1326. *Quis jam de potestate Concilii*
„ *super omnes alias potestates ambigere pote-*
„ *rit*, *tot irrefragabilibus testimoniis compro-*
„ *bata*? . . . *Omnes* SINGULARES HOMINES
„ PARTICULARESQUE ECCLESIÆ *ipsi Pon-*
„ *tifici obedire debent*, *nisi in iis*, *quæ huic*
„ *sacræ Synodo*, & *cuilibet alteri legitime con-*
„ *gregatæ præjudicium generarent*. *Nam*, *si*
„ *sit caput ministeriale Ecclesiæ*, *non tamen*
„ *est major tota Ecclesia*."

II. Eosdem Auctores indicaverat Anonymus, qui *Responsionem edidit ad posteriores Steyærtii* theses, a *Charlasio* confutatus in dissertatione *de Concilio Œcumenico*; sed vere ut dicam, neuter gloriari hisce magistris debuerat: *Coloniensis* Universitas, quo tempore suum illud responsum dedit, ad Antipapæ *Felicis* V. partes transierat cum Aca-

demiis

demiis *Viennensi*, *Erfordiensi*, & *Cracoviensi*. De *Basileensibus* vero nihil heic addam. Satis dixero, si non schismaticos modo appellavero, sed nefarii Schismatis auctores, atque incentores. *Gersonius* ut ne quæ alibi de eo admonui, frustra repetam, heic certe fallitur, dum pro suo illo dogmate Sanctos *Thomam*, & *Bonaventuram* appellat. Uterque enim Ecclesiæ non solum dispersæ, sed in Œcumenica quoque Synodo congregatæ suprema Pontifices Romanos potestate præesse tam aperte docet, *ut*, quod *Charlasius* ait (2), *nec* Gersonius, *nec quilibet alter glossa aliqua eorum verbis offundere tenebras poterit*. Nempe S. *Thomas* (3) docet: " Sicut autem posterior Synodus potestatem habet
" interpretandi symbolum, a priore symbolo conditum, ac ponendi aliqua ad ejus
" explanationem, ut ex prædictis patet;
" ita etiam *Romanus* Pontifex hoc sua auctoritate potest, cujus auctoritate sola Synodus congregari potest, & A QUO SENTENTIA SYNODI CONFIRMATUR, ET AD IPSUM A SYNODO APPELLATUR.
" Quæ omnia patent ex gestis *Calcedonensis* Synodi. Nec est necessarium, quod ad ejus expositionem faciendam Universale Concilium congregetur". Seraphicus autem Doctor *Regulam Fratrum Minorum* ex-

[1] *Diss. cit. cap.* 10. *pag.* 207.
(2) *De potentia quæst.* X. *art.* 4. *ad* 13.

planans ea verba: *Honorius Episcopus* ita interpretatur: " Episcopus utique non alicu-
" jus partis solum, sed totius universitatis
" est. Quod si unus non esset, qui in omnes
" exercere posset jurisdictionem, ubi mane-
" ret status Ecclesiæ? Si, partibus discor-
" dantibus (quod & in Synodis contingere
" posse quis neget?) non esset, qui posset
" manum mittere in ambabus, fuisset Sy-
" nagoga felicior, quam Ecclesia; quia il-
" la habebat unum summum Pontificem,
" qui omnes discordias poterat terminare,
" ut patet in *Deuteronomio* ". Alibi (4) vero summum Pontificem SOLIUS DEI JUDICIO RESERVARI scribit. Quamobrem quum *Febronius* ea solum de caussa summis Pontificibus nolit in universam Ecclesiam Primatum potestatis concedere, ne ipsas quoque Œcumenicas Synodos ejus auctoritati subijcere cogatur, manifestissimum est, nec *Thomam*, nec *Bonaventuram*, qui *Romani* Pontificis auctoritati generalia ipsa Concilia subesse professi sunt, non potuisse illi in universam Ecclesiam eripere potestatem.

III. Nec vero aliter sentire ii poterant, quibus perspectum erat, super *Petrum* non tantummodo omnes particulares Ecclesias fundatas a Christo fuisse, sed universam ædificatam Ecclesiam, *super unum unam*. Ratio autem Primatus eam Ecclesiam spectat, quæ

(4) *In opusc. Hierarch. Eccles. p. II. cap. I.*

quæ ſuper *Petrum* fuit a Chriſto ædificata. Idipſum finis conſtituendi Primatus declarat. " Nam, inquit cl. *Ballerinius* (5), „ quum primatum, ut diximus, non meri „ honoris & ordinis, ſed peculiaris juriſdi„ ctionis inſtitutus fuerit a Chriſto in bo„ num unitatis Eccleſiæ, ut capite conſti„ tuto ſciſſurarum & ſchiſmatis tollatur oc„ caſio; vim profecto coactivam in omnes „ collective debet habere, ſine qua latus „ ſchiſmatibus & ſciſſuris aditus pateret, „ unitatiſque bonum obtineri non poſſet. „ Hinc qua ratione ea vis in ſingulos ab „ adverſariis conceditur cauſſa primatus, ea„ dem in omnes collective concedenda eſt, „ quum univerſæ Eccleſiæ unitas non ex „ ſingulis tantum, ſed ex omnibus collecti„ ve ſumptis & in unum coactis redeat ". Hinc illud S. *Ambroſii* (6): *Petra dicitur* Petrus, *eo quod tamquam ſaxum immobile totius operis Chriſtiani compagem molemque contineat.*

IV. Eadem de cauſſa nihil ſummis Pontificibus ac ceteris Patribus uſitatius, quam *Petrum Romanoſque* Pontifices *univerſæ* Eccleſiæ fuiſſe præpoſitos. *Bonifacii* I. hæc ſunt in epiſtola quinctadecima (7). *Manet beatum Apoſtolum* Petrum *per ſententiam Dominicam*

 uni-

(5) *De poteſt. Eccleſ. cap. IV. n. 10. pag. 61.*
(6) *Serm. XLVII.*
[7] *col. 1039. Couſt.*

universalis Ecclesiæ ab hoc sollicitudo suscepta. Ita vero in *Leoniano* Sacramentario legimus (8) *Quæ te dispensante, devota obsequitur, quidquid sedes illa censuerit, quam tenere voluisti totius Ecclesiæ Principatum*; nec multo postea (9): *qui ut hanc Sedem* Regimen Ecclesiæ totius *efficeres, & quod hæc prædicasset, ostenderes ubique servandum, simul in ea & Apostolicæ Principem dignitatis, & Magistrum Gentium collocasti*. Ab his non discrepant, quæ alio loco scribit S. *Leo* Magnus (10): *Et quia*, inquit, *per omnes Ecclesias cura nostra distenditur, exigente hoc a Nobis Domino, qui Apostolicæ dignitatis beatissimo Apostolo* Petro *primatum fidei suæ remuneratione commisit, universalem Ecclesiam in fundamenti ipsius soliditate constituens*. Hoc sequutus *Bernardus* ad *Eugenium* ait (11). *Quisque ceterorum* (Episcoporum) *habet suam, tibi una commissa est grandissima navis facta ex* OMNIBUS *ipsa* UNIVERSALIS ECCLESIA *toto orbe diffusa*. Addamus etiam *Bonaventuram*, ut ejus mens fiat exploratior: *Respondens*, inquit (12), Simon Petrus, *dixit ad Christum: quia unus pro omnibus respondet, ut commendetur unitas Ecclesiæ in Fide, confessione, & prælatione. Unde* Petrus *tamquam unus*

[8] *col.* 337. *Murator. edit.*
(9) ibid. *col.* 341.
(10) *Ep. V. Baller. edit.*
(11) *De Considerat. lib.* II. C. VIII.
(12) *in Cap. IX. Luc.*

unus Prælatus universalis Ecclesiæ, unus pro omnibus respondet. Propter quod dicebat Paullus: Obsecro ut idipsum dicatis omnes, & non sint in vobis schismata. *Unde merito istius confessionis unius pro omnibus, nomen* Petri *est sibi confirmatum.* ET UNIVERSALIS PRÆLATIO SUPER ECCLESIAM EST CONCESSA: Equidem ignoro, utrum qui in omnes collectim Christianas Ecclesias jus esse *Romano* Pontifici vellet significare, aliis aut disertioribus verbis uti posset.

V. Vix certe aliud *Florentinis* Patribus indicare visum fuit, quum in decreto pro *Græcorum* unione, cui ipsi Græci subscripserunt, definiere, *Sanctam Apostolicam Sedem, &* Romanum *Pontificem in* UNIVERSUM ORBEM *tenere primatum, & ipsum* Pontificem Romanum *successorem esse Beati* Petri *principis Apostolorum, & verum Christi Vicarium, totiusque Ecclesiæ caput, & omnium Christianorum patrem ac doctorem existere, & ipsi in B.* Petro *pascendi, regendi & gubernandi* UNIVERSALEM ECCLESIAM *a D. N. Jesu Christo plenam potestatem traditam esse, quemadmodum etiam in gestis Conciliorum & Canonibus continetur.* Tria heic *Febronius* opponit. " Primatum ait (13) non ab omnibus „ pro *generali* agnosci præsertim a *Gallis*, „ ac damus, inquit, testem *Gallum* omni „ exceptione majorem *Carolum* Cardinalem

 „ de

(13) T. II. *pag.* 189.

„ de *Lotharingia*, qui ex ipſa *Tridentina* Sy-
„ nodo hæc ad *Britonem* Secretarium ſuum,
„ quem ad Pontificem ablegaverat, *Romam*
„ perſcripſit: *Apud* Gallos Conſtantienſe
„ *Concilium in partibus ſuis omnibus ut gene-*
„ *rale habetur*: Baſileenſe *in auctoritatem ad-*
„ *mittitur*: Florentinum *nec legitimum*, *nec*
„ *generale reputatur* “. Deinde “ *quidquid*
„ *ſit*, inquit (14), tuto adſeri poteſt decla-
„ rationem Concilii *Florentini* decretis *ſeſſ.*
„ *IV.* & *V.* Synodi *Conſtantienſis* non repu-
„ gnare. Hoc obſervavit Ill. *Boſſuetus* ita
„ ſcribens lib. X. cap. 10. *Verba Decreti* Flo-
„ rentini *revera nil habent* Conſtantienſi *De-*
„ *creto contrarium*. *Nempe hæc verba objiciunt*:
„ Papæ in B. *Petro* paſcendi, regendi, &
„ gubernandi univerſalem Eccleſiam a Do-
„ mino plenam poteſtatem fuiſſe traditam.
„ *Atqui hæc non indicant*, *eam poteſtatem ita*
„ *eſſe datam*, *ut adunatæ quoque Eccleſiæ con-*
„ *ſenſum unus vinceret*, *quod* Patres Conſtan-
„ tienſes *condemnabant*. *Ergo* Florentini *Pa-*
„ *tres* Conſtantienſibus *non repugnant* “. Tandem legenda eſſe extrema *Florentini* Concilii verba pronunciat non *quemadmodum* ETIAM, uti a nobis deſcripta ſunt, ſed *quemadmodum & in geſtis &c.*, ea lege ſcilicet ut Pontifex ſumma ſua poteſtate utatur *juxta modum*, *qui & in Actis Conciliorum Œcumenicorum*, *& in Canonibus continetur*. Verum

(14) ibid. *pag.* 190.

rum quod ſæpe alias queſtus ſum, heic quoque queri debeo, *Febronium* eadem in ſua defenſione repetere, quæ prius dixerat, non dicam non adtactis, ſed ne indicatis quidem graviſſimis meis argumentis.

VI. Profecto ad primum quod adtinet, in *Galliis* quoque *generale* haberi *Florentinum* Concilium teſtes produxi (15) *Boucatum*, *Annatum*, *Dantine Benedictinum* operis quod prænotatur *l'Art de verifier les dates*, auctorem, anonymum *Dictionarii* Conciliorum conſarcinatorem, & *Juveninum Gallos* omnes, atque eruditione ſpectatos, neque omnes *Romanis* partibus addictiſſimos. Cur horum teſtimonia diſſimulavit, ut Cardinalis *Lotharingii* qui *re nondum plene diſcuſſa*, ut *Juveninus* loquitur, ita ſenſit, verba appellaret a me quoque ex eodem *Juvenino* recitata? Percommoda ſane infringendarum omnium ſacrarum legum definitionumque eludendarum ratio hæc eſt, ſiquid Pontifices ſtatuant, quod noſtris opinionibus adverſetur, œcumenica appellare Concilia; ſi vero ipſa nobis Concilia minime faveant, aut eis violatæ libertatis vitium obiectare, aut illa de œcumenicarum Synodorum dignitate deiſcere. Verum hoccine eſt libertatem Eccleſiæ vindicare? an non potius illam evertere, perturbare omnia, atque hæreticis ſchiſmaticiſque proterendam Fidem, enervandam di-

(15) *Antiſ. T. I. diſſ.* II. *cap.* II. *n.* 2. *pag.* 120.

sciplinam, unitatem dilacerandam per summum nefas dimittere? Sed in viam redeamus. *Bossuetius* ergo (quod alterum erat *Febronianæ* responsionis caput) cum *Constantiensi* Synodo *Florentinam* optime conciliari posse existimat. Non id nunc quærimus; satis ad hujus capitis institutum esset *Romanos* Pontifices dispersam Ecclesiam, universam tamen vi sui Primatus pascere, regere, & gubernare; qua de re nihil a *Constantiensibus* Patribus sancitum fuit: de Ecclesia in generale Concilium coacta capite quincto differemus. Deinde, ut *Ballerinius* animadvertit (16) " si *Romanus* Pontifex ex Christi institutione *plenam potestatem* accepit " pascendi, regendi, & gubernandi *universalem Ecclesiam*; non in singulas & particulares tantum Ecclesias distributive & " separatim acceptas, sed in omnes collective sumptas, ex quibus sane sumptis collective constat universalis Ecclesia, potestatem habet, ac proinde habet etiam in " Patres quoque Conciliorum generalium, " quæ illam repræsentant, nec majori quam " ipsa universalis Ecclesia privilegio gaudent ". Non igitur ea, quam *Bossuetius* iniit, ratione conciliandæ sunt illarum Synodorum definitiones, sed ea quam *Constantiensia* ipsa decreta commonstrant. Agit, ut infra videbimus, *Constantiense* Concilium de dubiis

(16) *De Potest. Eccles. pag.* 59.

dubiis Pontificibus, ac de ſchiſmatis tempore. Quid hoc ad *Florentinorum* Patrum definitionem? Nihil denique ut de tertia *Febronii* reſponſione dicam, ad ſuam illam *Florentinæ* definitionis lectionem adſerendam ineptius proferre poterat, quam prolixam eorum, quæ ſcripſerat de *Marca*, recitationem? Quid? opus ne fuit ut quæ eruditus ille Præſul coniecerat, a *Febronio* doceremur? Nonne monueram (17) & quæ ipſe in priore ſuo opere ad eam confirmandam lectionem adtulerat, ex Petro de *Marca*, atque hujus conſectatore *Natali Alexandro* deſcripta fuiſſe? Noram profecto quid de *Marca* ea de re diſputaſſet; noram quoque vehementer erraſſe Illuſtriſſimum Antiſtitem, ab eoque deceptos in eumdem errorem *Natalem Alexandrum*, *Maimburgum*, *Boſſuetium*, *Febroniumque* fuiſſe prolapſos. Putaverat de *Marca* verba illa *quemadmodum etiam in Florentinum* Concilium, *Bartholomæi Abrami Cretenſis* quum latinam ejus verſionem ederet, aut hallucinatione, aut incuria irrepſiſſe, ac legendum *quemadmodum*, *qui & in geſtis &c.* Nam in *Græco* habetur: Καθον τροπον και εν τοις πρακτικοις &c. ubi particula και iteratur, & modus poteſtatis ad Conciliorum Canonumque regulam circumſcribi videtur; *Blondus* præterea, qui *Eugenio* IV. a ſecretis fuerat, *Marcus Vigerius*, *Johan-*

(37) *Antif.* T. I. *diff.* II. *cap.* II. *pag.* 117.

Johannes Roffensis, *Johannes Eckius*, & *Albertus Pighius* non aliam usurparunt, probaruntque latinam ejus loci lectionem, nisi hanc: *quemadmodum & in gestis*. Nihil tamen falsius excudi poterat. Quid enim *Blondum*, aliosque eum sequutos moremur? quum archetypa *Florentini* Decreti exemplaria etiamnum supersint *Eugenii*, ac *Michaelis* Imperatoris signis munita, in quibus sic legitur: *Quemadmodum* ETIAM. *Colbertinos* Codices indicarat *Tournelius* (18); quinque ejusmodi autographa exempla *Mamachius* numerat in dissertatione, quam de hoc Concilii *Florentini* loco scripsit, atque in *Orsii* adversus *Bossuetium* commentarios intulit (19); sextum addit exemplar *Ballerinius* (20) ex celeberrimi Marchionis *Maffeii historia diplomatica* (21) in publico *Bononiensi* Archivio adservatum. *Græcum* hæc omnia, *latinumque* textum exhibent autographis subscriptionibus confirmatum, ut dubitari omnino non possit, quin illud ETIAM a Concilio ipso prodierit. Quamquam si exemplaria deessent, atque ex Scriptorum auctoritate dijudicanda res esset, quanta *Blondi* (ceteros enim prætereo qui recentiores sunt, atque ab eo decepti videntur) esse hac in re aucto-

(18) *De loc. Theol.* ubi de Conciliis in *partic. art.* II. *p.* 298. *recentiss. edit. Venet. a.* 1765.
(19) *lib. VI. de Rom. Pont. auct. cap.* XI. *artic. unic.*
(20) *De potest. Eccles. pag.* 59.
(21) *l.* 1. *pag.* 87.

auctoritas potest, si cum S. *Antonino*, & Cardinali de *Turrecremata* conferatur? Uterque enim ipsi Concilio *Florentino* interfuit; *Turrecremata* autem in Commentario, quo hocce decretum explanavit, non solum ea verba *Quemadmodum* ETIAM, uti S. *Antoninus*, refert, sed etiam qui illorum sensus sit, nos edocet (22); neque id ex privata sui ipsius sententia. Nam ex actis Concilii discimus (23) *Græcos* in id omni studio enisos fuisse, ut aliquis modus Pontificiæ auctoritati in decreto poneretur, Cardinales tamen firmiter obstitisse, ac *Dominicanorum* Provincialem, qui pro *latinis* rem strenue agebat, *plenam* demonstrasse nec ulla tempera-

(22) In *appar. super decret. union. Græcor. Florent.* " Item definimus Apostolicam Sedem & *Romanum* Pontificem &c. " *dividitur in duas partes; in prima ponitur definitio ipsius Articuli; in secunda inducitur confirmatio ex Gestis universalium Conciliorum, & sacrorum Canonum reverentia; secunda ibi.* Quemadmodum etiam &c. Quemadmodum etiam in gestis Œcumenicorum Conciliorum, & in Sacris Canonibus continetur. *Hic ponitur confirmatio præfati articuli testimonio sumpto tam ex gestis Œcumenicorum Conciliorum, quam ex Sacrorum Canonum auctoritate &c.* Non igitur ea verba *quemadmodum &c.* Potestatis Pontificiæ coercendæ, uti cum de *Marca Febronius* existimat, sed confirmandæ caussa decreto adscripta fuere. Quænam autem potestatis, quæ PLENA definita fuerat, confirmatio hæc esset, modum illi præscribere *ad gesta Conciliorum*, & Canones? *Febronius* & *Pereira pugnantia loqui* possunt, non Œcumenicæ Synodi.

(23) Sess. XXV. *Imperator cogebat ibi aliquid apponi, dicebat enim ut adderetur, juxta tenorem Canonum, & non secundum dicta Sanctorum: nec ulla ratione consenserunt* Cardinales missi a Papa ad Imperatorem.

peratam circumscriptione potestatem fuisse *Petro* a Christo traditam (24). Jamvero ut ad *Febronium* redeat oratio, *Natalis Alexander* ceterique, qui *Petrum* de *Marca* exscri-
pse-

(24) *Sequitur*, inquit, *plenam potestatem traditam quod hoc sit*, *apparet verbo Salvatoris Matth.* XVI. *quoad omnes casus indefinite*, *& universaliter*, *cum dixit* : Tibi dabo claves, & quodcumque ligaveris &c. Vides ergo, quantum absurditatis in ea lateat *Pereiræ* sententia, qui quum eadem, qua de *Marca* & *Febronius* incedat via, præterea animadvertit [*de potest. Episcopor. princip.* VI. *num.* 14. *pag.* 89.] nisi is *Florentini* Concilii locus legatur : *secundum quod*, seu *juxta eum modum*, *qui & in gestis &c.* dicendum necessario esse, *che il Papa ed il Consilio Generale per ingannare li* Greci *ponessero nel testo latino il contrario di ciò*, *che definirono nel* Greco. Basilice fallitur *Pereira*. Si quid fraudis huc irrepsisset, *Græcis* tribuendum foret, qui latinum textum vertere, non *Latinis*. Nam præterquamquod latine primum fuisse decretum illud perscriptum, tum *Græce* redditum, est longe verisimillimum, *latinos Græcis Pereiranam* addi circumscriptionem contendentibus restitisse intelleximus. Nulla tamen aut a *Græcis*, aut *Latinis* fraus admissa fuit. Nam *Græca* ex *Latinis*, non quod *Pereira* comminiscitur, ex *Græcis latina* explicanda sunt, quum *Græcus* textus *latini* decreti versio sit, non contra; ac Græcæ particulæ Καὶ ea adhiberi interpretatio potest, quæ *latine* ET nonnumquam ab egregiis latinitatis Scriptoribus pro *etiam* usurpatæ. Quid? quod in tanta *Græcorum* cum *Latinis* concertatione ne suspicari quidem possumus, alterutros tam rudi fuisse simplicitate, ut impune ab altera parte sibi imponi paterentur, nec collatis interpretum studiis in singula pæne verba scrupulose inquirerent. " Quamquam, ut recte monuit *Ballerinius* „ [*loc. cit.*] etiamsi recipienda esset lectio editionis 1526. „ *juxta eum modum &c.* nihil nos turbaret, offenderet „ nihil. Quis enim negavit umquam Pontifices in pascenda, regenda, & gubernanda universali Christi Ecclesia „ debere adhibere modum contentum in sacris canonibus, „ quos abs se quoque sequendos ipsi Pontifices professi „ sunt?

pserunt aliqua fortasse digni sunt excusatione; nulla certe *Febronius*. Legerat is *Orsium*, in cujus opere, illa, ut dixi, eruditissimi *Mamachii* de *Florentino* decreto dissertatio exstat. Qua ergo fronte inanes *Parisiensis* Antistitis conjecturas nobis obtrudit? Vide quam liberalis sim: nolim *Febronio* vitio vertere, quod dum primum operis sui volumen ederet, *Mamachianam* dissertationem neglexerit. At quis ferat, monitum a me, ut eam adiret, ne in sua quidem defensione paranda illam consuluisse? Quod si grave id ei fuit, quei saltem aut a reddenda *Petri* de *Marca* sententia absterritus non fuit Archetyporum, quæ indicaveram ejus decreti, exemplorum auctoritate? aut de hac si posset elevanda non cogitavit? Quamquam crediderim & *Orsii* libros, & *Antifebronium* meum reipsa vidisse *Febronium*, sed oculis aut non suis, aut certe caligantibus. Nihil melius occurrit, quo tanta in iisdem nulla objectarum difficultatum facta mentione iterandis

„ sunt? Nulla in hoc quæstio, sicut & nulla ex hujusmo„ di professionibus Pontificum . . . . Tota autem quæstio „ est, num id debeant jure ipsorum canonum, & eorum „ quidem canonum, quibus adsensus Pontificum defuit, „ ac si juri ipsorum coactivo subsint; an vero altiori illo „ divino ac naturali jure, quod sine præjudicio supremæ „ auctoritatis obligat". Confer *Antifebronium* [T. I. pag. „ 118.] Sed de his omnibus conferendus cum primis est egregius libellus inscriptus: Re*marques d'un Theologien sur le Traitè Historique de l'etablissement, & des Prèrogatives de l'Eglise de* Rome, *& de ses Evèques composè par* M. Maimbourg. Cologne 1688. cap. IV. pag. 30. seqq.

randis erratis *Febronii* confidentia excusari vel ab amicissimo homine possit.

VII. Fortasse tamen majorem aliquam veri speciem præsefert, quod ex *Martino* V. post *Bossuetium Febronius* colligit (25). " Primatum, inquit, Pontificis (quæcumque demum ejus jura sint) non habere suum respectum ad *Corpus Ecclesiæ*, sed tantum ad *particulares Ecclesias*, clare definivit *Martinus* V. in Bulla *Inter cunctas*, publicata anno 1418. in Concilio *Constantiensi* apud *Harduinum Tom. VII. col.* 911. in qua hanc *Wicleffi* propositionem XLI. *Non est necessarium ad salutem credere, quod Ecclesia* Romana *sit suprema inter alias Ecclesias*, condemnavit Concilium, condemnavit & ipse. *Martinus* dicens in sua censura: *Est erronea si sub nomine Ecclesiæ* Romanæ ECCLESIA UNIVERSALIS, *aut Concilium generale, aut in quantum negaretur Primatus summi Pontificis* SUPRA ALIAS ECCLESIAS PARTICULARES. Unde deducitur, summum Pontificem esse quidem caput, Magistrum, & Pastorem *totius* Ecclesiæ, sed *distributive sumptæ*: hoc est, respectu singularum Ecclesiarum particularium, non vero respectu Ecclesiæ universalis *collective* acceptæ, seu respectu Concilii Œcumenici illam repræsentantis. "

Ve-

(25) T. II. *Apolog. Art. V. pag.* 220.

Verum ſatis erit ea adſcribere, quæ *Ballerinius* *Boſſuetio* reſpondit (26). " Hæc *Martinus* V. totidem verbis exſcripſit ex actis „ Patrum *Conſtantienſium* in condemnandis „ erroribus *Wicleffi*; Patres autem *Conſtantienſes* jure notarunt erroris, & erroris ſane contra fidem, de qua tum decidendum „ fuit, negare Primatum, & jus Pontificium ſuper particulares Eccleſias. Nam „ vero par error contra fidem dici poſſet „ negare primatum & juriſdictionem Pontificis ſuper *univerſam collective* Eccleſiam, „ de qua re tunc tanta erat controverſia; „ quis non videat, non fuiſſe pariter decidendum ab iiſdem Patribus in eo Concilio, in quo jus ſupra ipſum Pontificem „ generali Synodo tribuere ex circumſtantiis „ ejus temporis neceſſarium videbatur? Quum itaque *Martinus* V. ſub finem Synodi „ ea verba ſuæ conſtitutioni inſerta recepit „ confirmavitque, illud recepit & confirmavit, quod certum & verum erat ex catholica fide; neque hoc adprobare idem „ eſt, ac negare poteſtatem Pontificis in univerſam Eccleſiam, ſed eſt tantum id prætermittere, quod tum in magnam controverſiam adductum apud Catholicos, ita „ certum de fide adfirmari non poterat (27), „ uti

[26] *De Poteſt. Eccleſ. cap.* IV. *n.* 9. *pag.* 60.

[27] Saltem niſi indicto novo accuratoque hujus dogmatis examine, cui tunc certe locus non erat, properante ad ſui exitum Concilio.

„ uti certum erat ex ea parte, quæ parti-
„ culares Ecclesias respicit. Hinc ergo de-
„ duci tantummodo potest, primatum & po-
„ testatem Papæ supra universalem *collective*
„ *Ecclesiam*, & ex consequenti supra gene-
„ rales Synodos eam repræsentantes tunc
„ non fuisse definitum. Num vero quod
„ tunc definitum non fuit, ex testimoniis
„ antiquorum Patrum, aliisque momentis
„ hactenus adlatis satis manifeste colligatur,
„ quivis haud præoccupatus adversariorum
„ præjudiciis facile dignoscet. "

CAPUT IV.

Immediata in omnes & singulos quarumcumque Christiani orbis diœcesium Fideles est Romani *Pontificis auctoritas. Hanc alteram Pontificii Primatus adfectionem frustra* Febronius *adoritur. De* Universalis Episcopi *titulo nova cum eo disceptatio instituitur.*

I. REm adgredior *Febronio* perinfensam. Nihil illi odiosius occini potest, quam *Romanos* Pontifices proxima & *immediata* uti posse in omnes singulosque omnium totius orbis diœcesium fideles auctoritate. Hæc tamen altera est, eaque necessaria *Romani* Primatus adfectio. De ista in *Antifebronio* late differui (1). *Febronius* tamen intacta de more omnia reliquit, quibusdam contentus in ejusmodi Pontificiæ auctoritatis proprietatem invidiosis declamationibus. In pauca contraham, quæ ibi fusius a me pertractata sunt; tum ea discutiam, quæ *Febronius* in nupera sua defensione animadvertit. Igitur ad finem instituti Primatus redeamus; numquam is elabatur ab animis. Non alium hunc fuisse vidimus, quam unitatem cum *formandam*, tum conservandam. Quare unitatis centro omnes, qui in hac unitate constant, adhærere omnino debent.

[1] T. I. *diss.* II. *cap. V.*

bent. Hinc *Irenæus de Romana* Ecclesia: *ad hanc enim Ecclesiam propter potiorem principalitatem* NECESSE EST OMNEM CONVENIRE ECCLESIAM, *hoc est* EOS QUI SUNT UNDIQUE FIDELES. At quomodo *qui sunt undique Fideles*, *Romanum* Pontificem veluti necessarium unitatis centrum spectare deberent, nisi *eorum* quoque, *qui sunt undique Fideles*, curam *Romanus* Pontifex vindicare sibi jure suo posset? Sufficiat, per me licet, cum summo Pontifice *mediata* communio; quamquam res est plerumque plena periculi, nonnumquam etiam sub honesto & probabili ejus nomine schismatica seditio latet. Verum enimvero ea saltem est communionis cum *Romanis* Pontificibus conditio, ut sive Fideles cum ipsis *immediate* communicare velint, sive ipsi *immediate* sua communione Fideles impartiri, jure suo id possint. Certe quis *Hieronymum* nesciat *Antiochenum* fuisse presbyterum; a *Pastore* tamen *Damaso præsidium ovis*, ut ejus utar verbis (2), *flagitavit*, atque in magna illa ob *Vitalis*, *Meletii*, & *Paullini* schisma *Orientis* distractione profitebatur (3): *non novi* Vitalem, Meletium *respuo*, *ignoro* Paullinum. *Ego nullum primum nisi Christum sequens*, *Beatitudini tuæ*, *idest Cathedræ* Petri *communione consocior* . . . *Quicumque tecum non colligit spargit*; *hoc est* qui

[2] *Ep. XIV. al.* 55.
[3] ibid.

qui Christi non est, Antichristi est. Res ex Primatus origine manifestior fiet. *Petro* hic datus est, ac per *Petrum Romanis* Pontificibus illius successoribus. Quid vero *Petro* collatum fuit? Discamus ex S. *Leone* M. (4): *De toto mundo unus* Petrus *eligitur, qui & universarum gentium vocationi, & omnibus Apostolis, cunctisque Ecclesiæ Patribus præponatur: ut quamvis in populo Dei multi Sacerdotes sint, multique Pastores; omnes tamen proprie regat* Petrus, *quos principaliter regit & Christus*. *Petrus* igitur primo *universarum gentium vocationi* (quam unitatis formationem dicere possumus) *præpositus fuit*; deinde eo fine præpositus fuit, ut *quamvis in populo Dei multi Sacerdotes sint, multique Pastores; omnes tamen proprie regat* Petrus; *quos principaliter regit & Christus* (en unitatis conservationem). Igitur hoc maxime Christum inter & *Petrum* interest, quod quos ille *principaliter regit*, hic *quamvis in populo Dei multi Sacerdotes sint, multique Pastores, omnes proprie regat*. Christi porro in omnes *principalis* illa potestas sane est *immediata*, & *Petri* igitur *immediata* est. Quum enim ea conferatur cum potestate Sacerdotum, qui non ut Principum Præfecti Regum nomine Provinciis præsunt, sed veluti Principes ac suo ipsorum nomine Ecclesias sibi adsignatas regunt, *propria* non esset, si non per se se &

[4] *Serm. III. de sui adsumpt. col. 16. Ball. edit.*

immediate, ſed tantum per hoſce licet a *Petro* conſtitutos, non ejus tamen adminiſtros in eaſdem Eccleſias exerceretur. Nec *Leo* abſque cauſſa illa addidit, *quamvis in populo Dei multi Sacerdotes ſint, multique Paſtores*, ut nempe intelligeremus, ſingulos quidem greges *proprie* a ſuis Paſtoribus regi, eos tamen ſimul a *Petro* non minus proprie gubernari.

II. Ipſa id agnovere generalia Concilia. Romana *Eccleſia* (ita *Lateranenſe* Œcumenicum Concilium ſub *Innocentio* III.) *diſponente Domino* SUPER OMNES ALIAS ORDINARIÆ POTESTATIS *obtinet* PRINCIPATUM (5). Quid diſertius? Poſſetne *ordinaria* hæc eſſe Poteſtas, quin *immediata* eſſet? *Tridentinum* quoque Concilium id omnino ſumit, quum declarat (6), *merito Pontifices maximos, pro ſumma poteſtate ſibi in univerſa Eccleſia tradita, cauſſas aliquas criminum graviores ſuo potuerunt peculiari judicio reſervare*. Neque enim id eſſet *Romanis* Pontificibus poteſtatis, ut haſce peccatorum cauſſas ſibi reſervarent, niſi ſuæ Fideles omnes auctoritati immediate obnoxios haberent. Nam illud cujuſmodi eſt, quod ait *Febronius* (7): *bono jure dicere potuit dixitque Sancta Synodus, S. Pontificem*, pro ſuprema poteſtate ſibi in Ec-

cle-

[5] *Cap. V.*
[6] *Seſſ.* XIV. *de Pœnit. cap.* VII.
[7] *T.* II. *pag.* 285.

clesia universali TRADITA, *potuisse quædam graviora crimina reservare; abstrahendo, a quo hæc ei portio supremæ potestatis tradita fuerit?* Etiamne audet in medium adferre, quod superiore in opere docuerat (8), *ea* (*Tridentinæ* Synodi verba) *generaliora sunt, nec exprimunt, a quo, & quibus gradibus, ac quoad quas partes, suprema hæc potestas* Romano *Præsuli in universa Ecclesia tradita fuerit; nihilque impedit, quominus credamus reservandorum nonnullorum graviorum peccatorum potestatem ab Ecclesia, seu Concilio supremo, Pontifici permissam fuisse?* Sed quid ad ea, quibus in *Antifebronio* (9) tantam in Œcumenicæ Synodi pervertenda sententia licentiamne dicam? an fatuitatem repressseram? Præteriit omnia silentio strenuus *Febronii* vindex, qui nihil apte respondere se posse animadverteret. Verum ne quæ ibi dixi, omnia repetam, conferat quæso æquus lector cum illis *Tridentini* Concilii verbis hoc aliud ejusdem Concilii dictum de ipsa illa, quod ad Episcopos adtinet, reservandorum criminum facultate: *pro illis in subditos tradita supra reliquos inferiores subditos facultate*. Quid enim? Ne heic quidem sacri Concilii Patres *a quo* tradita ea Episcopis fuerit potestas designant; nec tamen adsentietur *Febronius* hæc a *Tridentino* Concilio fuisse dicta *abstrahendo a quo hæc*

 eis

[8] T. I. *cap. V.* §. IV. *n.* 6.
[9] T. I. *diss.* II. *cap. V. n.* 3. *pag.* 156.

eis portio Episcopalis *potestatis tradita fuerit*. Quamquam tam falsum est *abstraxisse* heic *Tridentinos* Patres, ut ne *abstrahere* quidem in re tam gravi ipsis licuerit. Quum enim optime nossent, hæc de potestate a Christo *Romanis* Pontificibus tradita intellectum ab omnibus iri, pro suo in Catholicam fidem studio cavere maxime debuissent, ne aut dubiæ, aut, si *Febronium* audimus, falsæ huic opinioni, magno veritatis ac rectæ doctrinæ detrimento, aliquid ponderis addere viderentur. Addiderunt enimvero quam maximum, dum & *supremam* eam vocarunt potestatem, & insuper traditam, non quod dictu facillimum erat, *ab Ecclesia universali*, sed *in universali Ecclesia*. At de hoc reservandorum criminum jure alius erit differendi locus. Nunc *Febronium* audiamus.

III. " Multum interest, inquit ille (10),
„ ut hoc centrum suis, per Canones præ-
„ scriptis contineatur limitibus, & non ex-
„ travagetur ultra præsertim in præjudicium
„ & diminutionem jurium Episcopalium,
„ ad hanc peripheriam æque respicere de-
„ bet Centrum, quam ad Centrum periphe-
„ ria. *Apostolici* Romani *Episcoporum om-*
„ *nium sententiam confirmare, non dissolvere*
„ *debent: quia* SICUT *membra caput suum*
„ *sequi, ita caput membra sua necesse est non*
„ *contristari:* Ita Patres Concilii *Lemovicen-*
„ *sis*,

[10] T. II. *pag.* 375.

„ *sis*, anno 1031. celebrati, apud *Hardui-* „ *num*. " In eamdem sententiam superius dixerat (11): " si concurrentem Theologi „ dent jurisdictionem Papæ cum Episcopis „ ... reflectant primum ad *Can*. 39. *Causs*. *XI*. „ *quæst*. *I*. qui est *Gregorii* M. In eo S. Pon- „ tifex concurrentiam jurisdictionum Papæ „ & Episcoporum exulare vult, præcipiens „ *Romano*, suo per *Siciliam* Ecclesiarum & „ cleri defensori, ne se immisceat, si quis „ contra clericum habeat caussam, addens „ prudentissimam rationem hanc: *nam si sua* „ *unicuique Episcopo jurisdictio non servatur*, „ *quid aliud agitur*, *nisi*, *ut per nos*, *per* „ *quos ecclesiasticus custodiri debet ordo*, *con-* „ *fundatur* ". Huc illud pertinet, quod in- fra disputat (12): " Papæ Christus adsigna- „ vit functiones Capitis, Episcopis officia „ brachiorum manuumque. Si brachium vel- „ let esse caput: si caput vellet agere quæ „ pedum, aut quæ totius corporis sunt di- „ storta forent omnia. *Monstrum facis*, *si* „ *manui submovens digitum*, *facis pendere de* „ *capite*, *superiorem manui*, *brachio collatera-* „ *lem*. *Tale est si in Christi Corpore membra* „ *aliter locas quam disposuit ipse* ..... *Er-* „ *ras*, *si ut summum*, *ita* & *solam institu-* „ *tam a Deo vestram Apostolicam potestatem* „ *existimas*. *Si hoc sentis*, *dissentis ab eo*,

[11] ibid. *pag*. 321.
[12] ibid. *pag*. 482.

„ *qui ait: Non est potestas nisi a Deo. Non*
„ *ergo tua sola potestas a Domino: sunt &*
„ *mediocres, sunt & inferiores*. Ita ad *Eu-*
„ *genium* III. Papam scripsit S. *Bernardus*
„ *lib.* III. *de Consid. Cap.* 4. *n.* 17. Paullo
„ ante, nempe num. 14. dixerat: *Honorum*
„ *ac dignitatum gradus & ordines quibusque*
„ *suos servare positi estis, non invidere, ut*
„ *quidam vestrorum ait: cui honorem honorem.*
„ Tum iterum cit. n. 17. *Tune tibi licitum*
„ *censeas, suis Ecclesias mutilare membris, con-*
„ *fundere ordinem, perturbare terminos, quos*
„ *posuerunt patres tui? Si justitiæ est jus cui-*
„ *que servare suum; auferre cuiquam sua ju-*
„ *sto poterit convenire?* Denique lib. IV. Cap.
7. n. 23. *Consideres ante omnia, sanctam* Ro-
„ manam *ecclesiam, cui Deo auctore præes,*
„ *Ecclesiarum matrem esse, non dominam: te*
„ *vero non Dominum Episcoporum, sed unus ex*
„ *ipsis*". Hactenus *Febronius*. Sed miseret me illius, qui non possit quidquam *Romani* Pontificis auctoritatis detrahere, quin Episcoporum, quorum dignitatem extollere maxime conatur, potestati vulnera infligat haud sanabilia. Episcopi certe immediatam in suas diœceses auctoritatem habent; sed Parochis quoque eadem singulis in singulas Parœcias inest. *Concurrit* ergo, ut cum *Febronio* loquar, Episcopi & Parochorum potestas. Age dic an ab Episcopis propterea Parochorum jura lædantur? Negas? Atqui Episcopus tamen po-

test

test non modo vigilare, ut Parochi suis rite fungantur officiis, sed eorum quoque subditos ipse per se gubernare, horum confessiones vel audire ipse, vel aliis audiendas committere, Parochorum negligentiam supplere, vimque si ab iis inferatur, cohibere ac repellere; omnia denique Parochialia munera peragere. Posse dices hæc ab Episcopis fieri, sed citra necessitatem æquum non esse, ut fiant, quod si tamen fiat, lædi procul dubio ab Episcopis Parochorum jura potestatis non defectu, sed abusu? Probo omnia, solum moneo, ut vel hanc ipsam *Febronius* suis dictis responsionem adhibeat, vel si minus placeat, Episcopis quoque immediatam in Parochorum subditos potestatem eripiat. Nos profecto fatemur fieri posse, ut *Romani* Pontifices vel locorum disiunctione, vel rerum difficultate, vel illorum qui in caussas inquirere debent atque ad Apostolicam sedem referre, culpa, vel etiam suo ipsorum vitio (homines enim quum sint, nihil ab eis humani alienum reputo) aut in errorem abduci se sinant, aut aliena jura invadant: quo illa spectant S. *Gregorii* M. monita, eaque S. *Bernardi* adhortationes. At id quum etiam Episcopis in Parœciarum gubernatione adcidere possit, ac non semel adcidat; non potestatem evertit, sed potestatis abusum indicat. Hoc esset *Febronio* demonstrandum, *Romani* Pontificis ordinariam

atque

atque immediatam in omnes Fideles potestatem eam esse, ut per se se, omni abusu seposito, Episcoporum juribus adversaretur. Verum hoc numquam evincet, nisi antea ostenderit, Pontificiam auctoritatem aliam omnino esse ab Episcopalis indole, ut hæc etsi ordinaria est, & immediata in singulos singularum diœcesium Fideles, legitima sit per se; neque Parochorum juribus suapte natura, sed solo, qui irrepere possit, abusu contraria; Pontificia vero ex ipsa *ordinariæ* & *immediatæ* potestatis vi, quin aliud adcedat injustitiæ vitium cum insito Episcoporum jure confligat. At id quonam pacto comprobare poterit? Neminem certe inveniet Theologum, qui sibi consentiat. *Proprius autem Sacerdos*, inquit *Dominicanus Viguierus* apud *Tolosates* Professor (13), *est, qui jure ordinario absolvere potest; & sic Curatus & Sacerdos omnium Parochianorum suorum, & Episcopus omnium diœcesanorum, & Papa omnium hominum*. Eadem fere legere est apud *Merbesium Belgam* cujus hæc sunt verba (14): *Ordinaria jurisdictio . . . residet in iis dumtaxat, quibus animarum cura & regimen ex officio competit: talis est Summi Pontificis in omni Ecclesia jurisdictio: ejusmodi est Episcoporum auctoritas in sua diœcesi: denique est potestas omnium Parochorum in Parœciis*, ad

(13) *Instit. Theol. de Sacram. Pœnit. verb. 6.*
(14) *Summ. Christ. T. II. de Pœnit. dist.* IV. *q.* 30.

ad quarum gubernacula sunt admoti. Præiverat omnibus Angelicus Doctor, qui ait (15): *super eamdem plebem* IMMEDIATE *sunt & Sacerdos Parochialis*, *& Episcopus & Papa* (16). Quapropter *Bernardus* ipse aliter sensit.

(15) *Suppl. q.* VIII. *art.* 5. *ad* 3.

(16) Quoniam in hanc incidimus Episcoporum, & Parochorum comparationem, temperare mihi non possum, quin doctissimam *Coloniensem* Facultatem a *Febronianis* obtrectationibus vindicem. Dixerant *Colonienses* in suo *judicio* apud *Febronium* (*T.* II. *pag.* 34.): " Quod Apostolus de Sacerdotibus *Ephesiis* dixit: *Attendite vobis*, *& Gregi*, ,, *in quo vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei*, ad quoscumque Pastores animarum pertinet: Verbo & Sacramentorum dispensatione pascunt, ,, regunt animas, docent, corrigunt, ligant, solvunt tamquam positi a Spiritu Sancto regere Ecclesiam Dei. Supra Pastores Episcopi, qui nunc eo nomine, & titulo ,, in Ecclesia Dei censentur, positi sunt regere Ecclesiam ,, ampliori supra illos potestate, quum illos constituant, ,, sicut *Titus* apud *Cretenses* ". Qua in re manifestum est, nihil aliud *Colonienses* docere voluisse, quam quod præter *Hieronymum*, *Chrysostomus* etiam, *Theodoretus*, ac Græci plerique interpretes, *Corinthi*, *Ephesi*, & in aliis quibusdam civitatibus, & Ecclesiis recens ab Apostolo *Paullo*, vel aliorum opera conditis, nullos interim veros institutos Episcopos: sed Presbyteros tantum ac diaconos: atque ad ea munera, quæ primi ordinis antistitem postulabant, identidem Apostolos accurrisse, vel ab illis ordinatos Episcopos; perque varia loca dimissos, donec in una aliqua sede tum ipsi domicilium figerent, tum alii per civitates Episcopi crearentur. Id autem, ut recte Clarissimus *Petavius* observat [*de Eccles. Hierarch. lib.* II. *cap. V. n.* 9.] " non ,, habet quidquam, quod merito displiceat antiquitatis Ecclesiasticæ peritis, aut alienorum ab Catholica communione judicia reformidet. Etenim quæcumque de Episcopis, iisdemque Presbyteris nominatis Apostolus dixit, ea possunt probabili interpretatione de simplicibus ,, accipi Sacerdotibus, qui pro veris Episcopis interim populos

sit. *Sic factitando*, ajebat ille *Eugenium* III. adloquens, *probatis vos habere plenitudinem potestatis, sed justitiæ forte non ita. Facitis hoc, quia potestis; sed utrum & debeatis quæstio*

„ pulos atque Ecclesias administrabant & ea munera præ-
„ stabant, quæ habet hic ordo cum illis communia. Ut
„ sunt hodieque, quos *Parochos*, & a cura *Curatos*, vul-
„ go nominant. Nam & isti pro suo modulo populos pa-
„ scunt, gregique Dominico præsunt: & pro illorum ani-
„ mis rationem reddunt: & citra ordinationem, imposi-
„ tionemque manuum, quam *sacramentalem* vocant, aut
„ siqua sunt alia, quæ sunt rarioris usus, & in Episcopi
„ adventum differri commode queunt, vicem Episcopi sup-
„ plere possunt". Consulamus nunc criticam *Febronii* in *Coloniensium* verba adnotationem (l. c.) *Novum*, inquit, *Academiæ* Coloniensis *hic comparet dogma: nam quod* Actor. XX. *dixit Apostolus*: Attendite vobis & universo Gregi &c. *si in sensu* Coloniensi *ad* Parochos *peræque pertinet ut ad* Episcopos, *non est sana Universitatis hujus doctrina; si non peræque, vana est retorsio*. Nimirum *Febronius* non animadvertit Episcopos, *qui nunc eo nomine & titulo in Ecclesia Dei censentur*, ut ajunt *Colonienses*, & Presbyteros, qui in illis Christianismi rudimentis cœtui *Ephesino*, aliisque similibus ex *Hieronymi*, *Græcorumque* sententia ab iisdem *Coloniensibus* admissa præficiebantur, non ordine quidem & charactere, sed externa tamen curatione, seu administrandæ ac gubernandæ Ecclesiæ functione pares fuisse; quæ nec nova, nec minus sana doctrina dici a quoquam potest sacræ antiquitatis perito. Quod ad Parochos vero nostros adtinet, quemadmodum ipsa jurisdictione æquales non sunt *Ephesinis* Presbyteris, quum hi quemadmodum Episcopi postea constituti, universas, licet in communi, Ecclesias regerent, ita Episcopis quoque multo inferiores sunt. Verum hoc *Colonienses* non negant, qui *ampliori supra* Parochos potestate *positos* ajunt Episcopos *regere Ecclesiam Dei*. Nec tamen *vana est* Coloniensium *retorsio*, sed *vana*, quam videre *Febronius* sibi visus est, *retorsionis* species. Nam *Colonienses* non *retorsionis*, sed explicandi unitatis centri gratia hanc de secundi ordinis Pastoribus iniecere mentionem. " Sed quamquam, (con-
„ tinen-

stio est (17). Qui potestatem non negat; sed adesse profitetur, & solum ejus exercitium & usum contineri vult intra justitiæ limites, ne ad id excedat, quod non expedit; eamdem non esse censet propriæ indolis vitio injustam & abrogandam, sed una abutentium culpa.

IV. Sed bene est. *Pæne* nobiscum fœdus *Febronius* ferit. " Revera, inquit (18), si „ partium fiat enumeratio, dormiet prætensa papalis jurisdictio, dum episcopalis vigilat & operatur: Episcopus solus instituit, destituit diœceseos suæ sacros ministros, Prælatorum sibi subjectorum electiones confirmat, eos ab alio, quam a se benedictionis munus accipere non sinit, solus suam diœcesin visitat, solus reser-

„ tinenter addunt), in aliquā Plebe uni Parocho subiecta „ quoddam sit centrum unitatis, dum una illius sui Pastoris doctrina instituuntur, ad latiorem autem peripheriam Episcopale centrum unitatis porrigatur, in quod „ illi omnes, qui Episcoporum Regimini Hierarchico subsunt, diriguntur; necesse tamen est Communi credentium societati per totum orbem diffusæ commune omnibus laicis, Presbyteris, minorum ac majorum Plebium „ Rectoribus constitui centrum unitatis ". *Retorsio* mea „ est, neque ab illa *Febronius* se se umquam extricabit. *Regit*, inquit ille (*l. c. pag.* 35.) *etiam externe plebem suam Parochus, sed non sicut Episcopus*. Adnuo. Sed quamvis Episcopus *ampliori* regat diœcesim suam potestate, quam *plebem Parochus*, uterque tamen *ordinaria* & *immediata* potestate regit. Non igitur (quod unum *Febronii* interesset) duæ *ordinariæ* & *immediatæ* potestates se se mutuo collidunt, ut altera alteram excludat.

(17) *lib. III. de consid. cap. IV.*

(18) T. *II. pag.* 321.

„ reſervat ſibi caſus , & a reſervatis abſol„ vit, ſolus ſtatuta diœceſana condit, ſolus „ judicat , ſublata in prima inſtantia con„ currentia Papæ vel Legati ejus . Quid „ ergo reipſa plus dant Papæ Theologi, & „ his adhærentes quidam Canoniſtæ , quam „ dederit ei *Febronius* ? " Plaudit propterea ſibi, & jlocalariter quærit (19) : " Quibus „ igitur actibus exerit ſe jactata per illos „ juriſdictio *concurrens* ? Forte quod indul„ gentias aliaſque gratias concedat! At ve„ ro Imperator per totum adhuc Imperium „ concedit privilegia, aliaque gratioſa, quin „ ullus Publiciſta ei tribuat concurrentem „ juriſdictionem in territoriis ſingulorum „ ſtatuum *Germaniæ* . Si vero illi maneant „ in definitione *Gerſonis* ; quæro , in quem „ *invitum* Papa exercuit juriſdictionem *fori* „ *interni* ? Hanc potiſſimum explicavit per „ Regulares, quos etiam ſummo abuſu, per „ *Tridentinum* abrogato , ſine adprobatione „ Epiſcoporum prædicare ſivit , & pœniten„ tiam dare: quibus autem ? Non niſi vo„ lentibus, & Regularium pœnitentialia tri„ bunalia ſponte accedentibus. Dum e con„ tra Epiſcopus cogere poteſt diœceſanos , „ ut ſaltem ſemel in anno peccata ſua con„ fiteantur Sacerdoti proprio , id eſt Paſto„ ri animarum, ſibi ab Epiſcopo ordinato." Heu ! tamen ejuſmodi fœdus nobis paciſci non

(19) ibid. *pag.* 322.

non licet. Inanibus nos commentis *Febronius* adlicit, atque ut sui simus, nos alios fingit ac prædicat, quam qui sumus. De Indulgentiis licet ex jurisdictionis potestate profluant, nec cum Imperialibus privilegiis nisi a profano homine comparari possint, morosior non ero. At *Romanus* Pontifex potest pro suprema sua potestate in Ecclesia universali casus sibi reservare; potest veluti proprius cujusque fidelis Sacerdos non secus atque Episcopus sive per se, sive per alios quoscumque Christianos absolvere; potest invitos in alienis quoque diœcesibus Canonicis pœnis coercere; potest beneficia in peculiaribus Ecclesiis instituta conferre; potest Episcoporum sententias retractare; potest Synodorum diœcesanarum leges abrogare; potest visitatarum ab Antistitibus diœceseon *relationem* exigere. Vin alia? Colligam paucis, quæ dici possent, omnino potest Episcoporum omnium defectibus obviam ire. Hæccine sunt *dormientis*, uti *Febronius* ajebat, *Papalis jurisdictionis?* Si hoc *dormire* est, cur ergo *vigilans* ipse *Febronius* in suis ad *Judicium* Coloniense Academicum adnotationibus (20) *Romano* Pontifici exprobrat *ablata* ab Episcopis, quæ Christus illorum ordini voluit esse propria, *deputationem liberam ministrorum Ecclesiæ; propriam jurisdictionem in multos suorum diœcesanorum; jus exclu-*

(20) T. *II.* *pag.* 32.

exclusivum habendi tribunal sacrum in suis respective districtibus ; absolvendi quoscunque rite dispositos ab omnibus reatibus ; dispensandi in quavis lege Ecclesiastica , ubi mens & anima legis relaxationem patitur & exigit ; *votum decisivum in Conciliis generalibus* , & alia plura? Dormientesne an vigilantes ista Episcopis eripuere *Romani* Pontifices? Equidem non dormiebat ille, sed aberrabat animo, dum *votum decisivum in Conciliis generalibus* sublatum Episcopis a *Romana* Sede sibi finxit; nihil enim mendacius excogitari potest : sed hac de re capite sexto viderimus. Nec tamen putet eum esse me , qui cetera illa aut Episcoporum juribus omnia adcenseri, aut per summam vim ipsis a summis Pontificibus ablata impune dici a quoquam facilis patiar. Ad Episcopos pertinent Jura *habendi tribunal sacrum in suis respective districtibus, absolvendi &c.* (21) ; sed qui-

(21) Monendus serio heic est *Febronius*, ne *juribus* EXCLUSIVIS Episcoporum adeo confidenter adscribat *jus absolvendi quoscumque rite dispositos ab omnibus reatibus*. Hoc enim est *Romanis* Pontificibus facultatem negare cum reservandi sibi in alienis dioecesibus aliquorum criminum caussas, tum absolvendi Fideles aliorum Episcoporum curae subiectos. Nam utraque facultas jus illud sane everteret *exclusivum absolvendi quoscumque rite dispositos ab* OMNIBUS *reatibus*. At posse *Romanos* Pontifices pro suprema ipsorum potestate aliqua sibi reservare crimina absolvenda a *Tridentino* Concilio difinitum est. Nec minus Catholicae Fidei adversatur, qui facultatem quorumcumque etiam in alienis dioecesibus absolvendorum Fidelium summis Ponti-
tifi-

quibus fabulis *exclusiva* Christi institutione ea fuisse comprobabit? Reliqua jura non Episcopis per fas nefasque subripuere Pontifices; sed suo ordinario jure usi sunt, quum ea pro Ecclesiarum utilitate, ac justitiæ administratione vel temperarunt, vel sibi addixerunt. Ceterum quum ista omnia in alienis diœcesibus Pontifices agant, non diffitente *Febronio*, quomodo *re ipsa non plus dant Papæ Theologi*, *& his adhærentes quidem Canonistæ*, *quam dederit illi* Febronius, qui hæc ademptorum jurium Episcopalium spolia habet, & dolet? Videat ipse, quei quum adeo dissona scribat, semet sibi conciliare possit. Quod caput est, nulla in re veris Episcoporum juribus Pontificiam potestatem, quæ in omnes Fideles immediata sit & ordinaria, officere *Febronius* aut probavit, aut umquam probabit.

V. Est tamen aliud quod *Febronius* in hac ordinaria *Romani* Pontificis potestate maxime reprehendit. " Cavent equidem, inquit „ (21) Pontifices a titulo *Episcopi Episcoporum*, & *Episcopi universalis*, quippe quo„rum primum S. *Cyprianus*, alterum S.

tificibus adimit. Non heic latam a *Sorbonica* Academia a. MCCLII. sententiam recitabo: eam lector in *Antifebronio* consulere poterit [*diss. II. cap. V. n. 1.*] Graviora proferam, nempe id inter errores *Johannis* de *Polliaco* fuisse primum a *Johanne* XXII., deinde a. 1409. ab *Alexandro* V. damnatum. Confer *Benedictum* XIV. [*de Synodo diœces. lib. XI. cap. XIV.*]

(21) T. *II. pag. 36.*

„ *Gregorius* M. nimis reddidere odiosum ; „ sed quæstio est , *an rem ipsam non adfectent*, etiam hodie . Hoc facere putandi „ sunt , quando non solum *verbis* prætendunt , *se ordinariam in omnes Christianos* „ *habere jurisdictionem* “ . Vide quo res devenerit. “ *Romani* Pontifices, inquit alio „ loco *Febronius* noster (22), non ausi olim „ aut acceptare aut sectare titulum *Episcopi* „ *universalis*, se simpliciter scripserunt *Episcopos Urbis*; & recte . Quum serius sub „ præsidio Epistolarum *Isidori* omnium Ecclesiarum Episcopatum prætenderent, veriti ne titulus *Episcopi Urbis* reliquas per „ orbem Sedes Episcopales excludere videretur, mutarunt stylum, & se simpliciter „ scripserunt *Episcopos*. . . . Tales titulorum „ mutationes inducuntur , ut pristina veraque jura obliterentur“. Non ita tamen insensus est universalis Pontifici nomini *Febronius*, *ut in recto sensu Papæ tribui non possit*, *ita scilicet*, inquit (23), *ut ob Primatum ad eum spectet in universam Ecclesiam inspectio*, *quo etiam sensu nonnulli Ecclesiasticorum Scriptorum eum illi tribuerunt* . Tribuit certe *Chalcedonense* Concilium , testemque ipsum habemus, qui illud nomen in *Johanne Constantinopolitano* Episcopo aversabatur , *Gregorium*

(22) T. *II. pag.* 380.
(23) ibid. *pag.* 381.

rium M. (24), immo *Theodorus Alexandrinæ* Ecclesiæ Diaconus libellus, quem eidem Synodo exhibuit, inscripsit *Sanctissimo ac Dei Amantissimo*, *&* UNIVERSALI *Archiepiscopo Magnæ* Romæ Leoni, *& sanctæ & universali Synodo* Chalcedonensi. Synodus vero *Africana* universalis in litterarum ad *Theodorum* Papam inscriptione *Patrem Patrum* (idem sane hoc est, quod *Episcopus Episcoporum*, Patres enim Episcopi sunt) & *summum omnium Præsulum Pontificem appellavit*. Imperatores quoque eo titulo usi sunt, *Flavius Constantinus* a. DCLXXXII. & *Justinianus* a. DCLXXXVII. Litteras suas ille Leoni *sanctissimo & beatissimo Archiepiscopo veteris & clarissimæ Urbis* Romæ, *&* OECUMENICO PAPÆ; hic Johanni *sanctissimo ac beatissimo antiquæ almæ Urbis* Romæ, *atque* UNIVERSALI PAPÆ inscribens. Sed unde *Febronius* ob unam *inspectionem* in universam Ecclesiam *Romanos* Pontifices fuisse hoc titulo decoratos eruerit, doceri cuperem. Nam si *ob Primatum* fuerunt hi perhonorifico hoc nomine insigniti, uti revera fuerunt, non certe ob unam *inspectionem*; Primatum enim non sola inspectione contineri, sed propriam universalemque jurisdictionem postulare gravissimis antea argumentis demonstravimus.

(24) Lib. IV. ep. 38. ad Joh. Jejun. *Numquidnam sicuti vestra sanctitas novit per venerandum* Chalcedonense *Concilium hujus Apostolicæ Sedis Antistites, cui Deo disponente deservio, universales honore oblato vocati sunt?*

VI. At *universalis* Episcopi titulum hoc sensu, qui jurisdictionem inferat in universam Ecclesiam, improbavit S. *Cyprianus*, S. *Gregorius* M. execratus est. Sed quod ad *Cyprianum* spectat, in *Antifebronio* (25) duo ostendimus. 1. Ab antiquissimis retro temporibus fuisse *Romanum* Pontificem *Episcopum Episcoporum* nuncupatum, idque ex *Tertulliano* (26) atque adeo ex *Cypriani* loco, in quem *Febronius* respicit, colligi manifeste. 2. *Cyprianum* in *Carthaginiensi* III. Concilio non potuisse id nominis damnare in *Stephano Romano* Pontifice, quum *Stephani* epistola, ob quam *Cyprianus* ira in eum succensus paullo liberius de illo loqui cœpit, post illud Concilium aut scripta, aut saltem *Cypriano* reddita fuerit. Negligendane ista fuerant a *Febronii* vindice? Haud equidem existimarim. Certe obtrudendus iterum non fuerat *Cypriani* textus, quin ista refellerentur. Verum & heic *Febronius* sibi licere credidit saluberrimam rebus suis dissimulationem. Consultius fortasse ipsi fuisset eadem uti in iis, quæ ad S. *Gregorium* Magnum spectant, nec se Lectorum ludibrio obiecisset. Ait ille (27): " *Romanum* Pon-
„ tificem neque esse, neque dici posse *Epi-*
„ *scopum universalem* præeunte *Gregorio* M.
„ tra-

(25) *Diss. II. cap. III. n.* 5. *p.* 134. & 7. *p.* 137. *seqq.*
(26) *Lib. de pudicit. cap. I.*
(27) *T. II. pag.* 380.

„ tradidit *Febronius Cap. II.* §. *II. n.* 5. *6.*
„ 7. item *Cap. VII.* §. *I. n.* 6. & §. 7. *n.* 2.
„ Repugnat P. *Zaccaria Dissert. II. Cap.* 3.
„ *n.* 6. nudis verbis, uti sæpe facit aerem
„ verberans. Non vult equidem *Romano*
„ Pontifici dare titulum, a S. *Gregorio* in
„ execratione habitum, sed rem ipsam ". Sed quæso Lectores *Antifebronium* adeant. Invenient, eo solum sensu a *Gregorio* titulum illum Œcumenici Episcopi in *Johanne* reprehensum, sibique ac ceteris *Romanis* Pontificibus denegatum, eo, inquam, sensu, quo & ab Episcopo *Constantinopolitano*, qui sui Patriarchatus finibus conclusus nec vigilantiam neque auctoritatem in ceteros Christiani Orbis Patriarchatus exercere poterat, alienus maxime erat; & a quocumque demum, etiam a *Romanæ* Ecclesiæ Præsulibus usurparetur, ita concurrentem cum Episcopali Pontificis, aut alterius cujusque auctoritatem, ut eam ab omnibus Episcopatus functionibus excluderet, designare videretur; numquam autem de ea *Romanis* Pontificibus eripienda potestate, quæ cum episcopali concurrat, sed eam includat, ac solummodo moderetur, & regat, *Gregorium* cogitasse. Illam autem potestatem, unde Episcopis sua ipsorum dignitas auferatur, solusque *Romanus* Pontifex dici Episcopus debeat, ceteris ad infima Vicariorum atque administrorum subsellia rejectis (quæ res est *blasphema* a

Gregorio vocata) adeo ſummis Pontificibus non adſerui , ut aperte negaverim . Porro num hæc *nuda verba* ſint , Lectores judicent. Non heic Auctores indicabo ſane doctrina, atque fama ſpectabiles, qui aliis fortaſſe verbis, ſed eodem ſenſu *Gregorium* interpretati ſunt, *Bellarminum*, *Scheffmacherum*, *Maurinos Gregorii* editores, *Tournelium* , *Orſium* , ipſum *Natalem Alexandrum* , ac qui ſingulari dignus mentione eſt, cl. *Duwallium* quum *Vigorium* , ex quo *Dupinius* ceterique cum *Febronio* ineptas haſce nænias prompſerunt , docte invicteque refutarit : id apud cordatos viros præjudicii loco eſſe poſſet , noluiſſe illos *nuda verba dare* . Non ipſum *Gregorium* adferam ſuam ſententiam explicantem his verbis: *Nullus umquam* (Romanum Pontificem) *tali vocabulo appellari voluit ; nullus ſibi temerarium hoc nomen adripuit :* NE SI SIBI *in Pontificatus gradu* GLORIAM SINGULARITATIS ADRIPERET, HANC OMNIBUS FRATRIBUS DENEGASSE VIDERETUR (28) . Hoc unum dicam , me de *Gregorii* mente ita diſputaſſe , ut *Febronius* quid ſibi reſpondendum eſſet, omnino ignorarit. Nam ſi *Gregorius* univerſalem ſibi in omnes etiam *Orientis* Eccleſias juriſdictionem vindicavit , proculdubio re factiſque comprobavit, ſe *Epiſcopum Epiſcoporum* eſſe, atque *Œcumenicum* Epiſcopum , neque hunc titu-

(28) *Lib. V. vet. edit. epiſt. XXXVIII. ad Joh. Conſt.*

titulum, cui tantæ auctoritatis significatio subesset, repudiare potuit. Eam autem universalem Romani Pontificis in totam qua late patet, Ecclesiam jurisdictionis potestatem agnovisse *Gregorium*, nonne ea palam faciunt, quæ ex ipso *Gregorio* adtuleram? *Si qua culpa in Episcopis invenitur, nescio quis ei* (Sedi Apostolicæ) SUBJECTUS *non sit:* hæc *Gregorii* sunt in Epistola ad *Johannem Syracusanum* (29); *Gregorius* ergo *invitos* etiam (quod maxime urget ex *Gersonio Febronius*) suæ Sedi Episcopos subjectos habuit, *si qua culpa* in eis *inveniretur*, & ea in re *subjectos*, quæ jurisdictionem præcipue postulat; in culparum scilicet punitione. Quod heic vero de omnibus Episcopis generatim edixit, de *Constantinopolitana* nominatim sede alibi adfirmat, eam esse Apostolicæ Sedi SUBJECTAM (30). Neque inane nomen id esse sensit idem *Constantinopolitanus* Episcopus *Johannes*. Nam quum ille a. 593. *Johannem* Presbyterum, & quosdam *Isauriæ* Monachos, quibuscum aliqua erat illi dissentio, de gradu dejecisset, hi vero *Gregorium* appellassent, graviter ac pro sua potestate *Johanni* sanctissimus Pontifex scri-

(29) T. II. *Maur. edit. lib. VII. ep.* 65.

(30) *Nam de* Constantinopolitana *Ecclesia quis eam dubitet Sedi Apostolicæ esse subjectam? quod & piissimus dominus Imperator & frater noster ejusdem civitatis Episcopus adsidue profitentur.* Ep. 64. l. 7. T. II.

psit in hanc sententiam (31): *etiam nunc jam dico, aut easdem personas in suis ordinibus suscipe, eisque quietem præbe, aut si hoc fortasse nolueris, omni mihi altercatione postposita, de eorum caussa statuta majorum & Canonum terminos custodi. Si vero neutrum feceris, nos quidem rixam inferre nolumus, sed tamen venientem a vobis non devitamus*. Deinde anno 595. in *Romano* Concilio absolvit *Gregorius Johannem Chalcedonensem*, qui ob hæreseos crimen ipsi impactum, fuerat injuste damnatus, atque ad *Johannem* misit, *benigne suscipiendum, & a cuncta inquietudine tuendum* (32). Quamobrem *Mariniano Ravennati*, qui caussam quamdam suam *Ravennæ* agitandam, non *Romæ* contendebat, jure scribere *Gregorius* potuit (33): *Numquid non ipse nosti, quia caussa, quæ a* Johanne *Presbytero contra* Johannem Constantinopolitanum *fratrem & coepiscopum nostrum orta est, secundum Canones ad Sedem Apostolicam recurrit, & nostra est sententia definita? Si ergo de illa civitate, ubi Princeps est, ad nostram caussa cognitionem deducta est, quanto magis negotium, quod intra vos est; heic est veritate cognita terminandum*. Parum abest, quin *Febronius* ipse suum illud me *nudis verbis egisse* recantet. Primo magna cum reveren-

(31) *Lib. III. ep. LIII. al. lib. 2. ep. 52.*
(32) *Lib. VI. ep. 14. 15. 16. al. lib. V. ep. 15. 16. 17.*
(33) *Lib. VI. ep. 24.*

rentia monet, S. *Gregorium* frustra *Mariniano* *Johannis* exemplum obiecisse. " Ast, in-
„ quit (34) (salva reverentia Magno *Gre-*
„ *gorio* debita) alia plane ratio erat caussæ
„ *Ravennatensis*, in qua agebatur de præ-
„ tensis exemptionibus Monasterii, alia *Jo-*
„ *hannis* C. P., quæ in *Gregorianis* Episto-
„ lis 15. 16. 17. cit. lib. VI. memoratur:
„ scilicet *Johannes Chalcedonensis* Ecclesiæ
„ Presbyter, a Commissariis per *Johannem*
„ Patriarcham C. P. deputatis *hæresis Mar-*
„ *cionitarum* reus declaratus, *Romam* recur-
„ rit, *Gregorio* Papæ libellum suæ fidei of-
„ ferens, ubi probata in Synodo ejus fide
„ innocens invenitur & declaratur ". Itane vero? *Febronius Gregorium Magnum*, quid scribendum ipsi fuisset, docere audet? Quis? Deus bone! quem? Ego vero, *salva reverentia* Magni *Gregorii* Magistro *Febronio debita*, eum vicissim admonebo, ut ab hac corrigendi *Gregorii* cura imposterum abstineat, nisi si probabiliora adferre possit. Id certe, quod *Gregorio* heic exprobrat, plenum est futilitatis. Caussa sane, de qua cum *Ravennate* Episcopo tunc agebatur, a *Johannis Chalcedonensis* caussa distabat; hæc fidei fuerat, illa de privilegiis atque immunitate. Sed quæ duæ caussæ ob argumenti diversitatem plurimum discrepabant, eadem rei, ob quam *Gregorius Johannis* exemplo uti-

(34) *T. II. pag.* 423.

utitur, ratione habita plane similes erant. Querebantur scilicet quidam de clero & populo *Ravennate*, *contra leges & canones esse, ut inter* (Ravennatem) *Ecclesiam*, & Claudium *Abbatem caussa* (Romæ) *examinari ac judicari deberet* (35), quod scilicet intra Provinciam ex Canonum disciplina finienda videretur. Ut huic *Ravennatium* exprobrationi *Gregorius* satisfaceret, *Johannis Chalcedonensis* Presbyteri exemplum proponit, cujus caussa non in Provincia, sed *Romæ* definita fuisset. Cujusque modi igitur caussa esset, hoc solum ad *Gregorii* institutum pertinebat, posse *Romæ* tractari caussam, quæ secundum Canones intra Provinciam expedienda fuisset. Immo animadvertat *Febronius*, quam insipienter cum *Gregorio* agat, quum non viderit, majorem sancti Pontificis argumento vim inesse, quo gravior erat *Johannis* Presbyteri caussa; si enim caussa fidei, quæ præcipua est, ad Sedis Apostolicæ cognitionem *de illa civitate, ubi Princeps est*, deducta est *Romæ* absolvenda, non in *Johannis* Provincia; *quanto magis*, inquit Gregorius, *negocium*, quod contra vos est heic *est veritate cognita terminandum*? Sed cetera audiamus.

VII. Fatetur *Febronius* (36) aliquid humani magnum quoque *Gregorium* passum fuisse,

(35) *Greg. lib. V. ep.* 24.
(36) *l. c. pag.* 636.

fuisse, nisumque *pontificiam auctoritatem extendere*. At inquit cl. *Kauffmans* (37), *an Pontificibus non licebat vindicare cathedræ suæ honorem, sicut fecit* Leo, & Gregorius? Quid vero *Febronius*. " Licuit utique, respondet „ (38), dummodo absit excessus & invasio „ in jura Episcoporum. S. *Gregorius* (sit il- „ le heic pro exemplo) erat vastum & lu- „ cidum sui sæculi ingenium; sed, si igno- „ rantia, si depravatio morum & educatio- „ nis, si corruptio disciplinæ ecclesiasticæ, „ si defectus justæ crisis sæculum illud jam „ premebant, anne prudens, æquum & bo- „ num est, ut nos hodie hanc barbariem „ imitemur, metuentes, ne secus agentes, „ aliquid detrahamus gloriæ tanti Pontifi- „ cis "? Quam acute! quam callide! Actum igitur est de confirmanda ex *Romanorum* Pontificum gestis eorumdem potestate. Si enim & proferimus, quæ post octavum sæculum ad nostra tempora ab illis facta legimus, in promptu responsio est, ea omnia ex falso Decretalium *Isidorianarum* jure prodiisse: sin antiquiora *Gregorii*, atque adeo *Leonis* Magni exempla adducimus, paratum & heic effugium est, illa in ætatis barbariem esse referenda. Quid tamen si cl. *Kauffmansius* reponeret, ubi de juribus agitur, quæ non solum sine injustitia, sed etiam sine

(37) *Diss. V.* §. 3. *n.* 20.
(38) T. *II. pag.* 295.

ne totius Ecclesiasticæ disciplinæ perturbatione lædi non possunt, frustra *ad defectum justæ crisis*, temporumque barbariem adversarium confugere? Quæ enim ad ista spectant, credibilene est ignorari umquam ab ea sede potuisse, quæ *habet*, ut ad *Leonem* M. *Theodoretus* scribebat (39), *communium Patrum, magistrorumque veritatis* Petri & Paulli *sepulcra fidelium animas illuminantia*? *Unde adhuc*, quod in litteris ad eumdem *Leonem Ceretius*, *Salonius*, & *Veranus* Episcopi *Galli* ajebant (40), *Apostolici spiritus oracula reserantur*? quæ *regulas veteres*, *Innocentio* I. teste (41), *ab Apostolis vel Apostolicis viris traditas custodit, custodiendasque mandat eis, qui eam audire consueverunt*? Nec minus absonum videtur, in ejus sanctitatis & doctrinæ Pontifices, quales *Leo* & *Gregorius* Magni fuere, tantum ignorantiam ætatisque barbariem potuisse, ut quum *ignorare numquam licuisse Sacerdotem, quod canonum fuerit regulis definitum*, aliis inculcarent (42); quum *infirmum atque irritum esse* prædicarent *quidquid a Canonibus discreparit* (43); quum *si ea destruerent, quæ antecessores sui statuerunt, non constructores sed eversores se* fore

(39) *Ep. LXI. inter Leonian. Ball. edit. col.* 944.
(40) *Ep. LXVIII. inter* Leonianas *col.* 1004.
(41) *Ep. XVII. col.* 835. *Coust. edit.*
(42) *S.* Leo *ep. IV. col.* 614.
(43) Idem *ep. CXIV. col.* 1187.

fore teſtarentur (44); illa tamen, quæ, quod ſuam ipſorum ſedem reſpicerent, penitius noſſe ac fidelius ſervare tenebantur, prorſus neſcierint, nulloque ſcrupulo tacti aliena jura turbarint, everterintque, ſilentibus interea omnibus, quibus inferebatur injuria, atque adeo illorum ſanctimoniam admirantibus, & celebrantibus. Hæc dogmatum portenta, hæc paradoxa, quæ *Febronius* nobis ingerit, magno ſane ſunt argumento, *magis nunc eſſe* ILLUMINATUM ORBEM *Catholicum* (45), *ut nudis noſtris verbis* moveri poſſit. Liceat tamen mihi *Gregorianorum* ac *Leonianorum* temporum *barbariem præoptare*, *quam illuminati* noſtri *orbis criſim* a *Febronio* jactatam. At inquit *Febronius* (46), præſto ſibi eſſe invictum, quo eorum temporum barbarie ſanctos illos Pontifices fuiſſe inquinatos demonſtret argumentum: " Viderunt, fatente D. *Kauffmans cit. diſſ.* V. §. 2. *n.* 35. *Tridentini* Patres divini officii formam pie olim a *Gelaſio* & *Gregorio* I conſtitutam; apocriphis lectionibus, hymnis incorrectis, & faſtidioſis homeliis genio correctiorum ſæculorum inconvenientem. Tantum abfuit, ut antiquitas hujus formæ ejus perpetuitatem aſſecuraret, ut potius illius correctionem matu-

„ ra-

(44) S. Gregor. *M. lib. XII. ep.* 32. *vet. edit. Indict.* 7.
(45) Febr. *T.* II. *pag.* 138.
(46) ibid. *pag.* 295.

„ raverit. Si potuit, si debuit posteriore „ ævo emendari, quod a viris suo tempore „ magnis scriptum sapit ævi sui barbariem: „ quare non ad suos fontes, sacros videli„ cet Canones, *aut* ad *eorum saltem spiritum*, „ reducentur, quæ temporum illorum infe„ licitates, sive in verbo, sive in facto, „ extorserunt a zelo magnorum Pontificum, „ ingruentibus undique malis quoquo modo, „ etiam extra regulam, succurrere volen„ tium". Intellexi; sed multa habeo, quæ *Febronio* consideranda proponam. Dicam igitur primum, non indigna orbe nostro *illuminato* fraude falsatam ab ipso fuisse doctissimi *Kauffmansii* sententiam. Non enim ille vidisse ait *Tridentinos* Patres *divini officii formam pie olim a* Gelasio *&* Gregorio *I. constitutam*, *apocryphis lectionibus hymnis incorrectis*, *&* *fastidiosis homeliis genio correctiorum sæculorum inconvenientem*; hoc dixit disiunctum maxime & contrarium illustris ille Facultatis *Coloniensis* Decanus (47): *Quum Patres S. Concilii* Tridentini *observassent*, *divini officii formam*, *pie olim ac sapienter a* Gelasio *&* Gregorio I. *constitutam*, *diuturnitate temporis* AB ANTIQUA INSTITUTIONE (utique illorum Pontificum) DEFLEXISSE. Dicam deinde si de quapiam antiqui Canonum Codicis paranda editione ageremus, ferri posse, quam instituit *Febronius*, inter

(47) *pag.* 425.

inter reformatum officium & Canones comparationem; at quis *Romanorum* Pontificum facta, quemadmodum Breviarii ac Missalis correctiores Codices contulerunt fontesque adierunt homiliarum, lectionum, hymnorum, ad suos quoque fontes *sacros videlicet Canones*, aut *ad eorum saltem spiritum reduci debere* intelligens non videat, aut potius tantam non exhorreat in re tam gravi futilitatem? Præterea dicam (parcat mihi *Febronius*) futurum neminem, qui *sacrorum Canonum spiritum* multo penitius a *Leone* & *Gregorio* Magno fuisse, quam ab omnibus ipsius sive *calidis* sive *paludosis* defensoribus pervisum non arbitretur. Ut alia deessent, vel ipse, quem recitavimus, *Febronii* locus satis nos ita sentire cogeret. *Quæ temporum illorum infelicitates, sive in verbo, sive in facto extorserunt a zelo magnorum Pontificum, ingruentibus undique malis quoquo modo, etiam extra regulam, sucurrere volentium*. Præclarum enimvero *zelum*! qui Episcoporum jura invaderet, qui institutam a Christo regiminis formam perturbaret, qui *Romanæ* Sedis supra aliarum ruinas magnitudinem eveheret! Hæc *extra regulam Febronius* appellat, hæc *zelo* tribuit. Vide quomodo *sacrorum Canonum spiritum* pernoscat, qui non dispensationes Canonum, sed divinæ legis, sacrorumque omnium jurium violationes tanta facilitate extenuat. Sed de his satis.

VIII.

VIII. *Gregorium* Magnum vindicavimus; vindicavimus etiam *Romanos* Pontifices *Gregorii* successores, quos usurpare *tam realitatem* universalis Episcopatus, *tam ejus titulum* *Febronius* scribit (48). Unum tamen prætermittere non possum, in quo tanta vis est hallucinationis, atque inscitiæ, quantam capere nulla mens possit. Meminerit Lector eorum, quæ supra ex *Febronio* reddidi; "Quum serius sub præsidio Epistolarum *Isidori* omnium Ecclesiarum Episcopatum prætenderent, veriti, ne titulus Episcopi *Urbis* reliquas per orbem Sedes Episcopales excludere videretur, mutarunt stylum, & se simpliciter scripserunt *Episcopos* .... usurpantes .... quamvis breviori formula titulum, seu nomen, quod (S. *Gregorius* M.) ... dixit *profanum*, nomen blasphemiæ". At quandonam *Isidorianæ* illæ merces prodierunt? Anno circiter noni sæculi XLVI. ut in *Antifebronio* multis ostendi (49). Excutiamus nunc *Romanorum* Pontificum Epistolas, videamusque num ulli eorum superioribus sæculis se simpliciter scripserint EPISCOPOS. Occurrent

VII. SÆCULO (50)

Bonifacius IV. ann. 607.

Domino excellentissimo atque præcellentissimo Regi

(48) T. II. *diss.* III. *cap.* 3.

(50) Octavo sæculo *Papæ* nomen Pontifices suo nomini adscribebant; quod tamen *Episcopi* gloriosius est nomine, & ad

gi Anglorum Athelberto, Bonifacius *Episcopus*, *Servus Servorum Dei*.

Bonifacius V. ann. 617.

Viro glorioso Edwino *Regi* Anglorum, Bonifacius *Episcopus*, *Servus Servorum Dei*.

Dominæ gloriosæ filiæ Edelburgæ *Reginæ*, Bonifacius *Episcopus*, *Servus Servorum Dei*.

Honorius I. ann. 626.

Domino excellentissimo atque præcellentissimo filio Edwino *Regi* Anglorum, Honorius *Episcopus*, *Servus Servorum Dei*.

Martinus I. ann. 649.

Domino piissimo & serenissimo victori, triumphatori, filio, diligenti Deum & Dominum nostrum Jesum Christum, Constanti *Augusto*, Martinus *Episcopus Servus Servorum Dei*.

Vitalianus ann. 655.

Domino excellentissimo filio Oswio *Regi* Saxonum, Vitalianus *Episcopus*, *Servus Servorum Dei*.

Agatho ann. 678.

Dominis piissimis & serenissimis, victoribus ac triumphatoribus, carissimis filiis, amatoribus Dei & Domini nostri Jesu Christi, Constantino *Majori Imperatori*, Heraclio, & Tiberio *Augustis*, Agatho *Episcopus*, *Servus Servorum Dei*.

& ad significandam, quam vellet *Febronius* ab illis usurpatam, *universalitatem Episcopatus* accommodatius. Vide dissertationem I. *Garnerii* ad notas cap. I. *libri diurni Romanor. Pontif.* [*pag.* 150.]

Leo II. ann. 683.
Piissimo & tranquillissimo Domino, victori & triumphatori, filio, dilecto Dei & Jesu Salvatoris Nostri Jesu Christi, Constantino *Imperatori*, Leo *Episcopus Servus Servorum Dei*.

VI. SÆCULO.

Vigilius ann. 540.
Dilectissimo Fratri Mennæ *Episcopo* Vigilius *Episcopus*. Eadem inscriptio est trium Epistolarum ad *Auxanium Arelatensem*, eadem & ad *Aurelianum*.

Pelagius I. ann. 555.
Domino filio gloriosissimo atque præcellentissimo Childeberto *Regi* Pelagius *Episcopus*. Sunt aliæ tres pariter ad eumdem eodem modo inscriptæ.

S. *Gregorius* M. ann. 590.
Domino gloriosissimo atque præcellentissimo filio Edilberto Anglorum *Regi*, Gregorius *Episcopus*. Apud *Bedam* (*lib.* I. *hist. cap.* 30.)

V. SÆCULO.

Zosimus (51) ann. 417.
Zosimus *Episcopus* Aurelio, & *universis Episcopis* (ep. III. col. 949. *Coust.*)

S. *Bo-*

(51) omittitur a *Garnerio*.

S. *Bonifacius* I. ann. 419.

Bonifacius *Episcopus* Patroclo, Remigio &c. (ep. III. col. 1015. *Coust.*)

S. *Cœlestinus* I. ann. 423.

Cœlestinus *Episcopus universis Episcopis per* Apuliam *&* Calabriam *constitutis* (ep. V. col. 1072. Coust.) Cœlestinus *Episcopus* Johanni, Juvenali, Rufo &c. (ep. XII. col. 1107.)

Cœlestinus *Episcopus presbyteris, diaconibus, Clericis, Dei servis & Catholico populo degentibus* Constantinopoli &c. (ep. XIV. col. 1131.)

Cœlestinus *Episcopus* Cyrillo *Episcopo* Alexandrino (ep. XVI. col. 1150.)

Cœlestinus *Episcopus sanctæ Synodo apud* Ephesum *congregatæ* (ep. XVIII. col. 1155.) Eodem titulo inscriptæ sunt epistolæ XIX. & XXIII. ad *Theodosium* Imperatorem (*col.* 1163. *&* 1203.) itemque epistola XXIV. ad *Maximianum Constantinopolitanum* Episcopum (*col.* 1206.) epistola XXV. ad Clerum & plebem consistentes *Constantinopoli* (*col.* 1208.)

S. *Xystus* III. ann. 432.

Xystus *Episcopus* Cyrillo *Episcopo* Alexandrino (ep. XV. col. 1254.)

Xystus *Episcopus* Johanni *Episcopo* Antiocheno (ep. XVI. col. 1258.)

S. *Leo* M. ann. 440.

Leo *Episcopus* Septimo *Diacono salutem* (ep. II. Baller. edit. col. 594.)

Leo *Episcopus* Dioscoro *Episcopo* Alexandrino (ep. IX. col. 628.)

Leo *Episcopus* Turribio *Episcopo* (ep. XV. col. 694.) Eodem titulo prænotantur Epistolæ XVI. *ad universos Episcopos per* Siciliam *constitutos* (col. 715.) XIX. ad *Donum Beneventanum Episc.* (col. 733.) XX. ad *Eutychen* (col. 737.) XXIII. ad *Flavianum* (col. 761.) XXVIII. ad *Flavianum* (col. 801.) XXX. ad *Pulcheriam* Augustam (col. 847.) XXXII. ad *Faustum Martinum* & reliquos Archimandritas (col. 859.) XXXIII. ad *Ephesinam* Synodum secundam (col. 863.) XXXIV. ad *Julianum Coensem* (col. 869.) XXXIX. ad *Flavianum* (col. 889.) XLIII. ad *Theodosium* Augustum (col. 902.) LIX. ad *Clerum & Plebem Urbis* Constantinopolitanæ (col. 975.) LX. ad *Pulcheriam &c.*

Hilarus ann. 461.

Dilectissimo fratri Ascanio Hilarus *Episcopus*. Eadem inscriptione sunt aliæ quatuor ad *Leontium Arelatensem*.

Dilectissimis fratribus Episcopis Provinciæ Viennensis, Lugdunensis, Narbonensis *primæ & secundæ*, *& Alpium Penninarum*, Hilarus *Episcopus*. Est ad eosdem eadem inscriptione altera epistola. *Felix* ann. 483.

Gloriosissimo ac Serenissimo Filio Zenoni, Felix *Episcopus*, *in Domino salutem*.

Gela-

Gelasius ann. 492.

Dilectissimis fratribus universis Episcopis per Dardaniam *constitutis*, Gelasius *Episcopus*. Eadem inscriptione ad Episcopos per *Lucaniam*, *Brutios & Siciliam*, & ad *Orientales*.

Anastasius ann. 496.

Gloriosissimo, *& clementissimo filio* Anastasio *Augusto*, Anastasius *Episcopus*.

Symmachus ann. 498.

Dilectissimo, *atque carissimo fratri* Laurentio Mediolanensis *Ecclesiæ Archiepiscopo*, Symmachus *Episcopus*, *in Domino salutem*.

IV. Sæculo.

Liberius ann. 342.

Gloriosissimo Constantio *Augusto* Liberius *Episcopus* (ep. IV. col. 423. Coust.)

Liberius *Episcopus dilectissimo fratri* Eusebio (ep. V. col. 427. & epist. VI. col. 428.)

Damasus ann. 367.

Dilectissimo filio Hieronymo Damasus *Episcopus in Domino salutem* (ep. XIV. col. 573.)

Plura non inveniemus. Sed numquid hæc satis non sunt delirationi illi explodendæ, qua fingitur, *serius sub præsidio Epistolarum* Isidori *mutasse* Romanos *Pontifices stylum*, *seque simpliciter scripsisse* Episcopos? Quinque ante *Isidorianas* Decretales sæculis familiarissimum fuisse Pontificibus hoc ipsum no-

men vidimus. Quomodo ergo *ſerius ſub præſidio Epiſtolarum decretalium Iſidori* mutato ſtylo invectum a *Febronio* dicitur? Illud quoque hinc fit, nihil quod propius abeſſet a vero, potuiſſe a *Febronio* proferri, quam quod ait, breviori illa formula *Epiſcopus tum realitatem univerſalis Epiſcopatus* a S. *Gregorio* M. *rejecti*, *tum ejus titulum* indicari: *ut priſtina veraque jura obliterentur*. Nam eritne aliquis tam infenſo in *Romanam* Eccleſiam animo, ut jam ſub *Liberio* illius Pontifices de profana illa, ac blaſphema, *univerſalitate Epiſcopatus*, quam *Febronius* intelligit, uſurpanda cœperint cogitare? Vide quot a *Liberio* ad octavum ſæculum percenſeantur Pontifices morum ſanctimonia ſpectatiſſimi: neque nobis reverentia ulla aut pudore temperabimus, quin hos omnes in ſyſtema, quo conſtitutum a Chriſto Eccleſiæ regimen ſubverteretur, atque Epiſcoporum jura diſſiparentur, conjuraſſe adfirmemus? Quid vero ſi *Gregorium* ipſum *Magnum*, qui *univerſalis Epiſcopi* nomen tanta animi magnitudine repudiavit, ſimplici *Epiſcopi* nomine ſuas aliquando inſcripſiſſe litteras conſideremus? An quam *blaſphemiam* horrebat Epiſcopi *œcumenici* vocabulo explicatam, in unum *Epiſcopi* nomen contractam amplectebatur? Et illud in mentem venit, *Ravennatem* Epiſcopum *Chryſologum*, quum ad *Eutychen* litteras daret, hoc eas titulo

Pe-

Petrus Episcopus inscripsisse (52). Num propterea *Petrus* quoque *Chrysologus Febronianam* Episcopatus universalitatem ambiisse dicendus erit? Verum quid in re manifestissima diutius hæreamus? Id ergo certum firmumque sit, neque Pontifices, dum simplici *Episcopi* inscriptione suas litteras prænotant, in Episcopatum universalem illis a *Febronio* exprobratam respicere; neque hancce inscribendarum Pontificiarum Epistolarum consuetudinem ab *Isidorianis* Decretalibus dimanasse.

[52] *inter Leonian. ep. XXV. col* 775.

CAPUT V.

Tertiam hoc caput Pontificii Primatus proprietatem considerat, nempe quod suprema sit. Heic autem cum primis agitatur quæstio, num Romanus *Pontifex Generali Concilio superior haberi debeat? Adversantis sententiæ novitas confirmatur, maximæque, quibus implicatur, difficultates proponuntur.*

I. NIhil est, in quo *Febronius* inclementiorem se nobis adversarium exhibeat, quam in hoc controversiæ nostræ disputationisque capite. Supremam esse Pontificii Primatus auctoritatem debere, hancque tertiam illius adfectionem esse initio hujus dissertationis posuimus. Duo porro potissimum sunt, quibus hæc *supremæ* dignitatis ratio constituatur: ut ultima habeatur neque aut errori aut reformationi obnoxia *Romani* Pontificis in rebus præsertim fidei sententia; hoc primum: alterum est, ut *Ecclesiæ* ne in generale quidem Concilium coactæ potestati subiici Pontifex possit. Utraque isthæc conditio totidem gravissimas explicandas quæstiones suppeditat; sed primam illam in sequentem dissertationem reservamus, secundam heic expediemus. Statum tamen quæstionis accurate ponamus.

Fe-

Febronius ita illum exponit. (1) " Nos, in„quit sicut in cæteris omnibus, ita & heic
„ simplicitatem sectantes, statum controver„siæ in eo collocamus: utrum Concilium
„ emendare valeat decreta Fidei, quæ a so„lo Papa emanaverunt? num edere possit
„ constitutiones in rebus disciplinæ & mo„rum, quibus Papam & ejus Curiam e„mendet? finaliter an Papam propter cor„ruptos mores, scandala &c. valeat depo„nere "? Sed pace illius dictum esto: *simplicitas* ista controversiæ statum non extricat, sed implicat quam maxime. Quæ tria ille enumerat, per partes quidem edisserunt, quid generale Concilium posset, si *Romano* Pontifice superius constituatur; qua in re nulla est difficultas. Quod quæstionem maxime involvit, nomen est *generalis Concilii*; neque umquam status hujus disputationis perspicue stabilietur, nisi quid generale Concilium in hac controversia sit, ingenue & sine fuco explicetur. Id in *Antifebronio* monueram (2). *Febronius* quidem ait, me *quam mibi, meisque adversariis legem posui, ipsum primum violasse*. Sed nimirum ille *simplicitatis* sectator in explanando, quod omnes intelligunt, Conciliaris præstantiæ nomine, ejusque percensendis effectis statum quæstionis

[1] T. II. *pag.* 459.
(2) T. I. *diss.* II. *cap.* IV. *pag.* 149.

nis collocat; nos in definienda Concilii generalis natura.

II. Enimvero, ut bene *Ballerinius* animadvertit (3), " quæstio de qua in præsentiarum agimus, utrum generale Concilium jus habeat coactivum in Papam,
" quum generalis Concilii natura non solos
" Episcopos, sed & ipsum Papam tamquam
" Ecclesiæ Catholicæ & generalis Concilii
" caput complectatur, ejusque suffragium
" cum suffragiis Episcoporum consentiens
" præsumat; contradictionem quamdam in-
" volvere non paucis visa est: in eum e-
" nim, qui decretis condendis sua volunta-
" te adsentitur, jus coactivum non cadit.
" Si autem a Papa separentur Episcopi, &
" his decernentibus separatim a capite, seu
" contra ipsum caput, jus coactivum in
" Papam tribuendum credatur, id alio no-
" mine repugnat, eo quod Episcopi qui-
" cumque & quocumque numero coacti in
" Synodo, & separati a capite, generale
" Concilium non sint, nec in ipsum caput
" superiorem suum coactivam & proprie di-
" ctam jurisdictionem obtineant ". Hæc tamen videtur adversariorum sententia. Neque enim dum penes generale Concilium esse in Papam ajunt summam potestatem, hinc Papam singulatim considerant, illinc Episcopos cum Papa, & solum deinde Papam

(3) *De potest. Eccles. cap. X. pag.* 141.

pam cum eodem Concilii capite contendunt. Non eos ita insanire crediderim, ut disputando efficere velint, num Pontifex sit se ipso major, in seque polleat auctoritate; neque ullus negaverit, si adcipiatur Concilium cum Papa, majorem esse auctoritatem Ecclesiæ *extensive* (4). Hoc igitur demum adversarii volunt in Concilio legitime coacto, atque universam repræsentante Ecclesiam spectandum ex altera parte solum Pontificem, ex altera vero Episcopos, qui decreta edunt Canonesque constituunt, atque illud in disceptationem vocant num in hocce Concilio præstantior sit Pontificis se solo inspecti auctoritas, an contra Antistitum, qui item ab ipso separatim Pontifice considerentur; tum ajunt, si quid ab Episcopis sive definiatur, sive statuatur, eam esse illorum auctoritatem, ut quæ illi docuerint, sanxerintque, iis non solum Fideles, nulla adcedente *Romani* Pontificis confirmatione parere debeant, sed & ipse Pontifex vel invitus adsentiri omnino cogatur. Sed heic iterum ambages. Nam si ex *Maimburgo*, atque *Febronio* quæras, quodnam generale Concilium legitime coactum haberi debeat, illud quoque ejusmodi esse respondebunt, quod non solum non consentiente, sed etiam dissentiente *Romano* Pontifice congregetur. Si iterum sisciteris, an Concilio, de quo agimus, præesse idem

(4) Confer *Bellarminum de Concil. lib.* II. *cap.* XIX.

idem Pontifex debeat ſive per ſe, ſive per ſuos legatos, ne id quidem neceſſarium eſſe adfirmabunt (5). Nos ne implicatiſſimam per ſe ſe quæſtionem aliarum quæſtionum veluti appendicibus implicatiorem reddamus, quæ ad Conciliorum generalium cum convocationem, tum Præſidem, eorumque confirmationem pertinent, in opportuniorem locum differimus. Heic tantummodo Pontificem, eumque certum indubitatumque (quid enim de dubiis Pontificibus ſentiendum ſit, infra docebimus) cum Concilii, quod legitime celebrari ſumimus, Patribus ſeorſum ab

(5) " Voicy donc l'eſtat de la queſtion (inquit *Maimburgus* in eo tractatu, quem inſcripſit: *l'ètabliſſement & des prèrogatives de l'Egliſe de* Rome &c. *Cap.* XVI.)
" Il s'agit de ſçavoir, ſi depuis, qu'un Concile eſt legitimement aſſemblè, ſoit que le Pape, qui en eſt ſans contredit le Chef, y preſide par luy-meſme, ou par ſes legats, ſoit qu'il n'y aſſiſte, et n'y prèſide ni en l'une ni en l'autre maniere, comme il eſt arrivè plus d'une fois, ainſi qu'on le vit au ſecond Concile Œcumenique de cent cinquante Eveſques, & au cinquieme de plus de cent ſoixante; ſi dis-je, ce Concile conſiderè dans ſes membres unis, ou ſous le Pape, qui a droit de les prèſider, ou a ſon defaut ſous un autre Prèſident, eſt pardeſſus le Pape, et a ſur luy l'autoritè ſouveraine, de ſorte qu'il ſoit obligè de ſe ſoumettre a ſes decrets et a ſes definitions, de les approver, & d'y conſentir comme tous les autres, encore qu'il ſoit d'un avis contraire en ſon particulier; ou ſi le Pape eſt tellement par deſſus tous les autres membres de ce Concile unis enſemble, ſoit qu'il s'y trouve ou ne s'y trouve pas, que s'il n'approuve ou ne confirme par ſon ſuffrage et par ſon autoritè ces decrets & ces definitions, ce Concile n'ait nulle autoritè ni ſur luy ni ſur les Fideles. "

ab illo adceptis comparabimus, eumque suprema in illos auctoritate præstare, nullam his in illum esse, nisi quam ipse libens volensque concesserit, potestatem demonstrabimus.

III. Atque ipse, qui, ut vidimus, inest huic quæstioni conflictus, ac repugnantia, satis nostram sententiam in tuto collocat. Gravi aliud præjudicio adversariorum opinio laborat; novitatis, inquam; nam quod in *Antifebronio* animadverti (6) usque ad schisma, quod sub *Urbano* VI. Ecclesiam miserrime dilaceravit, ceterasque, quæ illud consequutæ sunt, turbas suprema Concilii generalis in *Romanos* Pontifices potestas ignota in Ecclesia fuit. Ejus sententiæ initia ad turbulenta illa tempora sunt revocanda. At enim, inquit *Febronius* (7) " hæc apprime
„ falsa sunt. Quum anno MCCCIII. *Phi-*
„ *lippi* IV. & Ecclesiæ *Gallicanæ* nomine in-
„ terponeretur appellatio adversus *Bonifacium*
„ VIII. sub disjunctiva dictione *ad Pontifi-*
„ *cem vel ad Concilium*, id ideo ab iis, qui
„ hunc appellatorium libellum conceperunt,
„ factum dicit de *Marca de C. J. & Imp.*
„ *lib. IV. Cap.* 17. *n.* 7. quia tunc disputa-
„ tum fuit a *Romanis*, an Papa superior
„ esset Concilio". Quid quæso homini isti
„ facias, qui armis imprudens decernit centies

(6) T. I. *pag.* 142.
[7] T. II. *pag.* 215.

ties protritis? Qua tunc appellatum fuit Concilium, formula hæc fuit: *ad prædictum generale Concilium*, ET AD VERUM LEGITIMUM FUTURUM SUMMUM PONTIFICEM, *Bonifacius* enim VIII. obortis ipsum inter & *Philippum* discordiis haberi cœperat minus legitimus Pontifex, quod *Cœlestino* abdicandi, contra quam fas esset, Pontificatus auctor fuisse diceretur. Quid mirum, si Concilium jure in illum uti posse crederetur? Vin? hæc, quæ in *Antifebronio* uberius pertractavimus (8), falsa esse, & cum *Natali Alexandro Bonifacium* contendis legitimum semper fuisse a *Gallis* agnitum? Id ægre permitto, quia oppido falsum; permitto tamen; nihil tamen pro anticipanda suæ opinionis epocha *Febronius* colliget, *siquidem tunc*, inquit *Parisiensis* Theologus *Duvallius* (9), *ut testatur* Guaguinus *in* Philippo Pulcro, Bonifacius *VIII. cædis & hæreseos accusabatur, quod quum (etiamsi falsum) Rex crederet, aut suspicaretur, omnesque cum illo* Galliæ *ordines, a* Bonifacio *ad Concilium jure provocarunt; a Papa enim, quem juste putamus hæreticum, licet falso, ad futurum Concilium fas est provocare;* neque id Concilii in *Romanum* Pontificem potestatem arguit, quum si in hæresim prolabatur, Pontifex esse desinat, atque adeo

(8) T. II. *pag.* 382. *seq.*

(9) *De sup. Rom. Pont. in Eccles. potest. P.* IV. *quæst. ult. p.* 628.

adeo Ecclesiæ membrum (10). Sed *Febronium* audire pergamus. " *Christianus Lupus*
„ originem hujus quæstionis ad Sæculum III.
„ refert, quo tempore caussa de reiterando
„ Baptismo hæreticorum acerrime fuit agi-
„ tata, & pertinaciter contra *Stephanum* Pon-
„ tificem a Ss. *Cypriano & Firmiliano* de-
„ fensa. Quis autem credat, quod *Firmilia-*
„ *rus* & *Cyprianus* suæ opinioni tam tena-
„ citer adhæsuri fuissent, si in Pontifice in-
„ fal-

(10) De appellationibus ad Concilium plura in alia dissertatione. Quare ne eo quidem argumento utemur, quod tamen invictum est, supremam constitui debere Summi Pontificis potestatem, quum a Concilio ad ipsum, non ab ipso ad Concilium provocatio fieri possit. Heic vero, ut *Febronius* videat, quantum a vero abhorreat, illius inter *Philippum* & *Bonifacium* dissidii tempore obtinuisse de Conciliorum generalium supra Pontificem auctoritate sententiam, adeat ejus dissidii *historiam Gallice* scriptam, atque inter probationes inveniet opusculum ab Anonymo illorum temporum æquali editum, ac prænotatum: *Rationes, ex quibus probatur, quod* Bonifacius *legitime ingredi non potuit* Cœlestino *vivente*: ibi autem hæc *pag.* 453. legenti occurrent: " Summus Hierarcha *Romanus* Pontifex
„ superior est omnibus, ipse verus prælatus, & pastor est
„ Dominici Gregis &c. subditorum subtractio nullo modo
„ cadit in summum Hierarcham, nec possibile est per ho-
„ minem sibi subtrahi subditos, quoniam non habet su-
„ periorem in terris; sed omnis anima sibi subdita est,
„ ejusque curæ commissa, neque a quopiam judicari po-
„ test, sed cunctos judicaturus a nemine judicandus est,
„ nisi deprehendatur a fide devius: & hæc superioritas
„ non est humano privilegio, sed divino, a quo est in-
„ stitutio, & qui sibi pascendi gregis curam commisit.
„ Omni enim clero & populo IN UNUM CONGREGA-
„ TO manet obsequendi sibi necessitas, & non auctoritas
„ imperandi ". Si ita sentiebat Scriptor *Bonifacio* inimicus, quid alii?

„ fallibilitatem ſuſpexiſſent. Inde factum „ eſſe ait, ut hæc opinio in totam Eccle„ ſiam *Orientalem* dimanaverit“. Doceri equidem cuperem, quo loco iſta *Lupus* tradiderit. Ut ut eſt, quæſtio, qua de agimus, non ſatis apte cum altera *de infallibilitate* confunditur, etſi magnam habet cum iſta adfinitatem. Multo accuratior P. *Zallwein* ex quo iſta *Febronius* prompſit, non *hujus quæſtionis* (utrum in Concilia Pontifices præſtent auctoritate) ſed *quæſtionis* de *infallibilitate Pontificis* origines ad *Cypriani* cum *Stephano* controverſiam referri a *Lupo* ſcribit (11). Enimvero licet *Cyprianus* ejuſque adſeclæ errare Pontificem poſſe exiſtimaſſent, non inde tamen fit, ut de appellatione ad Concilium cogitarint. Profecto in iis, quæ etiamnum ſuperſunt hujus diſceptationis monumentis, ne veſtigium quidem videre eſt ejuſmodi provocationis. Quid? quod *Cyprianus*, ceterique ſive *Africani*, ſive *Orientales*, qui eadem cum illo ſenſerunt, inviti ad ipſam *infallibilitatis* quæſtionem trahuntur. Neque enim ullam *Stephanus* dogmaticam edidit definitionem, quæ tamen ad eam quæſtionem pertinet, ſed veterem receptamque diſciplinam miſſo de ea etiam ad *Africam* ſervanda præcepto confirmavit. Quos *Febronius* deinde ſuæ opinionis prænuncios appellat *Pelagianos*, iis per me licet

(11) *Principior. Jur. Eccleſ.* T. I. *pag.* 341.

cet glorietur ; quamquam ne illi quidem a Sedis Apoſtolicæ judicio appellarunt , quod reformatum iri a Concilio ſperarent ; qua de re ubi de appellationibus . Si tamen ejuſmodi antecurſores *Febronius* amat , addere & *Neſtorianos* poterit ; non eos invidebimus. Ad Catholicos quod adtinet *Boſſuetius* neminem invenit, quem pro ſe adferret , *Alliacenſi* & *Gerſone* antiquiores, immo *Gerſon* ſatis prodit , fruſtra laboraturos , qui vetuſtiores quærerent . " Fallor, inquit (12), ſi
„ non ante celebrationem hujus ſacroſanctæ
„ *Conſtantienſis* Synodi ſic occupaverat men-
„ tes plurimorum literalium magis quam
„ literatorum iſta traditio *de ſuperioritate Pa-*
„ *pæ ſupra Concilium* , ut oppoſitorum do-
„ gmatizator fuiſſet de hæretica pravitate
„ vel notatus vel damnatus . Hujus rei ſi-
„ gnum adcipe, quia poſt declarationem ex
„ Theologiæ principiis luce clariorem , &
„ quod urgentius eſt, poſt determinationem
„ & practicationem ejuſdem ſanctæ Synodi,
„ inveniuntur, qui talia palam aſſerere non
„ paveant . Tam radicatum , & ut cancer
„ ſerpens , tam medullitus imbibitum fuit
„ hoc priſcæ adulationis virus lethiferum .
„ (13)

[12] *De Poteſt. Eccleſ. Conſid.* XII.

[13] Exprobrat cl. *P. Sangallo Febronius* [T. II. *pag.* 216.] quod hunc *Gerſonis* locum *mire truncarit* [*cap.* III. *n.* 23.] Atque equidem potius ſententiam *Gerſonis* , quam verba

III. Novitati opinionis adde, eam *Duvallio* teste (14) *a temeritate inobedientiæ vix posse excusari; fovet enim ut plurimum inobedientiam, & dissidia multa, magnosque tumultus in Ecclesia semper excitavit*. Immo *Thomas Stapletonus Lovaniensis* Doctor non dubitat, quin *dicere, quod generale Concilium universam Ecclesiam repræsentans sit supra Papam, opinio plane erronea sit, qualem Hæretici sustinerent* (15). Adde etiam contrariam, quam scilicet nos tuemur, sententiam eo Auctorum numero, ac gravitate gloriari, ut (quod idem *Duwallius* ait) TOTUS ORBIS *exceptis pauculis doctoribus eam amplectatur* (16). Nam quod post Cleri *Gallicani* declarationem auctus sit adversariorum numerus, non tam veritati, quæ anno 1682. se se in apertum protulerit, quam temporum conditioni, eorumque qui sententiam nostram Regum juribus adversari arbitrantur, falso, & immerito præconceptæ opinioni si sapimus, tribuemus. Ceterum ea ipsa

verba reddidisse vir doctus videtur. Sed non erat, cur propterea ab illo præsertim reprehenderetur, qui in hoc litterariæ calliditatis genere excellit. Nam nihil addidit, omisitve *Sangallo*, quod *Gersonis* menti adversaretur; immo aliqua prætermisit, quæ ad confirmandam *Febronianæ* opinionis novitatem nescio quid habent majoris ponderis.

(14) *Part.* IV. *q.* 7. *pag.* 552.

(15) *Controv.* VI. *q.* 3. *artic.* 5.

(16) ibid. p. 550. In eamdem sententiam *Joh. Wiggers Lovaniensis* Theologus [*de Concil. dub.* 4. *n.* 75.] ait: *est conclusio certo tenenda, utpote fidei proxima, & quæ ab omnibus pene communiter doceatur*.

ipsa Cleri declaratio effecit, ut nostram sententiam doctissimi viri *Aguirre*, *Thyrsus Gonzalez*, *Sfondratus*, *Schelstratæus*, *Charlasius*, *Anastasius Surrentinorum* Archiepiscopus, *Roncaglia*, *Orsius*, *Ballerinius*, & ex *Gallis* ipsis *Petit didierus* ac *Serryus* summo eruditionis apparatu illustrarint, ac confirmarint. Hos adeat Lector; non enim mihi animus est in hac quæstione immorari, nisi quantum meæ adversus *Febronium* defensionis ratio postulat. Uno ergo ut altero argumento utar præter ea, quæ hactenus adtacta sunt, & quæ in secunda dissertatione occupavimus.

IV. *Johannes Wigers*, quem nuper appellavi, ita eo loco argumentatur. " *Matth. XVI.* dicuntur non singuli fideles ædificandi „ *super Petram*, quæ erat *Petrus*, sed *Ecclesia* dicitur *super petram* illam ædificanda: „ Ecclesia autem non significat separatim „ singulos, sed nomen collectivum est. Significat populum in unum congregatum. „ Ergo a *Petro* tamquam fundamento non „ pendent tantum singuli Fideles, aut particulares Ecclesiæ seorsim sumptæ, sed etiam omnes quomodolibet simul adcepti, „ & congregati: quia sic propriissime dicuntur *Ecclesia*; atque ita etiam totius „ congregationis ipse fundamentum, & caput est. Et consequenter neque ipsi simul „ congregati erunt supra *Petrum*, sed *Petrus* „ supra ipsos ". Atque ut huic *Lovaniensis*

Theologi argumento vim addam, repetamus & heic, Christum super *Petrum* ædificasse Ecclesiam *bono unitatis, atque ut una Ecclesia monstretur, super unum*, qui centrum sit unitatis, illam ædificasse. Age, dicat nobis *Febronius*, num congregato generali Concilio Pontifex *Romanus* desinat esse centrum unitatis? Exspecto quid respondeat. Adfirmat? Concilium igitur erit tunc unitatis centrum; quomodo ergo *super unum* erit Ecclesia ædificata? Negat? Pontifex igitur centrum erit unitatis, ad quod idem Concilium *convenire* necesse sit, ut *Irenæi* verbis utar. Quemadmodum ergo *Febronius Gallis* adsentitur fatentibus, esse *Romano* Pontifici in singulas Ecclesias auctoritatem, quia centrum est unitatis, cui singulæ Ecclesiæ adhærere debent, ut *una Christi Ecclesia monstretur* (17); ita utrique in eodem Pontifice supra universam Ecclesiam in Concilium coactam agnoscere supremam jurisdictionem debebunt, quod centrum unitatis sit, cui ipsum *Corpus Sacerdotum concordiæ mutuæ glutino atque unitatis vinculo debeat copulari* (18).

IV. Audirem præterea libenter, undenam adversarii colligant, probentque, Pontificium jus, quod negare nequeunt in singulos, non æque posse vim suam in omnes in œcume-

nica

(17) *S. Cyprian. in lib. de unit.*

nica Synodo collectos exerere. Dicent fortassis ex natura Concilii generalis, in quo totum jus Ecclesiæ residet? Qui id adsereret Concilio sejuncto a capite, cui scilicet caput non præbet adsensum, principii, quod negatur, & in quæstionem venit, vitiosam, ut vocant, *petitionem* incurreret; decretis enim editis sine adsensu capitis, Concilii generalis vim & auctoritatem detrahimus, ac cum *Bossuetio* (19) *haud immerito adfirmamus, ultimum, quo Synodi œcumenicæ* (esse) *adservantur, esse Ecclesiæ universalis cum Apostolicæ Sedis confirmatione conjunctum; hæc enim*, inquit idem *Bossuetius* (20), *summa auctoritas, summa vis, quod membra & inter se, &* Romano *Pontifici ut capiti conjungantur*. Num ex vi, quam habet generale Concilium, universæ Ecclesiæ repræsentandæ? At etiam *Petrus* in eoque *Romanus* Pontifex teste S. *Augustino* (21) *ipsius universitatis, & unitatis Ecclesiæ figuram gessit*; immo *Petrus* ut caput Ecclesiam repræsentabat, Concilium ut membrorum inferiorum collectio. Cuinam ergo majorem dicemus potestatem fuisse delatam; Concilio ne, an *Petro*, qui SOLUS *inter Apostolos*, ut idem *Augustinus* ait (22), *meruit audire*: amen dico tibi, quia tu es

(19) *Defens. T. II. lib. VIII. cap. IX. pag.* 87. *edit. Lugan. a.* 1766.
(20) *l. VIII. cap.* 13. *pag.* 20.
(21) *Serm. CVIII. de diversis*.
(22) *Serm. XXIX. de Sanctis*.

Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam, *dignus certe, qui ædificandis in domo Dei populis* LAPIS ESSET AD FUNDAMENTUM, COLUMNA AD SUSTENTACULUM, CLAVIS AD REGNUM? Quod si quis fortasse ad solam confugiat legitimam convocationem, cui Papa adsensus sit, velitque ex illa generalis Concilii Patribus collectim sumptis eam inesse vim, ut etiam sine capitis adsensione, atque adeo cum ejus dissensu illorum decreta omnes, ipsumque Pontificem obligent; videat quid sibi respondendum sit, ubi generalium Conciliorum monumentis cum ipso agatur. " Nonne enim, ut *Ballerinii* sententiam, atque adeo verba usurpem (23), Concilium *Ephesinum* II. convocatione legitimum, deficiente adsensu capitis nihil potuit non solum in materia fidei, sed neque in negotio disciplinæ? Nonne *Chalcedonense* fuit legitime convocatum? Cur ergo canon de prærogativa *Constantinopolitanæ* Sedis, cui Papa adsensus non est, vim generalis Synodi qua *Leonem* cogeret, ex ipsa legitima convocatione non est consequutus? Nonne ipsi Patres *Chalcedonenses*, quum Pontificiam adprobationem præsertim pro eo canone sollicite postularunt, Pontificii adsensus necessitatem agnoscentes, solam convocationem legiti-
" nam

(23) *De Potest. Eccles. cap. IV. pag. 63.*

„ mam ad vim coactivam nequaquam suffi-
„ cere præsumpserunt"? Quamquam & alia argumenta nobis Conciliorum generalium historia suppeditat, unde supremam, cogentemque *Romanorum* Pontificum potestatem Concilia ipsa agnovisse palam fiat. Quum enim iidem Patres *Chalcedonenses* de se in Concilio collectis scripserunt ad *Leonem* Papam: *Quibus tu quidem sicut membris caput præeras*, quid verbo *præesse*, nisi superiorem in se collective sumptos auctoritatem eidem adjudicarunt, qualem capiti in membra collective sumpta tribuere convenit? Patres quoque in legitima *Ephesina* prima Synodo congregati quum se ad *Nestorium* deijciendum *coactos litteris Cœlestini* adfirmarunt, an non potestatem in se coactivam pariter professi sunt?

V. Mihi vero rem propius intuenti duo occurrunt, quæ licet nihil aliud ad prosternendam adversariorum sententiam suppeteret, ab ea tamen propugnanda me vehementissime absterrerent, Episcoporum nempe primum, Regum deinde, si illa stet, auctoritatem nutare. Atque ut de Episcopis dicam, profecto non video, quei si *Romani* Pontifices generalium Conciliorum vi subsint ac sanctionibus, non etiam singuli Episcopi diœcesanarum Synodorum decretis, ac potestati subijciantur. *Galli* quidem aliquid fortasse respondere possent, quo sin minus

frangi, enervari ſaltem vis hujus argumenti videatur. Dicent enim, quum & *Petro* & *unitati Paſtorum* primi ordinis datæ a Chriſto claves fuerint, non poſſe Epiſcopum, qui in diœceſana Synodo ceteris unus judex præeſt clavium poteſtate, aliorum Sacerdotum, quibus clavium facultas concredita minime fuerit, ſubiacere ſententiæ. Hæc tamen reſponſio nec ſatis *Gallos* tuetur, & a vero *Febronii* ſyſtemate abhorret. Nam quod ad *Gallos* ſpectat, ubi poſitum ſemel ſit, non ſoli *Petro*, ſed etiam *unitati*, ſeu Eccleſiæ regenti claves a Chriſto traditas fuiſſe, quid ſi Parochi ſe quoque Eccleſiam *regentem*, quæ claves adceperit, conſtituere, ſibique propterea claves a Chriſto creditas quoque contendant? Paſtoribus, inquient, datæ ſunt claves; at paſtores nos etiam ſumus; immo ſive *Eucherius* ſive *Euſebius* ſit *Emiſſenus*, atque adeo *Beda*, quem *Dupinius* appellat (24) nobis claves aperte adſerunt. *Et tibi*, inquit ille (25), *dabo claves Regni Cœlorum; hoc enim quod Principaliter* Petro *dicitur, ceteris quoque Apoſtolis dictum intelligi debet, & non tantum Apoſtolis, verum etiam Epiſcopis* ET SACERDOTIBUS: hic vero ait (26): *Hæc poteſtas* (ligandi atque ſolvendi) *ſine dubio cunctis datur Apoſtolis, nec*

non

(24) *De antiq. Eccleſ. diſcipl. diſſ.* VI. *pag.* 381. *ſeq.*
(25) *hom. de Nat. Petri.*
(26) *lib.* IV. *in cap.* XVI. *Matth.*

non EPISCOPIS, PRESBYTERIS, *&* *omni Ecclesiæ*. Equidem qui pro Pontificia potestate nobiscum stant, nullo ista negocio solvunt, ajentes cum *Optato* claves uni *Petro* datas, quæ ceteris communicarentur; claves igitur habere & secundi ordinis Sacerdotes, sed quas a *Petro* adceperint, non in Episcopos, sed in laicos, atque inferioris ordinis clericos pro sua a quoque portione usurpandas. At si claves *regenti* Ecclesiæ sunt traditæ, unde ex ipsa Christi Domini institutione adversarii colligent, Parochos ad *regentem* illam Ecclesiam non pertinuisse, præsertim quum & hi in eorum sententia habeant immediate suam a Christo auctoritatem, & in clavium potestate Apostolis concessa, saltem quod ad remittenda retinendave peccata spectat, Apostolis haud dubie successerint? Linquamus tamen *Gallos*. *Febronio* certe, ut dixi, non huic effugio aditus patet. *Richerianus* ille velit nolit, totus quantus est, & Ecclesiam, quam *immediatum clavium subjectum* fuisse dicit universam Fidelium, etiam laicorum congregationem intelligit. Id supra ostensum est. Nunc in *Febroniani* locum casu incido, ad idem demonstrandum longe aptissimum. Ecclesiam *regentem* in altero defensionum suarum libro in scenam inducit, ut hoc nomine se nihil aliud, quam quod *Galli*, sentire persuadeat. Verum audi, quid demum sit *Febroniana* Ec-

clesia

clesia REGENS. *Dic mecum*, inquit ille *Ladislao* respondens (27), *Ecclesiam regere ordinarie per Papam & Episcopos non congregatos extraordinarie per congregatos*. Quid heic *Ecclesia* significat? Si Papam & Episcopos cum *Gallis Febronius* Ecclesiæ vocabulo designasset, putasne tam illum oscitanter & imperite loquuturum fuisse, quam qui Papam & Episcopos regere per Papam & Episcopos diceret? Ecclesiam igitur & heic, quemadmodum in priore volumine (28), cum suo *Tostato* intelligit *universitatem Ecclesiæ*, *totam Ecclesiam*, *universitatem credentium*, quæ dum quas *radicaliter* habet a Christo potestatis claves eas in suos ministros transcribit, *regit ordinarie per Papam & Episcopos non congregatos, extraordinarie per congregatos*. Quare in secundi voluminis indice (*Febronius* enim quum prioris operis indicem debuisse a me consuli adseveret, magni indices suos facere videtur) ait de Ecclesia (29): *Etiam extra Concilium per Papam & Episcopos* REGIT & REGITUR ut quæ regit Ecclesia eadem sit, quæ regitur cœtus utique Fidelium. *Febronii* discipulus, *Pereira* in eo de Episcoporum potestate libro, ex quo tam multa *Febronius* in suas defensiones intulit, ut vidimus, ac porro videbimus, Magistri sui men-

(27) *pag.* 91.
(28) *Cap.* I. §. VI. Vide & *Tomum* II. *pag.* 181.
(29) *pag.* 633.

mentem diserte explicat his verbis (30). „ Tutta la Chiesa, la quale consiste NELLA „ CONGREGAZIONE DI TUTTI I FEDELI, „ ed A CUI RIGUARDO' PRINCIPALMENTE Gesù Cristo quando concesse a S. *Pietro* ed a tutti gli Appostoli le chiavi della podestà spirituale, è come la proprietaria di queste chiavi, della quale il Papa e li Vescovi non sono che ministri, „ e dispensatori". Ecclesia igitur Dioecesana, quæ universi hujus cœtus pars est, & ipsa pro sua portione claves adcepit cum suis Ministris communicandas; ejus autem ministris, iisque præcipuis Parochos adcensendos ecquis non videat? *Senatum*, inquit *Richerius* (31), *aut consilium nativum Ecclesiæ a Domino institutum vocamus, non modo Episcopos, verum etiam omnes Presbyteros, curam animarum habentes: quorum illi Apostolis, hi vero septuaginta duobus discipulis successerunt*. Et dubitabimus, Parochos congregatos universam suam dioecesanam Ecclesiam repræsentare? Quo jure igitur generale Episcoporum Concilium, quod universam Christiani orbis repræsentat Ecclesiam, in *Romanos* Pontifices exercere auctoritatem posse dicitur, poterit etiam Ecclesia dioecesana in suum Concilium coacta per Parochos, ceterosque qui ibi intersunt, suos ministros sibi

(30) *pag.* 103.
(31) *de Eccles. & polit. potest. n.* 5.

bi subijcere Episcopum suum, atque in eum sententiam decernere. Quæ hactenus veluti argumentando effecimus, idem *Richerius Febronii* nostri præcursor diserte tradit. *Quæ autem*, inquit (32), *ratio Œcumenici Concilii ad* Romanum *Pontificem, eadem quoque & Synodorum particularium ad suos Episcopos, quoniam particulares Ecclesias itidem Canone, non absoluta potestate, a propriis Episcopis gubernari oportet.*

VI. De Regibus nunc dicam. Ea est supremorum Principum conditio, ut sui Regni comitiis minime subsint. Si tamen Pontificem generali Concilio subijcimus, quid erit in Regibus, quominus Regni comitia judicare de illis possit? Multa in hanc rem *Febronius* disputat, sed irrita contentione. Ait (33) cum *Basileensibus* Patribus (34), *non esse comparandum Corpus Ecclesiæ aliis politicis Corporibus Civitatum & Universitatum; quia in medio hujus Corporis est Christus, qui ipsum regit, ne erret. Alia autem politica Corpora humanis & variis voluntatibus gubernari.* Sed quid ista ad præsens institutum? Non errabit in *Basileensium* & *Febronii* sententia si vis, Corpus Ecclesiæ, quod suo jure in *Romanum* Pontificem utatur; errabit corpus politicum; numquid propterea pro sua

(32) *ibid.*
(33) *T. II. pag. 126.*
(34) *T. VIII. Conc. Hard. & l. 1328.*

sua auctoritate in Reges non aget? *Febronius* deinde auctor est Lectoribus suis, ut adeant *Launojum* in epistola ad *Franciscum Bonum* (35), ubi Scripturarum, Patrumque sententiis operose comprobat, Ecclesiastica sæcularibus non esse permiscenda, neque ex Ecclesiastico regimine ad politicum ac Regale trahendam esse consequutionem. Mihi vero satis est, *Natalem Alexandrum* vidisse, qui idem argumentum ex *Launojo* persequitur (36), ut a consulendi *Launoij* labore suspense Lectores meos tuto posse admoneam. Nam quæ *Launoius* ac *Natalis* congerunt. Ecclesiasticorum Patrum testimonia, id efficiunt, quod nemo inficiatur, aliam esse Regni, aliam Ecclesiæ vim atque naturam, legesque utriusque multum inter se se diffidere. Hoc quærimus, num in tanta horum regiminum diversitate par ratio sit, quæ & Pontificem generali Concilio, & Reges comitiis Regni obnoxios confirmet. Eodem autem est in *Febroniano* systemate, quod ad hoc disputationis caput adtinet, utriusque regiminis ratio. Num qui hocce systema primi procuderunt, ut *Gersonius*, *Major*, *Almainus* aliique id genus Scriptores, eo ducti argumento Conciliis Pontificem subjecere, quod omnis Reipublicæ sive civilis sive sa-

cræ

(35) *lib.* IV. *ep.* 2.

(36) T. VIII. *in sæc. XV. & XVI. hist. Eccles. dissert.* IV. *artic.* 1. §. 6. *pag.* 404. *edit. Paris.* 1730.

cræ institutum poscere existimarent, ut qui illam gubernaret, universo ejus corpori subesset. Testes hac de re ipsos illos *Febronianæ* hypothesis auctores produximus in altero secundæ dissertationis capite. Unum heic *Tostatum* appellabo cujus sententiam *Febronius* in primo operis sui volumine cooptavit (37). " Hoc idem, inquit *Abulensis*
„ (38), patet in Communitatibus; si enim
„ aliqua Communitas, vel collegium est,
„ ibi erit jurisdictio, & quia non potest
„ administrari per universam societatem,
„ administratur per unum de communitate:
„ non est tamen jurisdictio in illo, ita,
„ quod non sit in communitate, sed est
„ magis in communitate, quia antequam il-
„ le constituatur in judicem, vel Rectorem,
„ nullam habet jurisdictionem: illo mortuo,
„ vel cadente, non penitus exspirat jurisdi-
„ ctio: potest alius præfici in Rectorem vel
„ Judicem; non tamen posset hoc fieri, si
„ non maneret jurisdictio in communitate;
„ ergo ipsa communitas habet magis juri-
„ sdictionem " Hinc *Almainus*, *non potest*, inquit, *renunciare Communitas potestati*, *quam habet super suum principem ab ea constitutum, qua scilicet potestate eum (si non in ædificationem sed ad destructionem regat) deponere potest*, *quum talis potestas sit naturalis* . . . .

& ite-

(37) *Cap.* I. §. VI. *pag.* 33.
(38) *in cap.* XIII. *Num. quæst.* 48.

& iterum sequitur , quod non est debilis in quocumque casu naturaliter Monarchia pure regalis (39). Non ab his dissentit, nec , nisi secum pugnet , dissentire potest *Febronius* . Ait enim (40) , *statum Regnorum mundi utique* TANQUAM AB ARBITRIO POPULORUM DEPENDENTEM , MUTARI , LUXARI , ADSTRINGI , *atque ita multis modis a sua originaria institutione , & prima sanctione pragmatica discedere posse* . Quare quum *nulla* communitas perfecta ita suam in Reges potestatem transferat, ut eam omnino a se abdicet , & præterea omnino velit Principes transcripta in eos potestate in *ædificationem* , non in *destructionem* uti , quid restat , nisi ut Reges hac in re *Romanis* Pontificibus pares omnino sint ? Nam etiam his Ecclesia ita suam defert potestatem, ut ipsam tamen *radicaliter* servet , neque eam nisi ad *ædificationem* exerceri ab ipsis posse consentiat. Quare si Ecclesia in generali Concilio potest pro sua quam *radicaliter* habet nec plane abdicat jurisdictione Pontifici *Romano in destructionem* concessa potestate abutentem coercere , atque adeo deponere , quidni Regnum in generalibus Ordinum Comitiis possit suam in Reges exercere auctoritatem, *si non in ædificationem , sed ad destructionem regant*,

(39) T. II. *Oper. Gerson. pag.* 964.
[40] T. II. *pag.* 533.

gant, ut *Almainus* aiebat? (41) Atqui, inquit, *Febronius* (42): " dum *Sigismundus* „ Imp. ann. 1443. adsistebat Concilio *Basileensi* contra *Eugenium* IV. illud *Bononiam* transferre machinantem, *Eugenius* non di„ xit Imperatori: *Si tu disputas mihi pote„ statem transferendi Concilia*, *disputabunt ti„ bi Proceres Imperii potestatem tranferendi* „ *Comitia* ". Bene *Eugenio* est, quod ista non dixerit; tunc enim a *Febronio* vapulasset vel ut politicæ potestatis ignarus, vel ut *Isidorianarum* Decretalium fuco deceptus. Si tamen hæc *Sigismundo Eugenius* non reposuit (caussas autem curista usus non sit responsione, ridiculum est quærere), eorum

Fe-

(41) At enim, inquit, *Febronius* alia omnia docet (*T.* II. *pag.* 193.) " Quum homines, inquit, primum in „ Respublicas & Regna coirent, transtulerunt in unum, „ vel plures jus vitæ & necis, & reliqua jura omnia ad „ continendos in officio cives, eosque adversus vim exte„ ram tuendos, necessaria & opportuna. Hæc origo, & „ fundamentum jurium majestaticorum. Nihil hic pote„ statis remanet penes cives, tamquam in fonte aut radice." Mirabor, uti sæpe hactenus feci, in hoc jure consulto conflictum opinionum, & inconstantiam, qui illud idem quod uno in loco probat maxime, in altero tamquam falsum absurdumque damnet. Etenim quod heic *aliquid potestatis remanere penes cives tanquam in fonte aut radice* negat, alibi ut vidimus, diserte adfirmat. Si enim nihil *potestatis remanet penes cives tanquam in fonte aut radice*, quid *Tostato*, ac sibi *Tostatum* exscribenti *Febronio* fiet? Multoque magis quid ipsi fiet, qui *statum Regnorum mundi utique* TANQUAM AB ARBITRIO POPULORUM DEPENDENTEM, MUTARI, ABSTRINGI posse nos docet?

(42) T. *II. pag.* 127.

Febronius meminerit, quæ *Caroli* VI. *Galliarum* Regis primogenitus paullo post nunciatam eidem *Carolo* a *Constantiensis* Concilii Oratoribus *Johannis* XXIII. depositionem Sorbonicis doctoribus dixisse fertur (43): *Vellem equidem*, inquit, *nosse*, *unde tantum vobis audaciæ*, *ut Pontificem nobis minime adsentientibus de* Petri *solio deturbare veriti nequaquam sitis. Id unum fortasse superest*, *ut de Regia dignitate genitori meo adimenda*, *nostrisque occupandis ditionibus cogitetis*; *sed vestra consilia abrumpemus*. Intelligebat scilicet sapientissimus Princeps, eam esse inter Ecclesiam & Regnum consensionem, ut nihil in illius caput moliri Concilia possint, quod in hujus Principes Comitia pessimi exempli imitatione non audeant. Itaque Principum dignitati, ac saluti multo securius prospicere nostros existimavi semper, qui supremam Conciliis in *Romanos* Pontifices potestatem denegant, quam qui cum *Febronio* ac *Pereira* præfracte concedunt.

(43) Vide Anonymum Scriptorem historiæ *Caroli* VI. aut P. *Berthier in hist. Eccles. Gallic. T. XV. lib.* 45. *pag.* 528.

CAPUT VI.

Febronius *ad vindicandam Conciliis generalibus in* Romanos *Pontifices potestatem multa adfert, quæ nullius momenti demonstrantur. Episcopos præsertim in Conciliis, quæ eorumdem Pontificum obnoxia sint auctoritati, judices esse posse ostenditur; tum de Evangelico Fraternæ correctionis præcepto quæritur, qua illud ratione ad summos Ecclesiæ Pontifices pertineat.*

I. AUdiendus nunc est *Febronius*, qui ex Schismaticæ *Cracoviensis* Universitatis tractatu, ex *Gersone*, *Richerio*, *Vigorio*, idque genus libris aliqua in rem suam prompsit. Verum ad quæstionis statum revocandus erit non semel, quem quia, ut debuit, a meque monitus fuerat, inconsideratæ *simplicitatis* sectator raro spectavit, sæpe aerem verberat. " In primis, inquit ergo (1), „ certum est generale Concilium non solum „ ob Dei singulare præsidium in fidei defi„ nitionibus ab omni erroris periculo libe„ rum esse, sed etiam controversas fidei „ quæstiones in eo finiri; aperto argumen„ to, ejus quam Papæ, definitiones *certiores* „ atque *ultimas* esse ". Certum? at de quibusnam Conciliis? de illis scilicet, quæ *Romano-*

(1) T. II. pag. 459.

manorum Pontificum fuerunt probata consensu. En statum quæstionis a *Febronio* aut non intellectum, aut inconsulto neglectum. Hac in quæstione Concilia a Pontifice distincta cum ipso Pontifice conferimus; nihil ergo ad eam facit suprema, neque errori obnoxia in definiendis fidei capitibus potestas Conciliorum, quæ suam a *Romano* Pontifice mutuata sunt auctoritatem. " Infallibilitas
" enim, quod *Ballerinius* monet (2), defi-
" nitionum & doctrinæ fidei, quam Chri-
" stus promisit Ecclesiæ docenti, seu Epi-
" scopis docentibus Ecclesiam, quum fuerit
" promissa Apostolis non separatis a *Petro*,
" sed una cum *Petro*, cui omnes quoque
" Apostoli ratione primatus, ut probavi-
" mus, debebant in unitate Fidei adhære-
" scere; promissionem quidem hujusmodi ad
" Episcopos Apostolorum successores exten-
" di certum est, quando una cum *Petro*,
" seu cum *Petri* successoribus in unitate e-
" jusdem fidei definiunt & judicant: non
" autem omnino certum pariter est (quod
" heic *Febronius* jactat) num Episcopi in
" hujus fidei unitate definierint, eaque in-
" fallibilitatis prærogativa gaudeant, nisi ex
" consensu vel confirmatione summi Ponti-
" ficis constet, ea Episcoporum judicia cum
" Apostolicæ Sedis fide convenire". Pergamus.

(2) *De Potest. Eccles. Cap. II. pag.* 35.

mus. " Deinde, inquit *Febronius* noster (3),
„ notum est, quod Concilium Apostolorum
„ *Jerosolymis* super observantia legalium ce-
„ lebratum *Act. XV.* definitionem suam *An-*
„ *tiochenæ* Ecclesiæ publicando inscripserit
„ non suprematui *Petri*, aut dono inerran-
„ tiæ ejus, sed immediato influxui Spiritus
„ Sancti, & illi innixæ propriæ suæ aucto-
„ ritati: *Visum est Spiritui Sancto & nobis*.
„ Inde iste titulus Generalibus Conciliis in
„ præsens usque tempus ita probatus, san-
„ ctèque servatus est, ut ab omnibus dica-
„ tur *Sacrum Concilium in Spiritu Sancto le-*
„ *gitime congregatum*. Si autem in Spiritu
„ Sancto Concilia sacra congregata sunt,
„ consequens est Spiritum Sanctum ibi esse;
„ at non erit ibi ut *subditus*, sed ut *supre-*
„ *mus præsidens*, a cujus auctoritate & de-
„ cretis nulli fidelium licebit se subtrahere,
„ in illis scilicet, in quibus divinus ille
„ Spiritus ipsum Concilium gubernat, at-
„ que illi speciali gratia & illustratione præ-
„ sidet". At quæro primum, an *Hierosoly-*
mitano Concilio adfuerit *Petrus*? Utique ad-
fuit, & primus ceteros adloquutus est. Quid
ergo mirum, si illi cœtui Spiritus Sanctus
præfuerit? Quamquam quum omnes Aposto-
li Spiritu Sancto essent adflati, absente li-
cet *Petro*, eadem sua decreta inscribere for-
mula potuissent. At quid hoc ad præsens
insti-

(3) T. *II.* pag. 459.

institutum? Loquimur enim de Episcopis, qui divino instinctu non decernunt singuli, coacti vero in Concilium sumuntur ut a *Petro*, a *Romano*, inquam, Pontifice distincti. Det mihi *Febronius* Concilium, in quo Episcoporum sententiæ cum sententia Pontificis ita conspirent, quemadmodum Apostoli in *Hierosolymitana* Synodo conspirarunt cum *Petro*: conveniet illi Apostolicum effatum: *visum est Spiritui Sancto & nobis*. Verum dum video decernentes Episcopos, nec *Petro* consentientes video, nondum jure ab illis ea verba usurpari posse intelligo. Ipse ille Conciliorum titulus: *Sacrum Concilium in Spiritu Sancto legitime congregatum* id *Febronium* docere poterat; quod enim in *Spiritu Sancto* congregatur Concilium nisi quod *legitime* cogitur? quodnam vero *legitime* cogitur, nisi quod summo aut indicente aut saltem consentiente Pontifice celebratur? Quæro deinde, quei *Febronium* haud puduerit in re tam seria nugari? Nugari certe est ea de Spiritu Sancto, qui Conciliis adsit, effutire: *at non erit ibi ut subditus &c.* Quid? An Christus in Ecclesia dispersa non est, qui se cum illa futurum *usque ad consummationem sæculi* promisit? *ut non erit ibi ut subditus*, *sed ut supremus Præsidens*. Collige ergo, *Romanum* Pontificem non esse supremum Ecclesiæ dispersæ caput, & Pastorem. Falsa erit, inepta, erronea collectio. Nempe

Christus Caput est Ecclesiæ *invisibile*, sed illi præesse aliud voluit visibile caput, cujus ope doceret illam in Spiritu Sancto *omnem veritatem*. Transferat hæc *Febronius* ad nugacissimum suum argumentum. Cetera jam persequamur.

II. " S. *Gregorius* Magnus (4) *lib. I. Epist.* „ 10. *nov. edit. fatetur*, *se quatuor Generalia* „ *Concilia suscipere & venerari sicut S. E-* „ *vangelii quatuor libros*. Quis autem Pon- „ tificum aut Patrum talia unquam dixit de „ aliqua Pontificia Decretali? . . . Quinim- „ mo in compilationibus latinis Pontificiæ „ Decretales eo loco recensentur, quo in „ *Orientalibus* Collectionibus decreta Patri- „ archæ *Constantinopolitani*, aut *Alexandri-* „ *ni* collocantur; consequenter respective ad „ Concilia Epistolæ decretales ejusdem e- „ tiam auctoritatis censendæ sunt, utpote „ quæ tota antiquitate in obsequium custo- „ diendorum & exequendorum Canonum „ scriptæ fuerant ". Quoniam *Febronius* Conciliorum laudes a S. *Gregorio* Magno deprompsit, & Conciliis Pontificalium epistolarum laudes adcipiat. Prodeat *Ravennius*, aliique *Galliarum* Episcopi cum Synodica, quam ad S. *Leonem* M. de ejus ad *Flavianum* epistola scripsit (5). *Quæ Apostolatus vestri scripta* ITA UT SYMBOLUM FIDEI *quisquis Redem-* *ptio-*

(4) *Febr. T. cit. pag.* 460.
(5) *Inter Leonian. ep. XCIX. col.* 1108.

ptionis Sacramenta non negligit, *tabulis cordis adſcribit*. Sed generalis ſexti Concilii Patres audiamus de S. *Agathonis* litteris in Proſphonetico ad Imperatorem loquentes (6). *Confeſſionem tibi a Deo ſcriptam illa* Romana *Civitas antiqua obtulit*, *&* *dogmatum diem ex veſpertinis partibus extulit*. *Charta & atramentum videbatur*, *& per* Agathonem Petrus *loquebatur*. Quid vero ad *Agathonis* ſucceſſorem *Leonem* de iiſdem litteris perſcripſere? IPSUM TOTUM CHRISTUM *nobis ſacræ ejus litteræ diſſerendo* EXPRIMEBANT. Satin? magnifica iſta ſunt? ut ſaltem cum *Gregorianis* Conciliorum laudibus conferri poſſint? Lectores tamen ad quæſtionis ſtatum & heic revocent animum, & inter Concilia a *Gregorio* commendata ac Pontificum epiſtolas a Conciliis celebratas diſcrimen agnoſcant. Concilia illa Œcumenica erant a *Romanis* Pontificibus *Gregorii* deceſſoribus confirmata, quæ ab Apoſtolicæ Sedis conſenſione tantarum laudum merita derivarant. At Pontificum epiſtolæ per ſe ſe tot encomiis dignæ habitæ a Conciliis ſunt veluti divinitus ſcriptæ. Ridiculum vero eſt, ex ordine, quo in Canonum Collectionibus Decretales exhibentur, præſtantiam arguere. Nam *Siricius* in una eademque ad *Himerium* epiſtola nunc *ſervandos canones*, *& tenenda decretalia conſtituta* præſcribit, nunc ordine immutato pro-

(6) *Act. XVIII.*

nunciat: *ſtatuta Sedis Apoſtolicæ, vel Canonum venerabilia definita nulli Sacerdotum Domini ignorare ſit liberum.* Quid autem diceret *Febronius*, ſi quod Auctor vitæ S. *Hilarii Arelatenſis* (7) accuſatum narrat *Cælidonium* Epiſcopum, ac ſi viduam olim duxiſſet uxorem, *quod Apoſtolicæ Sedis Auctoritas, & Canonum prohibent ſtatuta*, arguerem ego, ſaltem in *Galliis Apoſtolicæ Sedis auctoritatem*, ſeu Pontificum conſtitutiones Canonibus Conciliorum præſtantiores habitas fuiſſe? Multo equidem accuratior mea hæc eſſet argumentandi ratio; nam ordo, quo Scriptor ille utitur, conſilio, non arbitrio ſervatus videtur, & ipſum *auctoritatis* nomen, quod non huic tantum hiſtorico, ſed etiam *Gallicanis* Epiſcopis uſitatum erat (8), *Romanorum* Pontificum conſtitutiones inſignire, hiſce præcellentiorem quamdam tribuit dignitatem. Ordo autem, quem Canonum collectiones præſeferunt, ab Auctorum voluntate ſuas plerumque origines habuit, atque adeo varius fuit & inconſtans. Sunt enim collectiones, in quibus Synodorum

rum

(7) *Cap. XVI.*

(8) Id oſtendunt tam preces ad S. *Leonem* M. miſſæ [apud *Ballerinios* T. I. oper. S. Pontificis epiſt. 65.] ubi cap. II. *Zoſimi* litteræ pro Sede *Arelatenſis auctoritates* dicuntur; tum *Cæſarius Arelatenſis*, qui *Johannis* II. epiſtolam ad ſe ſcriptam in cauſſa *Contumelioſi* Epiſcopi bis *auctoritatem* vocat; tum Concilium *Agathenſe*, quod Can. 9. *Siricii Epiſcopi auctoritatem* ejus epiſtolam ad *Himerium* appellat.

rum Canonibus immixtas *Romanorum* Pontificum sanctiones videre est, vel quibus putabantur scriptæ, temporum ordine considerato, vel rerum, de quibus agitur, inspecta materie. Extant aliæ, quæ illas separatim post Synodorum Canones exhibent, non habita dignitatis ratione, sed ex antiqua consuetudine, qua Pontificum *Romanorum* decreta non referebantur in Codicem; ne in ipsa quidem *Romana* Ecclesia. Falli enim *Quesnellium*, qui Codicem *Romani* juris præter *Nicænos*, ac *Sardicenses* Canones *Romanorum* quoque Pontificum decreta continentem publica auctoritate antiquissimis fuisse temporibus vulgatum docuit (9), saltem ex *Constantio Febronius* didicisse debuerat, qui *Romanos* Præsules quum hasce constitutiones aliquando adlegarunt, non e codice aliquo publico, sed ex Apostolicis scriniis eduxisse, vel ad eorumdem scriniorum fidem provocasse demonstrat (10). *Dionysius Exiguus* postquam veterum Synodorum Canones latinitate donaverat, novum colligendarum Pontificiarum Decretalium laborem suscepit, alterumque suæ collectionis volumen edidit. Quod ob diversitatem temporum, quibus *Dionysius* integrum opus confecit, necessarium fuit, ut in unum volumen utraque colle-

(9) In S. Leon. *diss.* XII. *cap. V.*

(10) *Præfat. ad Tom. I. Epist. Rom. Pontific. n.* 44. Plata vide apud *Ballerinios* in Tractatu *de antiquis collectionibus &c. T.* III. *Operum S. Leonis pag. LXV. seq.*

collectione redacta Conciliorum Canonibus Pontificiæ constitutiones subijcerentur; id ceteri, qui post *Dionysium* novas adgressi sunt collectiones, servili quadam imitatione sequuti sunt. Quare nihil est, quod hinc pro Conciliorum auctoritate *Febronius* conijciat. Testem addo antiquum primigeniæ *Hispaniæ* collectionis auctorem, quem nonnulli S. *Isidorum Hispalensem* fuisse ferunt. In præfatione de Synodis, quarum sanctiones descripturus erat, quum egisset, ad Pontificias constitutiones transit his verbis (11): *subijcientes etiam decreta Præsulum Romanorum, in quibus pro culmine Sedis Apostolicæ* NON IMPAR CONCILIORUM EXTAT AUCTORITAS. Ac nisi *Febronius* se hisce victum fateatur, videat, ne tandem eo deveniat, ut Pontifices non solum generalibus, sed etiam Provincialibus *Occidentalis* ipsius Patriarchatus Conciliis postponat. Nam in antiquis illis Canonum collectionibus non generalium tantum, verum etiam inferiorum Synodorum decretis (ut *Ancyrani*, *Antiocheni*, *Gangrenses* Canones sunt) atque adeo *Africanorum* Patrum, qui *Occidentali* Patriarchæ parebant, Conciliis (12) Summorum Pon-

(11) Adi *Ballerinios* in citato Tractatu pag. CXCVII.

(12) Confer apud *Ballerinios* [*l. c. pag.* CVIII.] collectionem omnium vetustissimam ab illis detectam in MS. Vaticano Reginæ 1997. ubi post Canones *Antiochenos* describuntur *Responsa & Constitutiones, quæ apud* (sic) Carthaginem [a. 419.] *acta sunt*.

Pontificum Constitutiones subjiciuntur. Quamquam hæc omnia *Febronius* si vult, missa faciat. Satis mihi erit, si statui quæstionis insistat; hoc enim in hac disputatione semper illi inculcandum video, ne extra semitam deinceps aberret ut fecit. Enimvero generalia Concilia, quorum Canones ante Pontificum Constitutiones illatos in Juris Ecclesiastici Codicem fuisse perhibet, quænam fuerunt? Edicat nobis *Ferrandus* Diaconus in Epistola ad *Pelagium* & Anatolium (13): *Universalia Concilia, præcipue illa, quibus Ecclesiæ* Romanæ *consensus adcessit, secundæ auctoritatis locum post canonicos libros tenent....* *sufficere enim*, paullo postea addit (14), *judicatur ad plenam* (generalium horum Synodorum) *confirmationem si perducta in notitiam totius Ecclesiæ, nullum offendiculum moveant, vel scandalum fratribus, sed Apostolicæ fidei convenire firmentur* APOSTOLICÆ SEDIS ROBORATA CONSENSU. Comprimat ergo *Febronius* totam hanc de Canonum collectionibus garrulitatem, quæ Conciliorum a Pontifice probatorum auctoritate pro Episcoporum, quos ab eodem Pontifice sejunctos sumimus, præcellentia ineptissime disputat. Ceterum quis ferat, Catholicum Scriptorem de *Romanorum* Pontificum sanctionibus tanta loqui contemptione, ut eas cum *Alexandri-*

(13) *n. 7. pag. 256. Chifflet. edit.*
(14) *n. 9. pag. 258.*

drinorum, & *Constantinopolitanorum* Antistitum Epistolis comparare non erubescat? Ubinam horum Episcoporum epistolæ iis laudibus inveniuntur, ac nominibus ornatæ, quibus decoratas vidimus *Romanorum* Præsulum litteras? Quid præterea si quod vaferrimus Scriptor dissimulat, non *Alexandrinorum* modo, aut *Constantinopolitanorum* Antistitum epistolæ eo ipso *Græci* Codicis loco, quem ipse indicat, adscriptæ leguntur, sed etiam *Gregorii* Taumaturgi, *Basilii Cæsariensis*, *Gregorii Nysseni*, & *Amphilochii Iconiensis*? Si enim *Febronii* argumento vis inest, quum *in compilationibus latinis Pontificiæ decretales eo loco recenseantur, quo in Orientalibus collectionibus decreta* Basilii, ceterorumque quos appellavi *collocantur*, *consequenter respective ad Concilia Epistolæ decretales* EJUSDEM *etiam auctoritatis*, cujus hæ inferiorum Episcoporum Epistolæ, *censendæ* erunt. Animadvertat ergo tandem *Febronius* quos se in laqueos conjecerit, dum suo argumentandi genere illud efficit, quod Catholicus quisque horreat, *Romanorum* Pontificum epistolis nihilo plus, quam privatorum vel inferioris subsellii Episcoporum litteris, inesse auctoritatis.

III. Quæ hactenus ex *Febronio* protulimus argumenta, ad ipsam quasi Concilii generalis vim indolemque pertinere possunt. Alia nunc producit *Febronius* ex congregatorum

torum

torum juribus Episcoporum. " Si *consultati-„ vum* solum, inquit (15), in generali Synodo votum habeantur Episcopi, certum est quod Papa sit Concilio superior; si *decisivum*, vacillat valde prætensa Pontificibus Monarchia, & huic inixa auctoritas Concilio major. *Zaccaria Tom. I. dispert. II. Cap. IV. n.* 2. sequutus Cardinalos *Bellarminum* & *Orsum*, „ nec non Papam *Benedictum* XIV. non ausus dicere, Episcopos in Syno-„ di comparere *ut meros conciliarios*, statuit „ illos in sedere *ut Judices*. Verum quod una „ manu dat, altera tollit. Etenim ad hoc, „ ut eorum votum sit decisivum, requirit, ut „ *Concilium non sit ab alio, quam a Papæ* „ *convocatum: ut Episcoporum vota sint &* „ *maneant conformia decisioni Papæ; tanquam* „ *a quo & a cujus confirmatione solemne au-„ ctoritatis sigillum adcipiunt: finaliter tum* „ *demum vigore divinarum promissionum erit* „ *generale Concilium, quando Papæ unitum est,* „ *quippe cui soli in Petro immediate a Chri-„ sto auctoritas pascendum ovium commissa est,* „ *de quarum numero sunt Episcopi, etiam con-„ ciliariter congregati*. Ad has conditiones re-„ stringere qualitatem *Judicis* & voti *decisi-„ vi* Episcoporum est vera lusio in ver-„ bis. " Hinc alibi, ut supra vidimus, ereptum Episcopis queritur (16) *votum decisivum*

[15] T. II. *pag.* 462.
[16] *pag.* 33.

ſivum in Conciliis generalibus. Sed *Febronius* in hoc, ut in plurimis defenſionis ſuæ locis verba dat, nihil præterea. Quum tamen hoc diſputationis caput graviſſimi momenti ſit, illud ſedulo examinabimus. In generalibus Conciliis diſciplinæ & fidei capita pertractari poſſunt. Quod ad diſciplinam adtinent (iſthæc tamen ad Epiſcopos potius ſpectat ceu legum latores, quam ut judices), dubitat nemo, quin Epiſcopis canones de ea ſtatuere liceat, prout Eccleſiæ res poſtulare judicarint, atque adeo ſi de rebus quæ varietati ſint obnoxiæ agatur antiquos canones mutare, aut etiam abrogare. Id unum quæri poteſt, utrum ſi quid ejuſmodi fuerit ab Epiſcopis conſtitutum, Pontifex ea lege teneatur. Negamus autem exemplo Patrum *Calcedonenſium*, qui ut Canonem de *Conſtantinopolitanæ* Sedis prærogativa ab ipſis editum S. *Leo* confirmaret, neque ſuis precibus, neque Imperatoris officiis umquam impetrarunt. Obtinuit quidem in *Oriente* illa Canon, ſed ſero, ſed facto, & eorum, quorum intererat, ceſſione ac conſenſu; non jure obtinuit, ita ut *Occidentales* aut *Orientales* ipſos cogeret, multo minus S. *Leonem* qui a *Boſſuetio* quoque laudatur ob zelum atque conſtantiam, qua reſtitit. Verum hinc maxime elucet, quam falſo ab adverſariis jactetur, generale Concilium per ſe potioris eſſe auctoritatis, quam *Romanum* Pontificem,

ita

ita ut ejus decreta ipsum Pontificem obligent etiam invitum. Neque hoc sive judiciariæ, sive legislatoriæ Episcoporum potestati obest. Quis enim neget, posse Regem Ministrorum, aut Magistratuum suorum de lege aliqua sive abroganda sive edenda sententiam non sequi, licet illi non consilii tantum officio, sed plena sui muneris auctoritate eam confirmarint? Possunt etiam Magistratus judiciaria potestate aliquem aut capitis damnare, aut absolvere, ita tamen ut si Rex abnuat, nemo jure succenseat, queraturque, non judicium sed consiliariorum instar haberi a Rege Magistratus. Possunt igitur etiam Episcopi in generali Concilio in sceleris cujuspiam reos canonicis pœnis animadvertendum decernere; quin si aliter *Romano* Pontifici visum fuerit, propterea ereptum quidquam suæ potestatis dolere debeant.

IV. Verum Episcopale judicium ad res fidei præcipue revocatur. Hac autem in re considerandum statim occurrit, ullane generali Concilio præiverit *Romani* Pontificis definitio. Si nulla ejusmodi definitio præcessit, quid quæso obstet, quominus Episcopi de controverso fidei capite judicent? Non equidem existimaverim futurum quemquam ita Episcopalium jurium studiosum, ut ab Episcopis velit *Romanum* non posse dissentire Pontificem, antequam res definiatur, idque

si ad-

ſi adcidat, de jure *deciſivo* Epiſcopis ſublato ſummum Antiſtitem inſimulet.

Contingere enim poſſe, ut in diſcutiendis ante definitionem utriuſque partis momentis, & in veritate inquirenda non ſolum a Patricibus Concilii Pontifex diſcrepet, ſed ipſi Patres aliter atque aliter opinando inter ſe non parum diffideant, quis non intelligat? Quæ quidem diſſenſio quoad nulla ex parte definitio proferatur, non definitionis erit, nec fidei diſſidium, ſed opinionis, neque ad adſenſum alter alterum coget, quum coactio ex edita, Eccleſiæque propoſita definitione oriatur. Jamvero fingamus definitionem tandem ab Epiſcopi proferri. Cur quæſo in noſtra ſententia *judicio & voto deciſivo* locus non ſit? Quia, inquies, Concilii definitionem poterit Pontifex pro ſuprema, quam illi tribuimus, poteſtate reijcere. Ego vero cum cl. *Ballerinio* (17) adfirmo, in dirimendis fidei controverſiis neque umquam factum eſſe, neque umquam factum iri, ut Concilii generalis Patres aliter circa fidem definiant aliter Papa, ac proinde in hypotheſi, quæ numquam fuit, aut erit, immo fortaſſis nec eſſe poteſt, non eſſe laborandum. Dixi ejuſmodi hypotheſim *numquam fuiſſe*, in generali ſcilicet Synodo libera; quis enim prudens geſta obijciet in *Ariminenſi* Concilio, aut pſeudo-*Epheſina* Syno-

(17) *De Poteſt. Eccleſ. cap.* II. *pag.* 33.

Synodo, in quibus fraus ſeu vis & metus dominabatur? Addidi *nec fortaſſis eſſe illam poſſe*. „ Sicut enim, inquit idem *Ballerinius*, fieri „ nequit, ut *Petri* ac ſucceſſorum ejus fides „ vel memento deſinat eſſe illa *petra*, cui „ bono unitatis ex Chriſti inſtitutione tota „ Eccleſia Catholica, ſeu totius Catholicæ „ fides ſuperſtructa, in unitate ejuſdem fi„ dei debet conſiſtere; ita fieri nequit ut „ eadem Eccleſia & Epiſcopi Catholici, ſal„ tem plerique, deſciſcant ab ea petra, & „ ab unitate fidei *Petri* ac ſucceſſorum ejus „ diſſentiant ſive in Concilio, ſive extra „ Concilium, quum inſtitutionem Chriſti „ nec Eccleſia, nec Epiſcopi catholicæ Ec„ cleſiæ infringere vel mutare aut deſerere „ unquam poſſint. Semper itaque generalis „ ac liberi Concilii Patres, qui una cum „ capite adunati univerſam Eccleſiam repræ„ ſentant, ſi non omnes, ſaltem plerique in „ definiendo conſpirabunt cum definitione „ ſummi Pontificis: & ſiqui pauci diſſenti„ ant, horum judicium extra petram & cen„ trum catholicæ unitatis, immo contrari„ um unitati fidei, quæ Apoſtolicæ Sedi de„ betur, nullo jure coactivo gauderet, juri„ ſdictione nulla, quæ ſolum habet locum „ & vim in unitate cum *Petro* & cum ſuc„ ceſſoribus *Petri*, ut in eam unitatem con„ ſpirent & conferant, non vero contra u„ nitatem. “ Haud aliter de ipſo Pontifice

dicendum erit, Concilio ex Fidei regulis, & libere aliquid definienti & ipsum adsentiri omnino debere, suamque ad ejus sententiam pronunciare, quin tamen hinc sequatur, esse illum Concilio obnoxium. Recte *Canus* (18): „ pondus Conciliis dat summi Pontificis gravitas & auctoritas, quæ si adsit, „ centum Patres satis sunt, sin desit, nulli sunt satis, sint quamlibet plurimi. Nec „ si major pars Patrum vere sentiat, summus Ecclesiæ Pontifex repugnabit. Id enim ad peculiarem Christi procurationem „ pertinet, semperque pertinuit, ne Ecclesia „ in factiones duas dividatur; nec *Romanus* „ umquam Episcopus contra Patres Concilii vere sentiens dixit: " Ut eadem sentire Pontifex debeat, quæ plerique generalis Concilii Patres orthodoxam veritatem definientes, satis est, si præferenti lucem Spiritui Sancto non obsistere teneatur. Quid hoc ad supremam Concilii potestatem! Nonne in iis, quæ dogmatis sunt, generali Concilio a prioris œcumenicæ Synodi definitionibus discedere minime licet? nec tamen alterum alteri Concilium subjici quisquam dixerit. Quidni idem de Pontifice statuamus?

V. At quid si *Romani* Pontificis definitio ipsum generale Concilium præcessit? Est hic cardo difficultatis; quo illa *Febronii* exprobratio

(18) *Lib. V. de loc. Theol.*

bratio ſpectat, a nobis requiri, *ut Epiſcoporum vota ſint & maneant conformia deciſioni Papæ*, quam præterea falli neſciam velimus. Ut autem adverſarius intelligat, nihil a nobis Epiſcoporum judicio demi, ipſum vero a *Gallicanæ* Eccleſiæ cujus ſe tamen ſectatorem ubique oſtentat, ſententia abeſſe plurimum, quum ſupremam *Romani* Pontificis in generalia Concilia auctoritatem Sacrorum Antiſtitum juribus inimicam facit, rem ad *Gallicanorum* Præſulum tribunal continuo deferamus. Quid ergo hac de re ſentiendum ſit, non ex *Senonenſi*, *Cameracenſi*, *Meldenſi* (19), aliiſque doctiſſimis ejus Regni Epiſcopis quæramus, etſi idem omnes adfirmant, quod Eminentiſſimus de *Tencin*, Epiſcopos qui Pontificiæ infallibilitatis obtentu Papæ deciſiones ſuſcipiunt, eaſdem nihilominus JUDICII auctoritate adcipere (20); ſed ex *Gallicanis* Epiſcopis in *Turonenſi* Concilio a 1699. coactis. Reſpondebunt illi (21),

(19) Verba inferius dabimus.

(20) Mandem. ſur les jugemens definitifs de l' Egliſe pag. 19. & ſeq. *Les Evêques en acceptant les deciſions du Pape ſur le fondement de ſon infallibilitè, ne les acceptent pas moins par voye de jugement*. Gravius illud eſt, quod idem Eminentiſſimus in epiſtola ad Cardin. de *Rohan au ſujet de la lettre circulaire &c.* ait: *les Papes quelque perſuadès qu' ils ſoient de leur infallibilitè, ils ne ſont pas moins convaincus, que les Evêques ſont juges de la foi*.

(21) Memoires du Clergè T. I. p. 538. *l' uſage le plus commun de* Rome *pour les Evêques d'* Italie, *n' eſt pas de les rendre ſimples executeurs dans les reſcrits, qui leur ſont adreſsès; mais executeurs & juges*.

usitatissimam Romæ *cum* Italis *ipsis Episcopis agendi rationem non esse reddere illos simplices rescriptorum suorum exequutores, sed exequutores simul & judices.* Monet autem *Senonensis* Archiepiscopus (22) Concilio *Turonensi* præfuisse Antistitem, cui in urbe magni momenti muneribus perfuncto exploratissimi erant *Romanorum* mores, ut verane sit ea Concilii sententia, dubitari non possit, & certissimum haberi debeat, Pontificia definitione minime destrui collatam Episcopis de Fidei rebus dijudicandi (23) potestatem audebitne amplius *Febronius* suorum dogmatum magistram appellare *Gallicanam* Ecclesiam? Neque vero illum putaverim responsurum, *Gallicanos*, quos indicavimus, Præsules non Pontificis in Concilia potestatem, sed *infallibilitatem* spectasse. Ubi enim de fidei definitionibus agitur, altera alteram & sumit, & arguit. Sed clariora, & quæ ad ipsam in Synodos auctoritatem transferri debeant, mox dabimus. Interea ipsam rem adgrediamur.

VI. Qui cum *decisivo* Episcoporum jure præstantiorem, eamque erroris expertem *Romani*

(22) Epist. ad D. Lamoignan p. 41. *Voila ce qui est attestè par un Prèlat* [M. l'Archevèque de Tours] *qui avoit occupè assez longtems une place importante dans* Rome *pour en sçavoir les usages & en rendre temoignage.*

(23) Monito III. ad suæ olim diœces. refract. n.LXXI. *La decision du Saint Père ne depoüille pas les Evèques des droits qu' ils ont reçu de Jesus-Christ par rapport au jugement des causes de la Foi.*

mani Pontificis supra Concilia potestatem stare non posse cum *Febronio* arbitrantur, duo ad ferendum de re a summis Pontificibus definita judicium videntur exposcere, ut nempe & prævia Papæ definitio examini ab iis subjiciatur, utique dubitantibus num veritati consentiat, & a proposita definitione libere discrepare ipsis liceat; utrumque autem ajunt in nostra sententia penitus tolli. Nihil aliud sane video, cur Episcopis judicandi facultatem eripi a nobis vociferantur. Ego autem libere dicam quod sentio. Neutrum ad *judicio* dignitatem Episcopis conservandam requiritur; immo ne requiri quidem posse salva fide pronuncio. Hæc *Febronius* ex iis, quæ in *Antifebronio* exposui (24), dicere potuisset; sed quoniam me tunc audire noluit suos dedocentem errores, audiat nunc pervicax eorundem defendendorum studium non iracundo quidem animo, sed tamen impavido sibi exprobrantem. Duplex examinis genus in *Antifebronio* distinxeram, *auctoritatis* alterum, alterum instructionis ac *confirmationis*. Illud *juridicum* vocat Illustrissimus *Languetius* (25); hoc idem *Languetius* (26), aliique *Galliarum* Antistites (27) *judicium simplicis adhæsionis*, seu *prudentiæ* appellant. Utrumque cognitionis caussam in

 judi-

(24) T. *II. lib. IV. cap.* 3.
(25) *Docum. Pastor. V. p. IV. n.* 108. *pag.* 814.
(26) *VIII. Docum. Past. pag.* 76.
(27) Confer *Memoires du Clergè* T. *I. pag.* 461.

judicantibus Episcopis postulat. Primum tamen in eo situm est, quod quis in Pontificis definitionem pro sua auctoritate dubius inquirat, sacrisne scripturis, ac Traditioni consentanea sit, an dissentanea. Alterum sæpe sola *Romani* Pontificis definitione, cui adsensum præbet, contentum est; ea enim cognita Episcopus satis intelligit, sententiam, de qua agitur, cum Catholicæ Ecclesiæ traditione convenire. Nempe traditionem omnium Ecclesiarum inquirere nimis longum est, & fere ἄδυνατον. Quamobrem S. *Irenæus* (28) discernendæ catholicæ veritati, hæresique dijudicandæ satis esse duxit *Romanæ* cognoscere traditionem Ecclesiæ, *in qua semper ab his, qui sunt undique, conservata est ea, quæ est ab Apostolis traditio.* Hanc autem quum exhibeant definitiones *Romanorum* Pontificum, in quibus quemadmodum in *Ephesino* Concilio *Philippus* Presbyter Apostolicæ Sedis legatus loquebatur (29), *Sanctus beatissimusque* Petrus *Apostolorum Princeps, & caput, fideique columna, & Ecclesiæ Catholicæ fundamentum . . . . . ad hoc usque tempus & semper vivit, & judicium exercet*; judicium fidei satis idoneum feretur ab his, qui sententiam, de qua fit disceptatio, Catholicam, si cum Pontificia definitione concordem, secus vero a catholico sensu judicent

(28) *lib. III. contra hær. cap.* 3.
(29) *Act. III.*

cent alienam, si discordem inveniant. Nec tamen si quis Pontificia decreta cum Scripturæ Sacræ ac traditionis monumentis conferre voluerit, plane repugnabimus, modo ne id faciat, ut definitionis inde veritatem, de qua antea dubitaret, eliciat, sed ut vel firmum quoque rationibus teneamus, quod una definientis auctoritate certum habebatur; vel aliis consulamus, quosque ad Apostolicam definitionem Pontificiæ auctoritatis pondere non satis inclinatos videmus, eo saltem illos ductorum ex Sacrarum Litterarum, aut Patrum, Conciliorumve oraculis argumentorum vi compellamus. Hujusmodi illud examen fuit, quod a. 1713. *Gallicani* Præsules de Constitutione *Unigenitus* tribus ipsis mensibus instituerunt, *palam* enim, & *sæpius*, inquit *Clemens* XI. in litteris XVII. Martii sequentis anni 1714. datis ad *Galliarum* Episcopos, & in acta Conventus *Gallicani* eodem anno 1714. habiti relatis (30), *professi sunt, hujusmodi cunctationem, non animo subjiciendi* EXAMINI AUT SUO IPSORUM JUDICIO (quod pro auctoritate in ipsam Constitutionem exerceretur) *solemnia Romanorum Pontificum decreta, sed studio dumtaxat conciliandæ Ecclesiasticæ pacis, & lucrandi nonnullos ex suis fratribus in spiritu man-*

(30) *pag.* 112.

suetudinis, *&* *dilig ntia caritatis esse tribuendam* (31).

VII. Jamvero fateor equidem, primum illud dubitantis auctoritatis examen cum ea persuasione pugnare, qua Concilii Patres potiorem, neque errori obnoxiam *Romani* Pontificis auctoritatem agnoscant; verum ut Episcopi in Concilio de subortis in fide controversiis judicent, necessarium esse hujusmodi examen nego cum *Gallicana* Ecclesia, pernegoque. Ad Episcoporum nempe judiciariam in Concilio potestatem nihil amplius requiritur, quam quo Judices sunt extra Concilium, atque ut dispersæ Ecclesiæ Antistites. Porro Ecclesiæ dispersæ Præsules de rebus antea a *Romano* Pontifice definitis judicare, etiamsi illo auctoritatis examine perpendere illas non possint, testatissima res est post ea, quæ de Constitutione *Unigenitus Galliarum* Episcopi tot editis libris prodidere. Palam enim profecti sunt, illos ipsos Episcopos, qui in *Italia*, *Polonia*, *Hispaniis*, *Dal-*

(31) Placet hac super re ea adscribere, quæ in Pastorali documento a. 1722. tradit Eminent. de *Bissy* [pag. 25.] „ Si les Prelats nommès Commissaires par l' Assemblèe de „ 1713. employerent trois mois entiers a leur travail a- „ vant que de faire leur rapport; ce fut a verifier si les „ 101. propositions rapportèes dans la Bulle se trouvoient „ de même dans les editions qui y sont designèes. A „ examiner tout le qu' on opposoit a la Constitution dans „ les ècrits imprimès ou manuscrits, & a chercher dans „ le Texte sacrè & dans la tradition, de quoi y repon- „ dre solidement; a composer en consequence un rapport, „ qu' il falloit faire a l' Assemblèe. "

Dalmatia Pontificiæ in fidei definitionibus poteſtati maxime favent, eam tamen conſtitutionem examini ſubjeciſſe, (32) non certe auctoritatis, quæ dubitans veritatem pernoſcere cuperet, qui enim *Romanum* Pontificem errare in ejuſmodi definitionibus non poſſe

(32) Emin. de *Biſſy Docum. Paſtor. a.* 1722. *pag.* 134. „ Voila M. F. plus de temoignage qu' il n' en faut pour „ vous convaincre, que les Eveques des Egliſes, ou l'on „ tient le Pape infaillible, on fait un ſerieux examen des „ propoſitions cenſurèes; qu' ils croiroient avoir prevari- „ què eſſentiellement a leur devoir, s' ils y avoient man- „ què. On ne peut donc plus nous oppoſer le defaut d' „ examen". Prius dixerat *pag.* 130. " Le ſentiment de „ l' infaillibilitè du Pape n' empeche pas les Eveques d' „ *Italie* d' examiner avec beaucoup de ſoin ce ¡que les „ Bulles condamnent."

Idem in *Docum. Paſtor. contra conſult. Advocat Pariſ. &c. edito an.* 1728. *pag.* 23 " Nous declarons que quoique les Eveques Etrangers croient le Pape infaillible dans „ les deciſions Dogmatiques, qu' il a adreſsè aux Fideles „ pour regler leur croyance cette opinion ne les a pas „ empechès d' examiner le fond de cette Bulle, & de de- „ clarer, qu' ils ont reconnu par cet examen, qu' elle „ eſt entierement conforme a l' Ecriture Sainte, et a la „ Tradition."

Dux *Aurelianenſis* & *Cameracenſis* Archiepiſcopus *Docum. Paſtor. adverſ. conſult. Advocat. Pariſ. &c. edito an.* 1730. *pag.* 94. " Dans les Egliſes d' *Eſpagne*, de *Pologne* et de „ *Dalmatie*, ou le ſentiment de l' infaillibilitè du Pape „ eſt le mieux etabli, les Eveques ont examinè la Bulle „ *Unig.* avec autant d' attention que s' ils avoient etè „ dans le ſentiment contraire."

Ruthenenſis Epiſcopus *Docum. Paſtor. de auctoritate deciſion. Eccleſ. edito an.* 1738. *Part. II. cap. II. art. I. pag.* 218. " La premiere conſequence, que les Novateurs ti- „ rent du ſentiment, ou ſont les Eveques Etrangers ſur „ l' infaillibilitè du Pape, eſt, qu' ils acceptent ſes deci- „ ſions ſans examen, et qu' ils fondent leur acceptation „ ſur cette infaillibilitè. Cette conſequence eſt tres-fauſſe; „ car

posse firmiter crederent, sine fluctuanti circa veritatem animo in illam Constitutionem inquirere adgressi fuissent? Pugnantia hæc sunt. Hinc magnus ille *Cameracensis* Archiepiscopus *Fenelonius* de suo ipsius libro *Maximes des Saints* inscripto, atque ab Apostolica Sede damnato agens in suo Provinciali Conventu a. *1699.* coactis Episcopis aperte declaravit, *quum* Romanus *Pontifex hanc* (Fidei) *caussam judicaverit*, *Episcopos Provinciæ quamvis naturales Fidei Judices in hoc cœtu* (qui tamen Provinciale quoddam Concilium vocari aliquo sensu vere poterat) *atque in peculiari hac circumstantia* (judicii nempe a *Romano* Pontifice lati) *non aliud edere posse judicium, quam simplicis adhæsionis, & acceptationis* (33). Sed & illud animadverti velim, Episcopos non de solius *Romani* Pontificis, sed etiam de generalis Concilii definitionibus judicium ferre. Negari

„ car quoique les Eveques Etrangers croyent le Pape infaillible, ils peuvent examiner eux memes les choses decidèes, ils peuvent fonder leur acceptation sur cet examen. Il n' est donc pas certain, qu' ils fondent toujours leur acceptation sur l' infaillibilitè du Pape, et qu' ils ne fassent aucun examen avant que d' accepter ses decisions.

(33) *Memoires du Clergè T. I. pag. 461.* " Le Pape „ ayant jugè cette cause [*des maximes des Saints*] les „ Eveques de la Province quoique Juges naturels de la „ Doctrine, ne peuvent dans la presente assemblèe & dans „ les circonstances de ce cas particulier, porter aucun jugement, qu' un jugement de simple adhesion a celui „ du S. Siege et d' acceptation de sa Constitution. "

gari enimvero non poteſt jubente *Leone* Imperatore Epiſcopos ſexcentos ſupra mille acta *Chalcedonenſis* Concilii ad examen revocaſſe, de illiſque judicium tuliſſe. Diſerta ſunt *Iſauriæ* (34) *Cappadociæ* primæ (35), novæque *Epiri* (36) Antiſtitum verba in litteris poſt *Chalcedonenſem* illam Synodum divulgatis. Immo, ut Illuſtriſſimus de *Saleon Ruthenenſis* Epiſcopus recte monet, Epiſcopi omnes, dum cujuſque Concilii Œcumenici, cui intereſſe non potuerunt, deciſionem acceptant judicant ac decidunt, quod a Concilio

(34) *T. VII. Concil. Manſ. edit. col.* 560. " Volentes „ autem *examinatione certiſſima* fulgere Deo amabilem undique veritatem, etiam timorem nobis propoſuiſtis futuri judicii, quatenus neque inimicitia, neque circa „ quoſdam gratia faciente, deberemus obumbrare, quod „ juſtum eſt. Servientes igitur nutui veſtræ poteſtatis, & „ omnes pariter congregati, & tractantes atque univerſa „ conſiderantes, ut erant hoc dicimus: quia Chalcedonenſis Concilii intentio eſt valde firmiſſima. Sequitur enim „ prædicationes Evangelii, & Sanctorum Patrum qui dudum in *Nicæna* urbe collecti ſunt, ſymbolum inviolatum omnino cuſtodit. "

(35) *Ibid. ep.* I. *col.* 596. " Tantummodo definitionem expoſitam ab illo Sancto Concilio, ab eo delatam „ inſpexi: quam relegens ſalubriter congruenterque ſuſcipiens atque intelligens & [ut reor] mente recta eum „ ut oportebat *examinans*, comperi a recta fide non diſſonare. "

(36) *Ibid. ep. LIX. col.* 620. " Ea vero quæ *Chalcedone* conſtituta ſunt a ſancto & univerſali Concilio de fide catholica, in quantum doctrinas & expoſitiones & interpretationes perfectorum patrum noſtrorum ſequi voluimus, eſſe conſona *judicavimus* ſanctis trecentis decem & octo patribus definita ſunt, & poſtea in regia „ civitate a centum quinquaginta patribus explanata, in „ quibus etiam perduramus. "

cilio jam definitum, ac judicatum fuit (37). Age, edicat nobis *Febronius*, an possint Episcopi Concilii Œcumenici definitiones, veritatis nondum satis perspectæ investigandæ caussa, ad earum examen dubitanter adcedere, de illisque pro auctoritate sententiam ferre. Non id profecto *Febronius* dicet, qui Œcumenicarum Synodorum definitiones a Spiritu Sancto dictatas, nec reformationi obnoxias esse Catholicus sentit. Vel ergo judicis officio non funguntur Episcopi, dum illarum definitiones extra Concilium examinant; quod judiciariæ Episcopalis potestatis dogmati adversatur, vel tandem fateri *Febronius* cogetur, judices esse Episcopos posse, quin suo judicio examen illud dubitationis, & auctoritatis præmittant.

VIII. Alterum ergo vel instructionis, vel simplicis adhæsionis, quemadmodum explicatum a nobis est, examen sufficit, neque Episcopi minus judices sunt, dum eo solo utuntur, quam si primum illud usurparent. Iisdem Œcumenicarum Synodorum exemplis illustrari id posse Lectores vident. Ego *Gallorum* Episcoporum testimoniis rem efficiam. Archiepiscopus *Senonensis* in Monito tertio, " decisio, inquit, *Romani* Pon-
" tificis Episcopos juribus non spoliat, quæ
" a

(37) cit. docum. Pastor. P. II. pag. 230. *Les Eveques, qui acceptent la decision d' un Concile Œcumenique, jugent et decident ce qui a deja ètè jugè, & decidè par le Concile.*

„ a Christo adceperunt, ut nimirum de Fi-
„ dei caussis judicent. Vel quum adhære-
„ mus judicio *Romani* Pontificis hoc ipso
„ ministerium exercemus, quod a Deo ad-
„ cepimus *judicandi nimirum de Fidei rebus*
„ (38)". In octavo autem Pastorali Do-
cumento *Senecensem* Episcopum ita adloqui-
tur: " Te fatente omnis Episcoporum ex-
„ terorum acceptatio sive in forma Manda-
„ torum sive in forma Epistolarum censetur
„ judicium ab ipsis prolatum, adhærendo
„ judicant .... ipsorum adhæsio quacum-
„ que forma sit data, pars est illius uni-
„ versalis & infallibilis judicii quod ex u-
„ nanimi Episcoporum consensu resultat (39)"
obijciebatur *Senonensi*, exteros Episcopos in
acceptanda Clementina *Unigenitus* Constitu-
tione *non examinasse non judicasse*, *sed obedi-
visse tantum*. Respondet *in hac obedientia*
sem-

(38) Pag. 9. Num. LXXI. " La decision du S. Pere
„ ne depoüille pas les Eveques des droits, qu' ils ont re-
„ çu de Jesus-Christ par rapport aux jugemens des causes
„ de la Foi. Lors meme, que nous adherons au juge-
„ ment du S. Pere, nous exerçons en cela meme le mi-
„ nistere, que nous avons reçu de Dieu, en sorte qu' u-
„ nissant notre voix a celle du Souverain Pontife notre
„ Chef, nous contribuons chacun par notre suffrage a
„ former cette voix infaillible de l' Eglise universelle &c.
(39) *Num. XXIX. pag. 70.* " De votre aveu toute ac-
„ ceptation des Eveques etrangers, soit enforme de Man-
„ dement, soit en forme de Lettres est reputèe un juge-
„ ment de leur part: En adherant ils jugent .... leur
„ adhesion en quelque sorte qu' elle soit donnèe, fait par-
„ tie de ce jugement universel, et infaillible, qui resul-
„ te du consentement unanime des premiers Pasteurs."

ſemper adeſſe judicium prudentiæ, quod licet in tribunali prolatum non ſit (id eſt ſolemniter) *ſuum tamen robur, ſuamque auctoritatem habet* (40). *Meldenſis* vero Epiſcopus Eminentiſſimus de *Biſſy* in eamdem ſententiam ait (41) Romanus *Pontifex primus judicavit; Epiſcopi exteri ejus judicium abſolute cooptant; hocque* Romani *Pontificis proprium ipſorum judicium evadit*. *Fenelonius* quoque in ſuo illo *Cameracenſi* Epiſcoporum conventu, quem ſupra indicavi, hunc Canonem ſtatuit: *judicio cuipiam adhærere perinde eſt, quod interius formare judicium, quo quis illius, cui adhæret, judicio ſe ſe conformat* (42). Tandem ne in recitandis hujuſmodi teſtimoniis infinitus ſim, Patres *Remenſis* Provinciæ in conventu an. 1699. *certum eſt*, inquiunt, *juxta omnium ſæculorum traditionem, conſenſum Epiſcoporum primæ Sedis judicio ſimul eſſe actum obedientiæ erga Sanctam Sedem, & actum auctoritatis*

(40) *Ibid. pag. 76.* " Il n' eſt donc pas queſtion de „ dire: *le très-grand nombre des Eveques n' a pas examinè, il n' a pas jugè, il n' a fait qu' obeir;* car premierement dans cette obeiſſance, il y a toujours un „ jugement de prudence, le quel pour n' etre pas rendu „ dans le Tribunal, ne laiſſe pas d' avoir ſa force, et „ ſon autoritè. "

(41) *Docum. Paſtor. a. 1722. pag. 215.* " Le Pape a „ jugè le premier, les Eveques ètrangers adoptent abſolument ſon jugement, qui leur devient propre. "

(42) *Memoires du Clergè T. I. pag. 461.* " Qui dit „ *adherer a un jugement*, dit *former un jugement interieur*, par le quel on ſe conforme a celui, auquel on „ adhère. "

tis & judicii sub principali ejusdem Sedis auctoritate (43). Atque hi quidem *Galliarum* Præsules de Episcopis dispersis, non in Concilium coactis agunt; verum ut dixi, si judices extra Concilium esse possunt Episcopi, licet uno vel instructionis vel adhæsionis & obedientiæ examine, judicioque Pontificiis definitionibus adsentiantur; neque id salva erga ipsas œcumenicas Synodos reverentia negari a quoquam Catholico potest; cur judicis partibus in Concilio sustinendis obstabit, huic soli instructionis, aut adhæsionis examini, ac judicio reliquum esse Concilii Patribus locum? Ratio horum omnium petenda demum est ex discrimine quod inter votum *decisivum*, ut ajunt, & *consultivum* intercedit. Hoc nempe tum dicitur, quum ab eo fertur, cui potestas non est alios ut ipsi adsentiantur, ejusque sententiæ se se subjiciant, cogendi; atque ejusmodi vota sunt doctorum, vel etiam Academiarum. Illud contra dicitur, quod ab eo editur, qui necessitatem adsensus alteri imponere sua auctoritate possit: atque ita Episcopi judicant, dum *Romani* Pontificis immo & œcumenicarum Synodorum, definitionibus adhærent. Nem-

(43) ibid. pag. 450. " Il est certain, selon la tradition
" de tous les siecles, que le consentement des Eveques
" au jugement du premier Siege, est tout ensemble et un
" acte d' obeissance envers ce Siege, et un acte d' autori-
" tè, et de jugement, sous l' autoritè principale de ce
" mème Siege. "

Nempe tenentur illi cum Pontificiis, tum generalium Conciliorum definitionibus subscribere; ita tamen illis subscribunt, ut suo ipsorum judicio subditos suos adstringant, ac lege ad adsensum impellant.

IX. At si ita res se habet, Pontificiæ definitioni Concilii Patres libere dissentire non possent. Ita omnino est. Sed ii falluntur (idque alterum est, quod ostendendum sumpsi), qui judicis rationem ita in libertate dissentiendi collocant, ut cum adsentiendi obligatione stare non possit. Quid enim? Nonne judices fuerunt illi totius orbis Episcopi, qui ut supra indicabam, & in *Antifebronio* uberius enarravi (44), post *Chalcedonensem* definitionem utique peremptoriam, *Leone* Imperatore postulante, novum judicium de illa protulere iis litteris, quæ in *Codice encyclico* continentur? Nonne judices haud dubie fuerunt Apostoli, & seniores in *Hierosolymitano* Concilio, quum omnes in S. *Petri* sententiam transierunt, ut notavit S. *Hieronymus* (45), etiamsi idem S. *Petrus* Spiritu Sancto certissime afflatus, controversiam ante omnes definierit, contra quam licite nemo Catholicus poterat reluctari? Nonne (ut alia omittam) in ipso *Tridentino* Concilio veri judices fuerunt Episcopi quoad ea quoque fidei decreta, quibus damnarunt

(44) T. *II. pag.* 339. *seq.*
(45) *Epist. LXXV. inter Augustin. n.* 7.

runt hæreses a novatoribus repetitas, & plu- ries etiam antea damnatas, etsi nemo de justa illarum condemnatione posset ambige- re? Si adversarii non negant, Episcopos in hisce circumstantiis fuisse veros judices, li- cet de definitis antea non possent dubitare, vel ab iis dissentire; non ergo judicii pro- prie dicti in materia fidei *essentiale* est, ita posse Episcopos in utramlibet partem senten- tiam ferre, ut si id quandoque non possint licite, veri judices nec sint, nec haberi que- ant. Non inficiandum, Episcopos posse, im- mo etiam debere dissentire a definitione, si eam doctrinæ fidei contrariam cognoscerent. At cum hæc hypothesis in memoratis cir- cumstantiis sit omnino falsa (certum quippe est & S. *Petrum* Spiritu Sancto afflatum, & definitiones in generalibus Conciliis editas, seu comprobatas, vel Episcoporum subscri- ptionibus atque consensu receptas errori ob- noxias esse non posse): falsum pariter est, Episcopos in dictis circumstantiis, in qui- bus judices agebant, potuisse ab iisdem de- finitionibus dissentire, perinde ac si judicii ratio dissentiendi potestatem semper requi- rat. „ Idem est, inquit *Ballerinius* (46) de „ fidei definitionibus *Romanorum* Pontificum, „ quos *ex Christi pollicitatione* Petro *facta* ita „ a Deo dirigi, *ut ipsorum judicia pro san-* „ *cienda regula fidei* DIVINA *æque ac* SUM-

(46) *De potest. Eccles. Cap. II. n. 4.*

„ MA *auctoritate nitantur*, *cui Christiani* OMNES *ipsius quoque mentis obsequium praestare tenentur*, testati sunt tres ac triginta Episcopi *Galliae* in litteris ad *Innocentium* X. an. 1653. *Gallicani*, qui ita credebant, dum in recipienda definitione Apostolica judices egerunt, ut adversarii cum *Bossuetio* contendunt; judicii utique rationem cum potestate ambigendi vel dissentiendi connexam non judicarunt. Numquid enim liberum ac licitum credere poterant dissentire, vel dubitare *de judicio divina aeque ac summa auctoritate*, nec non *Christi pollicitatione nixo*? Egerint quidem illi in recipienda definitione, de qua tunc agebatur, tamquam veri judices, non tamen independentes, sed subordinati, ea scilicet *hierarchica subordinatione*, cujus iidem *Gallicani* Antistites meminerunt in aliis litteris ad Episcopos regni in eodem negotio scriptis. Haec autem subordinatio, dum juris aequalitatem inter inferiorem & superiorem excludit, cum generatim efficit, ut inferior, qui superiori judici est subordinatus, nequeat contra istius judicium legitimam ferre sententiam: tum multo magis efficit, ne id possint Episcopi subordinati summo Pontifici, cui quum Christus in finem custodiendae unitatis praesertim in fide idoneam auctoritatem dedit, ut in dissensionibus circa fidem defi-

„ nitio

„ nitionem ederent, quæ omnes obligaret ad
„ unitatem atque adſenſum; Epiſcopis pro-
„ fecto etiam judicum perſonam poſt Pon-
„ tificiam definitionem gerentibus, eam ſo-
„ lam poteſtatem dediſſe credendus eſt, ut
„ in eumdem unitatis finem cum Pontificis
„ judicio conjungerentur, non vero ut con-
„ trariam ferentes ſententiam, unitati obi-
„ cem ponerent, & unitatis centrum in *Ro-*
„ *mana* auctoritate a ſe conſtitutum deſere-
„ rent. Hoc ſenſu memorati Epiſcopi Gal-
„ liæ in laudatis litteris ad Epiſcopos regni
„ ſcripſerunt, ſe ita recepiſſe Apoſtolicum
„ judicium, *cui per* UNITATEM *Chriſtiani*
„ *Epiſcopatus hierarchica* SUBORDINATIONE
„ *colligati erant* (nota *hierarchicæ ſubordinatio-*
„ *nis* debitum in bonum unitatis) *ut meri-*
„ *to crediderint propoſitionum condemnationem*
„ UNA CUM EO (Romano Pontifice) *a ſe*
„ *quoque eſſe prolatam & pronuntiatam*, eo
„ nimirum mentis obſequio, quod etſi ab
„ ipſis Epiſcopis, etiam quum judices agunt,
„ *divinæ æque ac ſummæ auctoritati Chriſtique*
„ *pollicitationi nixæ*, hierarchica ſubordinatione
„ *præſtandum eſt*; non tamen idcirco judicii
„ rationem exuit vel excludit." Præclare ad-
modum clariſſimus *Fenelonius* in epiſtola ſeu
inſtructione paſtorali diei 20. Aprilis anni
1705. explicat qua ratione adſenſus Epiſcopo-
rum Pontificiis definitionibus adhibitus, & ad-
hibendus judicii naturam induat, exempliſque

ſubſcriptionum, quæ generalis Concilii decretis pariter ſubijciuntur, confirmat. „ Judicare poſt judicium Pontificis eſt ſuum
„ judicium cum Pontificio conjungere. Hac
„ ratione Epiſcopi olim ſubſcripſerunt ipſorum Conciliorum generalium decretis. Eorum ſubmiſſo erat judicium, & eorum judicium erat ſubmiſſio. Subſcribentes ſe ſe
„ ſubmittebant ſimul, & confirmabant decisionem Synodi. " Id conſtat ex actis, & ex his aliiſque ſimilibus ſubſcriptionum formulis. „ Judicans ſubſcripſi; recognoſcens
„ conſenſi .... Obtemperans ſententiæ Sanctiſſimorum & beatiſſimorum Epiſcoporum ..... conſentiens & ego ſubſcripſi. Cognoſcens diſcuſſionem Sanctorum
„ Patrum, & quum ſequi debeam eorum judicium, ſubſcripſi &c. " Si in Conciliis judicant Epiſcopi tunc etiam, quum *obedientes* ſubſcribunt definitioni, quam *ſequi debent*; quidni eadem judicii ratio habebitur, quum in iiſdem Conciliis Patres definiunt, quod antea definivit ſummus Pontifex, quamvis ſequi debeant ejus judicium? Poſt hæc dicet ne amplius *Febronius*, *ad has conditiones reſtringere qualitatem judicis, & voti deciſivi Epiſcoporum eſſe veram luſionem in verbis?* Si in ſententia perſtet fruſtra eſt ad ejus excitandum veternum omnis argumentantis induſtria.

X. Ejuſdem veterni vitium præſeferunt, quæ

quæ P. *Sangallo*, aliisque suis adversariis *Febronius* de fraternæ correctionis præcepto obiecit. Utinam & heic laboranti *Febronio* adferre aliquid remedii nobis liceat! Sed prius quæ torpenti illi & somniculoso exciderunt, licet longiuscula sint, recitabo (47) „ *Gregorius M. lib. V. Epist.* 18. *edit. nov.* Sic „ scribit ad *Johannem Constantinopolitanum*, „ qui correctioni, quam ei S. Pontifex dederat, obedire renuebat. *Nos quidem, in quos talis tantaque per ausum nefarium culpa committitur, servantes; quod veritas præcepit dicens: Si peccaverit in te frater tuus &c. Si autem Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus*. Mox addens: *Ego quidquid facere humiliter debui, non omisi, sed si in mea correptione despicior, restat ut Ecclesiam* DEBEAM *adhibere*. Erat itaque persuasum Sanctissimo Pontifici, illud, quod a Christo dictum fuit in Evangelio: *Si te non audierit, dic Ecclesiæ*, æque dictum fuisse *Petro*, atque aliis Apostolis. Unde naturaliter sequitur, post tribunal Papæ esse aliud, & superius in Ecclesia ex institutione Christi, idque ultimatum, coram quo Papa possit denuntiare & denuntiari. Hoc tribunal est Ecclesia ipsa, quæ respectu *Petri* consistebat in corpore Apostolorum, respectu successorum *Petri* in corpore Episcoporum.

 „ Un-

(47) T. *II. pag.* 226.

„ Unde necesse est, hoc tribunal adcepisse
„ a Domino immediatam jurisdictionem
„ in omnes suos subditos. Equidem *Bellar-*
„ *minus lib. II. de Conciliis cap.* 19. ad hæc
„ reponit: *Quando hæc dicta sunt* Petro, *non*
„ *fuisse adhuc Pontificem, sed hominem pri-*
„ *vatum, proinde illud ei dictum, quod iis con-*
„ *venit, qui superiorem aliquem agnoscunt. Ad-*
„ *do præterea, suo quodam modo posse Pontifi-*
„ *cem hoc præceptum implere: primum enim*
„ *debet eum, qui peccavit, corripere privatim:*
„ *deinde adhibere testes: postremo dicere Eccle-*
„ *siæ, idest,* sibi ipsi, *ut præsidi, & Eccle-*
„ *siæ, cui ipse præest, id est publice eum ex-*
„ *communicare; quomodo intellexit hunc locum*
„ *B.* Gregorius lib. IV. Epist. 34. (*hodie*
„ *lib. V. Epist.* 18.) *ad* Johannem Constan-
„ tinopolitanum *Episcoporum*. Verum 1. man-
„ datum Christi *Matth. XVIII.* ℣. 15. *seqq.*
„ etiam *Petro*, quam Primati Ecclesiæ seu
„ Pontifici, applicandum esse, nos innui-
„ mus supra *Art. II.* & luculenter innuit,
„ S. *Gregorius* ipse, ex quo sibi, Pontifica-
„ li auctoritate agenti & procedenti illud
„ applicet. 2. Verba *Gregorianæ* epistolæ: *Si*
„ *in mea correptione despicior, restat, ut Ec-*
„ *clesiam* DEBEAM *obedire*, juncta verbis &
„ sensui Evangelii jam relatis, in quibus
„ Sanctus Pontifex se expresse fundat, signi-
„ ficant distinctos gradus correptionis, non
„ unius ejusdemque superioris in corripien-
„ do

„ do auctoritatem. Hunc sensum ipsa *Ro-*
„ *mana* Ecclesia memoratis verbis adtribu-
„ isse videtur, quum multa per sæcula in
„ Missa feriæ tertiæ post Dominicam terti-
„ am Quadragesimæ Evangelium de frater-
„ na correctione hoc modo legi & cantari
„ voluit: *In illo tempore respiciens Jesus in*
„ *Discipulos suos dixit* SIMONI PETRO: *si*
„ *peccaverit in te frater tuus . . . . . . si te*
„ *non audierit*, *Dic Ecclesiæ*. Per hoc Catho-
„ lica Ecclesia confitebatur, illud *Dic Eccle-*
„ *siæ* non minus fuisse dictum *Petro*, ac re-
„ liquis Apostolis. Sic significabat, post tri-
„ bunal *Petri* esse aliud superius, nempe il-
„ lud Ecclesiæ, cui *Petrus* ipse deberet de-
„ nunciare incorrigibiles, & cui successores
„ *Petri*, si incorrigibiles & scandalosi inve-
„ nirentur, denunciandi essent. In omnibus
„ antiquis Missalibus verba hujus Evangelii
„ memorato modo leguntur. Citantur hunc
„ in finem ab Eruditis, qui huic rei singu-
„ larem operam dederunt, Missale diœcesis
„ *Ledonensis* impressum *Parisiis* anno 1492.
„ *Reodiense* anni 1500. etiam editionis *Pa-*
„ *risien. Trajectense* itidem *Parisiis* an. 1515.
„ *Braccarense* ann. 1515. editum *Lugduni*
„ sumptibus *Johannis* a *Burgundia* Bibliopo-
„ læ Regis *Lusitanorum*. *Romana* duo im-
„ pressa *Venetiis*, unum apud *Junctas* anno
„ 1563. alterum anno 1564. Duravit uni-
„ formis hæc lectio Evangelii usque ad Cor-

„ rectiones Missalis factas jussu *Clementis* „ VIII. & *Paulli* V. Tum evenit notabilis „ hæc mutatio, ut loco verborum: *Respiciens Jesus in discipulos suos dixit* SIMONI „ PETRO, *si peccaverit in te frater tuus &c.* „ poneretur, *Dixit Jesus* DISCIPULIS SUIS: „ *si peccaverit in te frater tuus &c.* Ratio, „ ob quam Correctores, quorum opera Pontifex utebatur (inter quos Card. *Bellarminus* primum locum tenebat) hanc mutationem susceperunt, hæc erat, quod attenta antiqua lectione, conspicuum esset, „ *Petrum* ex Christi instituto inferiorem, „ & Tribunali Ecclesiæ subjectum esse, „ quodque Pontifices adprobantes continuatam usque ad illa tempora lectionem viderentur canonizare decretum Sessionis V. „ Concilii *Constantiensis*, quo Papa legibus „ generalium Conciliorum subjectus declaratur; id quod sane multum incommodabat doctrinæ *Bellarmini*. Quare ipse ejusque Collegæ suggerebant Pontifici, ut loco antiquæ lectionis *Dixit Jesus Petro*, „ deinceps legeretur: *Dixit Jesus Discipulis suis*, existimantes, per hanc minus patentem expressionem, *Petri* subjectionem ad „ tribunal Ecclesiæ non futuram adeo manifestam. De cetero, ne quis sibi imaginetur, rem a *Romanorum* genio plane alienam esse, ea, quæ illorum prætensionibus officiunt, supprimere, vel mutare,

adeat,

" adeat, si lubet, *Edmundum Richerium in*
" *Hist. Concil. pag.* 132. Baluzium *in notis*
" *ad* Petrum de Marca *de Conc. Sac.* & Imp.
" *edit. an.* 1704. *pag.* 55. Antonium Perei-
" ra *de Potest. Episc. circa dispens. in impe-*
" *dim. matrim. pag.* 96. ubi talium facto-
" rum alia pluraque exempla reperiet ".
(48) Confirmat ista *Febronius* in Addendis.
" Jam

(48) *Pereira* tria tantum exempla profert. Duo alibi expendenda erunt. Quod primo loco adfert, heic videamus. " Questa correzione del Messale [ea ipsa quam Febronius memorat] me ne chiama, inquit *Pereira* (*pag.* 95.) a memoria un altra niente meno osservabile, e fatta per lo stesso fine e motivo, e da non passarsi sotto silenzio. Tutti gli odierni Messali e Breviarj così recano l' Orazione della Cattedra di S. *Pietro: Deus qui* B. Petro *Apostolo tuo collatis clavibus regni cœlestis ligandi atque solvendi Pontificium tradidisti &c.* ma anticamente così leggevasi: *Deus qui B.* Petro *Apostolo tuo collatis clavibus regni cœlestis* ANIMAS *ligandi atque solvendi Pontificium tradidisti &c.* In cotal forma fu composta questa orazione negli anni di Cristo 850. dal Pontefice S. *Leone* IV. e tale pure leggesi in quattro Breviarj da me veduti e riscontrati nella stessa reale libreria pubblica della Congregazione dell' Oratorio, cioè uno della Chiesa di *Liegi*, stampato in *Parigi* l' anno 1509. in 8. altro di *Lione* di *Francia* stampato da *Giovanni Crespino* l' anno 1539. pure in 8. il terzo di *Parigi*, che porta questo titolo *Breviarium* Romanum *a* Paulo *III. recens promulgatum* dell' anno 1542. in 4. ed il quarto della Chiesa di *Braga* fatto stampare nella stessa Città dall' Arcivescovo Primate D. *Roderigo* da *Cunha* nell' anno 1634. in 8. E perchè si vegga, che co' Breviarj concordano anche li Messali, la stessa parola *Animas* leggesi ne' due Messali *Romani* di *Venezia*, e ne' Messali di *Utrech*, e di *Liegi* soprannominati, a' quali unisco un altro capitatomi alle mani appartenente ad altra libreria, e stampato in *Venezia* con que-
" sto

„ Jam sæculo decimo exeunte *Sylvester* PP. „ II. in Epistola ad *Seguinum* Archiepisco- „ pum *Senonensem* apud *Bouchellum* lib. II. Decre-

„ sto titolo: *Missale* Romanum *ex decreto Sacrosancti Con-* „ *cilii* Tridentini, Pii *V. Pontificis Maximi jussu editum* „ Venetiis *apud* Gratiosum Perchacinum, an. 1573. ed un „ antico libro d'Orazioni ad uso di Chiesa, che mi tro- „ vo avere, stampato in 8. con questo titolo: *Orationes* „ *quæ in universali Ecclesia per totum mundum decantan-* „ *tur*, *nunc denuo collectæ*, & *ad unguem castigatæ*. *A-* „ *pud inclitam Antiquariam*. Anno M. D. LXXIII. Che „ se mi si chiegga qual sia la ragione, per cui è stata da' „ moderni Messali, e Breviarj levata la parola *Animas*, „ questa subito chiaramente si scorge, non altra essere, „ se non che dicendosi *Animas ligandi atque solvendi* si „ dinotava il poter della Chiesa non estendersi, che so- „ pra l'anime, ed aver luogo nel solo foro di coscienza, „ come puramente spirituale; e però levata la parola *ani-* „ *mas* veniva ad estendersi questa podestà delle Chiavi e- „ gualmente sopra i corpi ed il temporale, e con ciò a- „ privasi campo al potere indiretto del Papa sopra li Sta- „ ti de' Regi e Principi secolari, podestà che il *Bellarmi-* „ *no* e tutti li Gesuiti (Quid mendacius? meminerit Le- „ ctor eorum quæ de Jesuitis hac super re dissertatione II. „ contra Febronium animadvertimus) con molto impegno „ sostengono competere al *Romano* Pontefice". Gratula- rer equidem doctissimo *Pereiræ* tantam liturgicorum libro- rum peritiam. Sed multa me absterrent. Absterret I. quod clarissimus *Georgius* ad Martyrologium *Adonis* adnotavit (*pag.* 100.) " Oratio prima (in die Cathedræ S. Petri sa- „ cro) in Palatino (Codice) 496. hæc est: *Deus qui Bea-* „ *to* Petro *Apostolo tuo collatis clavibus Regni cœlestis li-* „ *gandi atque solvendi Pontificium tradidisti*. Novum ve- „ ro videri non debet istiusmodi loquutionis genus *ligandi* „ *atque solvendi* omissa voce ANIMAS, quod nonnulli No- „ vatores IMPIE (heu! *Pereiram*!) Apostolicæ Sedis frau- „ dibus adscripserunt: nam Codex memoratus exaratus est „ ante hos annos quingentos. Præterea in Sacramentario „ Reginæ *Svecorum* CCCXXXVII. sæculi VIII. oratio ea- „ dem in vesperis S. *Petri* die XXIX. Junii his est conce-

„ pta

„ Decretorum Eccleſiæ *Gallicanæ* pag. 319.
„ nec non *Richerium* lib. V. adverſus *Du-*
„ *vallium* Cap. *IV. pag.* 383. ſcripſit : *Con-*
„ *ſtan-*

„ pta verbis : *Deus, qui Apoſtolo* Petro *conlatis clavibus* „ *Regni Cœlorum ligandi atque ſolvendi Pontificium tradi-* „ *diſti* “. Atque his Codicibus addi alios poſſe intelligo, nec ſolum illos, unde *Pamelius* Sacramentarium *Gregorianum* vulgavit, ac præſtantiſſimus Cardinalis *Thomaſius orationes*, ſed vetuſtiſſimos duos *Othobonianum* nono ſæculo ſcriptum, & *Vaticanum* ineunte eodem nono ſæculo exaratum, quos doctiſſimus *Muratorius* in nova *Gregoriani* Sacramentarii editione contulit ; quum enim ubi hi codices diſcrepent, conſueverit cl. editor varias lectiones adſcribere, neque ad eam orationem quidquam adnotarit, manifeſto argumento id eſt, eamdem ibi in utroque Codice eſſe lectionem. Enimvero in his omnibus exemplis vox *animas* prætermittitur. Quamobrem quid quæſo libros editos a *Pereira* commemoratos morabimur, ubi antiquiſſima Codicum manuſcriptorum exempla lectionem noſtrorum, quibus nunc utimur, Miſſalium ſuppeditant, atque confirmant ? Aut quid fraudis ſuſpicabimur ? An non ſi æquo res animo perpendatur, veteris reſtituendæ lectionis potius, quam novæ, quæ *Romanorum* Pontificum ambitioni faveret, ingerendæ cauſſa ea a *Clemente* VIII. immutatio facta videtur ? Dixi a *Clemente* VIII. præſto enim mihi ſunt alii plures ejuſmodi libri non ſolum *Venetiis* editi, ut *Miſſale* 1535. in *officina Petri Liechtenſtein*, ſed *Romæ* impreſſi a. 1578. 1588. 1589. ubi *Pereirana* Lectio *animas* retinetur ; primo autem omiſſam video in Miſſali *Romano* quod anno MDCIV. *Clementis* auctoritate recognitum *Romæ* ex typographio Vaticano prodiit, præmiſſa ejuſdem Clementis epiſtola ipſo illo anno VII. Julii data.

Abſterret II. quod in veterrimo omnium liturgicorum librorum Sacramentario *Gelaſiano* utraque oratio legatur, & quæ vocem *animas* addit, & quæ eamdem omittit, in orationibus enim ad Veſperam in Feſtis Apoſtolorum *Petri* & *Paulli* hæc extat oratio : *Deus qui ligandi ſolvendique licentiam* [nos *Pontificium* ex aliis antiquis libris legimus] *tuis Apoſtolis contuliſti*. An vero unus idemque *Gelaſius* Apoſtolis *Petro* & *Paullo* nunc ſolam ligandi ſolvendique

ani-

„ *ſtanter dico, quod ſi ipſe* Romanus *Pontifex*
„ *in fratrem peccaverit, ſæpiuſque admonitus*
„ *Eccleſiam non audierit; hic inquam* Roma-
nus

animas, nunc etiam ligandi ſolvendique corpora & temporaria Regna poteſtatem fuiſſe a Chriſto traditam indicaſſet? Id difficile creditu eſt, neque ad ſuadendum hoc paradoxum *Ultrajectinus* liber, ceterique magna eruditione a *Pereira* numerando percenſi quidquam faciunt. Quid ergo ſi *Gelaſius* utraque lectione idem ſignificari exiſtimaſſet? Ejuſne ſucceſſor *Clemens* VIII. abſque fraudis nota alteram lectionem, quam in antiquiſſimis MSS. Codicibus uſitatiorem eſſe noverat, præferre alteri non poterit?

Abſterret III. quod verear, ne ſatis *Pereiræ* perſpectus ſit de *Romanorum* Pontificum in Principes poteſtate quæſtionis ſtatus. Ait ille, eo nomine *animas* indicari nonniſi in ſpiritalia eſſe *Romanis* Pontificibus creditam poteſtatem. Quid tum? ergo non in Principum temporalia! Negabunt conſequutionem, quotquot *indirectam* tantum in temporalia Regum poteſtatem Papæ tribuunt cum *Bellarmino*; hæc enim poreſtas ſpiritalis eſt, atque in rebus ad religionem, animarumque ſalutem pertinentibus primo verſatur. Ajunt ſcilicet hi, ſi heterodoxus Rex in hæreſim prolabatur, populoſve ſibi obnoxios obſervatam Chriſtianam fidem vexet, opprimatque, a Pontifice poſſe illum de principatu deijci, aut ſaltem poſſe ſubditos jurisjurando, quo ſe illi obligaſſent, ſolutos religione declarari. Quod quum in Eccleſiæ Fidei, animarumque bonum præcipue reſpiciat, per ſe ſe temporalia non adtingit, ſed ſpiritale eſt, & ſpiritali poteſtati cumprimis conſentaneum. Vocabulo igitur *animas* non iſthæc infirmabatur poteſtas, ſed aperte indicabatur, quum non poſſit Pontifex plena ſupremaque *ligandi ſolvendique animas* frui poteſtate, niſi qui Catholici Principes in rebus potiſſimum Religionem ſpectantibus animarum perniciem curarent, eos poſſet etiam, quam innuimus, ratione coercere. Cui ergo bono erat illius vocis *animas* prætermiſſio?

Abſterret IV. quod a docto viro obſervatum comperi in eo libro, qui inſcribitur: *il Primato del Romano Pontefice difeſo contro il libro intitolato* DELLA PODESTA' DE' VESCOVI circa *le diſpenſe compoſto dal* P. ANTONIO PE-

„ nus *Pontifex præcepto Dei est habendus si-*
„ *cut ethnicus & publicanus* (49)".

XI. Igitur de Evangelico fraternæ correctionis præcepto heic iterum *Febronius*, uti in priore volumine, statuit, *Romanum* quoque Pontificem illi obnoxium esse. Duo autem sunt hujus rei colligendæ modi. Sunt enim, qui *Ecclesiæ* nomine non singulos Ecclesiarum præsides, quorum jurisdictioni peccantes parere debeant, sed vel cum *Gersonio* atque *Almaino aggregationem Prælatorum*, seu quod *Richerius* ait, *ordinem hierarchicum*, vel cum *Cornelio Gandavensi*, *Dupinio*, ac *Vanespenio communitatem Fidelium* intelligant. Sunt qui etsi generatim Ecclesiæ Præsules heic significari concedunt, in quorum diœcesibus constituti peccatores correctionem subire debeant, per gradus tamen rem ad ipsum Pontificem trahunt, ut quemadmodum fideles ad Episcopum,

PEREIRA [*p.* 459.], nempe apud *Matthæum* non fuisse a Christo dictum *Petro*: *Quas animas ligaveris &c.* sed QUODCUMQUE. Quamobrem ea Missalium librorum correctio præterquam quod vetustissimis manu exaratis codicibus, uti vidimus, erat maxime consentanea, ab Evangelicis ipsis verbis postulabatur. Quo igitur *Pereira* se se verteret, si *Romani* correctores non solum de voce *animas* delenda, sed de Evangelico nomine QUODCUMQUE adscribendo cogitassent: An non ad absolutam, & supremam quamdam ligandi solvendique omnia, etiam temporalia Regum potestatem indicandam majore vi præstat id nominis QUODCUMQUE, quam generalis illa atque infinita formula *ligandi atque solvendi?*

(49) *pag.* 618.

pum, Episcopus ad Archiepiscopum, Archiepiscopus ad Patriarcham, Patriarcha ad Summum Pontificem si peccaverit, nec privatim corrigentes audiverit, ex Christi præcepto defertur; ita Pontifex, qui & ipse *Frater* est ne ab hoc correctionis præcepto immunis sit, Ecclesiæ in Concilium coactæ sisti debeat, ab ea emendandus, puniendus, ac si necesse fuerit, de Pontificatu exturbandus. Hæc omnia opinionum monstra *Febronius* probat. Nam *Almainum* cujus etiam verba recitat, sibi in hoc doctrinæ capite præivisse *Kauffmansio* in *addendis* objicit. Communitatem quoque Fidelium cum *Vanespenio* non invitus intelligit, qui & tertio primi operis capite *viros eruditos* laudarat docentes, *quod Papa & quilibet Episcopus legitime excommunicans id* nomine & vice *totius* Ecclesiæ *agat*, & in utroque volumine excommunicationibus, nisi ab Ecclesia probentur, vim adimit. *Fratris* demum nomine Pontificem quoque designari, qui *æque circumdatus infirmitate & peccato obnoxius*, ac propterea *denunciandum Ecclesiæ, quæ non potest dici esse Pontifex ipse, ne idem sit reus, & judex, corripiens & correctus* primo capite prioris libri dixerat cum *Gersonio*, *Paullo Sarpio* immo & cum *Hermanno*, *Amesioque* hæreticæ factionis Theologis. Verum neque *hierarchico ordini*, neque Fidelium cœtui aut datam aut promissam *primario* & immedia-

mediate a Christo fuisse quæ heic indicatur, corrigendi fratris potestatem, ea satis ostendunt, quæ dissertatione secunda a nobis dicta sunt de *immediato*, ut ajunt, *clavium subjecto*. Præterea licet eadem potestas Ecclesiasticis Magistratibus simul sumptis tributa heic fuerit, neque enim Synodis quoque convenire coercendorum Præsulum facultatem negamus, singulis tamen præcipue concessam adserimus. *Si non audierit eos*, dic Ecclesiæ; *refer rem totam ad Ecclesiam, penes quam mox dicit esse potestatem ligandi & solvendi, idest* DIC' ECCLESIÆ PRÆSULI. Ita hunc locum interpretatur *Jansenius Iprensis* in Tetratheuco (50), quem *Van-Espenius* præ *Gandavensi* audire heic debuerat. Nam eamdem iis Matthæi verbis interpretationem adhibent *Chrisostomus*, *Theophylactus*, *Euthymius*. Nec sane quidquam magis ridiculum foret, quam ita illud præceptum explanare, ut quoties peccantem in se aliquis, nec privata reprehensione correctum denunciare volet, generale Concilium ex Episcopis omnibus convocandum sit; aut etiam tota ipsa multitudo Christianorum. Quorum alterutrum consequens est ex *Almaini* & *Vanespenii* dogmatis a *Febronio* cooptatis. Sive enim, ut *Petavius* arguit (51) plena & absoluta potestas, & jurisdictio Ecclesiastica in toto Ecclesiæ

(50) *pag.* 147.
(51) *De Eccles. hier. lib. III. cap. XVI. n. II.*

clesiæ corpore ineſt, cujus miniſtri, & exequutores ſunt Epiſcopi; ſive hierarchico ordini data eſt, alterum amborum congregari cœtum neceſſe erit; quandoquidem ad eos omnino deferendus eſt reus, qui ſummum jus & poteſtatem habent. Id enim toto illo in loco ſignificari *Febronii* duces contendunt. Nec minus ineptum eſt, Evangelica verba ad ipſum quoque Pontificem ſignificandum detorquere, qui *Eccleſiæ* Synodo ſcilicet Generali ſit denunciandus. Audiat me tantiſper *Febronius*. Sub *Fratris* nomine hoc loco indicati, continetur etiam *Epiſcopus diœceſanus* æque circumdatus infirmitate, & peccato obnoxius. Poteſt itaque & debet in ipſum quoque fraterna correctio exerceri; maxime ſi ob hæreſim, ſchiſma, vel diſſolutos mores multis ſcandalo ſit & offenſioni. Si vero fratrem corripientem, vel adhibitis teſtibus, non audiat, denunciandus erit Eccleſiæ, quæ non poteſt dici eſſe *Epiſcopus* ipſe: ne idem ſit reus & judex, corripiens & correctus. Neque poterit his caſibus Epiſcopus deferri Eccleſiæ diſperſæ, quæ ipſum coercere non valebit, ſed debebit congregatæ non utique in Provinciali, aut generali Concilio, quod quum neque exiſtat, neque in diœceſanorum poteſtate ſit cogere, ac ſæpe vel poſt diuturnos magnoſque conatus congregari non poſſit, abſurdum ac tanto malo inutile remedium foret, ſed in

prima

prima saltem, ut ajunt *instantia*, in dioecesana Synodo, quae facillime celebrari potest, & totius adflictae dioeceseos repraesentatio est. Sed nec posset *Episcopus* Ecclesiae sic congregatae denunciari, nec ab ea corrigi, nisi hujus superior esset potestas, immediate a Deo adcepta ad ligandum solvendumque omnes suae dioeceseos Fideles, atque ipsum etiam dioecesanum Episcopum. Miraturne ista *Febronius*? At mea non sunt; sua sunt (52).
„ Sub *Fratris* nomine hoc loco indicati,
„ continetur etiam *Papa* aeque circumdatus
„ infirmitate, & peccato obnoxius. Potest
„ itaque & debet in ipsum quoque fraterna
„ correctio exerceri; maxime si ob haere-
„ sim, schisma vel dissolutos mores, mul-
„ tis scandalo sit, & offensioni . . . . . Si
„ vero fratrem corripientem, vel adhibitis
„ testibus, non audiat denuntiandus erit *Ec-*
„ *clesiae*, quae non potest dici esse *Pontifex*
„ ipse: ne idem sit reus & judex, corripi-
„ ens & correctus. Neque poterit his casibus
„ Pontifex deferri Ecclesiae *dispersae*, quae
„ ipsum coercere non valebit, sed debebit
„ *congregatae* in universali Concilio, quod
„ totius nomini Christiani repraesentatio est.
„ Sed nec posset Papa Ecclesiae sic congre-
„ gatae denunciari, nec ab ea corrigi, nisi
„ hujus superior esset potestas, immediate
„ a Deo accepta ad ligandum solvendumque

(52) T. I. cap. I. §. V. pag. 28.

„ omnes fideles, atque ipsum etiam *Roma-*
„ *num* Pontificem. " Ego nonnisi *Pontificis* ac *Papæ* nomini *Episcopi* nomen substitui. Exspecto, ut se expediat. Suggeram ego non difficilem se se extricandi rationem. Dicat mecum, in citato *Matthæi* loco de Fratribus agi in Fratres peccantibus, de subditis scilicet Fidelibus, utque si post privatam correctionem minime resipiscant, ad ipsorum superiorem deferantur, præscribi: non autem quosdam omnino extraordinarios casus adtingi, cujusmodi ille Papæ peccantis, privatosque correctores spernentis. Pro his enimvero casibus eam censeo regulam esse servandam, quam tradit S. *Thomas* (53): *quamvis Prælati sint corripiendi a subditis, non est tamen pœna infligenda, sed recurrendum est ad Superiorem denunciando:* VEL SI NON HABET SUPERIOREM, *recurrendum ad Deum, qui eum emendet, vel de medio subtrahat* (54). Conclamatum quidem erit, si hæc ab ipso adcipiatur regula de subijciendo generalis Concilii correctioni ac potestati Pontifice. Verum ejus æquitatem agnoscere vel ipse *Febronius* debet. Nam is ille est, qui omni *Romanos* Pontifices in temporalia Regum potestate spoliat, immo ex hujus indebitæ potestatis usu Christianum orbem cum bellis, direptionibus, cœdibus miserrime per multa sæcu-

(53) *in IV. dist. q. II. a. II. quæstiunc. 3.*
(54) *Confer.* Antifebr. *T. I. diss. I. cap. VII. n. 3.*

sæcula conflictatum fuisse deplorat? Haud equidem putaverim, ipsum quam *Romanis* Pontificibus adimit in Reges potestatem, Ecclesiæ Conciliis tribuendam censere, hinc enim eadem tandem orirentur mala, quæ usurpata Pontificum potestas intulit. *Bossuetio* adsentietur utique unius Dei judicio supremorum Principum gesta reservanti. Ergo sub *Fratris* nomine *Matthæi* verbis indicati non continentur Reges *æque* licet *circumdati infirmitate*, *& peccato obnoxii*; neque id absonum *Febronio* videtur. Et mirabitur a nobis *omnium Christianorum Patrem*, *& doctorem* (55) *Romanum* Pontificem correctionis præcepto subtrahi? At Reges superiorem non habent, nisi Deum. Ita sit, nec enim heic omnia expendere vacat. Sed nec Pontifex certe habet, vel si Pontifici superiorem quempiam esse debere ais, quia *sub fratris nomine continetur uti æque circumdatus infirmitate*, *& peccato obnoxius* dabis hanc mihi veniam, ut quoniam Reges *æque circumdati infirmitate*, *& peccati obnoxii sunt*, ad eos quoque Evangelicæ correptionis præceptum pertinere adfirmem. Est & aliud quod urgeam. Quid si generale Concilium schismate in factiones discindatur, aut in hæresim prolabatur? Exempla in promptu sunt: ne *Basileenses* appellem; quid de *Ariminensibus*, quid de *Ephesinis* in secunda e-

 jus

(55) *Concil. Florentin. in decret. union.*

jus nominis Synodo Patribus exploratius, quam eos peccasse? Superiorem non habebant; *Febronius* enim supremam in Concilio potestatem collocat. Quid ergo? Fratres erant *æque circumdati infirmitate, & peccato obnoxii*, nec ulli illorum corrigendorum potestas erat. Angelici igitur Doctoris regulæ insistamus, ne inextricabilibus nos cum *Febronio* laqueis implicemus. Ac de Pontificibus ab Ecclesia corrigendis hactenus.

XII. Quid vero si alios *Romanus* Pontifex corrigere ad Evangelicam præceptionem debeat? Hoc primum tene, posse illum privatam admonitionem peccantibus adhibere, tum ubi hæc inanis sit, *dicere Ecclesiæ*, nempe ut *Bellarminus* cum in altero de Conciliis libro (cap. XIX.) tum in *Italica* Responsione *al Trattato de' sette Teologi* pag. 95. edit Rom. 1606. ajebat, *sibi ut Ecclesiæ Præsidi*, quin aliud a se distinctum, ac superius Ecclesiæ tribunal agnoscant. Quamobrem quas *Febronius* correctoribus *Romanis* fraudes objiciebat, eæ *Paulli Sarpii* commenta sunt, a *Pereira* deinde pro sua liturgicorum librorum eruditione inconsiderate illustrata. Neque enim quidquam *Romanorum* Pontificum auctoritati metuendum erat, si ea Missalium librorum lectio retineretur. Quod *Romanos* correctores, ut illam delerent, maxime impulit, Evangelium ipsum fuit, quod centum Missalibus vel in membrana

brana ſplendide impreſſis, aut etiam a *Bibliopola Regis Luſitanorum* excuſſis fuerat anteferendum. Nam apud *Matthæum* hoc eſt octavi & decimi capitis initium: *In illa hora adceſſerunt diſcipuli ad Jeſum dicentes, quis putas major eſt in Regno Cœlorum? Et advocans Jeſus parvulum ſtatuit eum in medio eorum, & dixit &c.* Sequitur Chriſti ſermo, cujus illa verba: *ſi peccaverit &c.* pars ſunt; in eo autem *Petrus* numquam, ſed generatim diſcipuli nominantur. Expleto ſermone, *tunc*, inquit *Matthæus* commate XXI. *adcedens Petrus &c.* En prima *Petri* mentio. Ea igitur Miſſalium lectio, quæ ad S. *Pii* V. tempora obtinuit. *Reſpiciens Jeſus in diſcipulos ſuos dixit* Simoni Petro: *ſi peccaverit in te &c.* a *Matthæi* ſententia plurimum diſtabat, dignaque erat, quæ ad Evangelicum textum reformaretur. Hæc immutandæ lectionis cauſſa fuit *Romanis* Correctoribus, non ea, quam *Febronius* ex *Sarpio* & *Pereira* mutuatus eſt. *Pii* autem V. tempora indicavi, quod anno MDLXX. *Romæ apud heredes Bartholomæi Faletti, Johannem Variſcum, & ſocios*, præmiſſa S. *Pii* V. Conſtitutione eo ipſo anno edita XXIX. Julii Miſſale habeam mutatam jam veterem lectionem exhibens (56). Hinc

 porro

(56) Hæc deinde lectio ſervata eſt in Miſſalibus tum *Romæ* editis a. 1578. in ædibus Populi Romani, & 1588. apud *Dominicum Baſantum* Venetiis 1589. apud *Junctas*; quod

porro duo sequuntur, ex quibus tandem *Febronius* discat, non esse, cur librariæ *Pereiræ* sui eruditioni tantopere fidat. Alterum est, *non durasse uniformem hanc lectionem usque ad correctiones Missalis factas jussu* Clementis *VIII.* & Paulli *V.* (57), alterum est, inter Correctores, quibus hæc debetur immutatio, adeo *Bellarminum primum locum non tenuisse*, ut nullum aut habuerit aut habere potuerit. Anno enim 1570. *Bellarminus* in *Belgio* degebat, nec nisi a. 1576. *Romam* venit. An non pudere *Febronium* deberet, dum tot se errorum convictum videt?

XIII. Interea tamen, inquiet, duo Romani Pontifices *Gregorius* M. & *Silvester* tribunal Ecclesiæ a se distinctum agnovere. Ubinam? Non in iis certe locis, quæ *Febronius* antea reddidit. Nam ut de *Gregorio* primum dicam, in ea ad *Johannem* epistola recitatis Christi verbis: *si peccaverit in te &c.* continenter addit: *Ego itaque per Responsales meos semel & bis verbis humilibus hoc quod in tota Ecclesia peccatur, corripere studui: nunc per me ipsum scribo. Quidquid facere*

quod addo, ne ob *Dominicanum* illud Missale a. 1590. a. 1590. a *Pereira* & *Febronio* indicatum quis forte suspicetur, novam Pii V. Lectionem non fuisse in Missales libros passim invectam.

(57) Quæ quidem loquendi ratio ridicula est; superesset enim quærendum, an sub *Clemente* VIII. an potius sub *Paullo* V. fuisset ille Missalis locus *Romæ* emendatus.

cere humiliter debui, non omisi'. *Sed quia in mea correptione despicior restat ut Ecclesiam debeam adhibere*. Quid heic *Ecclesiam adhibere*, nisi ipsa illius, quam ad eum dabat epistolæ scriptio, postquam per responsales illum quasi privatim ex Christi præcepto semel atque iterum monuisset? Ubi nempe primo per unum ex suis responsalibus corripuerat, illud Christi impleverat: *Vade & corripe eum inter te & ipsum solum*. Nihil correptio profecit? secundo per alios responsales admonuit, illud Christi ob oculos habens: *adhibe tecum adhuc unum vel duos &c.* Ne hoc quidem frangendæ *Johannis* temeritati satis fuit, *nunc*, inquit, *per me ipsum scribo*, idque ea de caussa se facere ait, quod *quia in mea correptione despicior*, *restat ut Ecclesiam debeam adhibere*; ex Evangelico igitur oraculo: *quod si non audierit eos*, *dic Ecclesiæ*, *adhibebat Ecclesiam* dum per se ipsum scribebat. Dolebat enimvero humillimus Pastor eo se *Johannis* pervicacia ductum, ut ne Evangelicis deesset præceptis, publici monitoris partes suscipere cogeretur. Quamobrem addit: *Omnipotens Deus fraternitati vestræ indicet, quanto circa vos amore constringor, quantumque in caussa non contra vos sed pro vobis lugeo. In qua tamen præceptis Evangelicis, institutionibus Canonum, utilitatibus fratrum personam præponere non possum, nec ejus quem multum amo*. En quod

ſupra ajebam, Pontifices poſſe *dicere Eccleſiæ*, quin tribunal a ſe diſtinctum, atque adeo ſuperius in Eccleſia eſſe fateantur. Nihil quidem ad hoc explicandum *Gregorii* exemplo luculentius adferri potuiſſet. Quod ad *Silveſtrum* adtinet, ægre adducor, ut de illo ſermonem inſtituam; id enim abſque *Febronii* dedecore me facere minime poſſe intelligo. Deum bonum! *Silveſtrum* appellare audet, poſtquam *Maimburgum* eadem de *Silveſtro* in tractatu de *Romanæ Eccleſiæ*, *ſuorumque Epiſcoporum conſtitutione ac prærogativis* ex *Launoii* centonibus inconſiderate jactantem tum *Charlaſius in Gallico de Eccleſiæ poteſtate* commentario (58), tum Anonymus Theologus in *Gallicis* item ad eum tractatum animadverſionibus (59) inſignis erroris convicere? Quid enim magis ridiculum, quam veluti *Silveſtri* II. *Romani* Pontificis epiſtolam in medium adferre, quæ & a *Gerberto* nondum Pontifice, & iniquo aut potius furente in *Johannem* XV. animo perſcripta ſit? Obrepſerat ſcilicet in *Rhemenſem* Sedem *Gerbertus*, deturbato contra fas *Arnoldo* Archiepiſcopo, ac reclamante *Johanne*. Audierat porro *Gerbertus*, properare in *Gallias* Apoſtolicæ Sedis legatum in hanc controverſiam inquiſiturum. Metuens igi-

(58) *De la puiſſance de l' Egliſe cap. XX. pag.* 358.
(59) *Remarques d' un Theologien &c.* Cologne 1688. cap. 18. p. 339.

igitur *Gerbertus*, ne quod reapse contigit (60), a Legato pro *Arnoldo* jus diceretur, *Sequinum Senonensium* Antistitem iis litteris in suas partes pertrahere studuit. Quæso ab *addendis* deinceps *Febronius* abstineat. Dissertatione prima, ubi de Cardinalis *Cæsarinii* palinodia agebamus, vidimus quam inepte *Pii* II. verba in *addendis* intellecta ab eo fuerint; heic Archiepiscopum, immo vero pseudo-Archiepiscopum *Rhemensem* in iisdem *addendis* habemus *Romanæ* Ecclesiæ Pontificatu decoratum quinque fere aut sex annis, antequam non *Johanne* solum, a quo a. 995. fuerat dejectus, sed etiam *Gregorio* V. hujus successore defuncto summus Pontifex renunciaretur. Iterum rogo si nomini suo consultum velit, deinceps ab *addendis* abstineat.

(60) Vide *Baronium* ad ann. 998. ubi *Gerberti* litteras recitat, ac diligentissime examinat.

CAPUT VII.

Nullum in Ecclesiastica història monumentum exstare, quod generalia Concilia in Romanos *Pontifices ex potestate quidquam egisse comprobetur.* Febronius *fraudis, oscitantiæ, atque inscitiæ convictus.*

I. ALIORUM FORTE HOMINUM CAUSSAS DEUS VOLUERIT PER HOMINES TERMINARE: SEDIS ISTIUS PRÆSULEM SUO SINE QUÆSTIONE RESERVAVIT ARBITRIO. VOLUIT BEATI PETRI APOSTOLI SUCCESSORES COELO TANTUM DEBERE INNOCENTIAM, *& subtilissimi discussoris indagini inviolatam exhibere conscientiam.* Ab his *Ennodii* verbis in Apologia pro *Symmacho Romano* Pontifice *Synodali* (Patrum *Romani* Concilii) *auctoritate conscripta & roborata* exordiri hoc caput placet. " Occurrunt tamen, inquit *Febronius* (1), exempla, ,, quibus Synodi suam in Pontifices aucto- ,, ritatem explicaverunt. Concilium *Con-* ,, *stantinopolitanum* Generale VI. inter hæ- ,, reticos *Honorium* anathematizavit. Conci- ,, lium *Romanum* anni *963.* Papam *Johan-* ,, *nem* XII. deposuit, & quamvis illud ge- ,, nerale haud fuisse dicatur, indicat nihi- ,, lominus & firmat opinionem communem illius

(1) *T. II. pag. 460.*

„ illius ævi de superioritate Concilii supra
„ Pontificem. Concilium *Lateranense* anni
„ 1112. ratione investituræ emendavit *Pa-*
„ *schalem* II. *Constantiense* Concilium *Johan-*
„ *nem* XXIII. maxime ratione simoniæ de-
„ posuit. *Basileensis* Synodus *Eugenium* IV.
„ frivole resilientem ad officium compulit.
„ Opponant *Romanarum* partium studiosi his
„ Conciliaris auctoritatis actibus quidquid
„ voluerint, nunquam obtinebunt, quin a
„ *prudentioribus* agnoscatur, vulgatam conti-
„ nuamque in Ecclesia opinionem traditio-
„ nemque fuisse, quod Concilium in qui-
„ buscumque actibus auctoritatis circa *fi-*
„ *dem, mores,* & *schismatum extirpationem* sit
„ supra Papam. Quid aliud præterea quam
„ superioritatem Concilii supra Pontificem
„ indicat, quod scripsit clar. *Oberhauser Præ-*
„ *lect. Jur. Canon. lib. II. pag.* 142. scilicet:
„ *Omnia fere Concilia refricaverunt sententias*
„ *anteriores Pontificum,* & *nominatim* Con-
„ stantinopolitanum II. Vigilii *Papæ Consti-*
„ *tutum refutavit.* “

II. De *Constantiensi* & *Basileensi* Conciliis singulatim claritatis gratia agendum deinde erit. Heic cetera quæ audivimus, exempla perpendamus, videamusque quanta *prudentia* futuri sint, qui *vulgatam* agnoscent, *continuamque in Ecclesia opinionem traditionemque fuisse, quod Concilium in quibuscumque actibus auctoritatis circa* fidem, mores, & schismatum ex-

tir-

tirpationem *sit supra Papam*. Ab ultimo eoque antiquiore *Vigilii* exemplo initium esto. *Oberhauserum* equidem *clarissimi viri* titulo insignitum a *Febronio* non miror; hoc tamen loco noluissem. Dum enim ait, *omnia fere Concilia refricuisse sententias anteriores Pontificum*, nihilminus est quam clarissimus; tantæ hoc dictum temeritatis, verbo sit venia, plenum est, atque inscientiæ. Iis quæ in *Antifebronio* hac de re dicta a me sunt (2), nihil est quod addam. Confutentur antea, si possunt. Quod autem de *Vigilii Constituto* heic ait *Oberhauserus*, ne id quidem viro clarissimo dignum est. Doctissimus quidem Cardinalis *Baronius* (3) opinatus est, missum ad quinctam Synodum a *Justiniano Vigilii Constitutum* fuisse, ab illa vero in sexta collatione refutatum. Verum Illustrissimus de *Marca* in egregia dissertatione de *Epistola Vigilii* iis argumentis ad hanc refellendam sententiam usus est (4), quæ deinde eruditis plerisque viris plane persuaserunt, ne inspectum quidem a Synodi Patribus fuisse *Constitutum Vigilii*, *Justiniano*, cujus id maxime intererat, illud callide supprimente (5). Quamquam concedamus quinctæ Syno-
di

(2) *Lib. IV. cap.* 3.
(3) *ad ann.* 553.
(4) *N. XII.*
(5) Confer Charlasium *de la puissance Ecclesiastique* adversus *Maimburgum Cap. VII. pag.* 108. & *cap. XI. pag.* 184.

di Patres *Vigilii constitutum* improbasse. Jurene id factum ab illis sit? inquirendum superest. Nego enimvero. Id ipsa Concilii gesta nos docent. *Vigilius* Synodum etsi secundo a Legatis Concilii initiatus adire noluerat, sed scripto se quid de tribus Capitulis sentiret, oblaturum Imperatori receperat. Veritus porro *Justinianus*, ne quam maxime urgebat, trium Capitulorum damnationi petitæ a *Vigilio* induciæ moram injicerent, *Constantinum* Sacri Palatii Quæstorem ad Synodum misit, qui litteras ea de re antea a *Vigilio* perscriptas ad *Aurelianum Arelatensem* & ad *Valentinianum Scythiæ* Episcopum, & sententiam ab eodem Pontifice latam adversus *Rusticum* & *Sebastianum* Diaconos suos illorum Capitulorum defensores e *Latina* in *Græcam* linguam versas Patribus exhiberet; quo scilicet intelligerent, non esse, cur novum *Vigilii* scriptum exspectarent, quum ejus mens satis ex iis, quæ sæpius etiam scripto docuerat, explicata videretur. Cur hoc? nisi quia, ut inquit de Marca (6) „ prima semper fuit in Synodis Œcumeni- „ cis sententia *Romani* Pontificis. Itaque „ *Justinianus*, ne prætermissa videretur in „ hoc negotio *Vigilii* auctoritas, *constitutum* „ qui-

184. Anonymi *Remarques sur le Traitè de l' Eglise de Rome cap.* XVIII. *pag.* 287. Ballerinios *T. IV. Operum Card.* Norisii *in diss. de quincta Synodo*, & Orsium *hist. Eccles. lib.* XII. *n.* 84.

(6) *l. c.*

„ quidem suppressit; sed alias *Vigilii* priores „ sententias, quæ annis superioribus ab eo „ latæ erant οἰκονομικῶς, Synodo exhibuit, „ ut in Actis omnia rite & solemniter ge„ sta fuisse viderentur. Quare Synodus quo„ que ipsa magnum decreti sui momentum „ in eo posuit, quod *Vigilius* tria Capitula „ sæpius & scripto & sine scripto condem„ nasset; etsi conqueratur, quod conventui „ licet illustri legatione invitatus, interesse „ noluerit, satiusque duxerit polliceri, se „ suam ipsius sententiam ad Principem mis„ surum. " Hinc ergo fit, omnia ibi fuisse contra Canones gesta, præsertim quum *Vigilius*, ut in ipso illo suo *Constituto* ait, *Pelagium* diaconum ad Patres misisset, graviter admonens, *antiquum & regularem custodientes ordinem, ne ante suæ, hoc est Sedis Apostolicæ .... promulgationem sententiæ quidquam proferre tentarent, unde scandali rursus, quæ sopita fuerat, oriri posset occasio*. Quid ergo ejusmodi Concilii acta nobis objiciantur? Dedit deinde, sex scilicet a soluta Synodo mensibus *Vigilius* decretalem de tribus Capitulis ad *Eutychium* Epistolam, de cujus fide non fuisse, cur *Garnerius* dubitaret, in *Antifebronio* (7) monui. Vide autem quam *altas*, ut cum eodem de *Marca* loquar, *in mentibus hominum tunc temporis egerit radices* tradita a majoribus sententia de summa Sedis

(7) *l. c.*

dis Apostolicæ auctoritate. „ Quum enim „ de ceteris Synodis Œcumenicis ea reve„ rentia loqui soliti essent Summi Pontifi„ ces ipseque adeo *Vigilius* in hoc decreto „ scilicet, ut se eas suscipere, amplecti, & „ devota mente venerari profiteretur, utpo„ te quæ Sedis Apostolicæ suffragio & uni„ versalis Ecclesiæ consensione firmatæ es„ sent, hanc quinctam Synodum *Vigilius* ne „ quidem Synodi nomine cohonestat; nem„ pe illa ratione motus, quod ejus celebra„ tioni, iis conditionibus, quibus facta est, „ consensum non præbuisset. Deinde vero „ quod etsi vitium illius ex postfacto dissi„ mulasset, a *Constituti* sui promulgatione „ cessatum fuerat, ut monui. Quod vero „ ad rem ipsam adtinet, ipse sua actorita„ te, suoque decreto Tria Capitula dam„ nat; quoscumque vero, qui jam illa con„ demnaverunt (his verbis Synodum *Constan*„ *tinopolitanam* significat) fidem a quatuor „ Synodis prædicatam amplectentes, eos *fra*„ *tres & consacerdotes esse definit*, id est, e„ os communioni suæ adjungit, eorumque „ sententiæ robur illud impertitur, quod ex „ consensione cum ipsius decreto trahere de„ bent. Eandem sententiam superioribus episto„ læ verbis sic expresserat: *quæ a nobis definiri* „ *debent, revelante Domino, & investigata verita*„ *te salubriter impleta sunt*. Quasi diceret, hanc „ quæstionem, licet ab Episcopis discussam

„ in

„ in Synodo, & eorum suffragiis decisam, „ sedis apostolicæ decreto esse peremptorie „ definiendam. Unde hoc suum decretum „ διατύπωσιν appellat ad Principum exem„ plum". Quod igitur separati a *Vigilio* egerant *Constantinopolitani* Patres, nullius est auctoritatis. Atque id *Græci* agnoverunt. Cur enim decretum illud *Vigilii* in Acta retulerunt continenter post Synodi definitionem? *Photiusque* ipse (8) confirmatam a *Vigilio* Synodi definitionem ostentavit? nisi quod intelligerent, nullius eam auctoritatis esse posse, nisi ab Apostolica Sede probata fuisset. Neque illud omittendum quod postea contigit. *Istriæ* Episcopi Quinctam Synodum, quod ab ea *Chalcedonensis* improbata acta sibi falso persuaderent, suscipere renuebant, in suique schismatis excusationem Sedis Apostolicæ, quæ caussæ hujus initio damnationi trium Capitulorum per *Vigilium* Papam obstitisset, auctoritatem prætexebant. Quid vero ad eos *Pelagius* II.? quid *Magnus Gregorius*? Si generalia Concilia *Romanis* Pontificibus auctoritate præstabant, responsio in promptu erat, quinctam Œcumenicam Synodum aliter ab Apostolica Sede sensisse, illiusque, non hujus standum judicio. At nec *Pelagius* II. nec *Gregorius* hac sibi facillima utique, & peremptoria responsione utendum esse censuerunt. Id unum schi-

(8) *in lib. de Synodis*.

schismaticos monebant, perspecta melius veritate *Vigilium* sententiam mutasse. Hoc enimvero, ut obiter dicam, falli *Romanos* Pontifices posse in cudendis fidei definitionibus non efficit, quum tota illa de tribus Capitulis quæstio non fidei caussam, sed personarum respiceret, ac præterea nihil eorum, quæ ad Synodi confirmationem scripserat, statueratque *Vigilius* solemnem fidei definitionem exhibeat, sed unam veritatis inquisitionem. Quare idem *Pelagius* II. ad *Istriæ* Episcopos scribebat (9): *Si igitur in trium Capitulorum negocio*, ALIUD, QUUM VERITAS QUÆRERETUR, ALIUD INVENTA VERITATE DICTUM EST, *cur mutatio sententiæ huic sedi in crimine objicitur, quæ a cuncta Ecclesia in ejus auctore veneratur? Non enim mutatio sententiæ*, sed *inconstantia sensus in culpa est*.

II. Jamvero *Honorii* caussam a *Charlasio* (10), ab Anonymo *Maimburgi* reprehensore (11) a *Garnerio* (12) atque a *Ballerinio* (13) strenue propugnatam quid heic defendere adgrederer? Quod unum ad anathema in *Honorium* a Sexta Synodo latum, & a *Febronio* obiectum spectat, dicam cum eodem *Bal*-

[9] *Epist. ad Istr. Episc. cap.* VIII.
[10] *De la Puissance Ecclesiast. cap.* XII.
[11] *Remarques cap.* 12.
[12] in diss. quæ in appendice ad *librum diurnum* exstat.
[13] *de vi ac ratione* Primat. *cap. XV.* §. 9. *pag.* 302. *seqq.*

lerinio (14) *id opponi omnino inepte*. „ Ut
„ enim hoc factum probaret generalis Con-
„ cilii jurisdictionem in summos Pontifices,
„ duo probanda essent, nimirum & *Hono-*
„ *rium*, jamdiu ante e vivis sublatum, ad-
„ huc fuisse Summum Pontificem actuali
„ primatu fungentem, & Concilium eo a-
„ nathemate veram in ipsum jurisdictionem
„ exercuisse. Utrumque autem falsum est.
„ Summi enim Pontifices, una cum vita
„ Pontificatum actualem amittentes, secum
„ non deferunt Primatum, sed in Sede A-
„ postolica relinquunt ad successores tran-
„ sferendum; & sicut nullam primatus ju-
„ risdictionem habent amplius, nec exerce-
„ re possunt in Ecclesiam; ita Ecclesiastica
„ proprie dicta jurisdictio atque potestas,
„ quæ *Petro* & Apostolis, eorumque succes-
„ soribus a Christo tradita fuit *super terram*
„ tantum, ad mortuos non extenditur, quo-
„ rum judicium soli Deo reservatur, ut mo-
„ nuit S. *Gelasius* in epistola ad *Dardanos* de
„ caussa *Acacii*, & in gestis Synodalibus de
„ absolutione *Miseni*. Damnatio vero & a-
„ nathema, quod aliquando latum fuit ab
„ Ecclesia in mortuos, sicut & quorumdam,
„ qui obierant, absolutio, non fuerunt a-
„ ctus jurisdictionis proprie dictæ in ipsos,
„ quasi

[14] *De Potest. Eccles. cap. V. §. I. n. 5. pag. 68.* Confer quæ in eamdem sententiam disputat eruditus Auctor *Disceptationis* contra *Nellerum* alias indicatæ; editæque *Leodii* a. 1767. [*p.* 128.]

„ quasi mortuos extra Ecclesiæ judicium constitutos ipsa posset ligare, vel solvere, nec „ sortem ipsorum, cui post mortem divino „ judicio fuere addicti, potuit mutare (indulgentiæ pro animabus purgantibus *per modum suffragii* impertitæ ab Ecclesia, ad „ jurisdictionem proprie dictam non sunt „ referendæ); sed tota earum vis ac jurisdictio quædam vivos respicit, ut absolutos ex. gr. ab excommunicatione donare „ possint Ecclesiastica sepultura, atque juvare suffragiis, vel damnatos ex. gr. ob errorem, quem docuerunt, vel cui favorem „ præstitere, ita caveant, ne ipsorum scriptis aut auctoritate decipiantur. Ita *Honorius* damnatus. Notanda autem hac in „ re potissimum verba tertiæ adloquutionis „ *Hadriani* II. ad *Romanæ* Synodi Patres, „ quæ lecta subinde, & inserta fuerunt gestis octavi Concilii Œcumenici Act. 10. „ *Romanum Pontificem de omnium Ecclesiarum* „ *Pontificibus judicasse legimus; de eo vero* „ *quemquam judicasse non legimus. Licet enim* „ Honorio *ab Orientalibus* (ut non immerito *Charlasius*, *Occidentales* hac in re *orientalibus* non adhæsisse collegerit) POST MORTEM (quum scilicet non amplius Pontifex reapse esset) *anathema sit dictum; sciendum tamen est, quia fuerat super hæresi accusatus, propter quam solam licitum est minoribus majorum suorum motibus resistendi,*

„ *vel pravos sensus respuendi: quamvis & ibi*
„ (in casu *Honorii*) *nec Patriarcharum, nec*
„ *ceterorum Antistitum cuipiam de eo quamli-*
„ *bet fas fuerit proferendi sententiam, nisi e-*
„ *jusdem primæ Sedis Pontificis consensus præ-*
„ *cessisset auctoritas.* Adeo vero octavæ Sy-
„ nodi Patribus persuasum fuit, neminem
„ posse contra primæ Sedis Antistites sen-
„ tentiam ferre, ut ne ipsis quidem œcu-
„ menicis Conciliis hanc potestatem tribue-
„ rint. Sic enim illi (15): *Si qua vero*
„ *Œcumenica Synodo collecta de* Romana *e-*
„ *tiam Ecclesia controversia exstiterit; licebit*
„ *cum decenti reverentia de proposita quæstio-*
„ *ne veneranter percontari responsumque admit-*
„ *tere, & sive juvari, sive juvare, non ta-*
„ *men impudenter contra senioris* Romæ *Pon-*
„ *tifices sententiam dicere.* In textu *græco* ver-
„ bum ἀποφέρεσθαι legitur, quod hic red-
„ ditur *sententiam dicere.* At si vim ejus ver-
„ bi propriam spectemus, significat potius in
„ *jus vocare*, subintelligendo γραφήν, vel
„ δίκην, quæ formula est usitatior. Cur ve-
„ ro generali Synodo non liceat, nisi per
„ impudentiam atque temeritatem *Romanos*
„ Pontifices in judicium vocare, aut con-
„ tra ipsos sententiam dicere, ubi rebus ex-
„ pensis caussa justa credatur, si legitimam
„ supra ipsos generale Concilium jurisdictio-

„ nem

[15] *Act. X. Can.* 53.

„ nem hebeat? Hoc, inquit *Ballerinius* (16) „ œcumenicæ Synodi teſtimonium nulli ob- „ noxium controverſiæ quantum præſtet a- „ liis quibuslibet poſterioris ævi, & infe- „ rioris multo, aut nutantis auctoritatis, „ quæ ab adverſariis opponi ſolent, facile „ eſt judicare. Hic certe generalis Concilii „ Canon, quo *Romani* Pontifices ab œcu- „ menicæ quoque Synodi ſententia atque ju- „ riſdictione ſubtrahuntur, ſatis ſuperque „ omnem exceſſus aut adſentationis notam „ detergit ab eo generali exiomate, *Prima* „ *Sedes non judicatur a quoquam*, quod ex „ antiquitate, ac ex quodam principio na- „ turali depromptum, generalis quoque Con- „ cilii jus in ſummorum Pontificum perſo- „ nas evidenter excludit. " (17)

[16] *l. c. pag.* 72.

(17) Locus hic eſt, ut a *Pereiræ* reprehenſione *Romanam* aulam vindicemus. Inter exempla, quæ *Luſitanus* hic Theologus adfert [de *Epiſcopor. poteſt. pag.* 97.] ut illud comprobet: " è maſſima ben nota della Corte *Romana* il „ tentar di ſopprimere tutti li monumenti antichi, e mo- „ derni, quali incomodar poſſono in qualche modo le ſue „ nuove preteſe " unum producit, quod ad præſens *Honorianæ* cauſſæ argumentum pertinet. " Soppreſſero nell' „ anno 1660. l' Edizione dell' antico Rituale *Romano*, che „ porta queſto titolo *liber diurnus* Romanorum *Pontificum* „ pubblicato in *Roma* da *Luca Holſtenio*, e lo ſoppreſſero „ con tanto impegno, che il Nunzio *Picolomini* adoperò „ ſomma diligenza per levare dalle mani dell' Illuſtriſſimo „ de *Marca* tre fogli già ſtampati, e mandati da *Roma* a „ quel Prelato, e gli riuſcì con ſomma accortezza di car-

III. De *Johanne* XII. quid dicam? Novit *Febronius*, gravissimam nobis cum illo controversiam esse, num œcumenicis Synodis potestas sit exauctorandorum *Romanæ* Sedis Pontificum, qui certi ac legitimi sint. Nec particularis *Romanæ* Synodi, quæ acephala suum dejecerit Pontificem, veretur nobis acta obijcere? Quidni ergo diœcesanæ Synodo liceat suum deturbare Antistitem? Huc ergo veteris disciplinæ studium ducit, ut quæ maxi-

„ pirli, come lo attesta il *Baluzio* nelle note al libro de „ *Concordia* della terza edizione di *Parigi* dell' anno 1704. „ pag. 55. E la ragione di sì grande impegno era, che „ in quel *diurno*, il quale per molti secoli fu il Rituale „ di *Roma*, contenevasi tra l' altre cose il giuramento, „ che prestavano li Papi d' osservare inviolabilmente li „ Canoni e le leggi de' Concilj generali; conteneva esse„ re stato condannato Papa *Onorio* I. nel sesto Sinodo *co„ me Eretico*, e come fautore dell' Eresia de'*Monoteliti*, „ e conteneva molt' altre cose, che una volta s' avevano „ come certe, stabili, e già decretate, le quali ora punto „ non piacciono alla *Romana* Curia, come si può vedere „ nella seconda edizione di questo *diurno* già pubblicato „ in *Parigi* nell' anno 1680. dal *Gesuita Giovanni Garner* „ tratto da' MSS. che si conservano in *Francia*, e da me „ letto PIU VOLTE". Gratulor *Pereiræ* sæpius iteratam hanc *diurni* libri lectionem. Sed vide, quam diversis eum librum oculis *Pereira* & *Garnerius* legerint. Ille in eo *Honorium* vidit damnatum COME ERETICO; hic in præfatione profitetur, *nihil eo libro aut necessarium magis ad maledicorum ora obstruenda, aut honorificentius ad Sedis Apostolicæ dignitatem adversus* Honorii *calumniatores*. Utri credendum? *Garnerio* certe; hoc enim unum de *Honorio* in *secunda Professione Fidei* dicitur [*pag.* 41.]: *qui pravis eorum* [Monothelitarum] *adsertionibus fomentum impendit*; quod *Leo* II. in epistola ad Episcopos *Hispaniæ* ab eodem *Garnerio* recitata [*pag.* 190.] explicat his verbis: *qui flammam*

maxime contra canones sint, extollamus, Hoc ergo habeat *Febronius*, non *Romanam* Synodum quæ *Johannem* XII. *Leone* VIII. suffecto e *Petri* Sede depulit, appellandam, sed conciliabulum; *Leonemque* VIII. verum fuisse Antipapam. Atque id non *Itali* solum cum *Baronio* dicimus, sed doctiores ex omni

mam hæretici dogmatis, non *ut decuit*, *Apostolicam auctoritatem*, *incipientem exstinxit*, sed *negligentia confovit*. Ceterum *Romæ* curatum fateor, ut id operis supprimeretur; non tamen eas ob caussas, quas sibi *Pereira* confingit. Nam quæ in eo de Canonibus a *Romano* Pontifice *confirmandis*, & *indiminute servandis* in prima fidei professione leguntur [*pag.* 29.], vulgata jam a *Baronio* fuerant; ut nihil propterea ex repetita ejus professionis editione *Romanæ* Curiæ rebus timendum esset. Quamquam si hæc metuebantur, quot *Romanorum* Pontificum Epistolæ supprimendæ ab illis fuissent, quæ idem inculcant? De *Honorio* jam diximus. Generalia porro illa: *e conteneva molte altre cose che una volta s' avevano come certe stabili, e già decretate, le quali ora punto non piacciono alla* Romana *Curia*, eadem, qua adseruntur, facilitate negantur. Percenseat illa singulatim *Pereira*; facillimum nobis erit ostendere, nihil in illis contineri *Romanæ* Curiæ placitis adversum. Immo quam multa ibi prostent *Romanorum* Pontificum dignitati admodum favorabilia, in *Antifebronio* luculenter ostendi [*T.* I. *diss.* II. *cap.* XIII. *pag.* 192.] Cur igitur suppressus est liber? Meum non est in hujusmodi caussas inquirere, quum satis esse debeat, non eas certe fuisse, quas *Pereira* vigilans somniat. Si vis tamen, ut meam sententiam aperiam, crediderim timuisse *Romanos*, ne hic liber, qui ex codicibus prodiit maxime inter se se discrepantibus, ac perturbatis, nec ulla publica auctoritate confectus, novatoribus ansam præberet aliqua hinc illinc veluti ex indubitato quodam *Romanæ* Sedis monumento excerpendi, quæ apud imperitos, ejus auctoritati, abutentium malitia, detraherent. Quæ in priore volumine *Febronius*, & heic *Pereira* de hoc libro adnotarunt, hujusce timoris æquitatem mirifice confirmant.

ni natione critici censent, *Petrus de Marca*, *Pagius*, *Natalis Alexander*, *du Mesnilius*. Verum de injusta *Johannis* depositione consulatur quem alibi indicavi (18), libellus a. 1767. editus hoc titulo: *Pythagoras novus excussus, sive disceptatio in Apologiam historico-Canonicam pro S. Provincia* Romana Johannem *XII. Papam ut Apostatam reprobante &c.* (19). Quomodo autem *Lateranense* Concilium *Paschalem* II. *emendaverit*, audiamus & ipso Concilio: Privilegium illud, quod „ non est privilegium) *neque vero debet di-* „ *ci privilegium, sed pravilegium*) pro libe- „ ratione captivorum, & Ecclesiæ a Domi- „ no Papa *Paschali* per violentiam *Henrici* Re- „ gis extortum nos omnes in hoc Sancto „ Concilio CUM EODEM PAPA CONGRE- „ GATI canonica censura, & Ecclesiastica „ auctoritate, judicio Sancti Spiritus dam- „ namus, & irritum esse judicamus, atque „ omnino cassamus, & nequid auctoritatis, „ & efficacitatis habeat, penitus excommu- „ nicamus. " Ipse scilicet *Paschalis* Concilium *Lateranense* coegerat, eaque de caussa, ut quum privilegium *Henrico* Regi a se licet per vim extortum ab omnibus improbari videret, neque ob jurisjurandi religionem licere sibi crederet censuris in *Henricum* anima-

[18] Diss. I. Cap. I.

[19] Vide etiam *Charlasium in Dissert. de Synodo œcumenica cap. V. T. III. de libertat. Eccles. Gallic. pag.* 174. *seqq.*

nimadvertere, ex Patrum sententia, quæ ineunda esset cum *Henrico* agendi ratio, decerneretur (20). Itaque quod in eo Concilio emendatum fuit, volenti & adnitenti *Paschali* tribuendum est. Quid hoc ad eam, quam præ manibus habemus, quæstionem?

IV. Non terretur *Febronius*, quin graviora minatur. Dixerat ille in priore volumine (21), ipsum Concilium *Tridentinum superioritatem in Pontificem* actu *exercuisse*. Id in altero volumine iterum prodit. *Compescuit*, inquit *Febronius* (22), *nihilominus Concilium in multis dominatum Pontificis, ut ut ægre ferentis & cedentis, sic, ut effective dici possit, Concilium* Tridentinum *fuisse supra Pontificem*. Sic me fatente observat (23), *Tri-*

[20] Locus hic me monet, ut aliquid de investituris dicam. Ait *Febronius* [*pag.* 353.] " Principes laicos, quum annulum & baculum Episcopis porrigerent non credidisse, quod *cœlestia* eis *dona* conferrent. Hoc certe eo tempore censuit *Ivo Carnotensis*, vir ecclesiastici juris peritissimus, *Epist.* 236. " Hic tamen ipse *Ivo* [*Ep.* 238.] investituras vocat *alieni juris pervasionem*, & SACRILEGAM *præsumptionem*. Multo autem graviorem investituris notam Concilium *Viennense* a. MCXII. inussit. En Concilii verba: *Investituram Episcopatuum, & Abbatiarum, & omnium Ecclesiasticarum rerum de manu laica, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ auctoritatem sequentes, hæresim esse judicamus*. Hæc sufficiant, ne quis *Febronii* aliorumque indulgentia permotus *Lateranensis* Concilii Patres nimiæ severitatis aperte incuset, quod privilegium illud *pravilegium* appellarint, illudque omnino abolendum esse censuerint.

[21] *Cap.* VI. §. I. *n.* 5. *pag.* 365.

[22] *pag.* 138.

[23] *pag.* 461.

Tridentinum appellationes *in prima*; ut ajunt, *instantia* abstulisse de medio, non sine gravi aulæ *Romanæ* detrimento. Quin addit (24), *Tridentinos Patres* Sess. XXIV. cap. 20. de Reform. *Episcopis* privativum *regimen suarum diœcesium* SUBLATA PAPALI JURISDICTIONE, *quæ usque ad ea tempora cum Episcopali concurrere prætendebat*, *restituisse*. Verum satis erit cum *Ballerinio* (25) *Febronium* de nostræ quæstionis statu commonefacere. " Con-
„ cilii generalis nomine adcipiendi non sunt
„ soli Episcopi ad Concilium convocati se-
„ paratim a Papa, qui tanquam caput ei-
„ dem Concilio vel per se vel per suos Le-
„ gatos non solum adesse verum etiam præ-
„ esse ita debet, ut decretum fidei tum
„ disciplinæ vi generalis Synodi careant,
„ si ejus adsensus vel confirmatio desit.
„ Quum itaque sermo est de decretis Con-
„ cilii œcumenici, non est sermo de decre-
„ tis latis a solis Episcopis adunatis in Sy-
„ nodo, sed de decretis latis simul a Papa
„ adsentiente seu confirmante eadem decreta
„ vel per se ipsum, vel per Legatos, qui
„ Papæ sententiam suo calculo protulerunt:
„ hæcque sententia ceterorum singularium E-
„ piscoporum sententiis ita præstat, ut quid-
„ quid ceteri sine ipso constituerent, nul-
„ lam vim generalis Synodi propriam obti-
„ neret

[24] *pag.* 384.
[25] *De Potest. Eccles. pag.* 232.

„ neret. Quod autem ipſo adſentiente ratum eſt, adverſariis non prodeſt: ſicut enim in conſentientem aut in ſe ſeipſum nemo habet imperium, ita ex decretis Synodi, quæ Papa conſentiente vel confirmante œcumenicæ Synodi vim habent, ejuſmodi Concilii auctoritas, ſeu coactiva vis ſupra Papam nequit conferri. Hoc uno principio omnia *Febronii* objecta enervantur. Quæcumque enim decreta & canones generalis Concilii nomine editi, non Epiſcoporum tantum, ſed Papæ etiam auctoritate & adſenſu editi intelliguntur. In hac unitate maxima Conciliorum vis eſt, quæ cum auctoritati Papæ his decretis maxime neceſſariæ nihil præjudicat, tum vero nocet *Febronio*, niſi probare poſſit decreta a ſolis Patribus edita ſine conſenſu Papæ, vel contra ejus ſententiam, generalis Synodi vim obtinere, ipſumque Papam etiam invitum *per ſe* cogere (26).

„ Hinc

[26] Ipſa *Tridentina* Synodus neceſſitatem Pontificiæ auctoritatis illuſtri exemplo confirmavit; in eo autem enarrando utar verbis Anonymi, qui *Leodii* a. 1683. *Mantiſſam* edidit *celebrium in* Belgio, *&* Gallia *Scriptorum* ad librum, cujus alias meminimus, inſcriptum *doctrina quam de Primatu &c.* " Per quatuordecim congregationes diſcuſſa fuerat difficultas de annullandis clandeſtinis conjugiis, ut apud Pallavicinum videre eſt *lib.* 22. *cap.* 4. *& cap.* 9. *& lib.* 23. *cap.* 9. *per tot.* conceptumque decretum ad incudem pluries revocatum. Reſtabat, ut in ſeſſione proxima toti Concilio proponeretur, & modo probaretur, rite publicaretur. Ingens ſuffragiorum diſſenſio; his

„ de-

„ Hinc quando *Tridentina* Synodus abolevit „ quædam mandata Apoſtolica, mentales „ re-

„ decretum adprobantibus; illis id reijcientibus; inſuper „ & negantibus ullam Concilio poteſtatem eſſe irritandi „ matrimonia mutuo contrahentium conſenſu inita. Hoc-„ que præclara diſſertatione ſuſtinuit *Iprenſium* Epiſcopus, „ *Martinus Rythovius*. Nec ipſi inter ſe conveniebant le-„ gati, Concilii Præſides. Et quamvis aliquanto pluribus „ decretum probaretur, magna tamen erat Patrum perple-„ xitas, qua ut ſe expedirent, præſertim qui acrius de-„ creto adverſabantur, una cum Cardinalibus Legatis, Pa-„ triarcha *Hieroſolymitano* aliiſque præcipuis Prælatis con-„ cluſerunt, Sedis Apoſtolicæ oraculum deſuper conſulen-„ dum, & ſuſcipiendum. Collectis interim ſuffragiis, Le-„ gatorum primus, non aliter quam ſic pronunciandum „ duxit: *Decretum de annullandis clandeſtinis conjugiis* „ *placuit majori Patrum numero: diſplicuit vero pluribus* „ *quinquaginta*: *Inter quos Illuſtriſſimus Cardinalis* Simo-„ netta *Sedis Apoſtolicæ Legatus decretum non adprobabat*, „ *ſuam tamen ſententiam ſubmittens Sacratiſſimo D. N.* „ Ait. *Ego pariter Legatus Apoſtolicæ Sedis adprobo decre-„ tum, ſi Sanctiſſimo D. N. probetur*. Non poterat non „ hujuſmodi declarationem ſequi ingens animorum motus „ ac hæſitatio. Nam ſolemnis Conciliorum uſus obtinet, „ ut majoris partis placitum plane & abſolute decerna-„ tur, & ſanciatur. Hic tamen ea adijcitur clauſula: *ſi* „ *Sanctiſſimo* D. N. *probetur*. Aſt ejus hanc ibid. reddit „ rationem *Pallavicinus*. *Quippe credebatur fas non eſſe*, „ *id in ſeſſione ſtabiliri, cui duorum ex quatuor Legatorum* „ *repugnabat arbitrium: utpote, qui & Papæ repræſenta-„ rent perſonam, ejuſque unius auctoritate agebant*. Præ-terea ſecura & tuta via unica [uti & Legatus Card. *Mo-„ ronus* cenſuerat], tanti momenti rem, adeo ancipitem, „ ac controverſam & necdum ſatis compertam, ad illius „ referre judicium, cui in S. *Petro* dictum erat a Chriſto „ D. *Ego rogavi pro te, ut non deficiat fides tua*. Dictum. „ Factum. *Et ſubſequens Papæ adprobatio omnem ſuſtulit* „ *dubitationem*. Tanti illa ſola ponderis erat & valoris, „ ut non prius inquietudo diſſipari, anxietas eximi, hæ-„ ſitantium animi potuerint componi, quam de adproba-„ toria Apoſtolicæ Sedis ſententia conſtitiſſet“. Hæc Ano-nymus [*pag.* 84. *ſeq.*]

„ reservationes, adcessus, & recessus, qui
„ eo ævo a Pontificibus concedebantur, coa-
„ diutoribus, vel alia hujusmodi, exempto-
„ rumque privilegia in aliquot capitibus re-
„ strinxit; quum hæc Papa adsentiente facta
„ fuerint, quis Concilium exercuisse supra
„ Papam jurisdictionem concludat? " Non
tamen concesso, *Tridentinos* Patres, quod ait
Febronius Episcopis *privativum regimen sua-
rum diœcesium sublata Papali jurisdictione re-
stituisse*. Hoc enim, quo regimen a Christo
constitutum penitus subverteretur, quomodo
aut *Tridentini* Patres ausi umquam fuissent,
aut in absurdissimam hanc, quam ipse vo-
cat, restitutionem *Romanus* Pontifex consen-
sisset? Appellat quidem *Febronius* Sessionem
XXIV. *cap.* 20. *de Reformatione*; sed ubi il-
lic *privativum* Episcoporum regimen *sublata
Papali* (immediata scilicet) *jurisdictione*? In
eo certe Sessionis XXIV. capite una *ratio
tractandi caussas ad forum Ecclesiasticum perti-
nentes præscribitur*. At regimen Episcoporum
non his tantum caussis continetur. Quare
licet *Tridentini* Patres in illis *privativum* E-
piscopis jus restituissent, *sublata jurisdictione
Papali*, falso tamen & inepte a *Febronio* di-
cerentur, *privativum* Episcopis REGIMEN
SUARUM DIOECESIUM restituisse. Sed ne
id quidem universim fecerunt. Nam cogni-
tionem caussarum ad forum Ecclesiasticum
pertinentium in *prima instantia* Episcopis re-

stitue-

ſtituerunt; *ab his tamen*, inquiunt, *excipiantur cauſſæ, quæ juxta Canonicas ſanctiones apud Sedem Apoſtolicam ſunt tractandæ, vel quas ex juſta rationabilique cauſſa judicaverit ſummus Romanus Pontifex per ſpeciale reſcriptum ſignaturæ Sanctitatis ſuæ, manu propria ſubſcribendum committere aut avocare*. Videns quomodo *Tridentini* Patres a diœceſium regimine *ſuſtulerint Juriſdictionem Papalem?* Et fidendum erit *Febronio*, quum in re tam patenti & aperta Lectoribus ſuis imponat?

V. Sed novum, illudque ſingulare *Febronianæ* fallaciæ argumentum nos manet. Contendit ille (27), S. *Leonem* Magnum *ſæpius ita ſcripſiſſe, ut ſuam omnem auctoritatem generalis Concilii judicio ſe ſubdidiſſe ſignificaret*. Rem ſane miram *Febronius* adſerit, *Leonem* Magnum *generalis Concilii judicio ſe ſubdidiſſe*. *Leonem*, inquam, illum qui *Chalcedonenſis* Concilii Canonem de augendis *Conſtantinopolitanæ* Sedis privilegiis conſtanter rejecit, nulla Patrum Concilii, nulla Imperialium precum habita ratione. Sed audiamus, quid demum *Febronius* proferre noverit, unde id nobis comprobet. „ Tametſi, „ inquit (28), nihil eſſe crederet (Leo) „ cur univerſale Concilium ad damnandum „ *Eutychen* cogeretur, ratus, in ea re ſatis „ per-

(27) *T. II. pag.* 424.
(28) *l. c.*

„ perspectam, & in superioribus Conciliis „ aperte definitam Ecclesiæ fidem esse; ubi „ tam vidit *Eutychianum* virus jam latius „ serpere, e primis ipse Concilium petiit, „ quod Imperator non juxta ejus petitionem „ in *Italia*, sed *Ephesi* coegit, quo etiam „ Pontifex suos Legatos misit. “ Sed corrigendus heic statim *Febronius* est, qui a *Quesnello* deceptus *Leonem* putat Concilium in *Italia* habendum petiisse ante *Ephesinum* latrocinium, huic enim ut remedium quæreretur, liberam Synodum in *Italia* cogendam *Leo* a *Theodosio* petiit (29). „ Quum „ autem, pergit *Febronius*, propter *Dioscori* „ machinationes non ita felicem exitum ha„ buisset hæc Synodus, atque in ea *Euty„ chis* doctrina probaretur, S. *Leo* minime „ credidit se sua propria auctoritate ejus „ Concilii Decreta irrita reddere & abro„ gare posse. “ Itane? Cur ergo *Hilarus* Romanæ Ecclesiæ tunc diaconus, postea Episcopus ad Pulcheriam Augustam scripsit (30)? *Vestra itaque veneranda Clementia cognoscat, a præfato Papa cum omni Occidentali Concilio reprobata omnia, quæ in* Epheso *contra Canones per tumultus & odia sæcularia a Dioscoro Episcopo gesta sunt? Cur Chalcedonenses* Patres *Theodoretum Ephesi* damnatum in Concilium admiserunt, *quia & restituit ei Episcopatum san-*

(29) *Adi* Ballerinios *T. II. Oper. S.* Leon- *col.* 462.
(30) *Inter* Leonian. *ep. XLVI.* Baller. *edit. col.* 928.

sanctissimus Archiepiscopus Leo? (31). Cur S. *Gelasius* diserte ait (32)? *Sanctæ memoriæ* Flavianum *Pontificum congregatione damnatum, pari tenore, quoniam sola Sedes Apostolica non consensit, absolvit, potiusque qui illic receptus fuerat,* Dioscorum *secundæ Sedis Præsulem sua auctoritate damnavit, & impiam Synodum, non consentiendo, submovit.* Cetera jam audiamus. „ Igitur ad remedium, „ cui majorem vim inesse judicabat, & ad „ Superiorem auctoritatem confugit, vide„ licet ad liberum frequentiusque Concili„ um. Imperatorem vehementer, ut illud „ cogeret, obsecrans, cujus etiam voti com„ pos factus fuit. " Fallit hic iterum *Febronius*, aut fallitur. Petiit *Leo* Concilium, non tamen ceu *remedium, cui majorem vim* inesse judicaret, & *superiorem auctoritatem*. Ridiculum profecto esset, in ea caussa, in qua *Flavianus* non solum una opus esse *Leonis* auctoritate, sed etiam Concilium ut revera *Ephesinæ* pseudo-Synodi eventus probavit, Ecclesiæ paci obfuturum arbitrabatur (33). S. *Leonem majorem vim, & superiorem*

(31) *Act. I.*
(32) *Ep. XIII.*
(33) Nempe *Flavianus* ep. XXVI. inter Leon. Ball. edit. col. 791. *Leoni* scripsit: " Caussa enim eget solum„ modo vestro solatio atque defensione, qua debeatis con„ sensu proprio ad tranquillitatem & pacem cuncta per„ ducere. Sic enim hæresis, quæ surrexit, & turbæ, quæ „ propter eam factæ sunt, facillime destruentur, Deo co„ ope-

vem auctoritatem Concilio tribuisse. Postulavit ergo *Leo* Concilium, dicam cum Eminentissimo de Bissy (34), *ut solemniore* (adde & propter hæreticorum pervicaciam efficaciore) *judicio* Eutychetis *sociorumque perfidia frangeretur*. Tandem errores *Febronius*, ne umquam sit sui dissimilis, erroribus cumulat, in hæc verba suas hasce de *Leone* M. ineptias concludens his verbis: „ itaque quum
„ tandem, *Martiani* jussu Concilium *Chalcedone* coactum esset, *Eutychis* negotium
„ in eo *peremptoria* sententia finitum, atque
„ insimul *Leonis* Epistola firmata est, ideo
„ scilicet, quod Ecclesiæ fidei consentanea
„ perspecta esset. Tunc demum magnus hic
„ Pontifex, qui eo usque judicium suum
„ tanquam ab omni erroris periculo liberum non proposuerat, illud tanquam certum spectavit, utpote jam totius Ecclesiæ
„ consensu firmatum; quemadmodum ipse
„ in epistola post *Chalcedonense* Concilium
„ ad *Theodoretum* scripta testatur". Ubi primum errat, dum ait in *Chalcedonensi* Concilio *Leonis* Epistolam firmatam esse, *ideo*

„ operante, per vestras sacratissimas litteras. Removebitur
„ autem & Concilium, quod fieri divulgatur: quatenus
„ nequaquam ubique sanctissimæ turbentur Ecclesiæ. "

(34) Docum. Pastor. 1725. p. 62. " *Pour rendre ce*
„ jugement plus solemnel, S. *Leon* veut bien, qu' il soit
„ prononcè dans un Concile . . . . Non, S. *Leon*, ne
„ croyoit pas, que la contestation formèe par *Eutichès*
„ ne pùt ètre jugèe, que par un Concile Ecumenique. "

scilicet quod Ecclesiæ fidei consentanea perspecta esset: his enim ambiguis verbis illud ipsum sibi inculcandum proposuit, quod alibi dixerat, *Chalcedonenses* Patres ad examen *Leonis* epistolam revocasse. Profecto nisi *Ecclesiæ fidei consentanea perspecta esset*, non eam *Chalcedonenses* Patres probassent, sed *Ecclesiæ fidei consentanea perspecta est* non examine, sed una ejus lectione (35). Errat II. *Leonem* dicens usque ad *Chalcedonensis* Synodi sententiam *judicium suum tanquam ab omni erroris periculo liberum* non proposuisse. Ubi enim *Leo* judicium suum proposuerat? Utique in celebri ad *Flavianum* epistola. Vide nunc, an ibi *judicium suum tanquam ab omni erroris periculo liberum non proposuerit. Ad Fratrem nostrum* Flavianum *sufficientia pro qualitate caussæ scripta direxi, quibus & vestra dilectio, & Ecclesia universa cognoscat, de antiqua & singulari fide, quam indoctus impugnator incessit, quid divinitus traditum teneamus, & quid* INCOMMUTABILITER *prædicemus;* ita *Leo* in epistola ad *Julianum Coensem* (36). Addidit deinde Epistolæ ad *Flavianum* aliqua quibus confirmaretur, qua de re ad eumdem *Julianum* scribens (37) ait: *etiam hanc paginam, quæ illis epistolis consonaret, adjecimus: ut unanimiter atque*

(35) Vide Synod. Chalc. *Act.* 2. & Antifebr. T. *II. lib. IV. cap.* 3. *pag.* 337.
(36) Ep. *XXXIV. col.* 870.
(37) Ep. *XXXV. col.* 875.

atque constanter his, qui Evangelium Christi corrumpere cupiunt, resistatis. De eadem denique epistola ne longior sim, hæc post *Ephesinum* latrocinium ad *Theodosium Leo* perscripsit (38): *ut si scripta, quæ vel ad sanctam Synodum, vel ad* Flavianum *Episcopum detulerunt*, (Legati) *Episcoporum publicari auribus* Alexandrinus *permisisset Antistes, ita manifestatione purissimæ fidei, quam divinitus inspiratam & adcepimus & tenemus, omnium concertationum strepitus quievisset*. Hæc qui de sua illa epistola scripsit, *tanquam ab omni erroris periculo liberum suum non proposuisse judicium* a quoquam qui *Febronius* non sit, perhibebitur? Errat III. dum post *Chalcedonensem* adprobationem tum tandem *Leonem* suum judicium *tanquam certum spectasse* contendit, idque ex ejus ad *Theodoretum* epistola effici. In his enim ipsis ad *Theodoretum* litteris ait Sanctissimus Pontifex (39): *Gloriamur in Domino . . . qui nullum nos in nostris fratribus detrimentum sustinere permisit, sed quæ nostro prius ministerio definierat, universæ fraternitatis irretractabili firmavit adsensu . . . . quæ fides prius docuerat hæc postea examinatio* (ad erudiendos *Illyrici* & Palæstinæ Episcopos in Concilio instituta) *confirmarit*. Recte *Ballerinii* in hæc *Leonis* verba

 (40).

(38) Ep. *XLIV. col.* 911.
(39) *Ep.* CXX. *col.* 1229.

(40). " Falluntur nimium, qui (ut *Febronius* no-
" ſter ex his verbis colligunt, *Leonem* putaſſe
" Epiſcopis in *Chalcedonenſi* Concilio libe-
" rum & licitum fuiſſe, ſuam definitionem
" in epiſtola XXVIII. ad *Flavianum* expo-
" ſitam ita examini ſubijcere, ut poſſent
" ab ea diſſentire, & judicium ei contra-
" rium pronuntiare. Ad eam definitionem
" & epiſtolam referuntur illa, *quæ fides prius*
" *docuerat*, & illa pariter paullo ante præmiſſa:
" *quæ* (Deus) *noſtro prius miniſterio definierat.*
" Num ab iis, quæ *fides docuit*, quæ *Deus de-*
" *finivit* per quodcumque examen recedere
" cuiquam licet? Quid quod Concilii *Chal-*
" *cedonenſis* tempore agebatur non ſolum de
" definitione primæ & Apoſtolicæ Sedis,
" quam *Leo* etiam ab initio ita tenendam
" credidit, ut hæreticos declararit, qui ali-
" ter ſaperent, cujuſque proinde ſubſcriptio-
" nem uti omnino debitam requiſivit; Ve-
" rum etiam de definitione Epiſcoporum
" ſubſcriptionibus *ab univerſa Eccleſia* rece-
" pta, uti traditur epiſt. LXXXVIII. c. I.
" & 3. ac *ep. XCI.* Quis etiam in liberio-
" ri nonnullorum ſyſtemate definitioni eju-
" ſmodi contrarium ſentire, aut contrariam
" ſententiam fere licitum opinetur? " (41)

C A-

(40) *T. I. Oper. S. Leon. col.* 1221.

(41) Confer quæ de *Leonis* ad Theodoretum Epiſtola fuſe diſſerui in *Antifebronio l. c. pag.* 337.

CAPUT VIII.

Constantiensis *Concilii decreta*, *quae* Febronius *iterum obijcit, rursus expenduntur. Praemittitur rerum in eo Concilio gestarum brevis Synopsis Chronologica; tum de illorum decretorum sensu & auctoritate disseritur.*

§. I.

Rerum ad Constantiense *Concilium pertinentium Synopsis Chronologica.*

I. QUotquot supremam in ipsa generalia Concilia *Romanorum* Pontificum potestatem oppugnarunt, duo celeberrima Concilii *Constantiensis* decreta sessione IV. alterum, alterum Sessione V. editum obiecere, uti *Launojus*, *Maimburgus*, *Dupinius*, *Natalis Alexander*, *Bossuetius*. Mirum propterea non est, etiam *Febronium* illa in eamdem rem usurpasse. Hoc unum fortasse mirandum esset, eum in novo suarum defensionum volumine iterum ad Constantiensia decreta confugisse, quin a nobis in *Antifebronio* disputata dissolveret, nisi hoc illi in more positum esse, ut dicta a se confidentissime repetat, nihil ea, quae sibi responsa fuerant, moratus, saepius jam animadvertissemus. Quae igitur cl. P. *Sangallo* aliisque in hac palae-

ſtra ſociis *Febronius* nuper oppoſuit, excutiam, ut iis, quæ a me quoque in *Antifebronio* de hoc Concilio propoſita fuere, nihil ponderis detrahatur. Utar autem, qua potero, brevitate; neque enim in omnia, quæ memorati Auctores ſcripſere, vacat inquirere. *Februniana* ſolum mihi ſunt diſcutienda. *Schelestratium* cum primis, *Charlaſium* deinde tum in opere *de Libertatibus Eccleſiæ Gallicanæ*, tum in diſſertatione *de Concilio Œcumenico*, præſertim vero in *Gallico* opere *de la Puiſſance de l' Egliſe*; Anonymum Auctorem *animadverſionum* (Remarques) in *Maimburgum*, *Sfondratum* in *Gallia vindicata*, *Orſium* in Opere quo *Boſſuetium* confutavit, *Roncagliam* de poteſtate Eccleſiaſtica, alioſque ſexcentos adeat qui plura cupit.

II. Claritatis gratia chronologicam rerum ad Concilium *Conſtantienſe* ſpectantium ſynopſim antea dabo.

ANNO MCCCCXIII.

Johannes XXIII. *Laude Pompeja* V. Idus Decembris Concilium *Conſtantienſe* indicit.

ANNO MCDXIV.

Prima Concilii SESSIO habita eſt præſide *Johanne* XXIII. 16. Novembris. Poſt hanc ipſa

ipsa Dominicæ Nativitatis nocte *Sigismundus* Imperator *Constantiam* ingreditur.

ANNO MCCCCXV.

Oratores *Gregorii* XII. & *Benedicti* XIII., adnitente potissimum *Sigismundo Constantiæ* Januario mense suscipiuntur. Concilium quatuor in Nationes tribuitur *Italicam*, *Gallicam*, *Germanicam*, *Anglicam*, cui deinde quincta *Hispanorum* addita fuit. Kalendis Martii *Johannes* propositam sibi abdicandi Pontificatus formulam plaudentibus Concilii Patribus probat. Postridie SESSIO II. celebratur. *Johannes* ut suæ abdicationis procuratores constitueret, iterum iterumque flagitatus clam XX. Martii noctu cum decem suæ, ut ajebant, *obedientiæ* Cardinalibus *Constantia* aufugit, seque *Schafusam* recipit. Sex tamen post diebus præside Cardinali *Petro Alliacensi* tertia SESSIO habetur, cui tamen unus præter *Alliacensem* Cardinalis *Franciscus Zabarella*, ac septuaginta tantum Episcopi & Abbates intersunt. *Johannes* porro XXIII. Martii ad *Ladislaum Poloniæ* Regem litteras dederat, in quibus caussas cur *Constantia* fugisset, exponens ait. " quod quorumdam cœca & inconsulta temeritas usque adeo ab ipso Concilii principio ita omnia pervertere, ita omnia perturbare concupivit, ut non concordiam, sed dis-

„ sensionem, non unionem & pacem Ec„ clesiæ, sed schismata & scandala quærere „ viderentur, qui nullo antiquorum Conci„ liorum ritu observato non publice, sed „ sparsim, & privatim de rebus Ecclesiæ „ conciliabula celebrabant in contemptum „ Sedis Apostolicæ, & in vilipendium no„ strum, sectas, dissensionesque adversus nos „ seminantes, ac non per viam sancti Spi„ ritus, ut decet, sed per vim, & strepi„ tum, & contumelias in rebus singulis ad„ versus nos moliebantur, multa machina„ bantur indigna relatu contra decus Apo„ stolicæ Sedis, & honorem nostrum". De habenda quarta SESSIONE quum deliberatio caperetur, Cardinales, & Nationes *Galliarum*, *Angliæ*, & *Germaniæ* quatuor in ea articulos definiendos proposuerunt; in quorum primo declarabatur eam Concilio inesse *immediate a Christo potestatem, cui quilibet etiam si Papalis dignitatis existeret, obedire teneretur* in his, *quæ pertinent ad fidem, ad extirpationem schismatis, & reformationem Ecclesiæ tam in capite quam in membris*; ceteri vero *Johannem* propius spectabant. *Itali*, qui hisce consiliis non interfuerant, moniti Imperatorem adeunt, atque a primo articulo verba illa *& reformationem Ecclesiæ tam in capite quam in membris* abradenda, reliquos plane supprimendos esse (1) contendunt.

„ Die

(1) Von-der-hardt T. IV. pag. 83.

„ Die sabbati (inquiunt Acta Concilii ex
„ duobus antiquis Codicibus a Schelestrate
„ eruta), quæ fuit dies Sabbati Sancti pe-
„ nultima mensis Martii hora septima ante
„ meridiem convenientibus in Palatio Epi-
„ scopali *Constantiensi*, Domino Rege *Roma-*
„ *norum*, Dominis Cardinalibus & nationi-
„ bus, fuit plurimum super infrascriptis &
„ aliis capitibus altercatum. Addunt quatu-
„ or alii Codices MSS. „ quia Cardinalibus
„ non fuerat plene apta materia agendorum
„ in illa sessione, nec etiam Ambasciatori-
„ bus Regis *Franciæ*, præfati Cardinales &
„ Ambasciatores erant deliberati non inte-
„ resse, & quod Cardinales se coniunxerant
„ cum Ambaxiatoribus Regis *Francorum*, &
„ illi cum Cardinalibus." Et tandem (re-
„ deo ad acta duorum Codicum) domini
„ Cardinales cum nationibus super ipsis ca-
„ pitulis non valentes concordare fuit in-
„ cœpta missa pro sessione celebranda; tunc
„ Dominus Rex iterum ad Dominos Cardi-
„ nales ingressus est, & habito cum eis a-
„ liquali colloquio, Domini Sancti *Marci*,
„ & *Florentinus* Cardinales cum ipso Rege
„ exeuntes primam Capellam Ecclesiæ *Con-*
„ *stantiensis* sunt ingressi, iusseruntque ad se
„ vocari deputatos nationum iam in choro
„ paratos existens pro sessione celebranda,
„ quibus venientibus, habita fuit, non mo-
„ dica disceptatio inter Dominum Regem,

„ Do-

„ Dominos Cardinales, & deputatos natio-
„ num ſuper capitulis prælibatis, & tandem
„ divino flamine inſpirante in unam ſenten-
„ tiam convenerunt, quod tantum capitula
„ infraſcripta in dicta ſeſſione ſtatuerentur:
„ fuit ergo dicta ſeſſio de conſenſu & vo-
„ luntate Domini Regis & omnium Domi-
„ norum Cardinalium in *Conſtantia* exiſten-
„ tium, quatuor nationum & Oratorum Re-
„ gum, & Principum celebrata, & omnes
„ Cardinales in *Conſtantia* exiſtentes, qui
„ non erant infirmitate gravati, interfue-
„ runt (2). Cui ſeſſioni Reverendiſſimus
„ in

(2) Hi tamen omnes nonniſi ad *Johannis* XXIII. *obedientiam* ſpectabant. Omnes deerant, qui in *Gregorii* XII. & *Benedicti* XIII. obedientia degebant. Illæ autem *non modicam*, ut cum Eugenio IV. loquar, *Chriſtianitatis partem* conſtituebant. " *In* obedientia enim *Gregorii* XII., inquit *Emmanuel* a *Schelestrate* [in Tractatu *de ſenſu & auctoritate decretorum Conſtantienſis Concilii diſſ. II. cap.* 3.] conſtat fuiſſe non ignobiles *Italiæ Urbes* cum tota *Romania*, ejuſque Principe *Carolo* de *Malateſtis*; celebres inſuper Epiſcopatus *Germaniæ*, *Wormacienſem* nimirum, *Spirenſem*, qui omnes cum duce *Bavariæ*, aliiſque paruerunt *Gregorio* uſque ad ceſſionem Pontificatus. In obedientia vero *Benedicti* XIII. patet fuiſſe quatuor integra Regna *Scotiæ* nimirum, *Navarræ*, *Caſtellæ*, & *Aragonum*, quorum Reges una cum celeberrimis totius *Hiſpaniæ* Eccleſiis, & Univerſitatibus Concilium uſque ad ſeſſionem trigeſimam ſeptimam noluerunt pro Generali agnoſcere, prout in ipſo *Conſtantienſi* Concilio coram Patribus, nemine eorum contradicente non ſemel, ſed pluries expoſuerunt. His adjungas ducem de *Fuxo*, & *Armeniaco* cum populis *Bernæ* ipſi ſubiectis, Inſulas *Majoricarum*, *Sardiniæ*, & *Corſicæ*, de obedientia *Benedicti*, *Johannem Dominicum* Archiepiſcopum *Raguſinum* cum aliis de obedientia *Gregorii*. "

„ in Christo Pater Dominus *Johannes* Patri-
„ archa *Antiochenus* missam celebravit, qua
„ finita Reverendissimus in Christo Pater
„ Dominus *Franciscus* (*Zabarella*) miseratio-
„ ne divina Sanctorum *Cosmæ* & *Damiani*
„ Archidiaconus Cardinalis, sacro *Constan-*
„ *tiensi* adprobante Concilio legit Capitula
„ infrascripta.

„ *In nomine Sanctæ & individuæ Trini-*
„ *tatis Patris, & Filii, & Spiri-*
„ *tus Sancti. Amen.*

„ Hæc Sancta Synodus *Constantiensis* & ge-
„ nerale Concilium faciens pro extirpatio-
„ ne præsentis schismatis, & unione ac re-
„ formatione Ecclesiæ Dei in capite, & in
„ membris fienda, ad laudem omnipotentis
„ Dei in Spiritu Sancto legitime congrega-
„ ta ad consequendum facilius, securius,
„ uberius, ac liberius unionem, ac refor-
„ mationem Ecclesiæ Dei, ordinat, diffi-
„ nit, statuit, decernit & declarat ut se-
„ quitur.

„ Et primo quod ipsa in Spiritu Sancto
„ legitime congregata generale Concilium
„ faciens, Ecclesiam Catholicam militantem
„ repræsentans, potestatem a Christo imme-
„ diate habet, cui quilibet cujuscumque sta-
„ tus, vel dignitatis, etiamsi Papalis exi-
„ stat obedire tenetur in his, quæ perti-
„ nent ad fidem, & extirpationem dicti
„ schismatis.

„ Item

„ Item quod Dominus noster *Johannes* Pa-
„ pa XXIII. *Romanam* Curiam, & officia
„ publica, seu illorum officiarios de hac
„ Civitate *Constantiensi* ad alium locum non
„ mutet (3) &c. "

Quæ

(3) Ita hæc decreta in quindecim Codicibus leguntur, quos in *Antifebronio* recensui. Cl. P. *Berthierus* [*in hist. Eccles. Gallic. T. XV. pag.* 487.] sextum & decimum addit *Parisiis* olim apud *Jesuitas* adservatum, historiamque Anonymam *Caroli* VI. contra impressi libri post *Hagenoensem* a. 1500. primam editionem ad Codicem MS. jussu *Basileensis* Concilii descriptum exactam sic habent: *in his quæ pertinent ad fidem & extirpationem dicti schismatis, & reformationem generalem Ecclesiæ Dei in capite & in membris.*

Maimburgus, *Dupinius*, *Natalis Alexander* Codices, in quibus hæc desunt, magna sane temeritate contemnunt, præsertim quum Vaticanos ex his duos Concilio temporum æquales *Burnetus* sibi a *Schelstrate* ostensos fuisse testificetur; ac *Basileense* ipsum Concilium ex gestis *Constantiensis* Synodi roboret, *quod ob diversas opiniones de potestate Concilii generalis in his, quæ pertinent ad reformationem Ecclesiæ, super prima definitione præscriptus fuerat omissus articulus de hoc faciens mentionem, & sequens, qui ex primo dependet*. *Berthierus* quem memoravi, saniore critice usus Codices cum codicibus conciliare studuit, non improbante *Febronio*, qui [*T. II. pag.* 208. *seq.*] aliqua ex *Berthierii* historia in opus suum transtulit. Putat nempe vir doctus, *Zabarellam* dum decretum prælegeret, illud obtruncasse verbis illis quæ *Italicæ* Nationi invisa erant, *& reformationem &c.* sua auctoritate resectis; idque colligit, quod id *Zabarellæ* paucis post diebus objectum videat, hincque consilium captum sit decreti ad primum exemplum in proxima sessione restituendi. Quamobrem codices, in quibus ea verba desiderantur, decretum exhibere ait, quemadmodum a *Zabarella* fuit lectum; editos, manuque exaratos libros, qui illa addunt, decreti, quod a Nationibus conclusum fuerat, exemplum sequi. Vidit tamen vir peracutus [quod tamen *Febronius* reticuit] illud

Quæ ante sessionem quinctam gesta sint, ita narrant Vaticani Codices apud *Schelstraten*. „ Die Sabbati sexta mensis Aprilis, „ quum proprius inter Dominos Cardinales, „ & nationes altercatum fuisset super cor- „ rectione & emendatione capitulorum in „ præcedenti sessione statutorum, tandem „ ordinatum, & conclusum est, quod su- „ pra-

lud superesse inquirendum, quei fieri potuerit, ut decretorum quartæ hujus sessionis authentica acta Promotore urgente a Synodi Notariis expedita, atque obsignata fuerint, si Concilii Patribus persuasum erat, ea, quod fuissent a *Zabarella* prælegente falsata, ipsam Patrum sententiam non exhibere. Atque aliquas quidem ille tam incredibilis rei caussas conatur adferre; sed eas vere ut dicam, quæ difficultatem augeant. Quid? quod alia sunt non minus incredibilia, & Patres, dum decreta ex *Zabarellæ* ore audiebant, non continuo in illum insurrexisse, sed aliquot solum post dies non leve crimen Cardinali obiecisse; & *Zabarellam* ipsum eo imprudentiæ ne dicam an audaciæ devenisse, ut quum ob illa verba maximam inter Nationes disceptationem fuisse nosset, non vereretur ex suæ Nationis sententia illa proferre, ceteris Nationibus discrepantibus. Quamquam quid his conjecturis opus? Ex *Panormitano* & regesto *Constantiensis* Concilii in tribus Codicibus descripto refert a *Schlestrate* in Compendio Chronologico, quod Tractatui *de sensu & auctoritate decretorum Concilii Constantiensis* præmisit, refert, inquam, *Zabarellam* quum decreta prælegeret, ubi ad verba *de reformatione Ecclesiæ in capite, & in membris*, quæ in exhibita schedula Nationes haudquaquam deleverant, *substitisse*, *eaque falsa esse & præter communem deliberationem addita adseruisse**. Non igitur decreta prælegens illa subdole obtruncavit, sed quia secundum *communem* deliberationem omittenda fuerant, facta illa coram Patribus declaratione prætermisit.

Quid ergo dicemus? Illud mihi ex tanta Codicum consensione certum videtur, decretum *Schelestratææ* editionis ipsam

„ prædicta capitula modo infrascripto corri-
„ gerentur. Convenientibus itaque dicta die
„ gloriosissimo Principe Domino *Sigismun-*
„ *do Romanorum*, *Hungariæ* Rege semper
„ Augusto, Reverendissimis Dominis Cardi-
„ nalibus *Constantiæ* existentibus, ceterisque
„ Principibus, Prælatis, Regum, Princi-
„ pum, & Dominorum Oratoribus, & aliis
„ in sacro *Constantiensi* Concilio existenti-
„ bus

ipsam Concilii sententiam continere, in quam repente, *divino Numine inspirante*, ut ajunt acta, Patres convenissent; Nationes deinde, quæ aliam decreti formam præoptabant, facti pœnituisse, utque aliquam querimoniæ caussam prætexerent paucis post diebus *Zabarellæ* vitio lectum obsignatumque decretum tribuisse; tum demum de hoc in proxima sessione restituendo cogitasse. Nec mirum proinde esset, si quis ex illis Nationibus decreti margini omissa verba addidisset, unde postea in ipsum textum Amanuenses consueta hujusmodi hominibus licentia intulerint. Hæc multo probabiliora, statque sua auctoritas *Schelestratensis* Codicibus; *Zabarellæ* fides non nutat; *Basileenses* a fraudis, quam heic nonnulli agnoscere sibi visi sunt, nota liberantur; caussaque verisimilis redditur, unde hæc Codicum diversitas promanarit.

At cur huic rei tantopere insistimus? Inutilis enim, neque ullius ad nostram caussam præsidii illorum verborum prætermissio videtur. *Il importe assez peu*, inquit *Berthierus* [p. 488.], *que les termes* de reformation de l' Eglise dans le Chef, & dans les membres *soient*, *ou ne soient pas compris dans le prèmier decret de la quatrième session*, *puisqu' il est certain*, *qu' il se trouvent dans le prèambule de ce dècret*, *et bien plus authentiquement encore dans le prèmier dècret de la cinquième session*. Ignoscat mihi vir doctus, si dixero, isthæc illi incauto excidisse. In proemio dicitur quidem *Synodus* Constantiensis, *& generale Concilium faciens pro extirpatione præsentis schismatis*, *& unione ac reformatione Ecclesiæ Dei in capite & in membris fienda*; sed non dicitur *faciens* ex ea potestate, *cui*

qui-

„ bus, in Ecclesia Cathedrali *Constantiensi*,
„ præmissa per Dominos Cardinales, & O-
„ ratores Regis *Franciæ* protestatione in Ca-
„ mera paramentorum Palatii *Constantiensis*
„ secrete facta, quod propter scandalum e-
„ vitandum ad sessionem ibant, non animo
„ consentiendi his, quæ audiverant in ipsa
„ statui debere, maxime quod Dominus no-
„ ster Papa, & alii in Concilio existentes
„ in plena securitate fuerant, quorum plu-
„ ra statuta non sunt, sed ad sessionem a-
„ liam reservata. Tandem quincta sessio ce-
„ le-

quilibet cujuscumque status, vel dignitatis ETIAMSI PAPALIS *existat*, *obedire teneatur*, quemadmodum in ipso decreto statutum adversarii volunt. *Itali* non difficiles adsentiebantur, generali illi Concilio curam incumbere reformationis Ecclesiæ in capite & in membris; hoc nolebant, ita hanc illi curam incumbere, ut etiam Pontifex *obedire* ea in re teneretur. Duo hæc maxime discrepant, poterat enim Synodus legitimum & certum Ecclesiæ Pontificem dare [ac *Martinum* V. reapse dedit] quo non *obediente*, sed adsentiente Patrum desideriis & curante reformatio *in capite* fieret; tuncque verum fuisset, Concilium illud etiam ad reformationem *in capite* procurandam [quod unum habet prooemium] esse congregatum; quin in Pontificem jure *coactivo* uti posset, quod decretum iis verbis *& reformationem* &c. præsefert. Quod autem de quinctæ sessionis decreto additur, a *Maimburgo* quoque objectum fuerat, cui satis apte a *Schelestrate* responsum fuit [*diss. 1. cap.* 3.] plurimum facere pro confirmatione decreti *Constantiensis*, quod sessione quarta potius, quam quincta sit editum; licet enim duæ illæ sessiones ab una tantum ex tribus obedientiis factæ sint; in eo tamen differunt, quod quincta, ut videbimus, contradicentibus gravioribus de *Johannis* XXIII. obedientia celebrata sit, quarta *divino Numine inspirante* omnibus consentientibus. Gravius propterea decreto pondus ex quarta, quam ex quincta sessione adcederet.

„ lebrata est, Reverendissimusque in Christo Pater Dominus *Johannes* Episcopus *Albanensis* Cardinalis de *Ursinis* in ipsa sessione præsedit, & Reverendissimus in Christo Pater Dominus *Andreas Lascharis* electus *Posnaniensis*, post finitum officium, pronunciavit capitula infrascripta.

„ *In nomine Sanctæ & individuæ Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.*

Hæc sancta Synodus *Constantiensis* generale Concilium faciens &c. ut in editis Seff. V. (4) „ Extrema hæc apud *Harduinum* sic legun-

(4) Quæ heic ex Vaticanis exemplis de Cardinalibus dissentientibus recitavimus, confirmantur

1. a *Roderico* Episcopo *Calaguritano* in dialogo *de auctoritate & potestate Romani* Pontificis, ubi se audivisse testatur *a non parvæ auctoritatis viris*, qui Concilio *Constantiensi* interfuere, decretum sessionis quinctæ præter id, quod factum fuerit a sola obedientia *Johannis* XXIII., nec etiam concorditer factum esse ab omnibus ejusdem obedientiæ quum reclamaverint complures Sanctæ *Romanæ* Ecclesiæ Cardinales, complures Prælati, & Doctores adfirmantes, decretum minus juridicum fore; daturumque quandoque occasionem schismatis.

2. a Cardinali de *Turrecremata* qui eidem Concilio *in minoribus*, ut ajunt, constitutus interfuerat; ait enim *lib. II. de Eccles. cap. XCIX.* neque ipsam integram *Johannis* XXIII. obedientiam consensisse *quoniam plures Patres doctissimi illius obedientiæ illis non præstiterunt consensum, aut adsensum suum: item nec ipse in sua obedientia vocatus* Johannes XXIII. *quoniam quum post recessum suum a* Constantia Scaphusæ *constitutus audiret præfatam declarationem conclusam, Dominis Oratoribus Regis* Franciæ *visitan-*

„ guntur: *Dictoque officio Missæ, litaniis can-*
„ *tatis & dictis, surrexit de mandato totius*
„ *Sanctæ Synodi reverendus pater Dominus* An-

tantibus eum, videlicet Domino Duce Bavariæ, *Domino* Nicolao de Calavilla, *aliisque eorum Collegis amaro animo conquestus est, falsa quædam & erronea adversus auctoritatem* Romani *Pontificis decreta per æmulos suos post recessum ejus esse conclusa.*

3. ab *Eugenio* IV. in sua Apologia contra *Basileenses* part. VIII. ubi " Qui, inquit, *Constantiæ* consedebant,
„ unius tantum obedienriæ Synodum faciebant, nec ta-
„ men hi omnes in eam sententiam convenerunt, sed non-
„ nulli reclamavere graviores, qui strepente multitudine
„ superati, sicut his novissimis temporibus, quibus carna-
„ les exuberant passiones factum esse manifestum est, au-
„ diri nequiverunt. "

Quod tamen in Actis narratur, Christianissimi Regis Oratores decretis Sessionis V. repugnasse, *Natalis Alexander* [*diss. IV. in hist. Eccles. sæc. XV. & XVI. artic.* I. §. 7. *n.* 75.] ait, id *merum esse figmentum* ab omni veri specie alienum. Nam *Gersonius* Oratorum unus in sermone quem 21. Julii hujus anni habuit *de Viagio Regis Romanorum* decretum sessionis quinctæ palam recitavit, illudque unicum ad pacem restituendam remedium prædicavit. Præterea ea decreta conscripta, & recepta fuere in *Pragmatica sanctione* apud *Bituriges* in Conventu generali Ecclesiæ *Gallicanæ* condita, & *Caroli* VII. Christianissimi Regis auctoritate promulgata. Tandem *Thomas* de *Corsellis* ejusdem *Caroli* VII. ad *Basileense* Concilium Orator ait de *Carolo* VI. " Similiter tempore Concilii *Constan-*
„ *tiensis*, lata sententia contra *Johannem* XXIII. quem
„ verum Papam Rex & regnum reputabant, obedivit Rex
„ ipse sententiæ Concilii, & non ulterius ipsi *Johanni*:
„ interfueruntque Oratores Regii, & alii præclarissimi de
„ hoc Regno, in ipso Concilio *Constantiensi* ". Ego tamen nisi præconceptis opinionibus nos abduci patiamur, tanti hæc *Natalis* argumenta esse non video, ut Vaticanorum Codicum fidem elevare valeant. Nam quæ isthæc consequutio est: *Deposito* Johanni *Rex non amplius obedivit* [quod unum *Thomas* de *Corsellis* ait]; *igitur Regis*

Orato-

„ dreas *electus* Posnaniensis, & *certa capitu-*
„ *la per modum constitutionum Synodalium*,
„ *prius per singulas quatuor nationes conclusa*
„ &

Oratores decretis quintæ sessionis non intercessérant? A *Basileensibus* vero *Constantiensia* decreta innovata fuisse, in pravumque sensum, atque a Patribus illius Concilii alienum fuisse detorta infra ostendam. Quare quid mirum, fuisse illa in *Pragmaticam sanctionem* relata, quam *Ludovicus Caroli* VII. in *Galliarum* Regno successor scriptis ad *Pium* II. litteris *in seditione*, & *schismatis tempore atque per seditionem sectionisque a* Romana *Sede figuram* non diffitetur natam fuisse. Hoc miror, *Natalem* potuisse hinc ad rem præsentem argumentari, perinde ac si dum *Constantiensia* decreta condebantur, non potuerint Regis Christianissimi Oratores illis obsistere, quia *Galli* deinde tempore *Basileensis* schismatis ea, & ad *Basileensium* mentem intellecta susceperunt. Nonne *Pragmatica sanctio* a *Lodovico* abrogata fuit? Fac id factum a me negari, quia *Carolus* VII. eam promulgavit. Nonne me *Natalis* rideret, qui voluntates hominum pro temporum conditione, ac Regnorum utilitate mutari posse non animadverterem? Dicam amplius. Christianissimi Regis Oratores *Johannis* XXIII. depositionem maximopere urgebant. Nihilominus ut *Parisios* hujusce depositionis nuncius adlatus est, supra vidimus Regis filium Sorbonicis, quorum machinationibus ea potissimum tribuebatur, subirato vultu edixisse, *caverent ne quid simile* [*quod tamen unum post Pontificis dejectionem superesse videbatur*,] *in Regem Regiamque familiam moliventur*. Conciliet isthæc *Natalis*, aut hoc neget, quia cum Regiorum apud Concilium Oratorum in *Johannem* molitionibus aperte pugnat. Gravius esset *Gersonis* testimonium si unus ille Christianissimi Regis Orator fuisset. Fuit ille quidem perhonorifico hoc titulo insignitus, sed præcipui Regis Legati erat *Rhemensis* Archiepiscopus, *Bavariæ* Dux, & *Nicolaus* de *Clavilla*, quibuscum ipse *Turrecremata Johannem* XXIII. *Schaffusæ* quum ad eum adcessissent, de Concilio conquestum refert. Acta vero præmissam per *Oratores Regis Franciæ* protestationem dicunt, non *per omnes*. Quid si ergo tres illi, qui *Schaffusam* adierant, metuentes, ne *Johannes* decretis illis commotus de Pontificatus abdicandi [quod tamen unum in omnium votis erat] consilio

„ *& deliberata legit*, *& publicavit: quorum* „ *tenores*, *sequuntur & sunt tales*. Ita editi „ libri apud *Harduinum* (5). Addunt autem „ gesta *Constantiensis* Concilii: *Fuerunt pro-* „ *nuntiatæ diffinitiones sequentes per Electum* „ Posnaniensem QUIA CARDINALIS FLO- „ RENTINUS (*Zabarella*) ILLAS NOLUIT „ *pronunciare*. *Quibus itaque peractis*, inqui- „ unt, *acta Harduiniana* (6) *supradictus R.* „ *P. D.* Andreas *electus* Posnaniensis *legebat* „ *quædam avisamenta in materia fidei*, *& su-* „ *per materia* Johannis Hus, *detenti per Con-* „ *cilium*, *& quondam* Johannem Wicleff, *quæ sequuntur &c.*

SESSIO VI. die 17. Aprilis celebratur, in eaque decretum editur de modo, quo *Johannes* XXIII. se Pontificatu abdicare deberet; tum judices designantur contra *Johannem Huss*, & articulos *Wicleffi* in Academiis *Oxoniensi*, *Pragensi*, & *Parisiensi* damnatos. *Hieronymus* quoque *Pragensis* in jus vocatur.

 Post

silio decederet, iis obstitissent? An non vero dici potuere Regis Galliarum Oratores decreto adversati, licet *Gersonius* ex quatuor unus decretum urserit? *Gersonius* ne propterea decreto invitis ceteris Oratoribus jam edito, atque adeo *Gersoniusne* propterea *Johanne* deposito non potuit summis ea laudibus extollere? At, inquies, saltem decretorum dogmata Oratoribus non displicuissent? Hoc acta non dicunt; unum hoc ajunt, Oratores decretis intercessisse; qua de caussa id fecerint, silent. Id autem satis nobis est, ut non omnibus adsentientibus, contra quam adversarii vellent, prodiisse illa decreta vere dicamus.

(5) T. *VIII. Concil. col.* 258.
(6) ibid. *col.* 262.

Post hanc Sessionem a duobus (Episcopus alter, alter doctor erat, uterque, ut creditur, Natione *Gallus*) propositum fuit, e re fore Concilii, si Cardinalibus omnis ad Synodi deliberationes aditus intercluderetur (7). Id quidem rejectum fuit; Cardinalium tamen vix ulla ratio habebatur. Enimvero die secunda Maii, qua SESSIO VII. habenda erat, „ circa horam septimam de mane fuit „ data eis copia ad deliberandum super illa, „ quum jam plures prælati sederent, & im„ mineret relatio novorum fienda regi & „ deputatis nationum in sacristia; in qua „ relatione præsentes fuere, nec poterant il„ lam formam videre; quum statim facta „ relatione perventum est ad Sessionem, quæ „ jam parata erat. Et ita pæne in omnibus „ decretis concilii factum est, Cardinalibus „ ita arcto & brevi tempore ostensa sunt „ decreta jam conclusa in nationibus, ut „ non fuerit in eorum potestate super illis „ sufficienter deliberare: immo in magnum „ contemptum habiti sunt. Plures conquesti „ sunt Cardinales de contemptu, & finaliter „ petiverunt, quod quum essent in Conci„ lio quatuor Nationes; una *Angliæ*, in qua „ non erant viginti capita; de quibus tres „ solum prælati, & cardinales essent sexde„ cim, & alii futuri; de quibus plures ma-

„ gni

(7) Berthier *lib. XLV. pag.* 503. Van-der-hardt *T. IV. pag.* 120. *seq.*

„ gni & insignes doctores, propter dignitatem Collegii habeant vocem & auctoritatem tantam, sicut natio *Anglicana*. Quod „ fuit recusatum, & dictum, quod venirent „ ad suas nationes: itaquod nullam habent „ auctoritatem. " (8) In ea autem Sessione *Johannes* XXIII. jussus est, se Concilio sistere, probataque fuit contra *Hieronymum Pragensem* contumacia.

SESSIO VIII. 4. Maii. Damnatur *Wicleffus*. Desertus autem a *Friderico* Duce *Austriæ Johannes* XXIII. *Friburgi* datus est custodiæ, ne elaberetur.

SESSIO IX. 13. Maii. Contra eumdem quæsitores nominati sunt.

SESSIO X. 14. Maii. Lata est depositionis in eumdem sententia. Ut primum perscripta fuit, in ea *Johannes* propter cetera, quæ illi obijciebantur, sane gravissima crimina, veluti schismatis fautor, & hæreticus damnabatur; quin & in *articulis*, qui contra eum Seff. XI. propositi ac lecti fuere, dicitur is fuisse *pertinax hæreticus*; ex ea nempe opinione, quæ apud illius ætatis Theologos ut in *Antifebronio* dixi (9) plurimum obtinuerat, Pontifices inter se se de summa dignitate certantes, nisi ad evellendum schisma Pontificatu se abdicarent, tanquam hæ-

(8) Harduin. T. *VIII. Concil. col.* 296. ex MS. quatuor D. a *Schelstrate*.
(9) T. *II. pag.* 351.

reticos, atque schismaticos habendos esse, in eosque posse propterea Concilium sententiam edere depositionis. Verum quum lecta sententia fuit, „ surrexit, inquiunt Acta „ (10) Cardinalis S. *Marci*, qui audierat in „ legendo, quod Concilium declarabat no„ toria crimina proposita per procuratorem „ Concilii contra Papam, & super illis tan„ quam super notoriis procedendum; & di„ xit, quod adtenderet Concilium, quod „ procurator Concilii proposuerat, & in ci„ tatione continebatur, crimen hæresis & „ fautoriæ schismatis, & alia quædam, de „ quibus non constabat. Neque idem Car„ dinalis credebat, illa esse notoria, erat„ que periculum ita decernere: & ob hoc „ postmodum illa sententia correcta fuit " deleta hæresis confotique schismatis mentione. „ Inter hæc Rex, Cardinales, & de„ putati, pluresque alii tractaverunt mate„ riam, quod Papa consentiret sententiæ suæ „ depositionis, & ex abundanti renuntiaret. „ Et fuit ordinatum, quod aliqui Cardina„ les, videlicet de *Ursinis*, *Cameracensis*, de „ *Challanco*, *Saluciarum*, & *Florentinus* irent „ ad Papam, qui erat detentus in oppido „ *Sellæ* ad duo milliaria; non tamen ex „ parte Concilii, sed collegii, ad persua„ dendum sibi contenta in dicta cedula. Qui „ iverunt &c. "

Por-

(10) T. *VIII. Conc. Hard. col.* 324.

Porro quum ad *Johannem* delata fuisset Concilii in eum sententia, ut *Sess. XI.* legitur, Pontifex „ papatui, & juri, si quod „ in eodem sibi qualitercumque competie- „ rat, seu si quod sibi nunc in eodem com- „ petebat, pure, simpliciter & absolute, li- „ bereque & sponte cedebat, & renuntia- „ bat. Et ibidem omni modo, via, & for- „ ma, quibus melius potuit, resignavit, ces- „ sit, renuntiavit expresse (11) " quemadmodum relatum Concilio fuit die XXIX. Maii Sess. XII. Atque ita *Johannes* exauctoratus habitus est.

SESSIO XIV. 4. Julii. Adierunt Concilium Procuratores *Gregorii* XII. (12) *ad auctorizandum Concilium, & cedendum Papatui nomine dicti* Gregorii. Nempe litteris *Arimino* datis III. Idus Martii potestatem dederat legatis suis, *congregationem ipsam* (intelligit Concilium *Constantiense*) *in quantum per serenitatem Regiam, & non* Baltassarem, *se nuncupari facientem* Johannem *vigesimum tertium, vocatam, vice nostra ad prædictorum effectum convocandi & auctorizandi generale Concilium* (13). „ Enimvero Bullis lectis, Do- „ minus *Carolus* (de *Malatestis*), prout con- „ tinetur in ipsis Bullis, habens majorem „ auctoritatem quam ceteri, commisit ipsi

(11) ibid. *col.* 379.
(12) ibid. *col.* 384.
(13) ibid. *col.* 387.

„ Domino *Johanni Dominici* Cardinali *Ragu-*
„ *sino* suo collegæ suas vices ad auctorizan-
„ dum & ad probandum dictum Concilium.
„ Quam commissionem & auctoritatem sive
„ potestatem ipse *Johannes Dominici* Cardi-
„ nalis *Ragusinus* in se recipiens.... aucto-
„ rizavit & adprobavit Concilium *Constan-*
„ *tiense*, quantum ad eum & Dominum su-
„ um spectabat (14). Consequenter Conci-
„ lium per organum Archiepiscopi *Medio-*
„ *lanensis* stantis alte in pulpito cum qua-
„ tuor prælatis quatuor nationum, dictam
„ convocationem & auctorizationem admi-
„ sit (15).

ANNO MCCCCXVI.

Inchoata fuerat SESSIO XX. 21. Novembr. Dum autem ea protrahitur, reversis, qui ad *Petrum* de *Luna*, & *Aragonum* Regem missi a Concilio fuerant, Legati, *pro unione in Sancta Dei Ecclesia exsequenda concordata exstiterunt* (16). Primum erat, " quod convo-
„ catio fiat per Prælatos, ceterosque viros
„ Ecclesiasticos in dicto Concilio *Constan-*
„ *tiensi*, sic per ejus obedientiam (ut præ-
„ fertur) nuncupato, exsistentes & congre-
„ gatos de Regibus & principibus prædi-
ctis,

(14) ibid. *col.* 386.
(15) ibid. *col.* 388.
(16) ibid. *col.* 474.

„ ctis, Cardinalibus & prælatis, ceterisque
„ viris de obedientia dicti Domini *Benedi-*
„ *cti* Papæ decimitertii, sic etiam per ejus
„ obedientiam (ut præfertur) nuncupati,
„ qui ad generale Concilium debent & sunt
„ consueti vocati per litteras opportunas di-
„ ctorum Dominorum de Concilio *Constan-*
„ *tiensi*.

Sessio XXI. 30. Maii. Post eam " per
„ mensem usque ad finem Septembris, est
„ actum per aliquos deputatos cum Legatis
„ Regis *Arragonum*, quod vellent se unire
„ cum Concilio, & cetera facere quæ in
„ Capitulis præscriptis concordatis *Narbonæ*
„ continentur, quia legati multis rationibus
„ institerunt, quod exspectarentur legati *Ca-*
„ *stellæ*, & super hoc inter partes per men-
„ sem disceptatum, & nihil conclusum . . .
„ Post hæc legati Regis *Arragonum* dixe-
„ runt, quod vellent se unire Concilio:
„ non tamen reputare esse generale Conci-
„ lium, neque agi de rebus Concilii gene-
„ ralis, donec venirent Legati *Castellæ*. "
(17) Exstant quoque Regis *Aragonum* litte-
ræ non *Sacrosanctæ Generali Synodo* inscri-
ptæ, sed (18) " Reverendis in Christo pa-
„ tribus, amicis, & devotis nostris misera-
„ tione divina Episcopis, Presbyteris, Dia-
„ conis Cardinalibus, nec non Patriarchis
Ar-

(17) ibid. *col.* 585.
(18) ibid. *col.* 582.

„ Archiepiſcopis , Prælatis , & ceteris in „ *Conſtantia Moguntinæ* provinciæ congregatis, *Alphonſus* Dei gratia Rex *Aragonum* „ &c. “

Ante Seſſionem XXII. quæ 15. Octobris celebrata fuit, *Petrus* Alliacenſis Kalendis ejuſdem menſis tractatum edidit *de Eccleſiæ & Cardinalium auctoritate* , quem *Spondanus* in annum MCCCCXV. , *Schelſtrate* in annum MCCCCXVII. coniecerat . In eo Tractatu *part. I. Cap. IV.* aliqua dubia propoſuit , quæ dicebat apud nonnullos *magnam perplexitatem* inducere . “ Primum dubium , an „ quatuor Nationes in hoc Sacro Concilio „ ſic diſtinctæ, videlicet *Italica* , *Gallicana*, „ *Germanica* , & *Anglicana* , excluſo dicto „ Cardinalium Collegio , faciunt generale „ Concilium , quum ſint plura Concilia par„ticularia valde inæqualiter & impropor„tionabiliter diviſa , & ad partem delibe„rantia , quæ deliberatio, excluſa delibera„tione dicti collegii , & non facta in com„muni ſeſſione collatione votorum , vide„tur multis non eſſe cenſenda deliberatio „ Concilii conciliariter facta . Secundum „ dubium an dictæ Nationes, quæ ſunt no„va Collegia particularia , quæ multis vi„dentur contra , vel præter conſuetudinem „ antiquam Sacrorum Conciliorum inſtitu„ta , licet ex rationabili cauſſa, & ſub de„bitis circumſtantiis ita inſtitui potuerint,

„ ha-

„ habuerint a Jure divino, vel humano au-
„ ctoritatem privandi *Romanam* Ecclesiam,
„ & sacrum Collegium ipsam repræsentans
„ (quod est antiquum collegium, & in an-
„ tiquo jure, & in sacris generalibus Con-
„ ciliis, & in Sanctorum Patrum decretis
„ fundatum) privandi inquam jure suo, ha-
„ bendi scilicet vocem in sacro Concilio,
„ & summum Pontificem eligendi": Hæc ibi *Petrus* de *Alliaco* adfirmans, ista dubia a se proposita fuisse, ut super his Concilium deliberaret, *ne in futurum acta reprobarentur*.

Porro in sessione XXII. notatu dignissima occurrit litterarum Concilii ad *Aragoniæ* Regem inscriptio, in qua non *Sacrosanctæ Synodi generalis* se nomine Patres, uti alias denotant, sed ajunt: *Miseratione divina Episcopi, Presbyteri, Diaconi, Cardinales: Patriarchæ, Archiepiscopi, Prælati & ceteri in* Constantia *provinciæ* Moguntinensis *in Christi nomine congregati, illustri Principi* Ferdinando *Dei gratia* Arragonum *&* Siciliæ *Regi &c.* (19).

ANNO MCCCCXVII.

Sessio XXVIII. 3. Maii. Extat in ea *Protestatio Ambassiatorum* Regis *Franciæ*, in qua queruntur, quod *Angli nec Sacro* Collegio

(19) ibid. *col.* 622.

legio *Cardinalium Romanam Ecclesiam repræsentanti volunt permittere, quod faciant sextam vocem* (20).

Quum magna post sessionem XXXVIII. habitam 28. Julii oborta esset in Synodo controversia, *Germanis* contendentibus ante Pontificis electionem reformationis capita esse Concilio præscribenda, *Italis* contra, *Gallis*, & Hispanis ad Pontificis electionem properantibus ante Reformationem, edita fuit *protestatio* ex parte trium Nationum, ac etiam Collegii Cardinalium die XI. Septembris. Ex illa nonnulla excerpam. *Damnosam* ergo Apostolicæ Sedis vacationem, Nationes & Cardinales ajebant (21), " eo maxime quod Clerus & populus nonnullorum regnorum & provinciarum nondum solide & clare huic sacro Concilio adhæserint; sed ut communiter fertur, exspectant fiendæ electionis summi Pontificis eventum, ut si electus fuerit canonice, illi obediant, alias non. Nec non etiam quod quorumdam, qui eidem Concilio adhæserunt, propter rumores discordiarum, & quasi impressionum, quasi in eodem Concilio fieri audiunt, fides jam de eodem Concilio dicitur vacillare."

" Tandem, inquiunt Acta (22) dicta " Na-

(20) ibid. *col.* 707. Vide & *col.* 710.
(21) ibid. *col.* 848.
(22) ibid. *col.* 851.

„ Natio (*Germanica*) petivit assecurationem,
„ & cautionem per decretum irritans, quod
„ post electionem Papæ fieret reformatio
„ ante coronationem Papæ & administra-
„ tionem aliquam. Postea fuerunt factæ di-
„ versæ formæ decreti ad hoc. Tandem
„ fuit dictum, quod Papa electus ligari non
„ potest. Et semper agebatur per deputatos
„ Cardinalium & nationum omnium de con-
„ cordando articulos reformationis. Sed pau-
„ ci & vix poterant concordari: una natio
„ volebat uno modo, alia alio: & diu fuit
„ laboratum, & parum actum. “

Sessio XXXIX. 9. Octobris. Decretum *Frequens* editum fuit de Conciliis generalibus a futuro legitimo Pontifice statuto tempore celebrandis, nulla tamen addita pœna in Pontificem, qui decreto non steterit.

Sessio XL. 30. Octobris. Sacrosancta
„ generalis Synodus in Spiritu Sancto legi-
„ time congregata, universalem Ecclesiam
„ repræsentans, statuit & decernit, quod
„ futurus *Romanus* Pontifex per Dei gra-
„ tiam de proximo adsumendus, cum hoc
„ sacro Concilio, vel deputandis per sin-
„ gulas nationes debeat reformare Ecclesiam
„ in capite & in membris, & Curiam *Ro-*
„ *manam* secundum æquitatem & bonum re-
„ gimen Ecclesiæ antequam hoc Concilium
„ dissolvatur“. (23). *Richerio* & *Lenfantio*
non

(23) ibid. *col.* 862.

non adridebat hocce decretum, ut quod Pontifici nimis favere videretur. Notat etiam *Maimburgus* nullam heic quoque in Pontificem qui *reformationem* detrectaret, pœnam decerni, contra quam *Germanicæ* Nationi visum maxime fuerat. Statuta præterea fuit forma in eligendo Pontifice servanda.

SESSIO XLI. Post lectam *Clementis* VI. constitutionem ingressi Conclave Cardinales XL. atque ex quinque Nationibus electores XXX., tum concordibus suffragiis tertio post die XI. Novembris *Odo Columna* Cardinalis *Romanus* Pontifex renunciatur, *Martini* V. adscito nomine.

ANNO MCCCCXVIII.

SESSIO XLII. 28. Decembris. Post hanc 22. Februarii *Martinus* V. duas adversus *Hussitas* constitutiones Episcopis & Quæsitoribus Fidei *Poloniæ*, *Angliæ*, *Germaniæ*, ubi *Wicleffi*, atque *Hussii* errores fuerant potissimum disseminati, inscriptas emisit.

Interea *Poloni* urgebant, ut quemadmodum Nationes singulatim atque adeo Cardinales faciendum esse statuerant, libellus *Johannis* de *Falkenberg* veluti hæreticus a *Martino* V. damnaretur. Quum autem *Martinus* vereretur, ne hujusce libri examen diutius, quam par esset, Patres *Constantiæ* detineret;

con-

contra vero ut *Gerson* refert (24), *pro parte Dominorum* Polonorum *interjecta esset appellatio ad futurum Concilium*, nisi *Martinus Polonis* ea in re satisfaceret, " lata est, ut
" dicitur, in Consistorio generali, & pu-
" blico, quod ultimo *Constantiæ* celebratum
" est, minuta quædam sub formula bullæ..
" ... continebatque in nullo casu licere ap-
" pellationem a Papa facere, nec ejus ju-
" dicium in caussis fidei declinare ". Quin idem *Gerson* in Tractatu, quem prænotavit: *Quomodo, & an liceat a summo Pontifice appellare seu ejus judicium declinare*, id non amplius quasi ex incertis rumoribus dubium ut in *dialogo*, sed veluti rem plane compertam narrat, edita in *Concistorio generali* celebrato *Constantiæ* 10. Martii Constitutione *Martinum* decrevisse: " nulli fas est a su-
" premo Judice, videlicet Apostolica Se-
" de, seu *Romano* Pontifice Jesu Christi
" Vicario in terris appellare aut illius ju-
" dicium in caussis fidei (quæ tanquam ma-
" jores ad ipsum, & Sedem Apostolicam de-
" ferendæ sunt) declinare. "

Sessio XLIII. 21. Martii Concordata a *Martino* eduntur de Reformatione a Nationibus probata. Quum autem Natio *Germanica* inter octodecim, qui a futuro Pontifice deciderentur reformationis articulos Concilio oblatos hic quoque propositus esset: pro-

(24) *in Dialog. Apol. pro Constant. Concil.*

propter quæ & quomodo Papa possit corrigi, & deponi, atque electo *Martino* hunc maxime articulum urgeret, respondit *Martinus* (25) *non videtur prout nec visum fuit in pluribus Nationibus circa hoc aliquid novum statui, vel decerni* (29).

SESSIO XLIV. 19. Aprilis. In hac decretum *Martini* lectum probatumque fuit *de loco futuri Concilii proxime celebrandi*.

SESSIO XLV. & ultima 22. Aprilis. Dissolvitur Concilium. Ante tamen quam *Martinus* V. Patres dimitteret, quum iterum *Poloni*, ut *Johannis* de *Falkenberg* libellus tanquam hæreticus ad mentem Concilii notaretur, vehementissime flagitarent, atque tumultus ea de caussa suboriretur, " Pontifex imposito omnibus silentio, dixit, respondendo ad prædicta: quod omnia, & singula determinata, conclusa, & decreta in materia fidei per præsens sacrum Concilium generale *Constantiense* conciliariter tenere, & inviolabiliter observare volebat,

(25) Schelestr. *diss. III. cap.* 3. ex duobus MSS. Vatic. altero Palat.

(26) Recte P. *Berthier.* [T. XVI. *Hist. Eccles. Gallic. pag.* 117.] " Il semble par cette rèponse, que la prèsence du Pontife avoit fort rallenti la vivacitè des Nations pour tout ce qui alloit a resserrer l' exercice de la puissance Pontificale. On ne parloit avant l' election de *Martin* V. que des *cas ou le Pape pouvoit ètre corrigè ou dèposè*, on regardoit comme essentiel a la rèforme de faire des loix sur cet object important; & depuis la creation de ce Pape, voila que la plùparr des Nations ne jugent a propos *de rien statuer a cet ègard*.

„ bat, & numquam contravenire quoquo
„ modo; ipsaque sic conciliariter facta ad-
„ probat, & ratificat, & non aliter nec a-
„ lio modo (27).

(27) T. VIII. Conc. Hard. col. 902.

§. II.

De sensu Decretorum Constantiensis *Concilii*.

I. QUæ hactenus ex historicis *Constantiensis* Concilii monumentis protulimus, viam decretis, de quibus mihi cum *Febronio* disceptatio est, intelligendis aperiunt. Sed ipsa decreta ex quincta sessione prius recitemus.

" Primo declarat hæc Sancta Synodus *Constantiensis*, quod ipsa in Spiritu Sancto „ legitime congregata, generale Concilium „ faciens, & Ecclesiam Catholicam repræ- „ sentans, potestatem a Christo immediate „ habet, cui quilibet cujuscumque status „ vel dignitatis, etiamsi Papalis existat, „ obedire tenetur in his, quæ pertinent ad „ fidem, ad extirpationem schismatis, ac „ generalem reformationem Ecclesiæ Dei in „ Capite & in membris. Item declarat, „ quod quicumque, cujuscumque conditionis, „ status, vel dignitatis, etiamsi Papalis e- „ xistat, qui mandatis, statutis, seu ordi- „ nationibus, & præceptis hujus Sanctæ Sy- „ nodi, & cujuscumque alterius Concilii „ generalis super præmissis, seu ad ea per- „ tinentibus, obedire pertinaciter contem- „ pserit, nisi resipuerit, condignæ pœniten- „ tiæ subijciatur &c. "

Basi-

Basileenses eo ista sensu adcepisse, ut Concilium generalium Synodorum etiam extra casum schismatis in *Romanos* Pontifices minime dubios; certoque legitimos potestatem, eamque cogentem definierit, dubium non est. Quamobrem non erat, cur *Febronius* suas illas *Universitates Coloniensem*, *Erfordiensem*, *Cracoviensem* & *Viennensem* pro sua (eadem est quæ *Basileensium*) Synodi *Constantiensis* interpretatione jactaret (1). Quum enim illæ tunc *Basileensi* schismate implicarentur, mirum non est, eam *Constantiensibus* decretis explicationem coaptasse, quæ *Basileensium* erat, horumque rebus maxime consentanea videretur. Quod idem de Theologis ac Cardinalibus intellige, qui pro *Basileensi* Concilio decertarunt, ab eodem *Febronio* citatis (2) *Jacobo* de *Paradiso Erfordiensi*, *Jacobo* de *Segovia*, *Ænea Sylvio*, *Panhormitano*; Cusano (antequam perspecta rei veritate ad *Eugenii* partes transiret (3).

P 2 Hoc

[1] *T. II. pag.* 204.
[2] *Ibid. pag.* 201.
(3) Addit his *Febronius Dionysium Carthusianum*, cujus nonnulla ex Tractatu *de auctoritate Papæ*, & *Concilii* (*art. XXVII.* & *XXXI.*) supra reddiderat (*pag.* 185.) „ Equidem, ut verbis utar *Charlasii* in dissertatione *de Concilio Œcumenico* (*cap. IX. pag.* 203.) quum paulio „ ante (*Dionysius*) navasset operam litteris in *Coloniensi* „ Academia, aliquid volebat concedere ejusdem dogmati, „ ac ceterarum, quæ pro confirmandis *Constantiensibus* de„ cretis, atque ad legitimos Pontifices traducendis, in *Ba„ sileensi* Synodo conspiraverant. Sed quum contra cogno„ sce-

Hoc tamen inquirendum superest, rectene *Basileenses* quique illis Theologi adhæsere, recte senserint. Ego vero interritus dico,

„ sceret, Scripturam, Sanctos Patres, aliosque Scriptores
„ Ecclesiasticos magis Beati *Petri* successoribus favere; fir-
„ mus semper adhæsit sententiæ Pontifici super Concilia
„ prærogativam adstruenti. Et quia aliquid contradictio-
„ nis genus apparebat, componere illud conatus est his
„ verbis: *Papa tanquam Papa, nempe tanquam Pastor, &*
„ *Pontifex Ecclesiæ, judicari non potest, nec deiici a Con-*
„ *cilio; quia quatenus ea dignitate ornatus, Ecclesiæ supe-*
„ *rior, & Judex est; sed quum summis ac nefariis vitiis,*
„ *atque criminibus pollueretur, inferior ei esset, & Conci-*
„ *lium haberet potestatem, & jus in ipsum a Christo Jesu*
„ *proveniens; a quo Ecclesia, quam Synodus exprimit, pro-*
„ *xime claves accepit: præterquamquod Ecclesia a Christo e-*
„ *tiam obtinuit potestatem scindendi ex suo corpore mem-*
„ *brum putre, quod scandalum pariat, inficiatve.* Ast quo-
„ modo concipiendum est, Papam, tanquam Papam judi-
„ cari, & deijci a Concilio non posse, quia, quatenus ea
„ dignitate ornatus, Ecclesiæ superior, & Judex est; &
„ tamen quum summis, & nefariis vitiis atque criminibus
„ polluatur, Concilium habere potestatem, & jus in ipsum
„ a Christo Jesu proveniens; nisi dicatur Pontificem in iis,
„ quæ tanquam Papa agit (quemadmodum quum docet
„ Fidei veritates, & præscribit regulas morum, ac disci-
„ plinæ) Superiorem & Judicem Ecclesiæ esse. Sed in
„ criminibus, quæ tanquam privatus homo perpetrat (e.
„ g. quum hæresim sustinet) Ecclesiæ Subdi, atque plecti
„ a Concilio posse? Verum etiamsi hac in re ægerrime sibi
„ constet *Dionysius*, quidquid prærogativæ tribuat Conci-
„ lio; absolute tamen tuetur, haud dicendum, Concilia
„ superiora esse Pontifice, sed contra Pontificibus subijci".
Id enim adserit atque probat pluribus articulis ejusdem Tractatus, toto fere seenndo atque etiam tertio. " Nunc
„ ergo, inquit ille [*lib. 1. art. 2.*] juxta tenorem articu-
„ li hujus probandum per Testes idoneos, Sanctosque Do-
„ ctores, ac Patres, quod Papa toti, atque universali Ec-
„ clesiæ præsit, sitque Pastor, Princeps, Caput, & Dux
„ suqer eum &c. " Quod auctoritate Patrum, aliorumque

dico, erraſſe illos, & *Conſtantienſibus* alia omnia, quam quæ ſpectarunt, turpi fallacia adfinxiſſe. Teſtem hujus rei habeo, qui *Febronius* omnes Academias, atque adeo univerſos *Baſileenſes* vincat auctoritate, *Eugenium* IV. in Conſtitutione *Moyſes*, quam *Flerentino* probante Concilio a. 1439. edidit. Ibi enim hæc de *Baſileenſibus* quod ad rem præſentem adtinet. „ Quibuſdam decretis, „ licet per unam tantum ex tribus obedientiis poſt receſſum *Johannis* XXIII. ſic in eadem obedientia nuncupati, *Conſtantiæ* ſchiſmate tunc vigente editis inhærere ſe dicentes tres propoſitiones, quas *Fidei veritates* vocant .... protulerunt, quarum tenor ſequitur in hæc verba. Veritas de poteſtate „ Concilii generalis univerſalem Eccleſiam „ repræſentantis ſupra Papam, & quemlibet „ alterum, declarata per *Conſtantienſe* & hoc „ *Baſileenſe* generalia Concilia eſt veritas fidei catholicæ. Veritas hæc quod Papa „ Concilium generale univerſalem Eccleſiam repræſentans actu legitime congregatum ſuper declaratis in præfata veritate,

 „ aut

Eccleſiaſticorum Scriptorum illo articulo probat, atque extremo, ubi ait: " ut finis hujus tractatuli connectatur „ principio ſuo, rurſus clariſſime reor probandum, quod in „ principio ejus conſtat probatum, ut puta, quod Papa „ toti Eccleſiæ, conjunctim adceptæ, præſideat; ejuſque „ rector, Princeps, & Judex, Paſtor, Caput, Sponſus, „ Pontifexque conſiſtat, quod amplius, quam probatum „ eſt non arbitrabar probandum, eo quod præ inducta hoc „ ipſum ſufficienter, & ſuper ſufficienter demonſtrent &c."

„ aut aliquo eorum, ſine ejus conſenſu nul-
„ latenus auctoritative poteſt diſſolvere, aut
„ ad aliud tempus prorogare, aut de loco
„ ad locum transferre, eſt veritas fidei Ca-
„ tholicæ. Veritatibus duabus prædictis per-
„ tinaciter repugnans eſt cenſendus hæreti-
„ cus . . . . . In hoc pernicioſiſſimi, dum
„ ſuam malignitatem ſub veritatis fuco co-
„ lorant, *Conſtantienſe* Concilium IN MA-
„ LUM AC REPROBUM SENSUM, ET A
„ SANA DOCTRINA PENITUS ALIENUM
„ pertrahunt. " Quid plura? Ipſas illas *Ba-ſileenſium* veritates *Eugenius* „ juxta pravum
„ ipſorum *Baſileenſium* intellectum, quem
„ facta demonſtrant, veluti Sacroſanctæ Scri-
„ pturæ & Sanctorum Patrum & ipſius *Con-*
„ *ſtantienſis* Concilii ſenſui contrarium, nec
„ non præfatam adſertam declarationis ſeu
„ privationis ſententiam, cum omnibus in-
„ de ſequutis, & quæ in futurum ſequi poſ-
„ ſent, tanquam impias & ſcandaloſas, nec
„ non in manifeſtam Eccleſiæ ſciſſuram, ac
„ omnis Eccleſiaſtici Ordinis & Chriſtiani
„ Principatus confuſionem tendentes, ipſo
„ Sacro adprobante Concilio damnat & re-
„ probat. "

II. Id enimvero ſatis eſſe deberet, ut quum interpretationem *Conſtantienſibus* decretis a *Baſileenſibus* adhibitum *Febronius* revocet, eam plane reiiceremus. Sed præſtat hominem de *Eugenio* ut *Baſileenſium* ſectato-

rem

rem decet, contemptim & calumniose nec de *Florentino* ipso satis reverenter loquentem ipsis *Constantiensibus* decretis, & certissimis quæ supra adtulimus, monumentis redarguere. Ex his autem primum constare ajo, nihil minus *Constantienses*, quam de aliquo fidei dogmate in illis quinctæ Sessionis decretis proponendo, ac definiendo cogitasse. Notanda heic est potissimum formula, qua hæc decreta jubente Synodo lecta & publicata dicuntur *per modum Constitutionum Synodalium* (4). Hoc enim *Constitutionum Synodalium* nomine an non aperte indicatur, ipsum de Concilli generalis auctoritate decretum non fuisse editum veluti fidei dogma, nec doctrinam ex Catholica fide credendum constituisse? Materies equidem referri ad fidem potest. Verum non ea omnia fidei decreta sunt, quæ in rebus ad fidem pertinentibus versantur, illa solum ejusmodi sunt, in quibus aliquid fide credendum, damnandumve ita decernitur, ut qui secus sentiant, a Catholica fide alieni, ab Ecclesia præcisi, anathemate aliisve similibus censurarum formulis percussi designentur. Ipsi *Constantienses* Patres, dum *Wicleffi*, *Husii*, & *Hieronymi Pragensis* errores Decreto Fidei aliis in sessionibus condemnarunt, receptam hanc Canonici judicii formam servarunt *sub anathematis intermina-tione* librorum, quos illi vulgarant, lectio-

(4) Vide dicta §. *I. ad Sess.* 5.

nem &c. Quum ergo nullam hæresis aut aliam similem notam quinctæ Sessionis decretis addiderint, quid superest, quam ut dicamus, ea revera *per modum Synodalium Constitutionum*, quæ quid illo tempore agendum esset, declarent, fuisse condita divulgataque? Quid? quod in ipsis Actis hæc decreta a rebus fidei aperte distinguuntur. Postquam enim isthæc decreta fuisse a *Posnaniensi* lecta *per modum Synodalium Constitutionum* in illis refertur, addunt Acta, eumdem *Posnaniensem* in *materia fidei*, & super materia *Johannis Hus* legisse quædam *avisamenta*. *Gerson* equidem de illis decretis agens in sermone *pro Viagio Regis Romanorum*, *conscribenda* inquit, *prorsus esse mihi videretur in eminentioribus locis*, *vel insculpenda per omnes Ecclesias saluberrima hæc* DEFINITIO, LEX *vel* REGULA *tanquam directio fundamentalis*, *&* *velut infallibilis*. *Petrus* vero de *Alliaco* in Tractatu *de auctoritate Ecclesiæ* (5) lòquens de potestate Concilii supra Papam: *hæc*, inquit *conclusio in condemnatione & depositione* Johannis *Papæ* XXIII. *practicata est per hoc Concilium generale* CUJUS DETERMINATIONI CONTRADICERE NON LICET; immo contrariam opinionem vocat *erroneam* (6), idque *satis patere ait ex actis in hoc Sacro Concilio*. Verum hæc nihil aliud sunt, quam pri-

(5) Cap. II.
(6) *Cap. IV.*

privatorum Theologorum censuræ, quæ eo minoris faciendæ sunt, quod uterque malorum, quæ diuturnum schisma gravissime adtulerat, pertæsus verebatur, ne si quid generali Concilio decederet auctoritatis, schisma evelli nequaquam posset. Ceterum ipse ille *Gerson* non uno in loco (7) fateri debuit, eorumdem decretorum doctrinam ipso Synodi tempore fuisse *palam* impugnatam a multis, quin idcirco a Patribus *Constantiensibus* hæretici habiti fuerint; immo siquid intelligo, illa a decretorum fidei dignitate longe abesse ipsemet vel invitus fassus est, dum ea maxime extollens non tamen absolute *infallibilem*, sed modo adhibito *velut infallibilem directionem insculpenda per omnes Ecclesias* prædicavit. *Petrus* vero de *Alliaco* in ipso illo libro, quem nobis *Febronius* obijcit (8), satis ostendit, aliam omnino fuisse Patrum *Constantiensium* sententiam, quam ut fidei decreta edere voluerint. Nam ut Conciliorum in *Romanos* Pontifices potestatem probet, *acta Constantiensis* Concilii appellat, ea nempe, quæ in *condemnatione & depositione Johannis Papæ XXIII.* PRACTICATA fuerant per illud *Concilium generale*; decretorum ne meminit quidem. Disputationem porro suam pro Concilii Œcumenici aucto-

[7] *De potest. Eccles. Consid. XII. & Serm. in Festo S.* Antonii.

[8] Confer *Ballerinium de potest. Eccles. cap.* VIII. *pag.* 115. ubi idem ex alio loco *Alliacensis* libello confirmat.

auctoritate his verbis concludit. *Quæ tamen non definitive determinando, sed doctrinaliter suadendo posita sunt: nam hujus rei definitionem sacri Concilii determinationi submitto*. Nondum ergo *hujus rei definitionem a* Concilio *determinatam* credebat: hæc autem multo post quinctæ Sessionis decreta perscripsit (9). Quid ergo *Febronius* ad *Alliacensem* provocat?

III. Ajo deinde, hæc ipsa decreta non tanquam fidei definitiones, sed veluti *Synodales constitutiones* considerata unum schisma, quo tunc Ecclesia dilacerabatur, atque unius *Constantiensis* Concilii, vel alterius (si forte quod illius quemadmodum *Pisanæ* Synodi conatus in irritum cederent, aliud cogendum foret), ejus schismatis tempore auctoritatem spectasse. Id multis in *Antifebronio* effeci (10). Heic decreta ipsa, atque universam, quam Synodi Patres inierunt, agendi rationem breviter expendamus. *Primo declarat hæc Sancta Synodus* Constantiensis, *quod* IPSA in Spiritu Sancto legitime *congregata* &c. cur IPSA? An non *Constantienses* Patres, si universe de omnibus generalibus Conciliis ea statuere ipsis mens erat, dicere infinite debuissent: *quod Synodus in Spiritu Sancto legitime congregata, generale Concilium faciens &c.*? Non ita loquuti sunt, verum

(9) Vide §. *I. ad Seff.* XXII.
(10) T. II. *pag.* 345. *seq.*

verum non alia profecto de caussa, quam quod ad unam ipsorum *Constantiensem* Synodum pertinere, quæ edicebantur, debere sentiebant. Præterea quo ista decreta spectent, unde tutius quam ex Concilii fine, colligamus? *Intelligentia enim dictorum*, ut S. *Hilarius* ajebat (11), *ex caussis est adsumenda dicendi; quia non sermoni res, sed rei est sermo subjectus*. Finem vero, cur Synodus coacta fuerit, docet, quod decretis prooemium præfigitur: „ Hæc Sancta Synodus *Constantien-*
„ *sis* & generale Concilium faciens pro ex-
„ tirpatione præsentis schismatis, & unione
„ ac reformatione Ecclesiæ Dei in capite
„ & in membris fienda ad laudem omni-
„ potentis Dei in Spiritu Sancto legitime
„ congregata, ad consequendum facilius, se-
„ curius, uberius, ac liberius unionem ac
„ reformationem Ecclesiæ Dei, ordinat, dis-
„ finit, statuit, decernit & declarat, ut se-
„ quitur. " Unus hic erat celebrandæ Synodi scopus *extirpatio Schismatis*, nec cujuscumque, sed PRÆSENTIS *& unio ac reformatio Ecclesia Dei in capite & in membris*; unus quoque hic fuit decretorum condendorum finis: *ad consequendum facilius, securius, ac liberius unionem & reformationem Ecclesiæ Dei ordinat, diffinit &c.* Non ergo generalia isthæc decreta erant, atque extra ejus schismatis tempus servanda, quum ad unam illius

(11) *l.* IV. *de Trinit.*

lius exſtinctionem Patres intenderent. Quare in primo decreto Pontifices quoque ſibi parere jubent, ſed *in his, quæ pertinent ad fidem, & extirpationem dicti Schiſmatis, & reformationem Eccleſiæ Dei in capite & in membris*: quibus verbis ea omnia complexi ſunt Patres, quæ ad *Schiſmatis extirpationem* neceſſaria erant, nihil præterea. Ipſa enim, quæ heic indicatur, *Fides*, nonniſi ad eam refertur perſuaſionem, quæ ut ſupra (12) monui, tunc vigebat, *Papam, dum Pontificatum ob Eccleſiæ unionem dimittere renueret, tanquam hæreticum, & ſchiſmaticum damnari poſſe* (13).

IV. Quid egerint Patres, conſideremus. Exſtrinxerunt utique ſchiſma, ſed *Gregorius* XII. eorum hortatu Pontificatum ſponte dimiſit. *Johannes* vero XXIII. depoſitus quidem a Concilio fuit, ſed ne lata in eum ſententia nutaret, cogitatum primo fuerat de obijciendo illi hæreſeos crimine, deinde poſtulatus eſt ejus adſenſus, quem multo antea promiſerat, eumque publicum & ſolemnem præbuit. Tandem in *Benedictum XIII.* edidere ſententiam, ſed tanquam Schiſmaticum, & hæreticum; ut qui ſub Concilio finem in apertum ſchiſma, & in hæreſim prolapſus Patribus viſus fuerat. Ea ſcilicet Con-

(12) §. I. *ad Seſſ. X.*

(13) Apud *Hard. T. IX. Concil. col.* 1013. aliam explicandi ea verba *quæ pertinent ad fidem* viam init cl. P. *Horatius Juſtinianus*, quem vide ſis.

Concilii Patribus erat sententia, quam non multos ante annos tradiderant (14) quidam Magistri *Parisienses* in duabus epistolis ad familiarem memorati *Benedicti* XIII. quem certum Pontificem judicabant. In prima epistola inter aliquot quæstiones, quas solvendas proponunt, hæc decimo loco legitur: *Utrum Deus, qui solus & nullius alius plenitudinem Ecclesiasticæ potestatis, seu auctoritatem Papalem dare potest, dederit umquam alicui personæ, vel communitati creatæ potestatem auferendi illam auctoritatem a Papa, quam immediate ipsemet sibi contulit: & si sic, ex quo textu Sacræ Scripturæ, vel alterius cujuscumque, cui Papa credere teneatur, hoc possit haberi?* In altera vero epistola quæstiones seu theses varias cum suis responsionibus subjicientes ad thesim XII. qua suam sententiam exponunt circa quæstionem X. prioribus litteris propositam, hæc pronunciant: *Sicuti nulla creata persona, nec communitas totius Ecclesiæ militantis potest nec umquam potuit dare Papæ immediatum Christi Vicariatum; ita nec aliqua talis persona, vel communitas potest auferre sibi invito illam Vicariatus auctoritatem, quæ eidem non ab hominibus, sed a solo Deo est immediate collata.* His imbuti dogmatibus *Constantienses* Patres, etsi tres illos de Pontificatu contendentes veluti dubios Pontifices habebant, ne ipso quidem, ut

(14) T. IV. *histor. Universit. Paris.*

ut *Schelstrates* ostendit, excepto *Johanne*, cujus tamen *obedientia Constantiense* Concilium nuncupabatur, non tamen *Johannem* ausi sunt ante solemni sententia exauctorare, quam ipsius adsensum exquisiissent, atque impetrassent; tum vero *Benedictum* dejecerunt, quum ex ipso schismatis & hæresis crimine ab Ecclesia separatus jam a primatu exciderat, suoque vitio ac voluntate primatu spoliatus Pontifex amplius non erat Concilio præstantior, sed juri & sententiæ Concilii suberat. Quid enimvero Patribus opus erat tanta in dubiis hisce Pontificibus deturbandis cautela, si in ipsos quoque legitimos certosque Pontifices sibi jus esse illos cogendi, atque ubi parere abnuerent, pœnis mulctandi sessione quincta definiissent? Quæ porro schismatis exstinctionem consequuta sunt, idem apertius ostendunt. Magnam vidimus (15) in Concilio excitatam fuisse quæstionem, quod Natio *Germanica* ab Electo Pontifice exigendum contenderet, ut ad decreta a Nationibus capita, antequam coronaretur, Ecclesiæ Reformationem curaret. Obstiterunt vero aliæ Nationes tam æquis uti videbatur, Nationis clarissimæ postulatis. Immo ea demum de caussa obstitere, quod *electus ligari non poterat*. Itane ergo Decretorum Sessionis V. tam cito obliti erant Patres, ut quod jus sibi in Pontifices tunc adse-

(15) §. I. *ad Sess.* 38.

ſeruerant, id nunc ſibi denegarent? Minime vero; ſed Seſſione XXXVIII. hoc ſibi jus denegarunt, quod Seſſione V. illud ſibi nonniſi in dubios Pontifices adſeruiſſent. Neque illud omittendum, in ſecundo quinctæ Seſſionis decreto Pontifici, qui *mandatis aut præceptis* Concilii *obedire contumaciter contempſerit*, pœnas indici; ubi tamen de futuro legitimo Pontifice actum deinde eſt & quæ peragenda ipſi forent a Patribus ſancitum, omni pœnæ minitatione abſtinuerunt (16). Unde hæc tam diverſa agendi ratio, niſi quod in quinctæ ſeſſionis decreto ſolum dubii Pontifices ſpectabantur, in ceteris futurus certus, & legitimus Pontifex? Non ergo generatim omnia œcumenica Concilia, etiam extra ſchiſmatis illius caſum aut certos indubitatoſque Pontifices *Conſtantienſe* ſuis illis decretis comprehendit; ſed quæ ſibi ad ſchiſma exſtinguendum agenda tunc eſſent, dum actibus iiſque dubiis Pontificibus Eccleſiæ res adminiſtrarentur, ſolummodo declaravit.

V. Hæc tam clara ſunt, ac firma, ut nullis *Natalis Alexandri*, quem nos adire *Febronius* jubet, argutiis atque fallaciis aut obſcurari aut labefactari poſſint. Quoniam vero ille Theologorum auctoritate plurimum delectatur, aliquot ex illis, qui nobiſcum ſentiunt, Theologos lubet adſcribere; non illas quidem

(16) §. I. *ad Seſſ.* 39. & 40.

dem quos cum *Alliacensi*, *Gersone*, *Escobario Megarensi*, aut cum *Cusano* comparandos *Febronius* credat, sed certe non posthabendos *Jacobo* de *Paradiso Erfordiensi* quem nemo nosset, nisi *Goldasto* impio & hæretico nebuloni placuisset ejus *de septem Ecclesiis tractatum* ineptiarum æque ac maledicentiæ plenum in magna illa atque adeo *mala* de *Monarchia* volumina inferre. *Italos* tamen nominabo; *Lovanienses* tantum ac *Gallos* proferam.

Jacobus Latomus (17) cujus verba recitat *Lupus* in suis ad *Gregorii* VII. dictatum commentariis, ita ait. " Argumentatur *Martinus* (*Lutherus*): *jam quod in principio egimus*. *Concilium* Constantiense *determinavit*, *Concilium esse supra Papam*: *sicut & hujus determinationis usum ibidem servavit*, *deponendo & statuendo Papam*. Dicendum „ I. quod *Martinus* non est audiendus allegans pro se Concilium, cui aperte & contumeliose derogat, ac falsum imponit, „ dum dicit inter cetera, Concilium damnasse, quod divisio humanorum actuum „ sit per immediata, sic ut nullus sit actus „ medius inter bonum & malum: sed Concilium damnavit unum articulum *Johannis Hus* &c. Secundo tale decretum in actis „ Concilii *Constantiensis* nusquam legitur eo „ sensu & tenore verborum, quo *Martinus* „ alle-

(17) De Primatu Romani Pontificis cap. IV.

„ allegat. Unde Seſſione 4. ſic legitur: *Hæc*
„ *Sancta Synodus Conſtantienſis &c.* Ecce ma-
„ nifeſte patet, quod decretum illorum Pa-
„ trum non loquitur univerſaliter de quali-
„ bet Synodo univerſali; ſed de illa ſingu-
„ lariter, pro cujus tempore non erat in
„ Eccleſia unus Paſtor totius Eccleſiæ indu-
„ bitatus: quum eo tempore tres diverſi ſe
„ gererent pro *Romanis* Pontificibus ... Ad-
„ de, inquit *Lupus*, quod Concilium electo
„ *Martino* petiit ab eo confirmationem de-
„ cretorum ſuorum, juxta morem antiquum
„ obſervari conſuetum in Conciliis. Præte-
„ rea in litteris condemnationis errorum
„ *Johannis Wicleffi*, & *Johannis Huſſii* hoc
„ manifeſte apparet. In quibus *Martinus* V.
„ adprobante & conſentiente Concilio dam-
„ nat certos articulos, quorum unus: *Quod*
„ Petrus *non eſt*, *nec fuit Caput Eccleſiæ*
„ *Catholicæ*. Alius articulus eſt, de quo
„ mandat præfatus dominus *Martinus* V.
„ Prælatis, & Inquiſitoribus Fidei, ut in-
„ quirant ſuſpectos de præfatis erroribus, &
„ quærant ab eis utrum credant: *Quod Papa*
„ *Canonice electus ſit ſucceſſor B.* Petri, *ha-*
„ *bens auctoritatem ſupremam in Eccleſia Dei*.
„ Heic vides adprobante & conſentiente
„ Concilio, determinari errorem eſſe, quod
„ Papa canonice electus, non habeat ſupre-
„ mam poteſtatem in Eccleſia: quod non
„ ſtat ſimul cum eo, quod Concilium ſit

„ superius Papa. Et quamvis vacante Sede, „ summa potestas sit apud Concilium, si sit „ alicubi legitime congregatum, sicut erat „ *Constantiæ* ante electionem *Martini*; ta- „ men facta canonica electione, jam pote- „ stas suprema est apud electum: id quod „ vindicat ipse tenor litterarum ante ele- „ ctionem, & post, expeditarum. Ante e- „ nim fiebant nomine Concilii, hoc modo. „ *Sacrosancta Synodus &c.* Electo vero *Mar-* „ *tino*, fiebant nomine *Martini* sic *Martinus* „ *Episcopus &c. sacro adprobante & consen-* „ *tiente Concilio.*"

Johannes Driedo (18) explicans *Constantiense* Concilium, " Papa, inquit, in caussis „ Fidei & schismatis personam suam tan- „ gentis, atque concernentis, subijcitur ju- „ dicio universalis Ecclesiæ, quamobrem i- „ pse esset ab Ecclesia monendus, corri- „ piendus, & si contumax fuerit, judican- „ dus tanquam anathema, & vel deponen- „ dus, vel declarandus propter contuma- „ ciam ab Ecclesia depositus. Alioquin, „ inquit alio loco (19), Concilium gene- „ rale neque potest, neque debet plenitudi- „ nem Papalis potestatis a Christo commis- „ sam *Petro* & successoribus ejus tollere, „ & diminuere, sed de illa gratias agere „ Deo. Et quamdiu tenetur, Papam habe- „ re

(18) *lib.* IV. *de Dogmatib. cap.* 4.
(19) *lib.* I. *de libert. Christ. consid.* 9.

„ re pro indubitato Papa, debet ipsum, ut
„ Vicarium Christi, custodem suum & Pa-
„ storem nominare, ipsum non increpare,
„ sed obsecrare ut Dominum &c., & ideo
„ tempore sacrilegi schismatis in *Constan-*
„ *tiensi* Concilio, quum non erat ullus cer-
„ tus, & indubitatus Papa, qui juraverat,
„ & voverat renunciare Papatui propter
„ Sanctam Ecclesiæ unionem, quia monitus
„ implere juramenta non curavit, sed spre-
„ vit, & diu stetit in sua obstinatione, ab
„ eodem Concilio *Constantiensi*, & prius a
„ *Pisano* Concilio, pro hæretico est damna-
„ tus."

Johannes Wiggers (20) " Manifestum est,
„ quod Concilium *Sess.* 4. non tractet ex
„ proposito materias, aut quæstiones Fidei,
„ nec intendat ibi dogmata Fidei statuere,
„ aut hæreses, vel errores damnare; sed
„ tantum condere quædam decreta, quæ
„ serviant ad tollendum schisma, quod tunc
„ vigebat, & ad Ecclesiæ unitatem conser-
„ vandam, aut reducendam."

Andreas Duvallius (21): " non sine ma-
„ xima ratione, gravissimi quidam Docto-
„ res adserunt, Concilium *Constantiense* ni-
„ hil aliud definivisse, quam Concilium es-
„ se superius Pontifice dubio & incerto:
„ quod adcidit, quando schismate laborat,

 „ &

(20) *Tract. de Pontif. dub. 4. n. 95.*
(21) *P. IV. q. 7.*

„ & vexatur Ecclesia, & jura contenden-
„ tium omni ex parte dubia sunt. Tunc
„ enim nemo dubitat, quin in Ecclesia sit
„ suprema potestas ad dubios illos Pontifi-
„ ces, vel alterum eorum deponendum aut
„ aliquem in eorum locum sufficiendum“.
Proinde ut idem alibi ait (22) “Concilium
„ *Constantiense* hac in parte intelligendum
„ est dumtaxat de tempore schismatis, &
„ quando Pontifices incerti sunt & dubii“.
Henricus Spondanus (23): “Non de quo-
„ cumque Concilio universali loquutam Sy-
„ nodum, sed de ipso tantum *Constantiensi*
„ collecto ad prædicta, quum nullus certus
„ esset Pontifex, & ipsa ejus verba indi-
„ cant; & fuse disputavit olim *Johannes de*
„ *Turrecremata Card. lib.* 2. *de Ecclesia cap.* 99.

§. III.

(22) *ibid. q.* 9.
(23) *ad ann.* 1415.

§. III.

De Constantiensium *decretorum quæ recitata sunt, auctoritate.*

I. FAc tamen, ea *Constantiensia* decreta ex *Basileensium*, & *Febronii* sententia esse intelligenda, in eisque cogentem potestatem in ipsos certos legitimosque Pontifices universim generalibus Conciliis tribui. Non illa tamen erunt auctoritate, ut ea reijcere nefas sit. Ut enim tantæ essent dignitatis, & a generali Concilio constituta, & a *Romano* Pontifice confirmata esse debuissent. Utrumque autem certo falsum est. Ac primo generale non fuisse *Constantiense* Concilium dum ea decreta edidit, diserte tradit, & probat *Eugenius* IV. in sua contra *Basileenses* Apologia: " Non dixit, „ inquit, obedientia *Gregorii*, non *Benedicti*, „ quæ Christianitatis pars non modica erat, „ ante tempus conventionis Plenarium fuisse „ Concilium; nec prius actitata quasi „ Synodi generalis plenaria auctoritate suscepit. „ Itaque oportuit ipsis convenientibus „ primo ab obedientia *Gregoria*, deinde „ ab obedientia *Benedicti* novum Concilium „ convocari; hincque universa Ecclesia „ concurrente, Plenariæ Synodi rem „ & nomen accepit. Quod ergo ante illum

„ articulum ipsis a Patribus consistentibus „ actum est, universæ Ecclesiæ non debet „ adscribi, sed eis tantum, qui ibidem con„ sidebant, & unius tantum obedientiæ Sy„ nodum faciebant". Idem Cardinalis de *Turrecremata*, qui eidem Concilio interfuerat, testificatur his verbis (1): " Ea quæ „ inducuntur de decretis Concilii *Constantien*„ *sis*, nullius sunt roboris aut momenti: „ quoniam in illorum determinatione non „ modo non intervenit universalis Ecclesia, „ sed obedientia una tantum, scilicet *Jo*„ *hannis vigesimi tertii*". Vidimus enimvero nondum *Gregorii* XII. & *Benedicti obedientiis* unitis non semper ut generale Concilium a Regibus habitum *Constantiense* (2), quin & ipsos *Constantienses* Patres ab hoc usurpando nomine interdum abstinuisse (3). Immo ut eæ obedientiæ unirentur, improbata fuit *Johannis* convocatio, novisque convocatoriis litteris Concilium indictum fuit tum *Gregorii*, tum deinde *obedientiæ Benedicti* jussu (4). Quid? quod, ut idem *Turrecremata* ait (5), *etiam non integre tota illa obedientia* (Johannis XXIII. *in illorum determinatione intervenit*): *quoniam plures Patres doctissimi illius obedientiæ illis non præstiterunt consensum aut ad-*

(1) *in summ. de Eccles. l.* II. *cap.* 99.
(2) §. I *Seff.* XXI.
(3) §. I. *Seff.* XXII.
(4) §. I. *Seff.* XIV. & *Seff.* XX.
(5) *ibid.*

adſenſum. *Item nec ipſe in ſua obedientia vocatus Johannes vigeſimus tertius* (6) quin etiam quum de illis decretis per nationes concluſis ad *Johannem Schaffuſæ* commorantem rumor adlatus eſſet, de illis graviſſime conqueſtus fuit (7). Nullam præterea in his aliiſque ſeſſionibus habitam Cardinalium rationem, neque illorum ſuffragia exquiſita fuiſſe intelleximus (8). Oſtendimus etiam poſt Seſſionem XXXVIII. apud Cardinales aliosque quamplurimos Concilii auctoritatem admodum nutaſſe (9). Unde ergo generalis Concilii auctoritas hiſce decretis?

II. Verum, inquit *Febronius* (10), convenit obſervari, quod eo tempore in Concilio congregati fuerint præter duos Cardinales ducenti ſaltem Epiſcopi *Germaniæ*, *Angliæ*, *Poloniæ*, *Sveciæ*, *Norwegiæ*, *Daniæ*, *Hungariæ*, *Bohemiæ*, *Galliæ*, *Flandriæ*, & majoris partis *Italiæ*; Superiores & Generales *Benedictinorum*, *Carthuſianorum*, *Præmonſtratenſium*, *Ciſtercienſium*, & *Franciſcanorum*, tantum non innumeri Doctores & Deputati Univerſitatum *Pariſienſis*, *Bononienſis*, *Viennenſis*, *Cracovien-*

 „ *ſis*,

[6] §. I. *in adnot. ad ſeſſ.* 5.
[7] §. I. *Seſſ.* III. Videat ergo *Febronius* qua veritate a ſuo *Megarenſi Eſcobario* ſcribi potuerit, quinctæ ſeſſionis decreta *de conſenſu omnium*, *beneplacito*, *& mandato* promulgata fuiſſe.
(8) §. I. *ſeſſ.* VII.
(9) §. I. *ſeſſ.* XXXVIII.
(10) *T.* II. *pag.* 212.

„ *sis*, *Erfordiensis* & *Pragensis*; denique Imperator *Sigismundus* cum Legatis omnium fere regnorum jam nominatorum. Hanc multitudinem *Bellarminus* nullo jure vocat *tertiam partem Ecclesiæ*, quando *Benedictus* XIII. in sua obedientia non retinebat, nisi solos *Castillianos*, *Arragonenses*, & *Navarros*, etenim *Lusitani* adhuc stabant a partibus *Johannis* XXIII. *Gregorius* XII. autem pro se habebat solam *Scotiam* cum parte *Apuliæ*, & nonnullis aliis parvis Communitatibus. A Concilio *Tridentino* aberant *Germaniæ* totius, & plurimarum præterea Provinciarum Episcopi, quum priores sessiones celebrarentur. Quadraginta octo dumtaxat aderant Antistites, quum de libris Canonicis, de Traditione, de Regulis intelligendi sacram Scripturam, de peccato originali, de justificatione, decreta conscripta, Canonesque conditi ac promulgati sunt. Cur ita? Quia satis Ecclesiam universalem per eum Episcoporum cœtum repræsentari persuasum erat omnibus legitime convocatis, & ad statam diem, qua cœpta Synodus est, exspectatis. Ita quum Synodus *Constantiensis* legitime convocata esset, ejusque sonus in totum Christianum orbem exiisset, aliquorum absentia, qui Pseudo-Pontificibus a Concilio *Pisano* damnatis adhærebant non impediebat, quin Synodus

„ dus esset generalis, & universam Eccle-
„ siam repræsentaret. Qui ex hoc capite
„ *Constantiense* Concilium multo tempore
„ œcumenicum non fuisse prætendunt, illi
„ potiore jure fateri debebunt, nec *Floren-*
„ *tinum* fuisse tale: sed nec *Ephesinum*, quia
„ ei non intervenerant, quin immo se ab
„ illo separaverunt Episcopi Patriarchatus
„ *Antiocheni*, numero ad minus quadragin-
„ ta."

III. Quæ ad exaggerandum Patrum *Constantiensium* numerum *Febronius* profert, cum iis, quæ supra (11) ex *Schelestrate* animadvertimus, conferenda sunt, ex iisque corrigenda. Sed hæc ad rem non faciunt, multoque minus irreverens illa atque inconsulta *Tridentini*, *Florentini*, aut *Ephesini* Concilii cum *Constantiensi* comparatio. Nam ut doctus *Dominicanus Rabardy* notavit (12) *ad Concilium generale requiritur, ut fiat generalis convocatio Episcoporum totius Christiani orbis; non tamen est necesse, ut omnes intersint, neque etiam necessarius est certus ac determinatus eorum numerus sed tamen congruus*. Convocatio porro *Tridentinæ* Synodi a *Paullo* III. *Florentinæ* ab *Eugenio* IV. *Ephesinæ* a *Cœlestino* generalis facta est. Quid ergo mirum, fuisse illas generales, & universam Ecclesiam

(11) §. I. *in not. ad sess.* IV.
(12) *Exercitat. Theolog.* T. II. *Exercit.* 3. *p.* 443. *Tolos. edit.* 1714.

ſiam repræſentaſſe, etſi pauciores initio Epiſcopi ſeſſionibus adfuerint, aut aliqui etiam Epiſcopi ab illis ſe ſejunxerint? At quonam pacto *generalem* fuiſſe *Conſtantienſis* convocationem *Febronius* probabit? Ea a *Johanne* XXIII. facta eſt (13); at generaliſne totius Orbis Chriſtiani convocatio fieri ab eo poterat? Ut hoc *Febronius* vere adſereret, duo illi conſtituenda eſſent: 1. *Johannem* XXIII., cujus auctoritate *Conſtantienſe* Concilium indictum fuit, potiore certioreque jure uſum fuiſſe ad ipſum indicendum, quam alios duos competitores *Gregorium* XII. & *Benedictum* XIII. huic indictioni repugnantes. 2. duas alias obedientias, quæ tunc neque ſchiſmaticæ, neque a Catholica Eccleſia avulſæ probantur, nec probari poſſunt, *Johanni* parere debuiſſe, non *Gregorio* aut *Benedicto*, qui indictioni adverſabantur. Horum autem neutrum *Febronius* umquam efficiet.

Nam *Gregorium a multis Deum timentibus, & peritis tunc reputatum fuiſſe ſummum Pontificem* teſtis eſt luculentiſſimus S. *Antoninus*. Immo (14) ipſi Patres, qui in obedientia Johannis XXIII. erant, *Johannem* certum indubitatumque Pontificem non habebant: *tamen*, inquit *Petrus Alliacenſis*, *duæ obedientiæ duorum contendentium probabiliter tenent* con-

(13) §. I. *ad ann.* 1413.
(14) *Chronic. P.* III. *tit.* 22. *cap.* 2. §. 6.

contrarium, *in qua opinionum diversa & adversa veritate non sunt minores difficultates juris & facti*, *quam ante Concilium* Pisanum *erat de justitia duorum contendentium*. Quare inter Patres Concilii convenit, potuisse si *Gregorius* Synodum adiisset, ejus insignia in ipsa *Constantiæ* urbe, quæ tamen ad *Johannis* obedientiam pertinebat, adfigi (15); ejusque legatum *Johannem Dominici Ragusinum* ut Cardinalem fuisse ab illis susceptum testantur (16). Generalis igitur, quæ una in *Johan-*

(15) Harduin. T. VIII. col. 236. " Die Martis XX. „ mensis Novembris . . . quum super ea per unum ex „ Dominis Cardinalibus propositio fieret, variæ inter eos „ fuere sententiæ: aliis adserentibus arma prædicta adpendi sive adfigi potuisse; & per consequens, ex quo deleta fuerant, reponi debere: & hujus sententiæ fuerunt „ Dominus *Feltrensis*, & *Concordiensis* Episcopi, & plures alii; aliis vero adserentibus, supradicta arma in locis prædictis in obedientia domini nostri Papæ *Johannis* „ XXIII. constitutis adpendi, sive adfigi non potuisse; & „ per consequens, ex quo deleta fuerant, reponi non debere: & hujus sententiæ fuit Dominus Patriarcha *Gradensis*, & alii: qui plures quam alteri sententiæ adhæserunt; dicentes nisi *Angelus Corrario* personaliter veniat „ ipsius arma ibidem non debere depingi. "

(16) *ibid. col.* 277. " Die Martis XXII. mensis Januarii, dominus frater *Johannes Dominici* tituli S. *Marci* „ presbyter Cardinalis *Ragusinus*, ut Cardinalis, & cum „ capello rubeo, medius inter dominos ducem *Bavariæ*, & „ ducem *Bigæ*, ac dominus *Johannes* electus *Constantinopolitanus* in habitu prælati cum capello nigro, sic in „ obedientia *Gregorii* nominati, sequentibus eos dominis „ *Wormaciensi*, *Spirensi*, & *Verdensi* Episcopis, in obedientia dicti *Gregorii* persistentes, qui omnes prædictis „ legatis dicti *Gregorii* extra *Constantiam* obviaverant, civitatem *Constantiæ* sunt ingressi, in conventuque Eremitarum Sancti *Augustini*, qui pro habitatione *Gregorii* „ & suorum adsignatus fuerat, collocati sunt. "

bannis potestate erat, suæ obedientiæ convocatio facta est, quemadmodum *Benedictus* XIII. *adcessit* ad *Perpinianum*, ibique convocavit CONCILIUM GENERALE SUÆ OBEDIENTIÆ, ut in ejus processu legitur (17). Eat nunc *Febronius*, & *Constantiense* Concilium (ante trium obedientiarum unionem, electionemque *Martini* V.) cum Synodis *Tridentina*, *Florentina*, & *Ephesina* contendat.

IV. Quamquam & illud decretis istiusmodi, quod tamen maxime necessarium esset, *Romani* Pontificis confirmatio deest. Etenim *Martinus* V. *Polonis* diserte professus est, se *omnia & singula determinata, conclusa, & decreta* IN MATERIA FIDEI *per præsens Concilium conciliariter tenere & inviolabiliter observare velle, ipsaque sic* CONCILIARITER *facta adprobare & ratificare, & non aliter, nec alio modo* (18). Quibus verbis duo *Martinus* ait: primo se non adprobare nisi quæ *Conciliariter* facta sint, scilicet solemniter in Concilio proposita, ac constituta, non vero ea, quæ privatim a Nationibus etiam inter se conspirantibus conclusa fuissent; deinde se tantummodo *conclusa* & *decreta* IN MATERIA FIDEI confirmare. Talia porro dici non possunt decreta quinctæ sessionis, ut supra ostendimus. " Adeo vero, inquit *Bal-*

„ *leri-*

(17) *ibid. col.* 645.
(18) §. I. *ad sess.* 45.

„ *lerinius* (19) eum non adprobasse ejusmo„ di decreta exploratum est, ut ipsa potius „ certissime reprobaverit, quum in eodem „ Concilio *Polonis* Oratoribus sub pœna ex„ communicationis prohibuit, ne a Pontifi„ ce ad generale Concilium provocarent, „ & speciali quoque bulla declaravit, nullo „ umquam casu licere per hujusmodi appel„ lationem se ab Apostolicis judiciis subdu„ cere: quam Bullam eorum decretorum „ *Constantiensium fundamentale penitus robur* „ *destruxisse Johannes Gerson* ipsorum præci„ puus promotor & vindex conquestus est „ (20). " Quum itaque iisdem *Polonis* petentibus libri, quem *Falxenbergius* ediderat, condemnationem, *Martinus* indicto silentio respondit, quæ nuper recitavimus; hæc profecto nonnisi de fidei decretis in *Wicleffium*, *Hus*, & *Hieronymum Pragensem* intelligi prudenter possunt. At inquit *Febronius* (21) " in primis quidem *Martinus* „ V. Seff. XLII. Concilii *Constantiensis* in „ Bulla *Inter cunctas* apud *Harduinum T. VIII.* „ *col.* 914. mandat cuique, qui ab hæresi „ ad orthodoxam fidem deinceps converti„ tur, hanc fieri interrogationem: *Utrum* „ *credat, quod quodcunque Concilium generale* „ *& etiam* Constantiense, *universalem Eccle-* „ *siam*

(19) *de potest. Eccles. pag.* 104.
(20) *in dialog. apolog.*
(21) T. II. *pag.* 197.

„ *siam repræsentet?* Item, *quod illud, quod* „ *sacrum Concilium* Constantiense, *universa-* „ *lem Ecclesiam repræsentans, adprobavit, &* „ *adprobat in favorem fidei & ad salutem* „ *animarum, quod hoc est ab universis Chri-* „ *stifidelibus adprobandum & tenendum?* At „ minime dubium est, quin id quod me- „ morata *Seff.* V. decretum fuit, non sit „ in favorem fidei & Ecclesiasticæ discipli- „ næ . . . . Quod autem agnitio & confir- „ matio *Martini* V. se extendat non solum „ ad decreta, quæ post *ejus electionem* in „ Concilio publicata sunt, sed & *ad præ-* „ *cedentia*, evincitur ex Bulla *Cupientes*, „ quam idem Pontifex in Sessione XLIV. „ edidit apud *Harduinum cit. Tom. VIII. col.* „ 895. ubi se obligatum agnoscit ad obser- „ vandum Canonem *Frequens* in Seff. XXXIX. „ proinde ante suam electionem conditum. „ Ecce *Martini* Papæ verba: *Cupientes ac* „ *volentes decreto hujus generalis Synodi sa-* „ *tisfacere* INTER ALIA *disponenti, quod &c.* „ Atque iterum in Bulla *Dum onus* his ver- „ bis: DUDUM *sacrum generale* Constantiense „ *Concilium statuit & decrevit &c.* quo in- „ simul roboratur, quod jam dictum est, „ Decreta *Constantiensia etiam extra tempus* „ *schismatis* suum obtinere vigorem. Item „ quod hæc *Martini* V. confirmatio non so- „ lum pertineat ad decreta in Concilio fa- „ cta *post unionem trium obedientiarum*, sed

„ etiam

„ etiam ad illa, *quæ hanc unionem præcede-* „ *bant* ". Incaute omnino agit *Febronius* cum *Basileensibus* a *Turrecremata*, & *Cajetano* pridem prostratis Constitutiones memorans, in quibus *Martinus* acta Concilii adversus *Wicleffum*, *Hussium*, & *Pragensem Hieronymum* confirmavit. Nam (præterquam quod in altera, cujus initium: *in eminentis* ait non solum se decreta illa confirmare, sed supplere *quoque omnes defectus*, *si qui forsan propter solemnitates Juris in procedendo non servatas intervenerint in eisdem*; quod utique Primatis est in ipsa Concilii gesta jurisdictione utentis) in ea, quam unam *Febronius* appellat Concilii decretum pro sua auctoritate reformavit. Nam ad eam *Wicleffi* propositionem XLI. *non est de necessitate salutis credere* Romanam *Ecclesiam esse supremam inter alias Ecclesias*, Concilium hanc censuram adnotaverat: *Error est si per* Romanam *Ecclesiam intelligit universalem Ecclesiam*, *aut Concilium generale*, *aut pro quanto negaret Primatum Summi Pontificis super alias Ecclesias particulares*. *Martinus* vero etsi (quod majoris erat indaginis neque illius temporis) noluit, ut alibi dixi, ipsam in omnes collectim Ecclesias *Romani* Pontificis potestatem definire; tamen ubi articulos, de quibus interrogari jubet *Wicleffianæ* hæreseos aut reos aut suspectos, proposuit, Concilii sententiam ipso adprobante Concilio in hanc com-

commutavit: *item utrum credat, quod Papa canonice electus, qui pro tempore fuerit, ejus nomine proprio expresso, sit successor Beati Petri, habens supremam auctoritatem in Ecclesia Dei*: quæ sane multo expressius *Romani* Pontificis universalem jurisdictionis potestatem in Ecclesiam significant, quam si *Martinus* Concilii censuræ inhærens quæri jussisset: *utrum credat quod Papa canonice electus, qui pro tempore fuerit . . . sit successor Beati* Petri *habens Primatum super alias Ecclesias particulares*. Ceterum quæ ex illa Constitutione post *Maimburgum*, aliosque *Febronius* recitavit, nihil ad rem præsentem efficiunt. Non primum: *utrum credat, quod quodcumque Concilium generale, & etiam* Constantiense, *universalem Ecclesiam repræsentet*; quia revera *Constantiense* post trium obedientiarum unionem dici potuit ac debuit generale *universalem repræsentans Ecclesiam*; nec Martinus ait *Constantiense* ab ipso sui initio, & ante indicatam unionem ejusmodi fuisse, immo ut ne locus controversiæ esset de his, quæ Synodus contra *Wiclefistas* statuerat obedientiis nondum unitis, sapientissime in altero articulo, quem *Febronius* citat, utitur verbis ADPROBAVIT ET ADPROBAT; tunc enim quum *Martinus* ista adprobante Concilio præscripsit, dubitari non poterat, quin Concilium & generale esset, & universalem

Eccle-

Ecclesiam repræsentaret (22). Non alterum, quia articulus ille non aliud spectat, nisi easdem contra *Wicleffianos* errores Concilii definitiones, ad eaque refertur, quæ in eadem illa Constitutione præmiserat; esse qui ex damnatis trium Hæresiarcharum libris *dogmatizare præsumunt* IN ANIMARUM PERICULUM, AC PURITATIS FIDEI DENIGRATIONEM (23). Quare verbis a *Febronio* citatis addit Pontifex: *& quod condemnavit, & condemnat esse fidei, vel bonis moribus contrarium, hoc ab eisdem esse tenendum pro condemnato, credendum & adserendum*. Neque vero quinctæ sessionis decreta dici nisi latissimo quodam sensu, qui scilicet ad omnia disciplinæ Ecclesiasticæ capita adcommodetur, in *favorem fidei* & *ad salutem animarum* edita possunt; multo minus *adprobatio* & *condemnatio*, quæ a *Martino* mutuo heic conferuntur, ad ea decreta pertinent, quum oppositas decretis illis sententias Patres nulla aut hæreseos aut erroris nota damnarint. Sed ad alias *Martini* V. Constitutiones a *Febronio* objectas progrediamur. Prima erat, quæ Concilii de adsignandis futuræ Synodi loco ac tempore decretum respicit. Equidem scire cuperem, cur *Febronius* cubitalibus litteris illud INTER A-

(22) Confer Cajetanum opusc. *de potest. Papæ & Conc. cap.* 8.

(23) T. VIII. *Hard. col.* 906.

LIA imprimendum curarit. Hoc ſcio, decretum *frequens* præter locum ac tempus Synodi a Pontifice deſignandum alia plura *diſpoſuiſſe*, ut ſchiſmatibus impoſterum caveretur, *Martinum* autem quum illa omnino præterierit, ut tamen Concilii decreto alia præterea comprehendi indicaret, iis verbis: *inter alia* uſum percommode eſſe. Unde autem *Febronius* colligat, *Martinum ſe* OBLIGATUM agnoſcere ad obſervandum eum Canonem, ignoro. Num ex verbo *ſatisfacere*, quod *Martinus* uſurpat? At illud ad honeſtum quoddam in Concilii Patres obſervantiæ officium referri poteſt. Num ex verbo *diſponenti*? At non omnis *diſpoſitio* jus coactivum in *diſponente* aut ſumit aut ſignificat. Altera conſtitutio erat de *Johannis* XXIII. depoſitione. *Febronius* animadverti jubet adverbium *dudum*, a quo Conſtitutio inchoatur. Animadvertimus, ſed vidimus logicam in *Febronio* deſiderari, qui ſic arguat: *Dudum* Conſtantienſe *Concilium ſtatuerat*; *ergo decreta* Conſtantienſia etiam extra tempus ſchiſmatis *ſuum obtinent vigorem*; *nec illa ſolum*, *quæ facta ſunt* poſt unionem trium obedientiarum, *ſed etiam illa*, *quæ* hanc unionem præcedebant. Diſtinguat *Febronius*; *ergo decreta &c. obtinent vigorem*, quæ, uti illud, a *Martino* V. confirmata ſunt, concedo; quæ a Pontifice non ſunt confirmata, nego. Quis dubitet *Conſtantienſia* quoque

decre-

decreta, quæ ante trium obedientiarum unionem edita sunt, si a *Romano* Pontifice confirmentur, vigorem obtinere? Verum huncce vigorem non a Concilii, sed ab Apostolicæ Sedis auctoritate mutuantur. Ostendat igitur *Febronius*, eamdem *Romani* Pontificis confirmationem sessionis quinctæ decretis obtigisse; victas dabimus manus. Neque vero eum ita desipere crediderim, ut quoniam peculiaribus de caussis *Martinus* illud sibi probandum censuit, hæc quoque fuisse illa ipsa Constitutione, ad quam nulla ratione pertineant, confirmata contendat.

V. Nihil tamen est adeo ineptum, quod non ab isto homine exspectes. Adverte Lector. Audisti superius *Eugenium* de *Constantiensibus* decretis diserte profitentem, ea *per unam tantum ex tribus obedientiis*, immo post *recessum Johannis* XXIII. fuisse edita, miratumque, *Basileenses hisce decretis*, *licet* sic editis *inhærere se dicentes*. Quid hoc est? nisi illis decretis generalis Concilii vim atque auctoritatem negare? Audisti, *Basileenses* ex *Constantiensibus* decretis veritatem ut *fidei Catholicæ* veritatem a se proponendam, eruisse, *de potestate Concilii generalis universalem Ecclesiam repræsentantis supra Papam* (etiam certum indubiumque cujusmodi *Eugenius* erat, etiam extra schismatis casum). Audisti *Eugenium* hanc duasque alias *Basileensium* propositiones *juxta pravum* Basile-

ensium *intellectum*, *quem* FACTA (utique contra ipsum *Eugenium*, quem Pontificatu dejecerant) *demonstrant*, *veluti Sacrosanctæ Scripturæ*, *& Sanctorum Patrum*, *& ipsius* Constantiensis *Concilii sensui contrarium*, *tanquam impias & scandalosas ipso sacro adprobante Concilio damnasse*. *Febronius* tamen superiore volumine dixerat (24): " Concilii „ *Constantiensis* decreta de suprema Genera„ lium Conciliorum auctoritate, non solum „ schismatis, sed quovis tempore, a *Basile*„ *ensi* egregie explicata sunt & invictissimis „ argumentis ac decretis totius mundi re„ verentiam postulantibus confirmata". Quæ scilicet *Eugenio* atque adeo *Florentino* Concilio visa sunt Sacrosanctæ Scripturæ & Sanctorum Patrum sensui contraria, impia scandalosa, ea *Febronio* sunt decreta totius mundi reverentiam postulantia. Miraris? In *Richerianis*, qui hæc miretur, ineptiat. Quæ in novo *Febronii* opere lego multo majorem admirationem postulant. *Eugenium Febronius* jactat (25) *adversus* Basileenses *adlegasse* Constantiense *Concilium* TANQUAM GENERALE & IRREFRAGABILE. Quis id in sanæ mentis hominem cadere posse existimaret? Exspecto, ut me quoque *adlegasse* Constantiense *Concilium tanquam generale & irrefragabile* aliquando adfirmet. Eodem certe, quo *Eu*-

ge-

(24) T. I. *pag.* 364.
(25) T. II. *pag.* 198.

genium jure, me quoque *Constantiensium* decretorum testem & laudatorem proferre poterit. Nam & ego, quemadmodum *Eugenius*, Concilium *Constantiense* ex una tantum obedientia quum illa ederet, constitisse animadverti, & probavi. Ego etiam alienum fuisse *Basileensium* sensum a Patribus *Constantiensibus* ostendi, quum illi decreta ad omnem Papam etiam certum, atque legitimum, & ad omnia tempora, etiam extra casum schismatis pertinere docuerint; hi vero nonnisi dubios qui tum erant, Pontifices, illudque quod obtinebat, schisma spectarint.

VI. Sed similis sui *Febronius* pergit (26). „ Fecit Antipapa *Felix* cessionem Pontificatus, protestando in litteris cessionis (quas „ describit *Raynaldus in Annal. ad ann.* „ 1449. *n.* 3. *&* 5.) quod definitio in „ Concilio *Constantiensi* Sess. V. facta *nulla* „ *umquam oblivione delenda sit*. Protestabantur insuper Episcopi *Lausanensis* Synodi, „ *Felici* V. adhærentes, se *Nicolaum* V. pro „ unico & legitimo Pontifice adceptare & „ recognoscere, *fida* ajunt *relatione intelligentes ipsum eandem credere & tenere veritatem pro conservanda auctoritate sacrorum* „ *Conciliorum* IN SACROSANCTA SYNODO „ CONSTANTIENSI DEFINITAM ET DECLARATUM, *in sacro* Basileensi *Concilio*

(26) *l. c. pag.* 199.

„ *renovatam*, *nec non a Prælatis*, *Regibus &*
„ *Principibus*, *Universitatibusque Orbis susceptam*
„ *&c.* His conditionibus pax conclusa est,
„ & cum iisdem *Nicolaus* V. æmulum suum
„ Felicem in Cardinalium numerum admi-
„ sit, atque insuper per suam Bullam, quæ
„ incipit *Inter tantos*, annullavit omnes pro-
„ cessus & bullas a suo prædecessore *Euge-*
„ *nio* IV. adversus Patres *Basileenses* publi-
„ catas". Quid quæso his *Febronius* con-
„ tendit? Num Antipapam *Felicem* V. e-
jusque Pseudo-Synodum *Lausanensem pravum in Constantiensibus* decretis explicandis *Basileensium sensum velut Sacrosanctæ Scripturæ & Sanctorum Patrum*, *& ipsius etiam* Constantiensis *Concilii sensui contrarium ab Eugenio & Florentino* Concilio damnatum inculcasse? Fatemur ultro, atque hos illi duces & vindices libenter concedimus. Num potuisse illos *Nicolao* legitimo Pontifici legem dare? Id ridiculum dictu est. Num *Nicolaum* quoque V. eadem, quæ *Felix* & *Lausanensis* Synodus obtruserant, statuisse? At id falsitate ipsa falsius est. Equidem *Nicolai* V., quæ incipit: *inter tantos* Constitutionem nusquam invenio: consului *Labbei*, *Harduinique* collectiones, Bullarium *Romanum*, Concilia *Germaniæ*, *Raynaldum*, aliosque, sed frustra. Unam invenio *Nicolai* constitutionem, cujus initium: *Tanto nos*; verum in ea equidem

Nicolaus (27) " litteras processus, mandata
" & decreta quæcumque; nec non excom-
" municationum, suspensionum & interdi-
" cti, anathematizationisque, etiam priva-
" tionis beneficiorum, officiorum ac digni-
" tatum quorumcumque, sive patriarchalium,
" archiepiscopalium, episcopalium, abbatia-
" lium, aut aliarum quarumcumque digni-
" tatum ecclesiasticarum, vel mundanarum:
" inhabilitationum quoque, nec non decla-
" rationum, innovationum, damnationum,
" reprobationum, expositionum, persona-
" rum, ac bonorum mobilium & immobi-
" lium, jurium ac jurisdictionum, publica-
" tionum & confiscationum, privationum
" feudorum, ac etiam quorumcumque ju-
" rium spiritualium vel temporalium, &
" inhabilitationum ad illa: nec non absolu-
" tionum a fidelitatibus & alias in eisdem
litteris, processibus, mandatis & decretis
" quomodolibet contentas sententias, cen-
" suras, & pœnas quascumque & qualiter-
" cumque statutas, inflictas, & promulga-
" tas . . . . contra dictum *Basiliense* Conci-
" lium, & eos qui sub nomine generalis
" Concilii tam in *Basiliensi* quam in *Lau-*
" *sanensi* civitatibus memoratis fuerunt, ut
" præfertur, nec non contra præfatum ve-
" nerabilem ac carissimum fratrem nostrum
" *Amedeum* primum Cardinalem Episcopum

(27) T. IX. *Hard. col.* 1337.

„ Legatum, & Vicarium supradictum, *Fe-*
„ *licem* V. in sua obedientia nuncupatum :
„ ac quasvis personas Ecclesiasticas, sæcula-
„ res vel regulares, ac etiam laicales &c.
„ . . . contra dominia quoque, nec non
„ communitates &c. " decernit & declarat, nullum effectum penitus sortiri, sed perinde haberi debere, ac si nullatenus emanassent. Eadem in alia *Nicolai* Bulla continentur, quæ ab his verbis inchoatur: *Ut pacis* (28): Verum hæc quid faciunt ad *impias* illas & *scandalosas*, ut ajebat *Eugenius*, *veritates* a *Basileensibus* propositas? Quid ad *Constantiensis* Concilii decreta in *Basileensium* sensu amplectenda & servanda? quid ad dogmaticas *Eugenii* IV. Constitutiones? Frustra igitur *Febronius* *Constantiensibus* decretis ab Apostolica Sede præsidium quærit.

CA-

(28) T. VIII. *Hard. col.* 1307.

CAPUT IX.

Nullam Basileensi *Concilio inesse auctoritatem plurimi, atque in his nonnulli ex* Gallis *docent. Idem ejus Concilii historia palam facit. Frustra* Febronius Basileensium *caussam instaurare adgreditur.*

1. QUanta *Febronius* reverentia ac commendatione prosequutus sit superiore libro Concilium *Basileense*, palam est. Reponunt Itali, verba sunt cl. P. *Zallwein* (1), " quem *Febronius* non injuria laudat, „ & cum his FERME OMNES GERMANI, „ Concilium istud fuisse tumultarium, par„ tium studiis turbatum, invito Pontifice „ continuatum, a *Leone* X. in Concilio *La„ teranensi* V. reprobatum: eo enim ventum „ erat, ut quum Præsules in hac Synodo „ congregati multa auctoritati Pontificiæ „ præjudiciosa, contranitente necquidquam „ Pontifice, decernere, ac ipsum Pontifi„ cem primitus suspendere; postmodum au„ tem deponere adtentarent ". *Galli* erga hoc Concilium indulgentiores ab initio fuere quum ejus decretis celebrem Pragmaticam sanctionem superstruxissent; hac deinde de medio sublata veriora de *Basileensi* hoc Conciliabulo docuerunt. " Quod adtinet ad „ Con-

(1) T. I. Princip. Jur. Eccles. pag. 220.

„ Concilium *Basileense*, inquit cl. Episcopus *Coeffeteau* (2), plura adferri possent, „ quibus ejus auctoritas convelleretur: & „ non dubitat *Lateranense* Concilium sub „ *Leone* X. celebratum, illum Conventum „ *Basileensem*, Conciliabulum schismaticum, „ seditiosum, & nullius prorsus auctoritatis „ vocare. Et sane quæ a *Basileensibus* contra *Eugenium* IV. tentata sunt, omne ei „ robur, & pondus detraxerunt. Nam quo „ tempore de gradu *Eugenium* deijcere, ac „ abdicare moliti sunt, *Julianus* Cardinalis „ Pontificis Legatus, moderando consessui „ Præses datus, sacrilegæ audaciæ pertæsus, „ *Basilea* excesserat, nec factam Pontifici „ injuriam sustinere valentes Episcopi, & „ ipsi quoque magna ex parte abscesserant. „ Quare Cardinalis *Arelatensis*, alieni juris „ usurpator, & qui reliqui erant, factiosi „ Episcopi, de sua paucitate erubescentes, „ ingentem Presbyterorum multitudinem invexerunt, ut jam violata antiquorum „ Conciliorum forma, non Episcoporum, „ sed Presbyterorum Synodus esset. Quamquam nec sic quidem obtinere potuerunt, „ ut omnes in scelerata decreta consentirent. Ac demum eodem tempore *Florentiæ* agebatur Concilium Œcumenicum, in „ quo præsidebat Summus Pontifex, cui adsidebant Episcopi tum *Græci*, tum *Latini*, „ &

(2) T. II. lib. IV. cap. V.

„ & numero plures, & doctrina celebriores „ his qui *Basileæ* turbas cierent. Aderat „ vero & Imperator *Græcorum Palæologus*, „ & Orator Imperatoris *Latini*, ut nulla „ ratione dubitari posset, utrum ex duobus „ legitimum, ac verum esset Concilium“. *Michael* vero *Mauclerus* (3) in eamdem sententiam ait: “ *Eugenius* IV. male facta in Concilio *Basileensi* quassavit, & irrita, tanquam spuria pronuntiavit. Istud Concilium, licet a Papa *Eugenio* congregatum, „ tamen postea minime confirmatum, in „ gravissimos impegit errores. Ut quum „ hæreticum esse definivit negare, Concilium esse supra Papam, aut adserere, Papam transferre in alium locum posse Concilium, aut in aliud tempus prorogare. „ Nunc quis tam insanus, ac mentis inops, „ qui hujus, ac definitionis *Basileensis* oppugnatores hæretica peste contaminatos „ esse, auderet, velletque defendere“? Porro *Johannes Cabassutius* vir pereruditus in sua *notitia Ecclesiastica historiæ Conciliorum* de eo Concilio sic loquitur. “ Quum paucissimi „ Præsules, qui *Basileam* concesserant, jam „ olim Canonice instituto, indubitato, & „ unico Pontifici *Eugenio* ejus in privatum „ ordinem reductionem comminarentur, „ debitamque hæreticis pœnam, ni se inferiorem, & subditum jurisdictioni Synodi

„ pro-

(3) *T. I. lib. III. p. II. cap. 2.*

„ profiteretur, ejusque mandatis obtempera-
„ ret, tunc cœpit Concilium perniciosi
„ schismatis jactare semina, quamvis *Con-
„ stantiensis* decretum contexeret; sed in di-
„ versa longeque dispari caussa. Illud enim
„ justam sibi adtribuebat potestatem in plu-
„ res Pontifices invicem contendentes, &
„ universam jam pridem Ecclesiam laceran-
„ tes: quorum jus obscurum admodum, &
„ ambiguum erat; nec aliud supererat re-
„ medium ad extinguendum diuturnum in-
„ cendium, quo Ecclesia conflagrabat, etiam
„ postquam singuli contendentium Pontifi-
„ cum fidem jurejurando adstrinxerant de-
„ ponendæ suæ dignitatis propter Ecclesia-
„ sticam unionem & pacem. Itaque *Con-
„ stantiense* decretum felici exitu termina-
„ tum est, remoto schismate. At ex adver-
„ so, quum nulla esset in Ecclesia conscis-
„ sio, solusque Ecclesiæ præesset *Eugenius*,
„ quem fideles omnes legitimum agnosce-
„ bant & colebant Pontificem, eo vivente
„ novum *Basileenses* Pseudo-Pontificem ob-
„ trusere. "

II. Nemo tamen atrioribus coloribus *Basileensem* Synodum pinxit, quam *Andreas Duvallius* Sorbonicus Doctor. Nam in iis, quæ disputationi de suprema *Romani* Pontificis potestate contra *Richerium*, *Vigoriumque* præmisit, primum ait (4): " fuit Concilium „ *Ba-*

(4) *pag.* 14.

„ *Basileense* seditiosa contra verum Pontifi-
„ cem *Eugenium* IV. conjuratio , potiusque
„ latrocinium quam Concilium , ejusque a-
„ cta demptis beneficiorum pragmaticis ,
„ recisa damnataque in Ecclesia semper fue-
„ runt". Tum in *judicio* de Concilio *Basileensi* non veretur adserere (5) Concilium illud *Basileense* QUOVIS MODO ET TEMPORE SPECTATUM *absolute œcumenicum non fuisse*, sed *tantum secundum quid*, nempe ratione convocationis a Pontifice solemniter indictæ , idque multis invictisque argumentis confirmat. Quærit deinde, quo in honore ac pretio *Galli* Concilium *Basileense* habuerint, multisque contra *Vigorium* ostendit, *Gallos* plurimum ab ea opinione absuisse , quæ illud tanquam Regni *Gallici Palladium* ostentat.

III. Quid vero *Duvallius* dixisset , si declarationem Cleri *Gallicani* anni 1682. videre ipsi licuisset? Nihil enim ad *Basileensis* Concilii deprimendam in *Galliis* auctoritatem ea declaratione luculentius. Quis enim tam hebeti ingenio sit, ut quum a *Gallicani* illius conventus Præsulibus *Constantiensia* decreta appellari animadvertat , *Basileensia* penitus silentio præteriri , non statim intelligat , *Galliarum* Antistites multo aliter de *Basileensi* Synodo sensisse, quam *Vigorium*? Itaque post illam declarationem *Dominicanus Rabardy*

(5) *pag.* 26.

dy apud *Tolosates* Theologiæ Professor in appendice secunda *ad Exercitationem tertiam de Ecclesia* (6) historiam *Basileensis* hujus Concilii exhibens libere sententiam suam de eo perscripsit. Aliqua recito. " Nova
„ opus fuit indictione (7) hujus Concilii
„ ob *Martini* obitum, quæ ab *Eugenio* IV.
„ ejus successore facta est anno I. sui Pon-
„ tificatus, seu 1431. Porro hæc Synodus
„ duravit annis fere 18. & quum ipsi ab
„ initio præfuerit Apostolicus Legatus *Ju-*
„ *lianus Cæsarinus* Cardinalis Diaconus S.
„ *Angeli*; *mirum non est*, inquit *Cabassutius*,
„ *eam initio fuisse legitimam: at ex quo sibi*
„ *supra* Romanum *Pontificem auctoritatem in-*
„ *debitam adrogavit jubendo, compellendo,*
„ *contra eum procedendo, ac ejus viventis lo-*
„ *co alterum obtrudendo, quod fecit Sessione*
„ *XXXIX., grande sibi vituperium, fœdam-*
„ *que maculam adcersivit, novum in Ecclesia*
„ *excitando schisma*. Caussabantur quidem
„ *Basileenses*, *Constantiensis* Concilii decre-
„ tum, de superioritate Concilii supra Pa-
„ pam; perperam tamen, utpote in diver-
„ sa, atque sicut ait idem *Cabassutius*, *lon-*
„ *ge dispari caussa* editum: . . . Tempore
„ *Basileensis* Concilii nihil simile occurre-
„ bat, quum Ecclesia universa, cui præsi-
„ debat *Eugenius* IV. illum tunc ceu legi-
„ ti-

(6) T. II. Exercit. Theolog. pag. 609.
(7) pag. 610.

„ timum, ac unicum Pastorem agnosceret; „ unde nullum jus *Basileensibus* Patribus tri- „ buebat *Constantiense* decretum, alterum „ vivente *Eugenio* Pontificem subrogandi... „ Ceterum circa *Basileensis* Concilii decre- „ torum auctoritatem, observat *Carranza*, „ *Nicolaum* V. qui *Eugenio* successit, & ad „ cujus pedes tandem suam prætensam di- „ gnitatem deposuit *Amedæus* Antipapa, „ confirmasse pro bono pacis, & propter se- „ curitatem animarum, nedum gesta per „ eundem *Amedæum nuncupatum*, ut ait, *Fe-* „ *licem* V., sed etiam per Congregatos in „ Concilio *Basileensi*, ea quæ spectant ad „ censuras & caussas Beneficiales". Quod superiore capite contra *Febronium* adnotabamus.

IV. Tot *Gallis Belgam* addamus, *Johannem Wigers* (8), cujus hæc sunt verba: "Con- „ cilium *Basileense* fuit quidem legitime in- „ choatum, nam ab initio aderant & Le- „ gatus summi Pontificis, & Episcopi plu- „ rimi; sed de post Legatus recessit, & „ præcipui Episcopi omnes, nihilominus ta- „ men quidam voluerunt illud continuare, „ & munus eidem præsidendi adsumpsit sibi „ Cardinalis quidam *Arelatensis*, & quia „ pauci Episcopi remanserunt, introducti „ sunt plurimi presbyteri, itaut contra for- „ mam antiquorum Conciliorum, non jam „ Epi-

(8) *Tract. de Pontif. dub.* IV. *n.* 9.

„ Episcoporum, sed magis Presbyterorum „ Synodus esset: immo non Synodus, sed „ conciliabulum schismaticum, seditiosum, „ & nullius auctoritatis, ut declaratur in „ Concilio *Lateranensi ult. Sess. XI.* quare „ acta illius non sunt alicujus valoris, vel „ auctoritatis. Et *Nicolaus* V. tantummodo „ adprobavit, quæ dictum Concilium ordi„ naverat, ac statuerat circa beneficia, & „ circa censuras Ecclesiasticas: reliqua au„ tem neque hic Pontifex, neque ullus a„ lius confirmavit. “

V. Sed ne externa tantum auctoritate videamur agere, ipsam Concilii *Basileensis* historiam consulamus quod ad *Constantiensium* decretorum innovationem, atque explicationem, præcipuum scilicet nostræ cum *Febronio* disputationis caput adtinet.

Anno MCCCCXXXI. XIX. Kalendas Januarias prima habetur Concilii sessio, præside *Juliano* Cardinali *Eugenii* legato. Eodem tamen anno ad XV. Kal. Januarii *Eugenius* ex sententia sacri Senatus auctoritate Apostolica Concilium dissolvit, suumque Legatum revocat.

Anno MCCCCXXXII. XV. Kal. Martias *Basileenses* nihili *Eugenianam* dissolutionem habentes sessionem secundam celebrant, in qua decreta *Constantiensia* Sessionis V. innovarunt, sed absente Legato, qui ut acta

MS.

MS. Concilii loquuntur (9) " die octava
" Februarii in Synodali Congregatione cer-
" tis de caussis, prout dixit, animum su-
" um moventibus, de Concilii præsidentia
" se exoneravit . . . . dicit enim, quod vi-
" sa copia dissolutionis, quam Papa dice-
" batur in Consistorio fecisse, decrevit ab-
" stinere a præsidentia, jamque se amplius
" non intromittebat."

Anno MCCCCXXXIII. Idibus Septembris duas *Eugenius* Bullas edit, quibus *Basileensis* Concilii acta irritat. Verum Kal. Augusti dissolutionem Concilii a se factam irritam voluit, " ita tamen quod omnia,
" & singula contra personam, auctoritatem,
" ac libertatem nostram, & Sedis Aposto-
" licæ, ac venerabilium Fratrum nostrorum
" Sanctæ *Romanæ* Ecclesiæ Cardinalium, &
" aliorum quorumcumque nobis adhæren-
" tium, in dicto Concilio facta, & gesta,
" per dictum Concilium prius omnino tol-
" lantur, & in pristinum statum reducan-
" tur (10). Data scilicet promissione, in-
" quit Cardinalis *Turrecremata* (11) a Sy-
" nodo, & securitate a Principibus, quod
" Apostolicæ Sedis honor, & Sanctitatis
" suæ illibatus servaretur, mutavit senten-
" tiam, & voluit dissolutionem factam pro

(9) *lib.* II. *apud* Charlas *in diss. de Conc. Oecumen. cap. XV. pag.* 232.
(10) T. VIII. *Hard. col.* 1587.
(11) *Summ. de Eccles. lib.* II. *cap.* 10.

„ bono pacis Ecclesiæ nullam habere, nec „ habuisse firmitatem; revocans illam, ac „ irritans“. Tum XVIII. Kal. Januarii priores suas Bullas, iterumque Concilii dissolutionem revocavit. Narrat autem idem *Turrecremata*, se a pluribus magnæ probitatis & gravitatis viris adcepisse, “ quod præ- „ fatæ Bullæ (*revocatoriæ*) magis extortæ „ fuerint minis, quam de mente Domini „ Eugenii emanaverint: nam ut fertur, Do- „ minus *Andreas Venetus*, Dominii *Veneto-* „ *rum* tunc Orator, & aliqui Domini Car- „ dinales, tunc apud Dominum *Eugenium* „ præsentes, timentes futurum magnum scan- „ dalum in Ecclesia, minati sunt præfato „ Domino *Eugenio*, quod nisi Bullas illas „ adhæsionis concederet, ipsum solum rece- „ dentes relinquerent. Unde præfato Domi- „ no in lecto decumbente, præfati Domini „ feruntur bullas illas taliter qualiter expe- „ divisse, & misisse *Basileam*. “

Ut ut est, numquam *Eugenius* ratihabere seu probare voluit, quod a Concilio actum fuerat ad confirmanda exponendave *Constantiensia* decreta. Primo enim hæc *Eugenius* scripsit *Francisco Foscari* Duci *Venetiarum* (12). „ Potius enim hanc Apostolicam dignita- „ tem, & vitam insuper posuissemus, quam „ voluissemus esse caussam, & initium, ut „ Pontificalis dignitas, & Sedis Apostolicæ „ au-

(12) Apud Raynald. *ad ann.* 1433. *num.* 19.

„ auctoritas submitteretur Concilio contra „ omnes canonicas Sanctiones : quod nunquam antea, neque aliquis nostrorum Prædecessorum fecit, neque ab ullo extitit „ requisitum. “ Præterea, inquit Cardinalis „ *Turrecremata* oculatus, & Fide dignissimus „ Testis, quod dominus *Eugenius* adprobando processum Concilii, non adprobaverit „ decreta illius, exinde manifeste colligitur, „ quod *Basileenses* cum maximo studio repetitis vicibus SUPPLICAVERUNT, ORAVERUNT, ET REQUISIERUNT per Oratores suos, ut Dominus *Eugenius* EORUM „ DECRETA ADPROBARET, ET CONFIRMARET, NUMQUAM TAMEN TALEM „ ADPROBATIONEM, AUT CONFIRMATIONEM HABERE AB EO POTUERUNT “. Tertio denique idem *Turrecremata* testatur, in Disceptatione *Florentiæ* habita coram Cardinalibus, & plurimis Antistitibus; aliisque Aulicis, *Eugenium* ipsum per se respondisse momento ducto ex diplomate, quo superiora Synodum dissolventia jam revocarat, fassumque, se contentum fuisse, ut illa, quemadmodum cœperat, produceretur, non autem illius decreta probasse: “ Unde ipse videlicet *Eugenius* *Florentiæ* in disputatione „ publica, de qua nos in minoribus constituti respondebamus, adleganti in favorem „ *Basileens.* Reverendissimo Domino *Juliano* „ de *Cæsarinis* S. *Sabinæ* Presbytero Cardi-

„ nali, præsentibus dominis Cardinalibus,
„ pluribusque aliis Prælatis, & Officialibus
„ Curiæ, ad argumentum de hujusmodi
„ Bullis respondit, ita dicens: *Nos quidem*
„ *bene progressum Concilii adprobavimus, vo-*
„ *lentes, ut procederet, ut inceperat; non ta-*
„ *men adprobavimus ejus decreta.* "

Anno MCCCCXXXIV. sexto Kal. Julii Synodus iterum *Constantiensis* sessionis quinctæ decreta confirmat. Quum autem Pontifex ad Concilium alios misisset Legatos, qui nonnullis adsuere sessionibus, licet se ejusdem Decretis subjecissent, & etiam *Constantiensibus*, proprio, & privato nomine; attamen probare illa nomine ejusdem Papæ, qui illos miserat, nunquam voluerunt: quod evidens est argumentum, Pontificem non consensisse. Nec fuere contenti, *palam notare in ipso se submittendi actu, nomine proprio eidem subscribere*, ut ex Actis impressis cernitur; sed quoque constituerunt, se XVIII: Sessioni non adfuturos; quamque dies advenisset, interesse detrectarunt, quemadmodum clare refertur in Actis manuscriptis *libro* 8.
„ A Promotore Concilii requisiti Cardina-
„ lis Sanctæ Crucis, *Tarentinus* Archiepi-
„ scopus, & Abbas Sanctæ *Justinæ* Papæ
„ Præsidentes, ut dicerent, si placeret ei
„ Sessioni (XVIII.) interesse; quia Domi-
„ ni exspectarent; organo *Tarentini* respon-
„ derunt, se pro tunc occupatos cum Am-
„ bassia-

„ bassiatoribus *Venetorum*. Et nihilominus „ DUM TRACTARETUR DE EORUM AD- „ MISSIONE AD PRÆSIDENTIAM, QUOD „ INTER DOMINOS DE CONCILIO, ET „ EOS FUERAT CONCORDATUM, QUOD „ HUJUSMODI SESSIONI DE INNOVATIO- „ NE INTERESSE MINIME TENERENTUR". Addit Cardinalis *Turrecremata*, illos, tanquam Legatos contra decreta illa protestatos fuisse: *Non autem juraverunt, illa tenere, ut Nuncii Apostolici;* IMMO, IN QUANTUM HUJUSMODI, PROTESTATI SUNT IN CONTRARIUM; *nec interesse voluerunt, in quibus talia concludebant*.

Quæ deinceps pro *Constantiensibus* decretis Synodus gessit, ne memoratu quidem digna sunt, quum in apertum tunc latrocinium defecisset. Interea ex his quæ exposuimus, tria plane constant.

I. Quæ in secunda *Basileensi* sessione acta sunt, post dissolutum ab *Eugenio* Concilium fuisse gesta, neque illis Pontificis Legatum interfuisse.

2. Ne octavæ decimæ quidem Sessioni, in qua eadem *Constantiensia* decreta iterum promulgata fuerunt, Pontificis Legatos inter fuisse.

3. *Eugenium* nulla umquam probasse *Basileensis* Concilii decreta.

Unde igitur ex *Basileensium* Patrum adprobatione *Constantiensibus* decretis novum

auctoritatis pondus adcedet? Nam *in universalibus Synodis*, inquit Nicolaus I. (13), *quid ratum, vel quid prorsus adceptum, nisi quod Sedes B.* Petri *probavit* (*ut ipsi scitis*) *habetur? Sicut e contrario quod ipsa sola reprobavit, hoc solummodo constat hactenus reprobatum.*

VI. Hæc satis sint iis, quæ adversus *Basileenses* in *Antifebronio* disserui, confirmandis. Quamquam quum *Febronius* ad ea nihil responderit, poteram fortasse tot veritatis meæ testibus cumulandis supersedere. Nihilo tamen minus aliquid saltem utilitatis adferent ad pauca illa, quæ *Febronius* non uno defensionum suarum loco pro *Basileensi* Concilio scribit, melius pernoscenda. Cl. P. *Trautwein* (14) animadverterat, *Patres* Basileenses *negantes Conciliorum auctoritatem pendere a Vicario Christi, potestatem a Christo* Petro *concessam transtulisse in multitudinem, & quum subesse Christi Vicario nollent, Præsules Clero, Clerum populo, populo Reges subditos fecisse.* Recte & ad historicam veritatem. Nam *Eugenius* IV. in Constitutione *Moyses* qui demum essent *Basileenses* Patres, exponit his verbis (15): *ad quod* (Concilium) *etiam laici & clerici infra sacros ordines constituti, ignorantes, inexperti,*

(13) Ep. VII.
(14) P. II. *pag.* 152.
(15) T. IX. *Hard. col.* 1005.

perti, vagi, discoli, profugi, apostatæ, de criminibus condemnati, & de carceribus fugientes, nobis & suis superioribus rebelles, & reliqua istiusmodi nominum monstra concurrerent. Si hi in extremis saltem *Basileensibus* sessionibus fuerunt Concilii Patres, an non vere a *Trautweinio* dictum fuit, eos *potestatem a Christo* Petro *concessam transtulisse in multitudinem?* Irascitur tamen illustri Abbati *Febronius*, exclamatque (16): " Mirum
" ratiocinii genus! Concilium generale suam
" auctoritatem non trahere a Papa, sed im-
" mediate a Christo, demonstrant ea, quæ,
" tum hoc, tum sequente Articulo tradun-
" tur. Atque ita Potestas *Petri* non trans-
" fertur in multitudinem. In Synodo uni-
" versali non alii quam Episcopi cum Pa-
" pa gaudent voce decisiva, proinde illi in
" ea male dicuntur Clero subjici, pejus au-
" tem Clerus populo, cui nihil in Conci-
" lii juris, omnium autem pessime Reges
" plebi ". Riserit dubio procul, hæc si legit *Trautweinius*, & quorsum hæc? dixerit. Me certe ista non spectant, neque quæ de *Basileensibus* dixeram. Immo ex his colligere *Febronius* poterat, *Basileense* suum Concilium nihil minus, quam universalem Synodum fuisse. Si enim in *Synodo universali non alii quam Episcopi cum Papa gaudent voce decisiva*, quomodo *Synodus universalis* ea dici

(16) T. II. pag. 188.

dici potuit, in qua contra Papam suffragiis agebatur non tantum Episcoporum, qui paucissimi erant, sed etiam *laicorum* & *clericorum* ceterorumque, quos ab *Eugenio* indicari audivimus?

VII. Ait alio loco (17) *Febronius* ex *Orthuino Gratio Basileensis* Concilii dissolutionem caussam fuisse publicorum tumultuum, qui ipso sæculo XVI. Ecclesiam turbabant. Crederem fortassis, nisi *Orthuinus* ille tam ineptus fuisset, ut scribere non dubitarit: *audivi sæpe numero a doctissimis viris* (num ab illis, quibus *laici Basileenses* ab *Eugenio* memorati avi, aut patentes fuere?) ..... *hoc solum omnium malorum esse seminarium, summum videlicet Pontificem Concilio universali obedire non velle*. Longe alia *Cypriano* mens erat, quam *Orthuino*, ejusque *doctissimis viris*. *Neque enim*, inquiebat ille (18), *aliunde hæreses obortæ sunt, aut nata sunt schismata, quam dum Sacerdoti Dei non obtemperatur*, NEC UNUS IN ECCLESIA *ad tempus Sacerdos, & ad tempus judex* VICE CHRISTI *cogitatur*.

VIII. Paullo longiorem postulant disquisitionem, quæ idem *Febronius* de *Germanis* jactat. " Horum, inquit (19) Conciliorum „ (*Constantiensis* & *Basileensis*) decisionibus „ Im-

(17) *T.* II. *pag.* 464.
(18) *Ep.* IV. *ad* Cornel.
(19) *pag.* 5.

„ Imperium, & Ecclesiæ Germaniæ usque „ ad noviora tempora (quibus Monachi- „ smus propter sua privata commoda rem „ optimam turbare conatus est), constanter „ adhæserunt. Prostant in hanc sententiam „ expressæ declarationes Universitatum *Co-* „ *loniensis* & *Lovaniensis* de anno 1438. a- „ pud *Æneam Sylvium* lib. II. *de gestis Ba-* „ *sileen. Concil.* Novem post hæc annis *Ger-* „ *mania* non aliter se submisit obedientiæ „ *Eugenii* IV., quam ea conditione, ut hic „ Pontifex adprobaret decreta memoratorum „ Conciliorum, ea præcipue, quæ auctori- „ tatem generalium Synodorum præ Ponti- „ ficia stabiliunt; id quod *Eugenius* solem- „ nissime præstitit. Vid. Raynaldus *ad ann.* „ 1447. *n.* 2. 3. " Eadem fusiore stylo pro- „ sequutus fuerat Tomo primo (20). Red- do verba. " Quum anno 1447. ageretur de „ concordia inter Sedem Apostolicam & Na- „ tionem *Germanicam* ad hanc conciliandam „ Legati Pontificii in *Francofurtano* conven- „ tu Oratoribus *Cæsaris* ac Principum qua- „ tuor postulata nomine Papæ addixissent, „ quorum alterum teste *Cochlæo in hist. Hus-* „ *si. lib. IX.* hoc erat: *Ut professio potesta-* „ *tis, auctoritatis, & præeminentiæ Genera-* „ *lium Conciliorum, Catholicam militantem* „ *Ecclesiam repræsentantium* (præsertim *Con-* „ *stantiensis* & *Basileensis*. Vide unionem „ Ele-

(20) T. I. *cap.* VI. §. 16. *n.* 9. *pag.* 525.

„ Electorum Imperii de anno 1446. in „ *Mulleri* Theatro Comitiorum Tom. I. pag. „ 278., nec non *Gudoni* Cod. diplom. Mo- „ gunt. T. IV. pag. 290.) *per tuos*, Eu- „ geni Papa, *Oratores facta, tuis litteris ad-* „ *probetur*. Pontifex habita cum Cardinali- „ bus deliberatione, Nonis Februarii dicti „ anni, adeoque octodecim ante suum de- „ cessum diebus, litteras dedit ad *Frideri-* „ *cum* Imperatorem, *Theodericum* Archiepi- „ scopum *Moguntinum*, & *Fridericum Bran-* „ *deburgicum* Electores, quibus quoad hoc „ postulatum respondet: *Concilium generale* „ Constantiense, *decretum* FREQUENS, *ac* „ *alia ejus decreta, sicut cetera alia Concilia* „ *Catholicam militantem Ecclesiam repræsen-* „ *tantia, ipsorum potestatem, auctoritatem,* „ *honorem & eminentiam, sicut & ceteri an-* „ *tecessores nostri, a quorum vestigiis deviare* „ *nequaquam intendimus, suscipimus, ample-* „ *ctimur, & veneramur*". Ut autem quam futilia ad rem præsentem hæc sint, intelligatur, adcipe Oratorum verba ad *Eugenium* quod ad Conciliorum auctoritatem spectat: *alterum est, ut professio potestatis, auctoritatis, &* PRÆEMINENTIÆ *generalium Conciliorum Catholicam militantem Ecclesiam repræsentantium per tuos Oratores facta tuis litteris adprobetur*. Conferatur jam *Eugenii* responsio. Primum non *Præeminentiæ* verbo utitur, quod Conciliorum potiorem Pontificia auctori-

ctoritatem indicare poterat, sed *honorem* & EMINENTIAM appellat, quæ nomina nemo Pontificiæ dignitatis studiosissimus usurpare nequaquam abnueret, neque Legati propterea conquesti sunt. Deinde Concilium *Constantiense*, decretum *Frequens* (a tribus obedientiis conditum) ac alia ejus decreta suscipit, sed *sicut ceteri antecessores nostri*. Porro *Martinus* ea solum *Constantiensis* decreta susceperat, quæ *Conciliariter*, & *in materia fidei* edita fuerant; cujusmodi non fuisse, quæ Concilii *Constantiensis* auctoritatem firmaverant, antea ostendimus. Multo ergo minus hæc decreta *Eugenius* susceperat juxta *pravum* Basileensium *sensum*. Nihil ergo *Basileensium* caussam hæc juvant. At exclamat *Febronius* (21) *observationem hanc viro probo minus dignam* a se *judicari*. Cur quæso? „ Non habuit, inquit, in animo Natio *Germanica* exigere a Papa declarationem super qualiquali submissione, aut adceptatione unius tantum, alteriusve decreti Concilii *Constantiensis*, eave ad solum casum schismatis & incerti Pontificis restricta; sed universim omnium decretorum hujus, sicut & quorumcumque aliorum generalium Conciliorum: *Nisi* Eugenius *Nationis* Germanicæ *onera tolleret*, *& auctoritatem Conciliorum*, AT CONSTANTIÆ DECLARATA FUERAT, *profi-*

„ *tere-*

(21) T. I. *pag.* 526.

„ *teretur*, *se ipsius depositionem in* Basilea „ *factam*, *amplexuros* inquit *Gobellinus* .... „ Non venit *Eugenio* in mentem dicere aut „ cogitare, *Constantiense* Concilium a se *pro* „ *parte* recipi, *pro parte* repudiari; decre- „ tum Sessionis V. non pro se suaque per- „ sona, sed pro futuris casibus *dubiorum* „ Pontificum admitti; quod tamen si um- „ quam serio cogitasset, heic debuisset de- „ clarare & exprimere ". Hæc enimvero *Febronii* observatio digna ne sit *viro probo*, non judico; viro sapiente certe digna non est. Volebant Nationis *Germanicæ* Legati, ut *Eugenius auctoritatem Conciliorum*, UT CONSTANTIÆ DECLARATA FUERAT, *profiteretur*. Recte, at quomodo *Constantiæ declarata fuerat*? Num in omnes etiam certos Pontifices, atque extra schismatis casum? Hæc equidem erat *Basileensium* interpretatio, sed *prava*, sed *Sacrosanctæ Scripturæ & Sanctorum Patrum sensui contraria*, sed *impia* & *scandalosa*, ut *Eugenius* ipse in Constitutione *Moyses* Sacro adprobante Concilio *Florentino* definierat, immo & a *Constantiensibus* Patribus aliena. *Eugenius* igitur ea decreta ut *Constantiæ declarata fuerant*, suscepit. Quid ergo contra *Germanicæ* Nationis postulata egit? Id fortasse reponere *Febronius* posset, *Germanos* ad *Basileensium* mentem ea voluisse ab *Eugenio* decreta admitti. Verum quum hoc illi non dixerint, sed so-

lum

lum ea *ut* Constantiæ *declarata fuerant*, proposuerint, potuit *Eugenius* omissa *Basileensium* explicatione, ea quo suscepit modo, ad *Martini* scilicet decessoris sui atque adeo ad ipsorum Constantiensium Patrum sententiam amplecti. Neque erat, cur Constantiense *Concilium a se* pro parte *recipi*, pro parte *repudiari; Decretum Sessionis V. non pro se suaque persona sed pro futuris casibus* dubiorum *Pontificum admitti* Eugenius *declararet*, *&* *exprimeret*. Satis isthæc omnia *declarabat*, *exprimebatque* qui illud Concilium cum ceteris aliis *sicut & ceteri Antecessores sui*, *a quorum vestigiis deviare nequaquam intendebat*, *se suscipere*, *amplecti & venerari* profitebatur. Quamquam quid obsecro illi *Eugenii* responsioni tantopere *Febronius* insistit ac fidit? Meminerit eodem die, quo data illa fuit, *Eugenium* hoc edidisse decretum, quod apud *Raynaldum* (22), aut in *Germaniæ* Conciliis (23) legere poterat.
„ Decet *Romani* Pontificis prudentiam, quæ
„ per eam juxta qualitatem temporum a-
„ guntur, taliter moderari, ut eis Sedi A-
„ postolicæ, aut *Romanæ* Ecclesiæ nullum
„ præjudicium generetur. Sane cum Cariſſi-
„ mus in Christo Filius, *Fridericus* Rex
„ *Romanorum*, Illustris ac Venerabilis Fra-
„ ter noster Archiepiscopus *Moguntinus* &
„ di-

(22) *ad ann.* 1447. *n.* 7.
(23) *T. V. pag.* 390.

„ dilectus Filius *Fridericus*, Marchio *Bran-*
„ *denburgensis*, Sacri Imperii Electores, non-
„ nullique alii Nationis *Germanicæ* Prælati
„ & Principes, quædam petiverint a nobis
„ fieri, quæ necessitas ipsa, & Ecclesiæ u-
„ tilitas, ut eos ad nostram, & Sanctæ *Ro-*
„ *manæ* Ecclesiæ unitatem, & obedientiam
„ adliciamus, Nos concedere quodammodo
„ compellit, Nos ad vitandum omne scan-
„ dalum & periculum, quod exinde sequi
„ posset, nolentes aliquid dicere, aut con-
„ firmare, vel concedere, quod esset con-
„ tra Sanctorum Patrum doctrinam, vel
„ quod vergeret in præjudicium hujus San-
„ ctæ Apostolicæ Sedis, quoniam propter
„ imminentem nobis ægritudinem non va-
„ lemus, omnia per eos petita, & per nos
„ concessa, cum ea integritate judicii, &
„ consilii examinare, & ponderare, quæ
„ rerum magnitudo, & gravitas requirit,
„ tenore præsentium protestamur, quod per
„ quæcumque a Nobis dictis Regi, Archi-
„ Episcopo, Marchioni, Prælatis, Princi-
„ pibus, ac Nationi, responsa, & respon-
„ denda, concessa, & concededenda, non
„ intendimus in aliquo derogare doctrinæ
„ Sanctorum Patrum, aut præfatæ Sedis
„ privilegiis & auctoritati, habentes pro
„ non responsis, & non concessis, quæcum-
„ que talia a Nobis contigerit emanare.
„ Nulli ergo &c. Dat. &c. V. Februar.

„ An-

„ Anno XVI. " Quamobrem licet *Eugenium* daremus ad Nationis *Germanicæ* pro *Basileensibus* stantis mentem aliquid in sua responsione indulsisse, id tamen recantatum ab *Eugenio*, rejectumque adserere deberemus. Videat ergo *Febronius*, quot nominibus ad tuendam *Basileensium* caussam inanis sit *Eugeniana*, quam *solemnissimam* appellat, responsio. Atque heic longiusculæ hujus, sed pernecessariæ dissertationis finis esto.

DIS-

DISSERTATIO V.

De peculiaribus Primatus Pontificii juribus in iis quæ ad fidem ſpectant.

CAPUT I.

Cauſſæ majores, cum primis autem Cauſſæ Fidei non ex falſis Decretalibus, ſed ex Primatus jure Romano *Pontifici reſervantur, nequidquam reluctante* Febronio *; nihil tamen hoc Epiſcoporum juribus derogat.*

I. PRomiſeram ſuperioris diſſertationis capite primo, me poſtquam Pontificii Primatus naturam ac proprietates explicuiſſem, ac comprobaſſem, de ejuſdem juribus acturum: Fidem meam liberare incipio. Quoniam vero ex iſtis juribus alia ad credenda dogmata, ad diſciplinam alia pertinent his tantiſper ſepoſitis illa nunc diſcutiemus, & a *Febronii* accuſationibus vindicabimus. Pauca tamen in anteceſſum de cauſſis majoribus generatim dicenda ſunt. Eas *Romano* Pontifici reſervatas eſſe in *Antifebronio* luculentiſſimis teſtimonii oſtendi (1). Unum ex his erat, quod *Gregorius* IV. in encyclica epiſtola ad *Galliæ*, *Germaniæ*, & *Europeæ* Epiſcopos a. 859. miſſa dixerat (2):

(1) T. II. *lib.* I. *cap.* 2.

(2): *Majora negocia & difficiliores caussarum exitus SS. Patrum Canones, spiritu Dei conditos, & totius mundi reverentia consecratos jubere sub Romani Pontificis exspectatione suspendi ejusque moderatione finiri.* Et postea. *Non novum aliquid praesenti jussione praecipimus, sed illa, quae olim videntur indulta, firmamus; quum nulli dubium sit, quod non solum Pontificalis caussatio, sed omnis S. Religionis relatio ad Sedem Apostolicam, quasi ad caput Ecclesiarum, debet referri.* Verum *Febronius* pro eruditione ac critice, qua maxime pollet, respondet, *neminem eruditorum ignorare, faetidas* Isidori *merces olere illam* Gregorii IV. *Epistolam*. Liceat tamen mihi cum bona *Febronii* venia huic tam severo ejus decreto, nec meo tantum, sed *Sangalli*, *Harduini* aliorumque, qui infimum saltem *inter eruditos* subsellium merentur, nomine intercedere. Nam in antiquis codicibus, qui puram *Isidori* collectionem complectuntur, atque adeo in illis non paucis, qui apud eruditissimos *Ballerinios* (3) eam interpolatam, multisque additionibus locupletatam continent; nullum invenire est, in quo ea *Gregorii* IV. Epistola legatur. Unde ergo ad *faetidas* Isidori *merces* perti-

 nuis-

(2) T. IV. Harduin. col. 1271.
(3) *in Tract. de antiq. Collection. T. III. Oper. S. Leon. pag. CCXXV. seqq.*

nuisse colligere *Febroniani eruditi* potuerunt? Quod si Codex *Isidorianus* proferri posset, qui illam exhiberet, certo tamen certius esset, non potuisse illam ab *Isidoro* procudi. *Febronium* ipsum appello. Nonne in priore volumine docuit *Isidorianam* collectionem (5) ante annum 785. fuisse compositam? Ego vero mihi explicari velim, quomodo qui jam ante annum 785. *fœtidas* illas *merces* procuderat, epistolam, quæ a *Gregorio* IV. sub anni 827. finem, aut initium sequentis Pontificalem Ecclesiæ *Romanæ* dignitatem indepto perscripta fuerit a. 839. aut si vis etiam cum *Febronio* a. 835. in suam collectionem inferre potuerit, nisi illum prophetiæ dono claruisse adseramus. Equidem ipse multo post illius collectionis epocham in *Antifebronio* constitui, nempe circa annum 846. Neque hoc tamen *Febronianis eruditis*, qui illam epistolam inter *fœtidas* Isidori *merces* indignanter ablegant, admodum adstipulatur. Neque enim impostorem illum adeo stolidum fingere animo mihi possum, ut quum in *Germania* degeret, atque in iis potissimum regionibus suas distrahere merces niteretur, epistolam quoque *Gregorii* IV. quæ ad Germanos Episcopos missa septem, aut si libet, undecim ante annos fuisset, aut integrum cudere, aut etiam adulterare auderet. Quid hoc enim aliud

(5) *cap. VIII. §. 2. n. I. pag. 643.*

liud fuiſſet, quam univerſam ſuarum fraudum molitionem in evidens publici ludibrii diſcrimen adducere? *Germaniæ* ſcilicet Epiſcopi quum quam numquam viderant veluti tamen ad ſe miſſam legiſſent epiſtolam, an non continuo auctoris dolum malum agnoviſſent? eo autem in re, quæ illorum & loca & tempora propius ſpectaret, ſemel agnito quid demum de tota collectione cogitaſſent?

II. Si tamen *Febronius* velit, non admodum difficilis ab hac recitanda epiſtola abſtinebo. At num *fœtidas* Iſidori *merces* olet S. *Gregorii* M. aut ad *Virgilium Arelatenſem* epiſtola, aut altera ad *Lariſſæ* Epiſcopum? At in illa (6) hæc leguntur: *Si quam vero contentionem (quod longe faciat divina potentia) de fidei cauſſa evenire contigerit, aut negocium emerſerit, cujus vehemens ſit fortaſſe dubietas, & pro ſui magnitudine judicio Sedis Apoſtolicæ indigeat; examinata diligentius veritate relatione ſua ad noſtram ſtudeat perducere notionem*; in hac vero (7): *Si qua cauſſa vel fidei vel criminis, vel pecuniaria adverſus præfatum* Adrianum *conſacerdotem noſtrum potuerit evenire, vel per eos qui noſtri ſunt, vel fuerint in urbe regia reſponſales, ſi mediocris eſt quæſtio, cognoſcatur, vel huc ad Apoſtolicam Sedem, ſi ardua eſt, deducatur,*

(6) *lib. IV. ep. 52.*
(7) *lib. II. ep. 46. Maur. edit.*

quatenus nostræ audientiæ sententia decidatur. Num *fœtidas* Isidori *merces* olet *Vigilii* ad *Ansanium Arelatensem epistola?* (8) At in ea *Vigilius* præcipit: *Si qua vero certamina aut de religione fidei, quod Deus auferat, aut de quolibet negocio, quod ibi pro sui magnitudine terminari non possit, evenerint, totius veritatis indagine diligenti ratione discussa, relationis ad nos seriem destinantes, Apostolicæ Sedi terminanda servate*. Num ne *Hilari*, *Leonis* M. *Sixti* III. ceterorumque, quos in *Antifebronio* (9) produxi, verba iterum adferam, *fœtidas* Isidori merces olet LXXXV. *Galliæ* Episcoporum ad *Innocentium* X. perscripta a. 1653. epistola? At inquiunt illi: *Majores caussas ad Sedem Apostolicam referri solemnis Ecclesiæ mos est*, *quem fides* Petri *numquam deficiens perpetuo retineri* PRO JURE SUO POSTULAT (10). Quæ quidem *Gallicanorum* Præsulum sententia veterum testimoniis confirma-

(8) *Ep. VII.*

(9) *l. c.*

(10) Conferat hæc *Febronius* cum iis, quæ [*T. II. pag.* 532.) recitat ex *Hericurtio* [*loix Ecclesiast. de France P. I. cap. 6. §. 9. & 14.*]: " Les fausses decretales „ ont fait dire aux Papes, qu' il n' y avoit, qu' eux, „ qui dùssent juger, mème en prèmiere instance, les cau- „ ses majeures . . . . Les Parlemens, et les Evèques de „ *France* n' ont jamais voulu un usage si contraire a la „ discipline de l' Eglise ". Hi certe *Galliarum* erant E- „ piscopi; nec tamen dum ajunt, *Fidem* Petri, ut MOS *ille retineretur*, PRO JURE SUO *postulare* inter primam aut secundam, ut ajunt, *instantiam* distinguunt. Immo tunc ipsi ad Pontificem *in prima instantia* confugiebant, ut paullo post videbimus.

firmari posset. *Antiquis enim regulis*, ut *Africani* Patres ad *Theodorum* Pontificem an. 646. scripsere (11), *sancitum est, ut quidquid quamvis in remotis vel in longinquo positis ageretur provinciis, non prius tractandum vel adcipiendum sit, nisi ad notitiam almæ Sedis vestræ fuisset deductum, ut hujus auctoritate, juxta quæ fuisset pronunciatio, firmaretur, indeque sumerent ceteræ Ecclesiæ velut de natali suo fonte prædicationis exordium, & per diversas totius mundi regiones puritatis incorruptæ maneant fidei Sacramenta salutis*. Brevius idem dixerat *Viennensis* in *Gallia* Archiepiscopus *Avitus* (12): *Scitis Synodalium legum esse, ut in rebus*, QUÆ AD ECCLESIÆ STATUM PERTINENT, *si quid dubitationis fuerit exortum, ad Romanæ Ecclesiæ maximum Sacerdotem, quasi ad caput nostrum, membra sequentia recurramus*. Atque hæc simul ostendunt, vetustissimum hunc Ecclesiæ morem Synodalibus legibus sancitum quidem fuisse, sed ex ipsa Pontificii Primatus indole ac vi constitutum. Non ergo nobis irascatur *Febronius*, si caussarum majorum ad *Romanum* Pontificem delationem inter Primatus jura percensere, ut antea, pergamus.

III. Verum in his eminent profecto fidei caussæ, quas propterea fuisse ex Primatus jure

(11) *in Concil.* Lateran. *a.* 649. T. IX. *Concil. Edit. Mans. col.* 919.
(12) *Ep.* 36.

jure a primis Ecclesiæ sæculis *Romano* Præsuli reservatas in *Antifebronio* pluribus demonstravimus (13) non solum *Innocentii* I. *Petri Chrysologi*, *Vigilii*, ac Magni *Gregorii* prolatis sententiis, sed perpetua Ecclesiæ consuetudine considerata. Quomodo autem hæc sit reservatio adcipienda, *Gersonis* verbis fuit a me declaratum. " Aliquæ sunt „ doctrinæ palam hæreticales apud omnes; „ aliæ dubiæ simplicibus, sed manifeste sa„ pientibus, & peritis; tertiæ veluti neu„ træ habentes pro se doctores cum ratio„ nibus ad utramque partem probabilibus: „ Nec in una tantum diœcesi, vel paucis, „ sed apud omnes Christianos, aut longe „ plurimos. Est ergo veritas, quod in pri„ mis, & secundis auctoritas inferiorum „ Prælatorum se extendit, & ad suos tan„ tummodo: in tertiis vero nequaquam, „ quoniam merito dicuntur *majores caussæ* „ *fidei* propter difficultatem decisionis cum „ periculo scandali: ideo sunt ad Sedem Ec„ clesiæ VEL AD SEDENTEM IN EA refe„ rendæ ". Ita *Gerson* (14). In tertii tamen hujus generis caussis (quod ibi monui) si de dissitis nimium regionibus agatur, possunt Episcopi jure suo *provisorium*, quod ajunt, judicium ferre, ac ne doctrinæ illæ impune disseminentur, vetare; in ipsarum quo-

(13) T. II. lib. I. cap. 3.
(14) Tract. de Examinat. doctrinar. consid. 3.

quoque auctores inquirere, sin autem obtemperare detrectent, dum ab Apostolica Sede responsa exspectantur, eos in officio continere. Addidi etiam Episcopos, dum ad Sedem Apostolicam de hujusmodi caussis referunt, vere judices esse, quin tamen ipsorum judicium vim ullam habeat in utroque foro, dum Apostolici Præsulis sententia confirmatum non fuerit. Verum heic inclamat *Febronius* (15): " Videat post hæc *Zaccaria*, „ quomodo ipse, & si quos inveniat falsæ „ suæ doctrinæ discipulos, notam violatæ re„ verentiæ & obedientiæ, quam in susce„ ptione Sacerdotii suo Ordinario juravit, „ quin & proditæ Religionis evitare valeat, „ dum *cit. Cap. III. n. 2. in fin.* audet do„ cere, judicium Episcopi circa res fidei „ nec in *interno*, nec in *externo* foro obli„ gare ". Ferme exhorruissem, non quidem ob impactum mihi crimen violatæ, quam in susceptione Sacerdotii meo ordinario juraverim, reverentiæ & obedientiæ (quum enim *Romæ* sacris fuerim Ordinibus initiatus, majorem potius meo *Ordinario reverentiam & obedientiam* a me præstitam fuisse intelligebam) sed quod in Religionis, quam utinam sanguine ipso testari mihi liceret! proditæ suspicionem vocarer. Respiravi tamen, ut mea hæc non esse, unde *proditæ Religionis* notam non possem effugere, sed

 mihi

(15) T. II. pag. 403.

mihi a *Febronio* adficta animadverti. Ubinam generatim dixi *judicium Episcopi circa res fidei nec in interno, nec in externo foro obligare?* Hoc ego adserui de judicio Episcopi circa eas tantummodo res fidei, de quibus inter doctos viros, num hæresis, aut erroris notam mererentur, controversia esset, antequam *Romanus* Pontifex, ad quem Episcopus de suborta fidei quæstione retulisset, sententiam ferret. Ac de foro quidem *interno* res est explorata; numquid enim adsentiri cogerer Episcopi judicio, ut nisi facerem, peccati reus essem? Ad forum externum quod spectat, si scandali periculum sit, aut si Episcopus me interea a meis docendis evulgandisque opinionibus abstinere jubeat, quis dubitet, a me parendum Episcopo? Neque id negavi aut negare poteram, qui Episcopum in quibusdam ejus generis casibus posse non solum ad Pontificem de erroribus judicando referre, sed dum *Roma* exspectatur responsum, providere, ne latius serpant, diserte adfirmaveram. Quæ igitur de foro externo comparate ad internum dicta a me sunt, ita intelligi res ipsa postulat, ut re, quæ ad tertii generis a *Gersonio* distincti doctrinas pertinent, ad *Romanam* Sedem delata veluti hæreticum nemo exterius ipse se gerere debeat, aut ab aliis haberi. Ubi vero heic *prodita Religio?* Sed

pro

pro me satis disputavi; ad caussas fidei revertamur.

IV. *Febronius*, ut ostendat caussas hujusmodi non esse *Romani* Pontificis juribus reservatas, primum Apostolorum exemplo utitur. " Nimirum, inquit (16), non unum „ *Petrum*, sed omnes Apostolos Christus ad „ Evangelium nunciandum misit; omnibus „ Apostolis dixit: *Euntes docete omnes gen-* „ *tes*. Iidem omnes & singuli id juris po- „ testatisque adceperunt, ut fidem docerent, „ &, quod inde consequebantur, errorem „ reijcerent, atque utrum ei, quam Chri- „ stus tradiderat, consentanea, nec ne ali- „ qua doctrina esset, judicarent. Singuli A- „ postoli in Ecclesiis, quarum curam susci- „ piebant, coortos errores damnarunt; cu- „ jus rei genuinas probationes exhibent S. „ *Paulli*, S. *Petri*, & S. *Johannis* Epistolæ". Sed huic imbecillo sane argumento responderat cl. *Kauffmansius* (17) his verbis: " Si- „ milis formæ, paris etiam infirmitatis est „ hoc ratiocinium: Singuli Diaconi Apo- „ stolici damnabant errores Evangelio & li- „ bertati Christianæ contrarios, *nemo pote-* „ *rat resistere sapientiæ & spiritui*, qui per „ eos *plenos Spiritu S. & sapientia* loqueba- „ tur. S. Scriptura nobis certa exercitæ per „ eos potestatis exempla prodit in Actis S.

Ste-

(16) *T. II. pag.* 401.
(17) *Diss. IV.* §. 2. *pag.* 336.

„ *Stephani* & S. *Philippi* diaconorum. Jus
„ prædicandi Evangelium conſervarunt Dia-
„ coni eorum ſucceſſores, & non ſecus ac
„ ipſi ad S. Diaconium adſumpti ſunt, ut
„ prædicent Evangelium & baptizent, pro-
„ be noſcentes non minus ad eos officium
„ dogmata fidei, quam morum & vitæ pu-
„ ritatem docendi pertinere; ergo jam cer-
„ tis locorum finibus circumſcriptum non
„ eſt Diaconorum miniſterium, poſſuntque
„ jam Diaconi ubicumque dicere: *Ecce aqua*
„ *quid prohibet baptizari? Numquid aquam*
„ *quis prohibere poteſt, ut non baptizentur*
„ *hi?* Etiam verum non eſt errores a ſin-
„ gulis Apoſtolis ſeorſim ſemper fuiſſe dam-
„ natos. Certe illi *Antiocheni* errabant, qui,
„ dum apud eos *Paullus* & *Barnabas* mora-
„ bantur, cum Chriſtiana lege tentabant
„ *Moſaicam* componere, non tamen a duo-
„ bus illis Apoſtolis ejus erroris Auctores
„ ibi damnabantur, ſed *Hieroſolymam* itum;
„ ibi Ss. *Petri* & aliorum judicio Synodali
„ cauſſa fuit diſceptata & finita. Ut juris
„ & poteſtatis exercitio differunt Diaconi
„ noſtri temporis a Diaconis Apoſtolicis,
„ ita Epiſcopi ab Apoſtolis differunt".
Habetne *Febronius* quidquam quo ſe defen-
dat? Quid igitur *repetita nos crambe occidit?*
Addit *Febronius* (18) ab Apoſtolorum tem-
poribus eorum ſucceſſores Epiſcopos in eo
ſem-

(18) *l. c.*

ſemper jure perſtitiſſe, ut errores quicumque in cujuſcumque diœceſi prodiiſſent in Synodis particularibus, rarius in generalibus proſcriberent. At heic etiam more *Andabatarum* pugnat. I. Errores, qui vel antea ab Eccleſia damnati ſint, vel apertam hæreſim ſapiant, poſſe Epiſcopos proſcribere, atque in illorum defenſores canonicis pœnis animadvertere nemo negat. II. Poſſe in gliſcentes errores inquirere Epiſcopos, immo & ex ſuo ipſorum munere debere, exploratum quoque eſt, nec ab ullo negabitur. III. Quid vero ſi detecti errores gravibus videantur rationibus fulciri, atque inter doctores, ſintne damnandi, magna in utramque partem contentione diſputetur? Hoc (recte teneat *Febronius*) hoc unum eſt, quod in controverſiam cadit. Nos hac ſuper quæſtione ita ſentimus, poſſe Epiſcopos ſive in Synodo, ſive extra Synodum *novos* hujuſmodi *dubioſque* errores *proviſorio* judicio coercere; ſed quod ad ſententiam ſpectat, quæ rem dirimat, ac Fideles ad adſenſum cogat, eam nonniſi a *Romanis* Pontificibus exſpectandam, a quibus propterea Epiſcopi ac Synodi relatione, quæ & conſultationis & judicii quoque rationem habere poteſt, totum negocium ſubiicere debeant. Id factum a tota retro antiquitate fuit, ut in *Antifebronio* oſtendi; immo & fieri debuit. Quod *Carthaginienſes* Patres in *Pelagianorum*

cauſſa

caussa fecisse *Innocentius* I. scripsit *antiquæ traditionis exempla servantes & Ecclesiasticæ memores disciplinæ, Patrumque instituta Sacerdotali officio custodientes* (19); quod idem *Innocentius Milevitanos* Patres in eadem caussa fecisse ait *antiquæ regulæ firmam sequutos quam toto semper ab orbe norant esse servatam* (20); quod *Cyrillus in Nestorii* caussa *longa Ecclesiarum consuetudine suadente* se facere professus est (21); quod *Orientales* in Epistola ad *Michaelem Balbum* (22) *olim & ab initio paterna traditione transmissum morem* appellant; id absque dubio fieri ab omnibus debuisse quis inficietur? Multo autem magis res comperta erit, si antiquum hunc morem ex divino jure originem duxisse sit manifestum. Atqui idipsum antiquitas docuit. *Arbitramur auctoritati Sanctitatis tuæ, de sanctarum Scripturarum auctoritate depromptæ facilius eos, qui tam perversa & perniciosa sentiunt, esse cessuros:* ita *Numidiæ* Episcopi in Epistola ad *Innocentium I.* (23): *Vestræ Religionis vigorem non minus nunc in consulendo, quam antea quum pronunciaretis, vera ratione firmastis, qui ad nostrum referendum adprobastis esse judicium, scientes quid Apostolicæ Sedi, quum omnes hoc loco positum ipsum sequi desideremus*

(19) *Ep. XXIX. Coust. edit. col.* 888.
(20) *Epist. XXX. col.* 896.
(21) *Epist. ad Cœlest. T. I. Coust. col.* 1086.
[22] *inter epistolas S. Theodori Studit. lit. II. ep.* 86.
[23] *T. I.* Coust. *col.* 875.

mus Apostolum, *debeatur*, *a quo ipse Episcopatus & tota auctoritas nominis hujus emersit*: ita idem *Innocentius* in epistola ad Patres Concilii *Carthaginiensis* (24). " Inter
" claras sapientiæ ac mansuetudinis vestræ
" laudes, Christianissime Principum, purio-
" re luce tanquam aliquod sidus irradiat,
" quod amore fidei, quod caritatis studio,
" edocti ecclesiasticis disciplinis, *Romanæ*
" Sedis reverentiam conservatis & ei cun-
" cta subijcitis, & ad ejus deducitis unita-
" tem, ad cujus auctorem, hoc est Aposto-
" lorum primum, domino loquente *præce-*
" *ptum est*, *Pasce oves meas*, quam esse om-
" nium vere ecclesiarum caput & patrum
" regulæ, & principum statuta declarant,
" & pietatis vestræ reverendissimi testantur
" adfatus ". Ita *Johannes* II. in epistola ad *Justinianum* Imperatorem (25). Quid plura? *Orientales* in indicata ad *Michaelem Balbum* epistola ea de caussa se ab illo petere ajunt, ut juberet *ad communem utilitatem a vetere* Roma *suscipi declarationem*; *hæc enim suprema est Ecclesiarum Dei*, *in qua* Petrus *sedem primus tenuit*, *ad quem Dominus dixit*; *Tu es* Petrus, *& super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam*, *& portæ inferi non prævalebunt adversus eam*. Non hæc nunc primum a me proferuntur; fuerant antea in *Antifebro-*

[24] *l. c. col.* 888.
[25] *Ep. II. T. VIII. Conc. Mans. edit. col.* 797.

bronio recitata. Poſt hæc tamen audet *Febronius* (26) *novam, toti antiquitati ignotam, Conciliorum definitionibus & univerſalis Eccleſiæ conſuetudini oppoſitam* noſtram ſententiam appellare.

V. At, inquit (27) *horum judiciorum* (Epiſcopalium) *in cauſſis Fidei*) *exemplis plena ſunt ſæcula omnia*, nulla *Orbis Chriſtiani pars ab iiſdem vacua*. Verum hoc dolendum, exempla, quæ profert, ad rem non facere. Nam vel judiciorum ſunt, quibus Epiſcopi apertas (28) atque adeo jam reprobatas (29), hæreſes proſcripſerunt, vel judiciorum, quorum relatio ſtatim ad ipſam Romanam Sedem miſſa eſt, ut ab ea confirmarentur (30), vel

[26] T. *II. pag.* 403.

[27] *l. c. pag.* 401.

[28] Ejuſmodi fuit hæreſis *Montaniſtarum in Galliis* prudenti quidem & *recto judicio* ſed *privato*, ut ait *Euſebius* (*hiſt. Eccleſ. lib. V. cap.* 3.) proviſorio ſcilicet confixa; *Priſcillianiſtarum*, *Prædeſtinatianorum*, *Gotheſcalci*.

(29) Huc ſpectat *Sirmienſis* formula, quam *Hilarius* in libro *de Synodo* ait *Galliæ* Epiſcopos *non modo non ſuſcepiſſe, ſed nunciatam etiam, ſignificatamque damnaſſe*. Nam ut idem *Hilarius in libr. in Conſtant.* (n. 24.) ſcribit, *quidquid præter fidem unam* (Nicœnam) *eſt, perfidia, non fides eſt*. Hac eadem de cauſſa pertinet cum *Ariminenſis* Synodi formula item a *Gallis* a. 362. improbata, tum *Felicis* & *Elipandi* hæreſis in *Neſtorio* dudum proſcripta.

(30) Sic *Montani* hæreſis a *Gallis* damnata fuit, ſed decreta ad *Eleutherium* legatione, ut ab ipſo *Romano* Pontifice non *privato* ſed ſolemni judicio configeretur (Vide *Antifebronium T. II. lib. I. cap.* 3. *n.* 3.) *Arauſicana* quoque Synodus, quam *Febronius* memorat in *Semipelagia-*

vel etiam judiciorum, quæ apoſtolica auctoritate (quod tamen *Febronius* diſſimulat) edita omnino fuerunt (31). Unum heic tantum

tum

lagianorum errores ſententiam pronunciavit, ſed quomodo? Ex ipſis *Arauſicanis* Patribus, quorum verba in eodem *Antifebronio* reddideram (*l. c. pag.* 48.) diſcere *Febronius* debuerat: " Unde, inquiunt id nobis ſecundum admonitionem & auctoritatem Sedis Apoſtolicæ juſtum ac rationabile viſum, ut pauca capitula ab Apoſtolica nobis ſede tranſmiſſa, quæ ab antiquis Patribus de Sanctarum Scripturarum voluminibus in hac præcipue cauſſa collecta ſunt ad docendos eos, qui aliter quam oportet ſentiunt, ab omnibus obſervanda proferre, & manibus noſtris ſubſcribere deberemus: quibus lectis, qui hucuſque non ſicut oportebat de gratia & libero arbitrio credidit, ad ea, quæ fidei Catholicæ conveniunt, animum ſuum inclinare non differat "; immo *Romam Felicem* Armentarium Presbyterum miſerunt, ut Synodi geſta ſolemnius a Pontifice confirmarentur; quod & *Bonifacius* fecit. *Monothelitarum* hæreſis, inquit idem *Febronius* a *Galliæ* Epiſcopis ante damnata fuit, quam Concilia *Lateranenſe* & Sextum ſuper hac re quidquam ſtatuiſſent. Ab *Africanis* fortaſſe, vel *Cypriis* Epiſcopis dicere voluit, quid enim *Galliæ* Epiſcopi hac in cauſſa egerint, antequam *Martinus* I. acta *Lateranenſis* Synodi ab eis ſubſcribenda in *Gallias* mitteret, non invenio. Sed ne illud quidem verum eſſet, *Africanos* & *Cyprios* Epiſcopos *Monothelitarum* hæreſim damnaſſe, non inconſulta Apoſtolica Sede, quum in eadem *Lateranenſi Martini* Concilio lectæ fuerint tum *Cypriorum*, tum *Africanorum* Patrum ad *Theodorum* Pontificem Synodicæ epiſtolæ, quibus eam hæreſim *Romæ* ut proſcriberetur, flagitabant. Quid? quod illis præiverat *Romana* Sedes, quum *Severinus* a. 639. & *Johannes* IV. a. 640. in duabus *Romanis* Synodis *Heraclii ecthesim*, & *Monothelitas* anathemate perculiſſent.

(31) Meminit heic *Febronius Elipandi* & *Felicis* in *Francofordienſi*, & *Ratisbonenſi* Conciliis damnatorum; controverſiæ de imaginibus in eodem *Francofordienſi*, & *Pariſienſi* Synodis diremptæ, ac *Berengarii* in *Turonenſi* Concilio proſcripti. At nonne *Francofordienſi* Concilio aderant

rant

tum diligentius expendam, quia ad *Gallicanam* Ecclesiam spectat, & malæ, qua *Febronius* veterum, recentiumque testimonia reddere consuevit, fidei insigne ac illustre exemplum lectoribus suppeditabit. " In *Jansenii*, inquit (32) negocio quum *Gallicani* „ plures Episcopi Papam recta adiissent, ut „ ab eo quinque Propositionum damnatio- „ nem peterent: quin de iis ullum ipsi ju- „ dicium ferrent; ne res in consequentiam „ traheretur, Cleri cœtus a. 1660. declara- „ tione edita pronunciavit: *Spiritum San-* „ *ctum id potestatis Episcopis tribuisse, ut de* „ *Fidei judicarent, quæ vel aperte hæresim* „ *saperent*, vel doctis viris in dubium re- „ vocarentur; *at perturbationes eo tempore in* „ *variis Galliæ Provinciis subortas, quo mi-* „ *nus Præsules ejusmodi Cœtus seu Concilia* „ (*Provincialia aut Nationalia*) *commode ha-* „ *berent, impediisse, remediique hac ratione* „ *malis adferendi spem ademisse*; eamque ob „ caussam memoratos Episcopos ad *Innocen-* „ tium

rant Legati *Romani* Pontificis? Nonne *Gregorius* II. in duabus *Romanis* Synodis a. 730. & 732. habitis multo ante *Francofordiense* & *Parisiense* Concilium imaginum cultum damnatis Iconomachis confirmaverat? Nonne *Turonense* Concilium, in quo *Berengarius* jam antea a *Leone* IX. ab Ecclesiæ communione depulsus hæresim suam ejuravit, a *Victore* Pontifice convocatum fuerat, ac præside hujus legato *Hildebrando* fuit celebratum? Quam apta hæc sint ad hæresum absque *Romanæ* Sedis consensione proscribendarum jus Episcopis vindicandum, lectores mei judicent.

(32) *l. c. pag.* 403.

„ *tium* X. ſe recta vertiſſe, qui rem judi„caverat edita Conſtitutione, quam Cœtus „idem recepit *in judicii modum*, & *quin* „*læderetur Epiſcoporum jus in eo poſitum*, *ut* „*primum in Fidei cauſſis judicium ferant*. „Bene tamen eſt. Ad manus habeo librum *Pariſiis* editum a. 1667. hoc titulo: *Relation des deliberations du Clergè de* France *ſur les Conſtitutions de nos SS. Peres les Papes* Innocent X. & Alexandre *VII. par les quelles ſont condamnèes &c.* Ibi ergo exſtat, quam *declarationem Febronius* vocat, indicatiſque, quæ ob *Janſenianas* propoſitiones obortæ erant, turbis atque Epiſcoporum de illis ſedandis ſollicitudine, hæc in rem præſentem adduntur (33). “ Norant Epiſcopi, quemad„mo-

(33) *pag.* 2. “ Ils ſçavoient que comme leur charge Pa„ſtorale les engageoit a ce devoir, le Saint Eſprit leur „avoit donnè la pouvoir de juger les matieres de Foi; „qui ſont ou *manifeſtement heretiques*, ou *miſes en dou*„*te parmi les ſçavans*. Celles du prèmier genre ne con„ſiſtent qu' en l' execution, et au chàtiment de ceux, „qui enſeignent ces Doctrines, qui ont ètè deja cónda„mnèes; et partant ils ſçavoient, que chaque Evèque „peut l' ordonner dans ſon Dioceſe contre les coupables. „Mais pour le regard des jugemens, qu' il faut donner „ſur une matiere *miſe en diſpute parmi les ſçavans*, „pour parler avec les anciens Theologiens, ils n' igno„roient pas, qu' a fin que ces jugemens fuſſent autori„ſez, il ètoit neceſſaire de les donner dans une Aſſem„blèe canonique ſoit d' un Concile Provincial, ou d' un „National, ou bien dans une autre Aſſemblèe composèe „d' un grand nombre d' Eveques: d' ou la Relation ètant „envoièe enſuite au Saint Pere, l' erreur fuſt condamnè „dans toute l' Egliſe par l' autoritè du Saint Siege Apo-ſtoli-

„ modum ad id officii implendum ex ipso
„ Pastorali munere tenebantur, ita sibi cre-
„ ditam fuisse a Spiritu Sancto potestatem
„ judicandi de fidei rebus, quæ aut mani-
„ festo hæreticæ sint, aut in dubium a do-
„ ctis viris revocentur ". Nihil heic, in-
quies, quod *Febronius* ad veritatem non red-
diderit. Ita sane; cetera audiamus. " Pri-
„ mi generis caussæ in sola exequutione si-
„ tæ sunt; illorum, qui jamdiu damnata
„ ejusmodi dogmata instaurant, pœnam spe-
„ ctant; quamobrem sciebant, quemlibet
„ Episcopum in sua diœcesi hanc posse in
„ reos statuere. Verum quod ad judicia
„ spectat, quæ *de re a doctis viris in
„ controversiam vocata*, ut cum antiquis Theo-
„ logis loquamur, ferri debeant, non igno-
„ rabant, quo auctoritatem præseferant, o-
„ portere, ut ea in canonico conventu seu
„ Pro-

„ stolique, ainsi que les Conciles d' *Afrique* l' avoient
„ pratiquè contre l' heresie de *Pelagius*. Les desordres,
„ ètoient survenus en ce temps-là, dans diverses Provin-
„ ces de la *France*, òterent le moien aux Prelats de pou-
„ voir tenir commodement les Conciles, ou assemblèes de
„ cette sorte, et l' esperance de remedier aux maux par
„ cette voie. Leur zele leur en ouvrit une autre, confor-
„ me a l' ancien usage des Eglises d' *Occident* et d' *Orient*;
„ la quelle est necessaire dans les temps difficiles, qui
„ troublent la libertè de l' Assemblèe des Conciles dans
„ les Provinces. Les Prelats formerent une lettre de con-
„ sultation adresièe au Pape afin qu' il condamnàt en
„ particulier chacune de cinq propositions contenant en
„ abregè la doctrine extraite du livre de *Jansenius*, et
„ inserèes dans cette lettre, qui fut presentèe a sa Sain-
„ tetè de leur part."

„ Provincialis, seu Nationalis Concilii, „ aut alio multorum Episcoporum cœtu e- „ derent ". Quo autem ista Synodorum judicia pertineant, continenter docet ea de- „ claratio his verbis: " Quo ex cœtu mis- „ sa mox ad summum Pontificem relatio- „ ne, error Apostolicæ Sedis auctoritate in „ universa damnaretur Ecclesia, quemadmo- „ dum in caussa *Pelagianorum* factum fuit „ ab *Africanis* Conciliis. Quoniam vero „ ob temporum difficultates in Concilium „ coire non licebat Episcopis, consultatio- „ nem *Jansenianæ* doctrinæ compendium ex- „ hibentem ad *Innocentium* mittere visum „ illis fuit ". Nempe ut in illa ipsa Declaratione animadvertitur (34), duplex relationum ad Pontificem mittendarum genus cum Ecclesiasticis tum Civilibus legibus receptum scimus. Primum est, quo Episcopi explicatis, quæ enata sint, dubiis suum adscribunt judicium, eiusque a Pontifice confirmationem postulant; hocque illud relationis genus est, quod *Africani* Patres in indicata *Pelagianorum* caussa usurparunt. Alterum est, quo *Romano* Præsuli dubia non interposito ipsorum judicio proponunt, ab eo dirimenda; cujusmodi consultationes sunt ad *Siricium*, *Innocentium* I., *Leonem Magnum*, ceterosque Pontifices, atque adeo ex *Galli*-

(34) *pag.* 5.

canorum Antiſtitum Concilio ad *Leonem* III. miſſæ. Viden? quantum iſta a *Febronianis* diſſideant? *Febronius Gallicanos* Epiſcopos declaraſſe ait, cur *Innocentio* quinque *Janſenii* propoſitiones detuliſſent, *quin de iis ullum ipſi judicium ferrent*, NE RES IN CONSEQUENTIAM TRAHERETUR; declaratio eo tantum ſpectat, ut cauſſæ adferrentur, cur non ex Synodo ad *Innocentium* Epiſcopi ſcripſiſſent, ſed epiſtola a Præſulibus abſentibus ſingulatim ſubſcripta. *Febronius* ait, voluiſſe Epiſcopos jus ſibi adſerere *in eo poſitum, ut primum in Fidei cauſſis judicium ferant*; declaratio, ut conſultationi extra Synodum miſſæ omnem adimat novitatis notam, oſtendit, ne ex ipſa quidem Synodo neceſſe eſſe, ut ſuborta in rebus fidei dubia *Romam* referantur cum edito Epiſcoporum judicio, ſed poſſe Epiſcopos in Concilium coactis *Romano* Pontifici dubia ſolum proponere, de quibus ille decernat. *Febronius* hujus declarationis exemplo utitur, ut *novum, toti antiquitati ignotum, Conciliorum definitionibus & univerſalis Eccleſiæ conſuetudini oppoſitum* eſſe confirmet noſtrum de ambiguis fidei cauſſis ab Apoſtolica tantum Sede definiendis decretum. Declaratio Epiſcopis jus quidem vindicat de hujuſmodi cauſſis dijudicandis, ſed ea tamen ratione, ut judicium hoc ſuum *Romam* mittere debeant

Apo-

Apoſtolicæ Sedis ſententia communiendum; quod quid demum eſt niſi hiſce Epiſcoporum judiciis cogentem vim denegare, ubi illis *Romanæ* Eccleſiæ auctoritas non adceſſerit? Fide jam adductis a *Febronio* aliorum ſcriptorum locis.

CAPUT II.

Quæ & quanta Pontificiarum in caussis Fidei definitionum auctoritas sit. Duæ præcipuæ ejus adfectiones proponuntur, quod nempe & erroris nescia sit, & ultimæ haberi debeat; tum ad primam disputatio convertitur, & quis de illa fuerit veterum, ac recentium sensus, quis Febronii *& a declaratione anni* 1682. Gallorum, *diligenter explicatur.*

I. CAussas fidei ad *Romani* Pontificis tribunal deferendas esse, ut ab eo dirimantur, comprobavimus. Verum heic altera statim suboritur quæstio de ejus in illis definiendis auctoritate, quæ scilicet & quanta sit. Duo porro sunt, quæ *Febronius* super hac Pontificis *Romani* potestate docet (1) I. *eam non esse* EX SE INFALLIBILEM. II. *non ultimatam*. Utrumque falsum. Nam & nulli per se errori obnoxia est, & ultimum præterea, ad quod ejusmodi controversias perferri necesse sit, in Ecclesia tribunal. Primam illam Pontificiæ auctoritatis proprietatem explicare & confirmare adgrediamur, extremo hujus dissertationis capite alteram confirmabimus. Dum igitur errare Pontificem non posse dicimus, solas fidei definitiones spectamus a summis Pontificibus

Ec-

[1] T. II. pag. 136.

Ecclesiæ propositas contra insurgentes dissensiones & errores in materia fidei; non autem opiniones, quibus licet aliquid statuant, nihil tamen decernunt ex Catholica fide tenendum, nihilque damnant tanquam ab ea alienum; non simplicia præcepta, quæ ad fidei definitionem referri non possint; non judicia de personis tantum, non ipsa disciplinæ decreta, quæ ad fidem non pertinent; non tandem omissiones definitionum fidei, quæ si omittantur, quum definiendum aliquid esset, culpa omissionis non esset error dogmaticæ definitionis nec error in fide.
„ Præterea, ut recte *Ballerinius* observat (2),
„ fidei definitiones debent esse actus plane
„ liberi & voluntarii: si quæ enim verba
„ fidei contraria exteriori vi extorqueren-
„ tur ab invito, & si culpam involverent,
„ manifesta tamen exterior vis satis patefa-
„ ceret, ea verba non exprimere veram
„ sententiam & fidem ejus, qui sic exterius
„ adigitur ad id dicendum, quod ipse inte-
„ rius non credit, nec diceret, si non co-
„ geretur. Heinc actus metu extorti tan-
„ quam non omnino liberi ex ipso civili jure
„ nulli judicantur. Quum ergo *Romani* Ponti-
„ fices nulla vi exteriori cogente ob vindican-
„ dam Catholicæ fidei unitatem quibusdam dis-
„ sensionibus impetitam aliquod dogma cir-
„ ca fidem credendum proponunt, atque con-
„ sti-

(2) *De vi ac ratione Primatus pag. 288.*

„ ſtituunt, vel errorem aliquem fidei contrarium iis formulis damnant, quibus non „ opinionem privatam, ſed catholicam doctrinam ſe exponere, erroremve ei doctrinæ contrarium proſcribere ita ſignificent, „ ut quicumque aliter ſentiant, a Catholica vel *Romana* abeſſe & ab Eccleſiæ *Romanæ* communione & unitate ſeparatos „ declarent, anathemate percellant, aut hæreſeos, vel aliis æquivalentibus cenſuris „ propoſitiones quas damnant, inurant; hæc „ erit illa proprie dicta definitio fidei, qua „ cum ex Chriſti mandato confirmandi ſint „ fratres in fide, ex ejuſdem Chriſti promiſſis error ipſi nequit ineſſe. " Quod ſi petas a me, num aliæ quædam conditiones, ut definitio edita dicatur *ex cathedra*, requirantur, quemadmodum oratio, ſcripturarum ac traditionis examen, cum Cardinalibus conſultatio, Theologorum ſuffragia; dicam hoc curioſe magis quam neceſſario quæri. Si enim conſtet *Romanos* Pontifices aliquid tanquam dogma ex fide credendum, proponere ſatis hoc erit, ut conditiones ad id rite recteque præſtandum requiſitas (quæcumque demum eæ ſint) non defuiſſe credamus. Deus enim ſapienter, ſuaviterque diſponens omnia dum finem proſpicit, modos quoque rationemque proſpicit ad finem maxime neceſſariam. Quapropter ſi quod certiſſimis deinde momentis comprobabimus, promiſſum

fuit

fuit a Christo summis Pontificibus ἀσφαλειας, seu *infallibilitatis* privilegium; promissum etiam fuisse intelligitur, nihil eorum, quum definiunt ipsis defuturum, quod ad ferendam definitionem fuerit necessarium. „ Eadem sa-
„ ne quæstio, inquit *Ballerinius* (3), emo-
„ veri posset quoad definitiones editas in ge-
„ nerali Concilio. Si autem hæreticis se-
„ mel hæc licentia permittatur, ut in quæ-
„ stionem vocent, num Ecclesiæ judices eam
„ diligentiam curamque, quæ opus erat,
„ adhibuerint; quis non videat, omnia mox
„ non tam Pontificum, quam ipsorum œcu-
„ menicorum conciliorum judicia labefacta-
„ tum iri? Sicuti ergo quum eduntur defi-
„ nitiones concilii generalis, de conditioni-
„ bus necessariis nemo Catholicus dubitat,
„ quo minus veritatem contineant; ita &
„ de summorum Pontificum definitionibus
„ judicandum. Quæ humanæ rationi & in-
„ dustriæ innituntur, etiamsi nihil omissum
„ sit diligentiæ, errori subesse queunt; non
„ vero quæ incumbunt promissis divinis,
„ Deo satis prospiciente ne quid erroris o-
„ brepat, & ne quid omittatur, vel desit,
„ quod ad veritatem cognoscendam ac de-
„ finiendam requiratur. " (4)

II.

(3) *l. c. pag.* 291.

[4] Sic etiam quum *Quesnelliani* Constitutionem *Unigenitus* fuisse absque examine ab Episcopis susceptam in vulgus disseminarent, Cardinales, Archiepiscopi, & Epi-

scopi

II. Quam proposuimus de innerrabili *Romani* Pontificis in edendis fidei definitionibus potestate sententiam, ea universa defendit

scopi *Galliarum* in epistola a. 1728. ad Christianissimum Regem perscripta in eamdem sententiam responderunt . „ Nous bien èloignès de penser & de dire , que pour „ porter, ou pour accepter un jugement sur la foi, nous „ n' ayons besoin ni d' examen , ni de discussion , ni „ de libertè , mais nous disons , en nous appuyant „ sur la promesse de Jesus-Christ , que , quand le „ Corps des Pasteurs a prononcè , il n' est jamais per- „ mis aux Fideles de refuser la soumission ; ni d' hèsiter „ a la donner , parce qu' il est promis , que *les portes de* „ *l' Enfer ne prèvaudront point* ; par consèquent elles ne „ prèvaudront ni par la violence , ni par la negligence , „ ni par la seduction . Envain allèguera-t-on qu' on n' a „ pas examinè , & qu' on a manquè de libertè, ou qu'on „ a ètè entrainè par des intèrèts humains . Jesus-Christ „ est avec le Corps des Pasteurs il est la sagesse du Pere, „ comme il est la veritè eternelle : il est donc avec eux „ entant que sagesse , pour leur faire prendre les moyens „ assurès de connoitre ce qu' il leur a enseignè , en mè- „ me-tems qu' il est en eux entant que veritè , pour em- „ pècher , qu' ils ne s' ègarent . Des que le vrai Fidèle „ voit le Corps des Pasteurs uni au Chef, former une de- „ cision, qui intèresse la foi; dèsqu' il voit ce Corps re- „ spectable , qui parle au nom de Dieu , & qui est assistè „ d' en-haut , exiger la soumission , et prescrire l' obèis- „ sance , il ne balance point : on a beau lui dire : *une* „ *partie de ces Pasteurs n' a pas prononcè par voie de ju-* „ *gement* , *les autres ne sont pas unanimes dans le motif* „ *de leur dècision* ; *c' est l' infaillibilitè du Pape* , *qui a* „ *determinè uniquement ceux-ci* , *l' examen de ceux-là n' a* „ *pas ètè suffisant* , *ou il n' a pas ètè juridique* ; *il est a* „ *craindre* , *que leur dècision par l' obscuritè des proposi-* „ *tions* , *qu' ils censurent* , *ne donne lieu de confondre la* „ *veritè avec l' erreur* , tous ces discours n' èbranlent pas „ la foi , et n' affoiblissent point la confiance , qu' il a „ dans les promesses de Jesus-Christ . Il voit l' unitè dans „ le Corps de Pasteurs , et le point , qui les reùnit , c'est „ celui

dit antiquitas, paucis exceptis, qui *Occamum* *Philippi Pulcri* primum, *Ludovici* deinde *Bavari* partibus addictum sequi maluerunt, quam Patres, Concilia, omniumque & nationum & ordinum Theologos. „ A tempore enim „ Concilii *Constantiensis*, & *Basileensis*, ut „ ait *Ruardus Tapperus* Decanus *Lovaniensis* „ & in *Tridentino* Concilio Theologus lon„ ge spectatissimus (5), Doctores quidam „ apud solum Concilium Œcumenicum do„ cent esse infallibilis sententiæ privilegi„ um. Veteres vero Scriptores, *Petro*, to„ tius familiæ Christi Præposito, & *Romano* „ Pontifici Supremo in terris post *Petrum* „ Chri-

„ celui qui fixe sa croyance ; il sçait, que c' est a cette „ unitè, qu' il est dit: *celui qui* vous *ècoute*, *m' ècoute*, „ il ne lui en faut pas davantage ; il n' examine point „ comment le jugement a ètè formè, ni les differens mo„ tifs, sur lequels les prèmiers Pasteurs ont pù oppuyer „ leur dècision ; il lui suffit, qu' ils aient parlè, pour „ qu' il regle sa foi sur leur enseignement. Il ne s' allar„ me point des pèrils qu' on veux lui faire envisager ; il „ sçait que celui, qui a promis son assistance aux pre„ miers Pasteurs, sçavra les en garantir, et lui avec eux; „ et que la simplicitè de sa soumission, fera toujours sa „ suretè, comme la promesse de Jesus-Christ fait la leur. „ *De quelque maniere*, dit M. Bossuet, *que l' Eglise don*„ *ne son consentement*, *l' affaire est tout-a-fait terminè* ; „ *car il ne peut jamais arriver*, *que l' Eglise gouvernèe* „ *par l' Esprit de Veritè*, *ne s' oppose pas a l' errèur* .... „ *Dieu*, dit-il ailleurs, *sçait tellement se saisir des coeurs*, „ *que la saine doctrine prèvaut toujours dans la Commu*„ *nion visible et perpetuelle des successeurs des Apòtres*. " Similia legere est in egregia *Ebredunensis* Archiepiscopi Pastorali institutione *sur les Jugemens definitifs de l' Eglise Universelle* Gratianopoli a. 1729. edita [*pag.* 14.]

[5] Orat. Theol. 3.

„ Christi vicario, ut qui solus claves do„ mus adceperit, quodlibet ligandi ac sol„ vendi, ejusque Cathedræ proprium esse „ hoc privilegium infallibilis sententiæ, con„ corditer ex Scripturis tradunt. " Quam vere hæc a *Tappero* dicta sint, longa Theologorum, atque adeo *Universitatum*, quas dicimus, nobiscum sentientium enumeratione docere possem. Verum actum agere id esset, quum multi iique eruditissimi viri in hac doctorum pertexenda recensione pridem desudaverint (6). Pauca tamen aut minus obvia, aut illustriora adtingam. Ordior autem a S. *Thoma*, cujus hæc sunt verba (7): „ Ad illius auctoritatem pertinet editio Sym„ boli, ut ab omnibus inconcussa fide te„ neantur. Hoc autem pertinet ad auctori„ tatem Summi Pontificis, ad quem majo„ res & difficiliores Ecclesiæ quæstiones re„ feruntur, ut dicitur in *decret. extr. de Ba*„ *ptismo C. Majores*. Unde & Dominus Luc.

„ XXII.

[6] Vide Auctores a me indicatos in *Antifebronio T. I. diss. II. cap. X. pag.* 218. quibus adde " Mantissam celebrium in *Belgio*, & *Gallia* Scriptorum, qui tardius, „ post editum nuper succurrerunt tractatum, cui Titulus, „ Doctrina quam de Primatu, auctoritate, ac infallibili„ tate Romani Pontificis tradiderunt *Lovanienses* S. T. Ma„ gistri, ac Professores, tam veteres, quam Recentiores „ propriis ipsorum verbis ac probationibus expressa, De„ clarationi Cleri *Gallicani* de Ecclesiastica Potestate nu„ per editæ opposita, censuræque a *Sorbona* recenter latæ „ adversa. Per D. A. A. S. Theol. Professorem ". Confer etiam hujus dissertationis caput quinctum.

[7] 2. 2. *q.* 1. *art.* 10.

„ XXII. *Petro* dixit, quem summum Pon„ tificem constituit, *Ego pro te rogavi, ut* „ *non deficiat Fides tua*. Et hujus ratio est: „ quia una fides debet esse totius Ecclesiæ „ secundum illud 1. Corinth. 1. *Id ipsum* „ *dicatis omnes, ut non sint in vobis Schisma-* „ *ta*: quod servari non posset, nisi quæstio „ fidei de fide exorta determinetur per eum, „ qui toti Ecclesiæ præest, ut sic ejus sen„ tentia a tota Ecclesia firmiter teneatur: „ & ideo ad solam auctoritatem Summi „ Pontificis pertinet nova editio Symboli, „ sicut & omnia alia quæ pertinent ad to„ tam Ecclesiam, ut congregare Synodum „ generalem, & alia hujusmodi. "

III. Quatuor Angelico Doctori adjungam amplissimos *Romanæ* Ecclesiæ Cardinales; *Johannem de Turrecremata* (8), *Reginaldum Polum* (9), *Johannem Hieronymum Albanum* (10), & *Stanislaum Osium* (11). Eadem fuit sententia non solum doctissimorum virorum *Ekii* (12) & *Johannis Fischeri* (13) aliorumque, sed etiam Academiarum. Nam *Lovaniensis* Facultas, quum a. 1544. jussu *Caroli* V. Imperatoris duos & triginta articulos

[8] *Summ. Eccles. lib. II. cap.* 109. 111. & 112.
[9] *lib. de Conc. ad legat. suæ soc. q.* 60.
[10] *de potest. Papæ part. II. n.* 117.
(11) *In confess. fid. cap.* 28. quam Fidei confessionem Synodus *Petracoviensis* cooptavit.
(12) *l. I. de Primat. Petri cap.* 26 & *cap.* 43.
(13) *in confut assert. Luther. cap.* 23.

culos ederet adversus *Lutheri* errores, non uno loco, quæ sua mens esset de inerrante Pontificia in rebus fidei definiendis auctoritate, palam fecit. Articulo enim XXII. ita statuit: „ Firma fide tenendum, unam esse „ in terris veram, atque Catholicam Christi „ Ecclesiam, eamque visibilem, quæ ab Apo„ stolis fundata in hanc usque nostram æta„ tem perdurans, retinet & suscipit, quid„ quid de fide, & Religione tradidit, tra„ dit, & traditura est Cathedra *Petri*: su„ per quam ita a Christo sponso suo est ædi„ ficata, ut in his, quæ fidei sunt, & Re„ ligionis, errare non possit; " articulo autem XXV. docuit: „ certa fide tenenda „ sunt, non solum quæ Scripturis expresse „ sunt prodita, sed etiam quæ per traditio„ nem Ecclesiæ Catholicæ credenda adcepi„ mus, & quæ definita sunt super fidei, & „ morum negotiis, per Cathedram *Petri*, „ vel per Concilia generalia legitime con„ gregata. " (14). A *Lovaniensi* Facultate disiungenda non est *Coloniensis*, quæ non solum anno 1688. septima Septembris inerrantiam *Romani* Pontificis in doctrina, de fide & moribus toti Ecclesiæ proponenda,
ejusque

(14) *Launoius* in epist. ad *Joh. Franchevillam Lovaniensem* Theologum hæc *Lovaniensis* Facultatis verba plane corrupit. Etenim particulæ VEL substituit *atque*, ut celeberrimæ Facultati contrariam plane sententiam adfingeret, his verbis; *heic* Petri *Cathedra generali copulanda est Concilio*. O Fidem *Febronianorum* heroum!

ejuſque Eminentiam ſupra Epiſcoporum Concilia ſe profiteri declaravit, ut ajunt in Judicio Academico contra *Febronium* ipſi *Colonienſes*, ſed etiam a. 1615. in cenſura adverſus *Marci Antonii de Dominis* de Republica libros eamdem ſtrenue propoſuerat, ac ſtabilierat.

IV. Sed in *Galliis* paullo diutius immoremur. Doctores prope innumeri ex eo Regno prodierunt hujus Pontificii privilegii defenſores acerrimi. Quid memorem *Andream Duvallium*, in diſputatione quadripartita de *Suprema* Romani *Pontificis in Eccleſiam poteſtate*? (15) *Mauclerum* in prægrandi opere de *Monarchia*? *Habertum Vabrenſem* Epiſcopum (16)? *Hallerium*, & le *Maitre Sorbonicos* Profeſſores in tractatibus, quos de *Romano* Pontifice in ſcholis dictarunt? (17) Epiſcopum *Maſſilienſem Coeffeteau* in opere, quo

[15] *P. II. q. I. pag.* 214. Inter cetera ait: " abſolu„ te certum eſt, ſummum Pontificem neque in fide neque „ in moribus ex cathedra decernendis errare poſſe, ſtatim„ que a ſua canonica electione infallibilitatis privilegio a „ Chriſto donari. Laudabilis in Academia *Pariſienſi* viget „ conſuetudo, qua Baccalaurei de quæſtionibus Theologi„ cis ſolemniter reſponſuri, proteſtationes præmittunt, ſe „ nolle quidquam contra decreta ſanctæ matris Eccleſiæ, „ nec non ſanctæ Sedis Apoſtolicæ, & *Romanæ* adſerere, „ aut defendere: & ſiquid in æſtu diſputationis adverſus „ ejuſmodi decreta illis exciderit, vel ignorantiæ, vel im„ memoriæ, vel linguæ præcipitio adtribuendum velle. "

[16] In libro inſcripto *la defenſe de la Foi de l' Egliſe, & de l' ancienne doctrine de* Sorbone *touchant les principaux points de la Grace.*

[17] Vide *Remarques d' un Theologien ſur le Traitè de* M. Maimbourg *pag. 62.*

quo *mysterium iniquitatis a Plessaeo Mornaeo* compositum refellit a. 1614.? P. du *Laurens* Oratorianum Presbyterum in sua adversus ministrum *Mestrezatum* disputatione ? (18) aut *Stephanum Baraut Arelatensem* Archiepiscopum in insigni opere adversus *Molinaeum Calvinianum* Ministrum (19)? quum ex ipsis *Sorbonicæ* Facultatis decretis, & *Gallicanæ* Ecclesiæ conventibus illustriora nobis suppetant testimonia. Anno certe 1387. tota universitas *Parisiensis* in Consistorio apud *Clementem*, quem tanquam legitimum Pontificem sequebatur, per Magistrum *Petrum de Alliaco* infallibile *Romani* Pontificis judicium in caussis fidei esse professa est his verbis (20). „ Igitur pro vestris humilibus „ filiis Universitatis prædictæ, & pro nobis eorum Nunciis, qui suis in hac parte obsequimur mandatis, & documentis „ innitimur, corde & ore unanimiter protestamur, quod quidquid hactenus in hac „ caussa per eos actum est, & quidquid in „ ea nunc vel alias pro eis acturi, aut dicturi sumus, totum correctioni, & judicio Sedis Apostolicæ & sedentis in ea „ Summi Pontificis humiliter submittimus; „ dicentes cum B. *Hieronymo* 24. *quæst.* 1.

„ Hæc

[18] *Dispute touchant le schisme et la separation, que* Luther *et* Calvin *ont faite de l'Eglise* Romaine *pag.* 274. *seqq.*

(19) *Bouclier de la Foi Catholique* T. *III. pag.* 763.

(20) Apud Balæum *in hist. Univers. ad hunc annum.*

„ Hæc eſt fides, Pater Beatiſſime quam in
„ in Catholica Eccleſia didicimus, in qua
„ ſi minus perite, aut minus caute forte
„ aliquid poſitum eſt, emendari petimus a
„ te, qui *Petri* Fidem & Sedem tenes. Non
„ ignoramus enim, ſed firmiſſime tenemus,
„ & nullatenus dubitamus, quod Sancta Se-
„ des Apoſtolica eſt illa Cathedra *Petri*, ſu-
„ pra quam eodem *Hieronymo* teſte fundata
„ eſt Eccleſia, ut habetur eadem quæſtione
„ in cap. *Quoniam vetus*. Et ſicut dicit *Cy-
„ prianus* 93. diſt. Qui Cathedram. De qua
„ Sede in perſona *Petri* Apoſtoli in ea ſe-
„ dentis dictum eſt, *Petre regavi pro te ut
„ non deficiat fides tua Luc. XXII.* Hæc eſt
„ igitur, ad quam determinatio fidei, &
„ adprobatio veritatis Catholicæ, ac hære-
„ ticæ impietatis deteſtatio maxime perti-
„ net. " Ad Clerum *Gallicanum* quod adti-
net, omitto luculentiſſimum conventus a.
1625. habiti teſtimonium (21), quod librum
ejus conventus monita continentem adniten-
te Cardinali de *Rupefocaldio* ſuppreſſum fu-

(21) *Advis de l' Aſſemblèe generale du Clergè de* France &c. *artic.* 135. " Les Eveſques . . . reſpecteront auſſi „ noſtre Saint Pere le Pape, Chef viſible de l' Egliſe U„ niverſelle Vicaire de Dieu en terre, Eveſque des Eveſ„ ques, et Patriarches; en un mot ſucceſſeur de Saint „ *Pierre*; auquel l' Apoſtolat et l' Epiſcopat ont eu com„ mencement, & ſur le quel Jeſus-Chriſt a fondè ſon E„ gliſe, en luy baillant les Clefs du Ciel, AVEC LA „ INFAILLIBILITE' DE LA FOY, que l' on a veù mi„ raculeuſement durer immuable en ſes ſucceſſeurs juſques „ aujourdhuy. "

iſſe norim, etſi aliis omnino de cauſſis quam ob tantam Pontificiæ poteſtatis celebrationem (22). Ea tantummodo conferamus, quæ in *Janſenii* cauſa a *Gallicanis* Epiſcopis ad *Romanos* Pontifices *Innocentium* X. & *Alexandrum* VII. perſcripta fuere. Epiſtola, qua a. 1651. ab *Innocentio* quinque *Janſenianarum* propoſitionum damnationem petierunt, ab his verbis inchoatur: *Majores cauſſas ad Sedem Apoſtolicam referre ſolemnis Eccleſiæ mos eſt, quem* FIDES Petri NUMQUAM DEFICIENS *perpetuo retineri pro jure ſuo poſtulat*. *Innocentius* a. 1653. propoſitiones confixit. Eodem anno Epiſcopi ad *Innocentium* ſecundo ſcripſere gratulantes, quod *peſti graſſanti, & certiſſimam perniciem adlaturæ obſtituiſſet* Summi Pontificis *indefeſſum ſtudium, &* EX ALTO PETITA POTESTAS, *quæ* SOLA *acerrimam illam animorum colliſionem compeſcere poterat*. Tum inter *Innocentii* I. ad *Africanos* de *Pelagii* erroribus decretalem, & hanc *Innocentii* X. Conſtitutionem inſtituta comparatione, *enimvero*, inquiunt, *vetuſtæ illius ætatis Eccleſia Catholica* SOLA CATHEDRÆ PETRI *commu-*

(22) *Remarques d' un Theologien &c. ſur le Traitè de M.* Maimburg *p.* 73. " Cet Article 137. ne fut jamais improuvè du Clergè de *France*, au contraire la principale cauſe de la ſuppreſſion fut, qu' il y avoit quelque endroit, qui ſembloit deroger a l' autoritè du Pape, en rendant le Concile Provincial unique Juge de la cauſe des Evèques. C' eſt ce qui paroìt en regardant dans ces avis les pages 11. 18. & 54. qui ſont les endroits marquez & repris par le Cardinal de la Rochefoucaut.

munione & auctoritate fulta . . . . Pelagianæ hæresis damnationi absque cunctatione subscripsit. Perspectum enim habebat non solum ex Christi Domini nostri pollicitatione Petro facta, sed etiam ex Actis priorum Pontificum . . . - judicia PRO SANCIENDA FIDEI REGULA a summis Pontificibus lata . . . . DIVINA ÆQUE AC SUMMA PER UNIVERSAM ECCLESIAM AUCTORITATE NITI. Jansenii tamen adseclæ, ut merita damnationis telum effugerent, comminisci cœperant neque illas propositiones Jansenii esse, neque in Jansenii sensu damnatas. Iterum ergo Gallicani Antistites a. 1654. ad Innocentium confugerunt, de Jansenianis querentes, quod e vetere fidei deposito, cujus custodia Cathedræ Petri a Christo concredita est, partem adimere tentarent. Mortuo autem Innocentio ad Alexandrum VII. ejus Successorem litteras a. 1656. dederunt, in quibus quæ super Innocentii decreto acta fuerant referentes, eadem, inquiunt, alacritate illud suscipimus, qua Concilii Africani Patres ab ipsis expetitam Zosimi epistolam amplexi sunt; quæ Pelagii, atque Cœlestii errores . . . . . PEREMPTORIO DECRETO PROSTRAVIT. Ut æquissimis Gallicanorum Præsulum in rem Catholicam studiis Alexander satisfaceret, celebrem ad eos fidei formulam ab omnibus subscribendam misit. At Janseniani novas ordiri technas, ut invisam subscriptionem effugerent. Anno igitur 1661. Episco-

pi aliis litteris *Romanum* Pontificem consuluerunt. In his multa notatu digna sunt. „ At postquam, inquiunt, supra montem „ illum, qui est in vertice montium, ad„ scendisti, ut evangelizares *Sion*, vox Do„ mini in manu forti: quippe dedit Deus „ voci suæ vocem virtutis, in tua Beatitu„ dine, quæ loquuta est sicut potestatem ha„ bens; clamavit & quasi tuba exaltavit „ vocem suam ad retundendos omnes impe„ tus *Jansenianæ* sectæ . . . . . Nullum quip„ pe novimus montem coagulatum, quam „ Apostolicum, ubi doctrina cœlestis, sicut „ lac parvulis, bene autem valentibus tan„ quam solidus cibus ministratur. In hoc „ monte nos ipsi pascimur (ut ait *Augusti*„ *nus* ad Populum suum) pascimus vos, „ pascimur vobiscum & quia in eo Domi„ nus docet, statuimus ibi secundum verba „ *Tertulliani* finem quærendi, stationem cre„ dendi expunctionem inveniendi . . . . . „ In te autem velut in *Petri* successore, no„ strum omnium fortitudo firmata est. " Eodem anno Episcopi encyclicam per *Gallias* epistolam direxere, qua *Alexandrina* formula præscribebatur; ibi autem animadvertunt, has omnes turbas a maligno spiritu excitatas fuisse, & si post *Innocentii* constitutionem, qua Jansenii propositiones ut hæreticæ notabantur, *nihil amplius supererat desiderandum*

(23)

(23) *Janseniani* Episcoporum studium artibus ac dolis eludere satagebant. Itaque Antistites a. 1663. aliis Encyclicis litteris *Alexandrinæ* formulæ subscriptionem ursere. In his porro litteris *Aviti Viennensis* Episcopi ad *Hormisdam* Papam epistolæ meminerunt, in qua erga Pontificem omnes *Galliarum* Ecclesias ita comparatas esse adseverabat, ut quidquid in fidei caussis ipsi decernere videretur, amplectendum sibi, credendumque profiterentur (24). Addunt hoc esse præcipuum suæ ipsorum gloriæ caput, unde invicta eorum fides, auctoritasque falli nescia evadat; utramque si Religionis centro servent indissolubili nodo coniunctam (25). Quid quæso ad explicandam, commendandamque Pontificis *infallibilitatem* istis disertius, atque magnificentius? Anne enim ab omni erroris periculo atque adeo suspi-

(23) *Quoique . . . ce Pape les ayant condamnèes comme heretiques*, IL N' Y EUT PLUS RIEN A DESIRER.

(24) " J'ajouterai, qu' *Alcime Avite*, Evèque de *Vienne*, qui par sa sainte vie, par sa prudence & par son admirable doctrine a soutenu la foi dans la *France* contre l' *Arianisme*, ècrivant au Pape *Hormisdas*, l'assure, que non seulement l' Eglise de *Vienne*, mais aussi toutes celles de *France*, sont dans une parfaite volontè de suivre tout ce qu' il ordonneroit touchant les matières de la Foy. "

(25) " C' est le point solide de nòtre gloire, qui rend nòtre fois invincible, & nòtre autoritè infaillible, lorsque nous tenons l' une et l' autre inseparablement attachèes au centre de la Religion, en nous liant au siege de S. *Pierre*, pour la creance et pour la discipline, dans l' unitè de l' esprit de l' Eglise. "

cione immunis non sit *Fides* Petri *numquam deficiens* ex alto *petita potestas*, quæ *sola* & *animorum* in rebus fidei *collisionem compescere* possit, & judicia sua *absque cunctatione* subscribi postulet; cujus judicia pro sancienda fidei regula ex Christi Domini nostri pollicitatione *divina æque ac summa* per universam Ecclesiam auctoritate nitantur; *Petri* successor, cui fidei depositi custodia a Christo concredita est; qui errores *peremptorio* decreto prosternat; in quo det Deus *voci suæ vocem virtutis*; per quem *doctrina Cœlestis administratur*; in quo Deo *docente* statuimus *finem quærendi*, & *stationem credendi*, & *omnium fortitudo firmetur*; qui ceterorum reddat *invictam fidem*, auctoritatemque errori haud obnoxiam?

V. Post hæc inanis esset labor quæ apud *Gallos* singulis aut doctoribus, aut Episcopis fuerit hac super re sententia, disquirere. Unum adhuc tamen placet nominare *Petrum* illum de *Marca Parisiensium* Archiepiscopum, qui a *Febronio*, ceterisque Pontificiæ auctoritatis insectatoribus tam sæpe laudatur. *Jesuitæ* a. 1661. in *Claromontano* Collegio hanc thesim propugnandam susceperant: „ Christum nos ita caput agnoscimus, ut illius „ regimen dum in cœlos abiit, primum „ *Petro*, tum deinde successoribus commiserit, & eamdem, quam habebat ipse, in„ fallibilitatem concesserit, quoties ex ca-

„ the-

„ thedra loquerentur. Datur ergo in E. R.
„ controverſiarum fidei Judex infallibilis,
„ etiam extra Concilium generale, tum in
„ quæſtionibus juris, tum facti: " Quum autem propterea magna ſuborta fuiſſe diſceptatio, de *Marca* commentariolum pro ea Theſi *Baluzio* dictavit. In eo autem ſententiam, quam *Jeſuitæ Claromontani* propoſuerant, unam eſſe pronunciat, quæ in *Italia*, *Hiſpaniis*, ceteriſque Chriſtiani orbis Provinciis tradatur, ut quod *Pariſienſium* Theologorum appellari conſuevit, oppoſitum ſcilicet decretum, ſolum INTER TOLERATAS OPINIONES cenſeatur (26); iterum deinde (27) eam ſententiam, quæ ante ipſam Eccleſiæ conſenſionem Pontificis definitiones erroris expertes defendit, generatim receptam, & ab Eccleſia *Romana*, aliiſque Catholicis ſcholis prolatam appellat. Ait præterea, graviſſimam *Romanis* Pontificibus injuriam ab iis inferri, qui hocce illis privilegium omnium Academiarum conſenſu confirmatum palam in dubium vocare auderent, ac Conſtitutionibus adverſus *Janſenianos* latis mul-

(26) " Cette opinion eſt la ſeule que l' on enſeigne et
„ que l' on embraſſe dans l' *Italie*, l' *Eſpagne* et autres
„ Provinces de la Chreſtientè; en ſorte que CELLE QU'
„ ILS APPELLENT DES DOCTEURS DE PARIS,
„ EST MISE AU RANG DES TOLEREES SEULE-
„ MENT ". Charlas *de la Puiſſ. de l' Egliſe pag.* 90.

(27) *num.* 31. " l' opinion gènèrale receue et aprouvèe
„ par l' Egliſe Romaine, et par les Ecoles de la Chre-
„ ſtientè. "

tum roboris detrahi (28). Denique addit, eo ipso quo commentariolum illud dictabat anno, scilicet 1662. eamdem pæne thesim cum apud *Sorbonam*, tum in *Navarræo* Collegio fuisse defensam (29); immo hanc in *Galliis* fere a Theologis omnibus æque atque a Jurisperitis, qui veteris *Sorbonæ* opinionem nihili facerent, propugnarit (30).

VI.

(28) " Au reste se seroit ouvrir la porte à un grand „ schisme que de vouloir rebuter ces theses, encore qu' „ elles soient entendues suivant l' opinion commune: par- „ ceque non seulement cette plainte tendroit a ruiner ou- „ vertement les Constitutions faites contre *Jansenius*, mais „ encore a disputer aux Papes publiquement avec autoritè „ le pouvoir d' estre Juges infaillibles parlant *e Cathedra* „ en matiere de foy, qui leur est acquis par le consente- „ ment DE TOUTES LES UNIVERSITEZ, exceptè „ l' ancienne *Sorbonne* [Constantiensis Concilii temporibus] „ Le Pape auroit sujet de se plaindre, que lors qu' il „ *souffre & tolere* l' opinion contraire, qui est *de peu de* „ *personnes*, on ne puisse avoir la moderation de souffrir „ et tolerer l' opinion gènèrale, qui appuye ouvertement „ ses droits. "

(29) " Mesme a present on enseigne cette doctrine dans „ la *Sorbonne*. Car le mesme jour douzieme de ce mois „ de Decembre, lorsqu' on disputoit au College de *Cler-* „ *mont* sur les theses prècedentes, on soustenoit en *Sor-* „ *bonne* la mesme These en substance, qui est conceue aux „ termes suivans. Romanus *Pontifex Controversiarum Ec-* „ *clesiasticarum est constitutus Judex a Christo, qui ejus de-* „ *finitionibus indeficientem fidem promisit*. Luc. XXII. La „ mesme doctrine est avancèe dans une autre these sou- „ stenue en *Navarre* le septieme Decembre de cette mes- „ me annèe. "

(30) " La plus grande partie des docteurs (de Gallis „ loquitur) non seulement de Theologie, mais encore de „ droit suivent l' opinion commune, qui a des fondements „ assès difficiles à resoudre, comme il a estè deja dit, et „ se moquent de celle de l' ancienne *Sorbonne*. "

VI. Fatendum nihilominus est post annum 1682. quo *Gallicani* Conventus declaratio edita fuit, contrariam in *Galliis* opinionem in libris ceterisque actis publicis obtinuisse. Quare *Febronius* falsus non est, dum recentiores eo anno *Gallos* pro sua sententia appellat. In hac ipsa tamen, quæ ipsi cum *Gallis* communis est, opinione multum a *Gallis* **Febronius** diffidet. *Galli* enim qui solum quidem judicium Sedis Apostolicæ ad finiendam fidei controversiam non sufficere autumant, ne hinc tamen unitati fidei a Christo male provisum dicatur, si exspectanda esset Concilii generalis sententia, quæ idem Apostolicum judicium confirmans, caussam finiret; sufficere, semperque sufficiens fuisse ajunt, si definitionibus summorum Pontificum adcedat Episcoporum Ecclesiæ etiam dispersæ vel expressus vel tacitus saltem consensus. *Febronius* autem hac ipsa conditione consensus saltem taciti nequaquam contentus ad *ultimatum & conclusum*, ut ajebat (31), atque infallibile judicium in materia fidei exegit in primo sui operis volumine *expressam & concinentem generalis Concilii sententiam*, qua solum fidei definitiones *peremptorias* esse comminiscebatur (32). In novo

(31) *Cap. VI.* §. 8. *n.* 1.

(32) Hæc illa doctrina est, quam in *Antifebronio* (*T. I. diss. II. cap.* 12.) acriter propugnavimus, atque a *Febronii* cavillationibus adseruimus. Eamdem *Sappelius paradoxum* appel-

novo tamen suarum defensionum volumine primum suum apud *Quesnellianos* celeberrimum dogma, quo Ecclesiæ dispersæ consensioni finiendarum controversiarum auctoritas adimebatur, caute, ne palinodiam canere videretur, dissimulans ad *Gallos* adcessit. *Non errabunt*, inquit (33) *neque hi* (Pontifices), *neque illa* (particularia Concilia) *quum eorum*

appellat [*p.* 129.] tum addit: " ut *Romani* Pontificis au-
" ctoritati in hoc puncto [*Febronius*] ultimum inferat
" ictum, *abominabilem* Doctrinam *de Ecclesiæ Catholicæ*
" *infallibilitate* inducere non abhorruit, quam modo sta-
" tim ventilabimus cornu, seu insolubili dilemmate". *Febronius* igitur *Cap. VI.* §. *VIII.* sequentem titulum posuit: *Parum firma est illorum sententia, qui a* plurima parte Episcoporum *definitioni* Romani *Pontificis extra Concilium*
" *adhærentium; ultimum & irrefragabile judicium consti-*
" *tui existimant*". Hæc idcirco exscripsimus, ut *Sappelium* a *Febronii* calumnia vindicaremus. Ait *Febronius* [*pag.* 223. *seqq.*] *supremam in rebus fidei auctoritatem, & connexam cum illa infallibilitatem corpori universalis Ecclesiæ competere*; tum perinde ac si *Sappellius abominabilem* hanc de Catholicæ Ecclesiæ infallibilitate doctrinam vocasset, ait [*pag.* 226.] " Sed quod omnium vel modi-
" ce tinctorum captum superabit, illud est, quod scripsit
P. *Sappel pag.* 129. his verbis: Febronius, *quum bene vi-*
" *deat*, *sententiam suam* [*si quæcumque Conciliorum et-*
" *tiam generalium in materia fidei definita confirmatione*
" *& adprobatione* Romani *Pontificis indigeant*] *tumulo in-*
" *ferri*, *ideo*, *ut* Romani *Pontificis auctoritati in hoc pun-*
" *cto ultimum inferat ictum*, ABOMINABILEM *doctri-*
" *nam de Catholicæ Ecclesiæ infallibilitate inducere non*
" *abhorruit*". Hoc enimvero *omnium captum superabit*, potuisse insigni fraude *Febronium*, quod *Sappellius* de negata ab ipso dispersæ Ecclesiæ infallibilitate jure adseruit, ad dogma *infallibilitatis corpori universalis Ecclesiæ competentis* detorquere, & hoc, non illud a *Sappelio abominabile* dictum exhibere.

(33) *T. II. pag.* 265.

eorum de fide decreta ab universali Ecclesia recipientur, sive tacite, sive expresse. Huc spectat, quod infra ait (34). " Quatuordecim Episcopi cum aliis viris clarissimis ,, & illustribus anno 529. *Arausicæ* ad templi consecrationem congregati, doctrinæ capita adversus eorum hæresim statuerunt. Hujus Concilii decretis omnes aliæ Ecclesiæ adhæserunt; proinde eamdem auctoritatem obtinuere, ac si ab universali Ecclesia in œcumenica Synodo congregata sancita fuissent. " (35) Alibi quoque (36), ,, poterit, inquit, exspectari Ecclesiarum etiam dispersarum consensio, qua fugiendus error ,, damnetur, & veritas credenda stabilitur, ,, eadem utique auctoritate, eodemque robore, ac si in œcumenica Synodo facta fuisset definitio. " En ergo tandem a *Febronio* agnitam dispersæ Ecclesiæ in Fidei controversiis certo definiendis auctoritatem. Neque tamen illi cum *Gallis* penitus convenit. ,, Quod Episcopi, inquit (37), acceptantes summi Pontificis constitutiones, ,, etiam in materiis fidei, id facere debeant ,, cum

(34) *pag.* 404.

(35) Sed addere debuerat *Febronius Arausicanum* sua illa doctrinæ capita ab Apostolica Sede adcepisse, iterumque ut ab ea confirmarentur impetrasse. En cur *omnes aliæ Ecclesiæ illis adhæserunt*, & unde *eamdem hactenus auctoritatem obtinuere, ac si ab universali Ecclesia in œcumenica Synodo congregata sancita fuissent*. Vide Caput I.

(36) *pag.* 468.

[37] *T. II. pag.* 195.

„ cum deliberatione maturitate, & judicio, „ atque ita una cum Papa judicent pro officii sui debito, recte docuit *Febronius* „ *Cap. IV.* §. 2. *n.* 56. & cum ipso tradunt omnes quotquot non existimant, Papam infallibilem, & Episcopos meros ejusdem voluntatis exequutores. " Duo heic *Febronius* tradit & falsa & cum Ecclesiæ *Gallicanæ* decretis pugnantia. Primum est, Episcopos de summi Pontificis Constitutionibus judicare non posse, nisi cum deliberatione, & maturitate id faciant, nisi scilicet, ut alibi (38) docuerat, Pontificis *definitionem cum verbo Dei scripto, & tradito conferant, ad dispiciendum an huic illa sit per omnia conformis.* At hoc & toti Ecclesiasticæ antiquitati & *Gallicanæ* Ecclesiæ adversatur. Legat *Febronius* genuinum *Bossuetium* in epistola ad *Portus Regii* Sanctimoniales; inveniet duplicem esse, qua Episcopi Ecclesiasticis judiciis subscribant, rationem, interdum nempe pro auctoritate judicando, interdum nempe adsentiendo, & obediendo, idque a clarissimo Præsule pluribus Christianæ antiquitatis monumentis confirmari (39). Verum, inquit Illustrissimus Ca-

[38] *T. I. cap. VI.* §. 8. *n.* 7.

[39] *Lettre aux Religieuses de P. R. p.* 36. *tert. edit.* „ Les Evèques souscrivent en deux manieres aux jugemens Ecclesiastiques, quelquefois par autoritè, quelquefois par consentement & par obeissance . . . . . „ Vous

Cameracensis Archiepiscopus (40), sive Episcopi definiendo, sive obediendo subscri-
„ bant, numquam permittet Christus, ut in
„ communi prædicatione errent, ut qui se
„ cum illis futurum omnibus diebus usque
„ ad consummationem sæculi promiserit.
„ Nisi hoc admittatur, actum erit de *Pii*
„ V. constitutione adversus *Bajum*, de *In-*
„ *nocentii* XI. Bulla adversus errores *Michae-*
„ *lis Molinos*, ac de libri inscripti: *Maxi-*
„ *mes des Saints* damnatione, unde enim
„ probari umquam poterit, inquit idem *Ca-*
„ *meracensis* (41)", hæc Apostolica decreta
ab

„ . . . . Vous voyez donc, que si les Evèques
„ souscrivoient par autorité, ils souscrivoient aussi sou-
„ vent par obeissance; ou si vous voulez, que nous l' ex-
„ pliquions, et peut-ètre mieux d' une autre maniere, quel-
„ que fois ils souscrivoient en définissant, et quelque fois
„ en obeissant."

[40] *Mandem. au sujet d' un Ecrit, qui a pour titre: Consultation* etc. 1729. *p.* 73. " Mais soit que les Evè-
„ ques souscrivent en définissant, soit qu' ils souscrivent
„ en obeissant, Jesus-Christ ne permettra jamais, qu' il se
„ trompent dans leur commune prèdication, parce qu' il
„ leur a promis d' ètre avec eux tous les jours jusqu' à
„ la consommation des siècles."

[41] *ibid. pag.* 72. " Il en faut dire autant de la Bul-
„ le de Saint Pape *Pie* V. contre les erreurs de *Baius*,
„ de la Bulle contre *Molinos*, et du Bref d' *Innocent* XII.
„ contre le livre des *Maximes des Saints*; car comment
„ viendroit on a bout de *prouver* que tous ces dècret Apo-
„ stoliques ont ètè acceptès de la part de tous les Evèques
„ *par voye de Jugement*, et d' un *Jugement* juridique? Les
„ Evèques alors ne pensoient ils pas ce qu' ils pensent en-
„ core aujourd' hui sur l' infaillibilitè du Suverain Ponti-
„ fe? Il est donc manifeste, qu' on pourroit èluder toutes
„ ces

ab omnibus Episcopis cum Scriptura & traditione fuisse accurate collata, atque hoc deliberationis, & maturitatis judicio tandem suscepta? Immo quum plerique Christiani orbis Antistites Pontificiam infallibilitatem profiteantur, negandum id esset. Adfirmat enim *Febronius* (& hoc alterum est quod eo loco docet) *quotquot existimant Papam infallibilem, non posse* de summi Pontificis decretis cum *deliberatione, maturitate & judicio sententiam ferre*; quin etiam pronunciat (42), *neque Protestantes neque alios, quum ad ipsum Concilium universale ventum fuerit, multum fiduciæ posituros in Conciliaribus votis aut judiciis eorum, qui jam ante declarassent, se non posse recedere a deciso, quod Pontifex* (ab illis infallibilis habitus) *de quæstionibus & materiis in Synodo ventilatis jam forte dedisset.*

„ ces Constitutions par les mèmes subterfuges, que fournissent ici les 50. Avocats; et cependant c' est de ces Bulles la mème que plusieurs Archevèques et Evèques de *France*, a la tète desquels ètoit M. le Cardinal de *Noailles*, dèclaroient par un acte authentique, qui n' a jamais ètè desavouè, ni contredit par aucun Evèque de la mème Nation, *qu' il ne leur manque aucune des conditions necessaires pour obliger toute l' Eglise*. Ces mèmes Prelats dèclaroient encore dans le mème Acte, que quand l'Assemblèe de 1705. a dit, que les Constitutions des Papes obligent toute l' Eglise, lorsqu' elles ont ètè acceptèes par le corps des Pasteurs, *elle n' a point voulu etablir, qu' il soit necessaire, que l' acceptation du corps des Pasteurs soit solemnelle, pour que de semblables Constitutions du S. Siege soient des regles du sentiment des fideles.* "

[42] *T. II. pag.* 2.

set. Sed bene est. Etiam id longe a veritate abesse *Galli* Episcopi contendunt, atque demonstrant. Unum placet heic appellare *Ebredunensem* Archiepiscopum in doctissima Pastorali institutione quam anno 1729. *Gratianopoli* divulgavit *sur les jugemens definitifs de l' Eglise universelle*, & *sur la signature du Formulaire*. Ibi ergo doctissimus Cardinalis ostendit, Episcopos qui Pontificem erroris expertem agnoscunt, æque atque eos qui secus sentiunt, posse de ejus constitutionibus judicium ferre, illudque sacris litteris ac Patrum traditioni innixum. Quum enim illi sententiam de *infallibili* Pontificis auctoritate Scripturæ & traditioni consentire sibi certissime persuadeant, debent quidquid Pontifex definit veluti scripto traditoque verbo consentaneum existimare (43). Vere igitur a me

[43] *pag.* 19. " Nous ajoutons cependant, que quand „ même les Eveques des Eglises ètrangeres n' accepteroient les decisions èmanèes du saint Siege, que sur le „ fondement de l' infaillibilitè du Pape; on pourroit dire, „ que leur acceptation ne laisseroit pas de se faire par „ voye de jugement, même tel que nos Refractaires le „ requièrent. Qu' entendent-ils par ce jugement, qui doit „ prèceder l' acceptation juridique, que l' Evèque fait de „ la dècision du Pape? si ce n' est, que l' Evèque voit „ dans quelque endroit de l' Ecriture, ou de la Tradition „ une veritè nèceſſairement liée avec la decision, et que „ sur cela il se dètermine a l' accepter comme conforme a „ la rèvèlation. Les Evèques des Eglises ètrangeres ne portent ils pas un pareil jugement, avant que d' accepter „ la dècision? Ils ne se determinent a l' accepter, que „ parce qu' ils croient voir dans l' Ecriture ou dans la Tra„ dition

a me dictum fuit, *Febronium* inter, & *Gallos* in ipſa Pontificiæ *fallibilitatis* tuenda opinione multum intereſſe. Hæc præmittenda fuerant; nunc ſententiam noſtram breviter, ſed ſolide comprobemus.

C A-

„ dition ce qui ètablit l'infaillibilitè du Pape, et qui par
„ conſèquent contient la veritè de tout ce que le Pape de-
„ cide en matiere de Foy. Il eſt viſible, que ces deux ac-
„ ceptations ſe font ègalement par voye de jugement de
„ l' eſpece, dont il s' agit, tel que celui dont il s' agit,
„ puiſque les Evèques des Egliſes ètrangeres ſe fondent ſur
„ l' Ecriture et la Tradition, ainſi que le font ceux de
„ l' Egliſe de *France*. "

CAPUT III.

Romanam *Sedem errori obnoxiam non esse certissimum est totius antiquitatis decretum, hincque rejecta* Febroniana *Sedis & sedentis distinctione Pontificem quoque* Romanum *eodem insigni privilegio præstare. Idem ex Christi Domini pollicitatione confirmatur; tum vero maxime ex centro Catholicæ unitatis, quod est* Romanæ *Ecclesiæ Pontifex. Effugium* Bossuetii *seriem inter & personas Pontificis distinguentis intercluditur.*

I. QUod in *Antifebronio* professus sum, heic rursus edico, non ita me in hancce quæstionem ingredi, ut eam pro dignitate tractare velim. Immensi id operis esset, atque etiam inutilis post tot doctissimorum virorum hac super re commentaria. Unum hoc mihi sumo, perspicuis ac firmis argumentis quantum susceptæ a me *Antifebronii* vindicationes postulant, propugnatam ibi sententiam iterum communire. Idque eo faciam, ut lectores intelligant, *Febronium*, qui solis suis antithesibus posse illam labefactari existimavit (dissimulavit enim fere omnia, quæ pro illa in eo libro disputavimus, vixque unam alteramve in contrarium ratiunculam proposuit, eamque jampridem protritam) cum Christiana ac litte-

raria Republica nimis audacter egisse, quasi una sui ipsius auctoritate in re tam gravi imponere ne dicam illi an illudere se posse consideret. Duo autem mihi ad id præstanda esse video. Primum, ut ostendam, *Romanæ* Ecclesiæ Præsules suis in definitionibus inerrabiles esse; alterum ejusmodi illos esse ante omnem, quam eorum decretis Ecclesia adhibeat, consensionem. Hoc porro sequenti capite efficiam. Nunc primum illud persequar.

II. Ac primo *Romanam* Sedem illustri hoc ασφαλειας privilegio pollere in promptu sunt, quæ doceant luculentissima Pontificum *Romanorum*, Conciliorum, ac Patrum testimonia. Pauca adfero. Primus inter Pontifices audiatur *Innocentius* in ea, quam ad Concilium *Milevitanum* dedit, epistola (1): „ Præsertim quoties fidei ratio ventilatur, „ arbitror omnes fratres & coepiscopos no„ stros nonnisi ad *Petrum*, id est, sui no„ minis, & honoris auctorem referre de„ bere, velut nunc retulit vestra dilectio, „ quod per totum mundum possit Ecclesiis „ omnibus in commune prodesse. Fiant e„ nim necesse est cautiores, quum invento„ res malorum ad duplicis relationem Sy„ nodi, sententiæ nostræ statutis viderint „ ab Ecclesiastica communione sejunctos. “ Dixerat autem idem *Innocentius* in superiore ad

(1) *Ep. XXX. T. I. Epistolam R. P. edit. Coust. col. 896.*

re ad Episcopos *Carthaginiensis* Concilii epistola (2), ,, Patres non humana sed divi-
,, na decrevisse sententia, ut quidquid quam-
,, vis de disiunctis remotisque Provinciis a-
,, geretur, non prius ducerent finiendum,
,, nisi ad hujus sedis notitiam perveniret:
,, ut tota hujus auctoritate justa quæ fuerit
,, pronuntiatio firmaretur; indeque sumerent
,, ceteræ Ecclesiæ (velut de natali suo fon-
,, te aquæ cunctæ procederent, & per di-
,, versas totius mundi regiones puri latices
,, capitis incorrupti manarent) quid præci-
,, pere, quos abluere, quos veluti cœno ine-
,, mundabili sordidatos, mundis digna cor-
,, poribus unda vitaret. " Qui *Innocentio* successit *Zosimus*, in eamdem sententiam ad *Aurelium* ac ceteros qui Concilio *Carthaginiensi* adfuerant, scripsit a. 418. (3): *Quamvis Patrum traditio Apostolicæ Sedi auctoritatem tantam tribuerit, ut de ejus judicio disceptare nullus auderet*. *Gelasius* porro (4) ait: *præstans Sedi, quam ipse benedixit, ut portis inferi nunquam pro Domini promissione vincatur, omniumque sit fluctuantium tutissimus portus*. Concilia Pontificibus adjungimus. *Totius orbis* Romani *Caput Romanam Ecclesiam, atque illam Sacrosanctam Fidem Apostolorum ne turbari sineret, obsecranda fuit clementia vestra*.

(2) *col.* 889.
(3) *Ep. XII. col.* 974.
(4) *in Tract. apud Sirm. in app. Cod. Theodos.*

ſtra. Inde enim in omnes venerandæ communionis jura dimanant. Ita Patres *Aquilejenſis* Concilii ſub *Damaſo* in epiſtola ad Imperatores. Singularia quoque ſunt quæ in epiſtola ad *Hilarum* Papam de Apoſtolicæ Sedis prærogativis ſcripſere Patres *Taraconenſes*. " Etſi, „ inquiunt, extaret neceſſitas diſciplinæ, ex„ petendum revera nobis fuerat illud privi„ legium Sedis veſtræ, quo, ſuſceptis Regni „ clavibus, poſt Reſurrectionem Salvatoris „ per totum orbem Beatiſſimi *Petri* ſingu„ laris prædicatio univerſorum illuminationi „ proſpexit. CUJUS VICARII PRINCIPATUS „ SICUT EMINET ITA METUENDUS EST „ ab omnibus & amandus. Proinde nos De„ um in vobis penitus adorantes, cui ſine „ querela ſervitis, ad Fidem recurrimus, „ Apoſtolicô ore laudatam, inde reſponſa „ quærentes, unde nihil errore, nihil præ„ ſumptione, ſed Pontificali totum delibe„ ratione præcipitur. " Haud alia fuit mens *Orientalium*, qui *Hormiſdæ* litteris ſubſcribentes ajunt: „ Prima ſalus eſt rectæ fidei re„ gulam cuſtodire, & a Patrum traditione „ nullatenus deviare, quia non poteſt Do„ mini Noſtri Jeſu Chriſti prætermitti ſen„ tentia dicentis. TU ES PETRUS, ET SU„ PER HANC PETRAM ÆDIFICABO ECCLE„ SIAM MEAM. Hæc quæ dicta ſunt, re„ rum probantur effectibus; quia in Sede „ Apoſtolica immaculata eſt ſemper ſervata

„ re-

„ religio. " In Concilio quoque *Romano* ſub *Bonifacio* II. quod primum Cl. *Holſtenius* edidit, hæc de Apoſtolica Sede *Stephanus Lariſſæus* prædicavit (5): *in cujus confeſſione omnes mundi & requieſcunt Eccleſiæ*. Item Epiſcopi *Africani* quorum in *Lateranenſi* Concilio ſub *Martino* I. lectæ epiſtolæ ſunt, profitentur, *manifeſtum & indeficientem omnibus Chriſtianis apud Apoſtolicam Sedem conſiſtere fontem, de quo rivuli prodeunt affluenter, latiſſime irrigantes orbem Chriſtianum*. Denique œcumenica ſexta Synodus (6) de *Romana* Eccleſia ait: „ (eam) ſemper „ omnis catholica Chriſti Eccleſia, & uni„ verſales Synodi fideliter amplectentes, in „ cunctis ſequutæ ſunt, omneſque venera„ biles Patres Apoſtolicam ejus doctri„ nam amplexi, per quam & probatiſ„ ſima Eccleſiæ Chriſti lumina claruerunt, „ & ſancti quidem Doctores orthodoxi ve„ nerati atque ſequuti ſunt ". De Patribus porro quid dicam? Una eſt eorum vox, quæ fuerat *Cypriani* in epiſtola ad *Cornelium* (7), Eccleſiam *Romanam* veluti *Eccleſiæ Catholicæ radicem & matricem* celebrantis. *Theodoretus* certe (8) *Romanæ* Urbis dotes memorans ait: " habet præterea communium pa„ trum magiſtrorumque veritatis Petri &

 „ Paul-

(5) *Part. I. Collect. Holſt.*
(6) *Act. IV.*
(7) *Ep. XLV.*
[8] *Inter* Leonian. *ep. LII. Baller. edit. col.* 998.

„ Paulli sepulcra fidelium animas illuminan„ tia. Quorum beatissimum ac divinum „ par, in *Oriente* quidem exortum est, & „ radios quaquaversum diffudit, sed in *Oc„ cidente* vitæ occasum ultro subiit atque „ inde nunc orbem universum collustrat. " Præclare in eamdem rem S. *Theodorus Studita* (9): " Testor nunc coram Deo & ho„ minibus: seipsos avulserunt a Corpore Christi, & supremo verticali throno (Romana *Sede*) in quo Christus claves posuit fidei, adversus quem non prævaluerunt ha„ ctenus, neque prævalebunt usque ad con„ summationem portæ inferi, ora videlicet „ hæreticorum, sicut pollicitus est ille, qui „ non mentitur". (10) Neque aliter sensere *Gallicani* Patres. Hæc sunt *Hincmari Rhemensis*: *Piis, devotis, atque Catholicis hoc debet sufficere, quod omnium Ecclesiarum mater sancta, catholica, atque Apostolica docet* Romana *Ecclesia* (11). Porro *Regino Prumiensis* Abbas scripsit in Chronico (12): *stultitiæ quidem elogio denotandi, qui illam* Petri *Sedem aliquo pravo dogmate fallere posse arbitrati sunt, quæ nec se fefellit, nec ab aliqua hæresi unquam falli potuit.* Quid vero S. *Ber-*

[9] *l.* 2. *epist.* 63. *ad* Neucrat.
[10] Alia in hanc rem, eaque selecta veterum testimonia dabit *Ballerinius* in libro *de vi ac ratione Primatus cap. XV.* §. 4.
(11) *de Prædest. cap.* 24.
(12) *ad ann.* 859.

Bernardus? Sed dicit aliquis, inquit (13), *debitam ei* (*Romanæ* Ecclesiæ) *reverentiam exhibebo*, & *nihil amplius*. *Fac*, *quod dicis*: *quia si exhibeas debitam*, & *omnimodam*. *Plenitudo siquidem potestatis super universas orbis Ecclesias singulari prærogativa Apostolicæ Sedi donata est*. Immo inter S. Abbatis epistolas legitur sex Episcoporum ad *Innocentium* II. a. MCXL. scripta epistola (14), in qua hæc illi profitentur: NULLI DUBIUM EST, QUOD EA, QUÆ APOSTOLICA FIRMANTUR AUCTORITATE, RATA SEMPER EXISTUNT, NEC ALICUJUS POSSUNT DEINCEPS MUTILARI CAVILLATIONE, VEL INVIDIA DEPRAVARI. Omnia fere collegit *Bernardo* æqualis *Potho Prumiensis* his verbis: „ hoc namque privilegium B. *Petro* Apostolorum Principi cœlesti decreto principaliter traditum atque firmatum, Sancti Patres cum magna veneratione suscipientes, atque sanctam *Romanam* Ecclesiam servantes; tam in generalibus Conciliis, quam in ceteris scripturis, & gestis suis, universalem matrem appellaverunt, & sicut ejus documenta in confirmatione fidei, & eruditione sacræ Religionis, ita etiam judicia susceperunt in hoc consentientes, & quasi uno spiritu, & una voce concordantes, omnes majores res & „ præ-

(13) *Ep.* 131. *ad Mediolan.*
(14) *Ep.* 370.

„ præcipua negotia, nec non omnium Ec„ clesiarum judicia ad eam quasi ad Ma„ trem & Caput debere referri, ab ea nus„ quam appellari judicia ejus a nemine re„ tractari, aut refelli debere vel posse " (15).

III. Hæc sane si æqua lance pensentur, aperte prodent, non potuisse illa perscribi de Sede, quæ errare posset, neque in hoc aliis Ecclesiis antecelleret. Sed opus non est, ut hac in re comprobanda diutius laboremus. Acerbiores Pontificiæ *infallibilitatis* osores *Launojus* (16), ac *Dupinius* (17) non admodum difficiles hoc sedi *Romanæ* privilegium concedunt, negant tamen *Romano* Pontifici. Distinguendum enim ajunt Sedem inter, & sedentem; quod sæpe *Bossuetius* quoque, & *Febronius* noster inculcat. Verum hoc effugium dissertatione prima præclusimus (18). Quæ ibi diximus, recolantur. Unum heic addo, quod ad horum scriptorum inconstantiam declarandam maxime pertinet. Ac de *Bossuetio* quidem *Ballerinius* scribit (19): " Mirum autem vel maxime „ esse debet, eumdem *Bossuetium* hanc con„ ciliationem ducere ex ea distinctione in„ ter fidem *Sedis* Apostolicæ seu *Romanæ*, „ fidemque in ea sedentium *Romanorum* Pon„ tifi-

(15) *de statu domus Dei lib.* 3.
(16) *part. V. epist.* 2. *ad* Anton. Varill.
[17] *de ant. Eccles. discipl. diss. V. pag.* 371. *&* 374.
(18) *Cap. IV.*
[19] *de potest. Eccles. pag.* 286.

„ tificum, quam idem aperte destruit *lib.* „ 10. *Defensionis cap.* 5. illis verbis: *Neque vero distinguimus a Romanorum Pontificum fide Romanæ Ecclesiæ fidem, quam scilicet non alia, quam a Petro primo atque a Petri successoribus Romani didicerint*, traditam scilicet ex Sede *Petri*, quam a persona Pontificum haud distinguendam ibidem præmiserat scribens: *Neque propterea dicimus ipsam Sedem aliquid exercere posse potestatis aut jurisdictionis aliter quam per ipsum Præsidentem.* Eodem vitio laborat *Febronius* qui non solum ex *Benedictinis* S. *Gregorii* M. editoribus monuit (20), *Sedem Apostolicam pro S.* Petro *usurpari, & viceversa, nosse eruditos omnes*, sed etiam in Indice tanquam notabilem rem adscripsit: *Sedes Apostolica pro S.* Petro *usurpatur & viceversa.* Cur non enim etiam pro successoribus & heredibus *Petri*, in quibus ille, ut Siricius ad *Himerium* (21) scribebat, *onera omnium portat? Par* certe inquit *Zosimus* (22), *potestatis data conditio in eos, qui sedis hereditatem, ipso adnuente, meruissent.* Si igitur Sedes *Romana*, non diffitentibus adversariorum principibus, omni erroris suspicione vacat, vacabunt quoque in ea sedentes *Romani* Pontifices. Nempe ut cum *Xysto* III. Pontifice loquar (23), *Beatus*

[20] T. I. *cap. IV.* §. 9. *n.* 1. *pag.* 258.
[21] *Ep. I. col.* 624. *edit. Coust.*
[22] *Ep. XII. col.* 974.
[23] *Ep.* 6. *col.* 1260. *cit. Coust. edit.*

tus Petrus *Apostolus in successoribus suis*, *quod adcepit*, *hoc tradidit*. *Quis ab ejus se velit separare doctrina*, *quem ipse inter Apostolos primum Magister edocuit?*

IV. Sed quod ex Sedis Romanæ juribus argumentando collegimus, idipsum ex Christi pollicitationibus nunc manifestissime concludatur. Postquam Christus discipulos de communi omnium ipsorum tentatione & periculo monuit, *Ecce*, inquiens, *Satanas expetivit vos*, *ut cribraret sicut triticum*, remedium subiecit ex fide *Petri*, pro qua se orasse ait, ne deficeret, ut alios fide sua confirmans omnes diaboli molitiones irritas faceret: *Ego autem oravi pro te*, *ut non deficiat fides tua*, *& tu aliquando conversus confirma fratres tuos* (24). Hunc textum quum in *Antifebronio* expenderem (25), duo heic contineri animadverti orationem scilicet Christi, ne Petri fides deficeret, & curam, quam idem Christus *Petro* detulit confirmandi fratres suos. Atque ad *Petrum* ut Ecclesiæ caput, & Primatem hoc ejus privilegium spectare communis est Patrum sententia. " Com-
" mune, inquit S. *Leo* M. (26), erat om-
" nibus Apostolis periculum de tentatione
" formidinis; & divinæ protectionis auxilio
" pariter indigebant, quia diabolus omnes
" exa-

[24] *Luc.* XXIV. 32.
(25) T. I. *pag.* 206.
(26) *Serm. IV. de anniverf. die adsumpt. suæ.*

„ exagitare, omnes cupiebat elidere, & ta„ men ſpecialis a domino *Petri* cura ſuſci„ pitur, & pro fide *Petri* proprie ſupplica„ tur, tanquam aliorum ſtatus certior ſit „ futurus, ſi mens PRINCIPIS victa fuerit". An non vox *Principis* rationem indicat ex *Petri* ductam Primatu? Diſerte etiam S. *Johannes Chryſoſtomus* id explicat (27) loquens de *Petro*: " Quam eſt fervidus! inquit, „ Quam agnoſcit creditum ſibi a Chriſto „ gregem! Quam in hoc choro princeps eſt. „ Merito primus omnium habet auctorita„ tem in negocio, ut qui omnes habeat in „ manu. AD HUNC ENIM DIXIT CHRISTUS: „ & tu aliquando converſus confirma fra„ tres tuos". Conſentit *Ambroſius* (28). „ Denique ut ſcias quod ſecundum homi„ nem rogat, divinitate imperat; habes in „ Evangelio quod Petro dixit: *rogavi pro te* „ *ut non deficiat fides tua*. Eidem autem di„ centi: *Tu es Chriſtus filius Dei vivi* re„ ſpondit: *Tu es* Petrus *&* *ſuper hanc Pe*„ *tram ædificabo Eccleſiam meam & tibi da*„ *bo claves Regni Cœlorum*. Ergo cui pro„ pria auctoritate regnum dabat hujus fidem „ firmare non poterat, quem quum Petram „ dicit firmamentum Eccleſiæ conſtituit?" Adcedat *Theodoretus*, cujus apud ipſum *Launojum*

(27) *in Acta Apoſt. hom.* 3.
(28) *p. V. epiſt. 6. n.* 17.

nojum (29) hæc sunt verba: " *Ego autem rogavi &c.* Quemadmodum enim ait *ego te*
,, *fluctuantem non despexi*, ita & tu SUSTEN-
,, TACULUM esto fratribus conturbatis: ET
,, QUO SERVATUS ES AUXILIO, IPSE ALIIS
,, IMPARTIRE, neque labascentes impellas,
,, sed erige periclitantes. Idcirco enim &
,, te labare sino, CADERE NON PERMIT-
,, TO, stabilitatem per te fluctuantibus pro-
,, curans. Sic orbem terrarum universum
,, fluctuantem atque labantem MAGNA HÆC
,, COLUMNA CONFIRMAVIT, & ut corrue-
,, ret, omnino non permisit, sed erexit,
,, stabilemque reddidit, OVES DIVINAS PA-
,, SCERE JUSSUM". Similia *Theophylactus* (30): "*Tu vero confirma fratres tuos*: planus
,, hujus intellectus est, quia te habeo ut
,, Principem discipulorum, postquam nega-
,, to me fleveris, & ad pœnitentiam vene-
,, ris, confirma ceteros: HOC ETIAM TE
,, DECET, QUI POST ME PETRA ES ET
,, FIRMAMENTUM ECCLESIÆ. Audiatur etiam *Stephanus Dorensis* in epistola quæ in *Lateranensi* Concilio lecta fuit: " Ipse (*Pe-*
,, *trus*) præcipue ac specialiter firmam præ
,, omnibus habens in Dominum Deum no-
,, strum & immutabilem fidem, convertere
,, aliquando & confirmare exagitatos con-
,, sortes suos & spiritales meruit fratres: ut-

,, pote

(29) *p. V. epist. 6. n. 17.*
(30)

„ pote dispensative super omnes ab ipso, „ qui propter nos incarnatus est Deus, po„ testatem accipiens, & sacerdotalem au„ ctoritatem". Immo *Bossuetius* in prima pastorali epistola *de promissis Christi factis Ecclesiæ* id officium non solum *Petro* ut petræ, sed in unitatis etiam bonum fuisse commissum fatetur a Christo, quum textu laudato *Petri* cathedram erexit, *in qua sola, ut utamur SS. Patrum formulis, unitas ab omnibus servata est; cui si adhæreamus firmiter de Christi promissis tuti erimus ... Ipsi enim id curæ datum, ut fratres confirmet, ac idcirco evadat Petra, supra quam immortale ædificium erat erigendum.* Hinc palam fit, orationem quoque Christi, ut non deficeret fides *Petri*, non in *Petri* personam, sed in illum ut Ecclesiæ Principem, oviumque, æque ac Pastorum, Pastorem, ac Christianæ Ecclesiæ fundamentum respexisse. Quum enim in collatæ *Petro* fratrum confirmandorum potestatis gratiam Christus se orasse dicat: *Ego rogavi pro te, ut non deficiat fides tua*, ET TU *aliquando conversus* CONFIRMA FRATRES TUOS, ad hujus exequutionem curæ ea spectat oratio. Si ergo hæc *Petro* ut Primati data potestas fuit, & oratio pro *Petro* ut Primate fundi debuit, ut nempe fratribus idoneum esset fides *Petri* remedium scandalorum, quæ Satanas ad discindendam præsertim fidei unitatem esset in Ecclesia

exci-

excitaturus. Quare idem *Bossuetius* in suis *super Evangelium meditationibus* (31), " quis, „ inquit dubitare potest, quin illius oratio- „ nis vi S. *Petrus* obtinuerit fidem constan- „ tem, invincibilem, inconcussam, & ita „ copiosam, ut sufficeret ad confirmandos „ non tantum fideles, sed etiam suos fra- „ tres Apostolos, & pastores gregis impe- „ diendo, ne cribrentur a Satana, quæ ver- „ ba mirifice referuntur ad illa, quibus „ Christus dixerat: *Tu es Petrus &c.* Ego „ *Simonis* nomen mutavi in nomen *Petri* „ ob significandam soliditatem, quam tibi „ volo communicare non modo pro te, „ verum etiam pro tota mea Ecclesia, quia „ super hanc petram volo illam ædificare. „ Volo in te collocare modo eminenti & „ peculiari prædicationem fidei, quæ erit „ ejus fundamentum: *Et portæ inferi non* „ *prævalebunt adversus eam*, idest illa firma „ consistet adversus omnes Satanæ conatus, „ adeo ut concuti non possit: quod quid „ est aliud, nisi id quod Christus repetit, „ *Satan expetivit vos, ut cribraret sicut tri-* „ *ticum; Ego autem, Petre, rogavi pro te:* „ *tua fides non deficiet, & tu confirma fra-* „ *tres tuos.* "

V. Nunc velim ut *Febronius* (32) cum *Natali*

(31) *die LXX.*
(32) *T. II. pag.* 175.

Natali Alexandro (33) pronunciet, *id privilegium esse personale S.* Petri, *quod ad successores non transierit*. An non hujus dicti absurditatem jam videat? Numquid quod *Petro* ut constituto Ecclesiæ Primati datum est, *personale*, *quod ad successores non transierit*, dici a Catholico quoquam possit? Non ita antiqui Patres, non ita scholastici Theologi, non ita *Gallicani* Præsules censuerunt, qui probe norant, *Petri* Primatum cum eodem vi, qua totius Ecclesiæ fidei & unitati prospiceretur, ad ejus successores *Romanos* Pontifices debuisse transferri. Inter Patres *Leo* Magnus (34), " quum itaque, „ inquit, dilectissimi, tantum nobis videa„ mus præsidium divinitus institutum, ra„ tionabiliter, & juste in Ducis nostri me„ ritis, & dignitate lætamur, gratias agen„ tes sempiterno Regi Redemptori nostro „ Jesu Christo, qui tantam potentiam de„ dit ei, quem totius Ecclesiæ Principem „ fecit, ut, si quid etiam nostris tempori„ bus recte per nos agitur, recteque dispo„ nitur, illius sit gubernaculis disputandum, „ cui dictum est: *Et tu conversus confirma* „ *fratres tuos*". *Agatho* quoque in Epistola ad *Constantinum*, quæ in sexta œcumenica Synodo lecta fuit, " hæc est, inquit, vera „ fidei regula, quam & in prosperis, & in „ ad-

[33] *in hist. Eccles. sæc. XV. & XVI. diss. IV. n.* 14.
(34) *Serm. IV. cit.*

„ adversis vivaciter tenuit Apostolica Christi Ecclesia, quæ per Dei gratiam a tramite Apostolicæ traditionis nunquam errasse probatur, nec hæreticis novitatibus umquam depravata succubuit, quia dictum est *Petro*, *Simon*, *Simon*, ecce *Satanas* &c. *Ego autem rogavi pro te &c.* heic Dominus fidem *Petri* non defecturam promisit, & confirmare eum fratres suos admonuit, quod Apostolicos Pontifices meæ exiguitatis prædecessores confidenter fecisse semper cunctis est agnitum". (35) Nec minus diserte *Bernardus* (36) ait: " Oportet ad vestrum referre Apostolatum pericula quæque, & scandala emergentia in regno Dei, & præcipue quæ de fide contingunt. Dignum namque arbitror ibi potissimum resarciri damna fidei, ubi non possit fides sentire defectum. Hæc quidem hujus prærogativa Sedis. Cui enim alteri aliquando dictum est: *Ego pro te rogavi*, Petre, *ut non deficiat fides tua?* Ergo quod sequitur, a *Petri* successore exigitur: *Et tu aliquando conversus confirma fratres tuos.* " Vides confirmandi officium in *Petri* persona *Romanis* Pontificibus impositum

[35] Adde his Gelasium (*ep.* 14.), Pelagium I. (*ep.* 3. *ad Eliam*) Vitalianum [*in epist. ad* Paullum Episc. Cretens.] Hadrianum I. (*epist. ad* Carolum Regem) Nicolaum I. (*epist. ad* Michael.) S. Leonem IX. (*in epist. ad* Petr. Antioch.) Arnulfum (*hist.* Mediol. *l. V. c.* 7.) Paschalem II. (*in Concil.* Lateran.)

(36) *ep.* 190. *alias opusc. XI. ad* Innoc. II.

positum, non disiungi a Christi promissione, ob quam certum præmiserat, in *Romana* Sede *non posse fidem sentire defectum?* Quod utrumque paucis complexus venerabilis *Guigo* majoris *Cartusiæ* Prior in litteris ad eumdem Pontificem (37) tomo tertio Operum S. *Bernardi* insertis, Sedis Apostolicæ fidem atque constantiam, *ipso*, *qui eam dedit prædicente*, *&* *prædicendo* roborante (Christi promissionem *Petro* factam respicit) *non solum non defecturam*, *sed & alios confirmaturam* scripsit. Et S. *Anselmus* Episcopus *Lucensis* in opusculo adversus *Guibertum*: *Quum pro fide* Petri, *ne deficiat*, *a Christo oratum sit*; *unius* Romani P*atriarchæ fides*, *in qua fratres suos confirmet*, *nunquam deficiet*. (38) Scholastici a Pa-

(37) *col.* 1164. 6.

(38) Mirabitur fortasse Lector tot Patrum testimonia, ac tam perspicua a nobis adferri, quod apud *Febronium* viderit ex *Natali Alexandro* [post *Launojum* ac *Maimburgum*] indicari Patrum ac Tractatorum Ecclesiasticorum maximam partem *Tertullianum*, *Cyprianum*, *Hilarium*, *Basilium*, *Johannem Chrysostomum*, *Ambrosium*, Concilia *Carthaginiense* & *Milevitanum*, S. *Augustinum*, S. *Cyrillum Alexandrinum*, S. *Leonem*, S. *Prosperum*, *Theodoretum*, *Bedam*, *Theophylactum*, qui in Christi verbis nonnisi agnoscant *privilegium personale Petri*, quod in solis Apostolis confirmandis sisteret. Quæ ex *Johanne Chrysostomo*, *Ambrosio*, *Leone*, *Theodoreto*, *Theophylacto* produximus, satis ostendunt hujusmodi indiculos Patrum non ad veritatem, sed ad pompam, atque ad fucum incautis faciendum pertexi. Nam quod ad ceteros adtinet, ex illis arguere quisque potest, non esse, cur Natali ejusque exscriptori *Febronio* fidem habeamus. Lusus est in iis verbis: *privilegium personale*. Utique ut in *Antifebronio* animadver-

a Patribus non dissentiunt. Eos ipsos appellabo, quos *Febronius* cum *Natali Alexandro* audet pro sua opinione indicare, *Albertum Magnum*, S. *Thomam*, S. *Bonaventuram*, *Nicolaum* de *Lira*, ac *Dionysium Carthusianum* (39), *Albertus* Magnus ita loquitur (40),

dverti, aliquid *personalis Petro* promittitur, si ejus fides defectura non erat, in *Petro* enim debuit profecto Christi oratio suam efficaciam exerere; sed quum idipsum *Petro* promissum a Christo fuerit, ut *aliquando conversus confirmaret fratres suos*, *absolute ac mere* personale dici nequit, ut quod ad bonum fratrum ordinaretur. Ridicule igitur adlegantur Patres, qui aliud nihil dicunt, quam Christum orasse, vel ut *haberet* [Petrus] *in fide liberrimam*, *fortissimam*, *invictissimam*, *perseverantissimam voluntatem* [quemadmodum Augustinus *de corrept.* & *grat. cap.* 8.] *vel ut post lapsum negationis ad pristinum statum pœnitendo resurgeret* [ut *Beda*]. Citent *Launojus*, *Natalis*, *Bossuetius*, atque *Febronius*, citent si possunt, Patres, qui *particularem* & *personalem* Petri fidem, ut ait idem *Febronius* [*T. I. cap. V.* §. *I. n.* 2.], sed *solam* ea Christi oratione spectari, fratresque in fide ab eo confirmandos nonnisi Apostolos fuisse, nisi hoc faciant, frustra in congerendis Patrum sententiis laborant. Concilia autem *Milevitanum*, & *Carthaginiense* ab hoc indiculo penitus demant, quum ea Concilia verbis Christi *Rogavi &c.* ad id solum utantur, ut contra *Pelagianos* non humanæ potestatis, sed gratiæ divinæ fuisse opus non defecturam *Petri* fidem ostendant; quod utique sive *mere personaliter* fuerit *Petri* fides, sive ad Ecclesiam in Fidei unitate conservandam pertinuerit, verissimum erit, æque ab orthodoxo quopiam scriptore negandum.

(39) Adlegant etiam *Innocentium* III., & *Hugonem* Cardinalem. Verum hic ita *Lucæ* locum interpretatur, ut Gratiæ necessitatem probet: *quasi Satanas tentabit me permittente*, *sed non prævalebit*, *& hoc non erit ex vobis*, *sed ex me*, *qui hoc rogavi*, *scilicet ut non deficiat fides tua*, tum *Bedæ* sententiam recitat, quam supra descripsi: quid hoc autem ad præsentem disputationem? *Innocentius* porro III.

(40): " ait autem Dominus *Simoni* qui & ipſe
„ principalis fuit, ut per ipſum hæc con-
„ fortatio ad alios ordinate derivetur. *Ego*
„ *autem rogavi pro te, ut non deficiat fides*
„ *tua*. Hoc argumentum efficax eſt pro Se-
„ de *Petri* & ſucceſſore illius, quod fides
„ ejus non finaliter deficiat ". Magiſtrum ſequitur multo celebrior diſcipulus S. *Thomas* (41) qui Chriſti orationem S. *Petri* Eccleſiæ adcommodans, *ſola*, inquit, Petri *Eccleſia inviolata permanſit*; *unde* Lucæ XXII. *ego rogavi pro te &c.*, atque ut Sedis & ſedentis diſtinctioni effugium præcluderet, alibi ait (42): " Dominus *Lucæ* XXII. *Petro*
„ dixit, quem ſummum Pontificem conſti-
„ tuit, *Ego rogavi pro te &c.* Et hujus ra-
„ tio eſt, quia UNA FIDES debet eſſe to-
„ tius Eccleſiæ ſecundum illud 1. Cor. 1.
„ *Idipſum dicatis omnes, & non ſint in vo-*
„ *bis ſchiſmata*: quod ſervari non poſſet,
„ niſi quæſtio fidei exorta determinetur per

 „ eum;

III. ipſo favente *Natali Alexandro Cap. Majores de Baptiſmo & ejus effectu, & Serm. 2. & 3. de Conſecratione Romani Pontificis* Sedi S. *Petri*, ſive Sedi Apoſtolicæ hunc locum adcommodat. Idipſum facit in litteris ad Patriarcham *Conſtantinopolitanum* apud *Boſquetum* (in geſtis ejuſdem Pontificis pag. 41.) Itane vero ſibi tam turpiter adverſatus fuerit, ut in ſermone I. de Ss. *Petro* & *Paullo* ad perſonale *Petri* privilegium in ſucceſſores minime derivandum Chriſti verba referre non dubitarit? *Febronianis* id vitium eſt pugnantia loqui, non *Innocentio* III. doctiſſimo ſuæ ætatis Pontifici.

(40) *in cap. XXII.* Lucæ.
(41) *in cap. VI.* Matth.
(42) 2. 2. *q. I. artic.* 10.

„ eum; qui toti Ecclesiæ præest, ut sic e-
„ jus sententia a tota Ecclesia firmiter te-
„ neatur. In eamdem sententiam S. *Bonaventura* (43): *potest illud referri ad Ecclesiam* Petri *pro cujus fide rogavit Dominus. Et hæc Ecclesia quæ designatur per* Petri *naviculam, licet concutiatur, tamen non naufragatur.* Superius item dixerat (44): *Christus hoc verbo stravit totius fidei fundamentum . . . Hinc est quod* Petrus *est vocatus, & ei concessum est, ut de Ecclesia ejus nunquam deficiat vera fides;* Ego rogavi pro te ut non deficiat fides tua. Luculentum quoque est *Lyrani* testimonium (45): Confirma &c. *Hoc dicitur ei, quia Ecclesia erat sibi committenda, ut habetur* Johan. ult. cap. pasce agnos meos. *Ex hoc etiam patet, fidem non deficere usque ad finem mundi potissime in Ecclesia* Romana, *quæ a* Petro *post Christum fundata est.* Superest *Dionysius Carthusianus* (46): quid ergo ille? *Item quoniam* Petro *specialiter fuit Ecclesia committenda, unde quod dicitur:* ut non deficiat fides tua, *ponitur, ut non deficiat fides Ecclesiæ tibi committendæ. Sicque ex verbis his sumitur argumentum, quod fides Ecclesiæ* Romanæ, *quam* Petrus *in ea plantavit, sit usque in finem sæculi duratura.* An non qui hæc legerit, *Launoii* qui primus hosce

(43) *in cap. XXII.* Luc.
(44) *in cap. VI.* Luc.
(45) *in* Luc. *cap. XXII.*
(46) *in eumd. loc.*

hosce nobis Scholasticos obiecit, imprudentiam, *Natalis* vero & *Febronii* qui tam cœco duci se se regendos commisere, inconsiderantiam, ac levitatem stupebit? Quid enim aliud est pro tua sententia Auctorum, qui conceptis verbis alteram plane adversam tueantur, indicem ob oculos ponere, quam Lectores in laqueos fraudulenter impellere? Sed ad *Gallicanos* Præsules nos convertamus, quos non aliter, ac nos *Lucæ* locum explicare præmisimus. Quæ a. 1653. ad *Innocentium* X. LXXXV. *Galliarum* Antistites scripserint, primo capite adtulimus; ea animo repetantur. Plura in hanc rem cl. *Soardi* ex Pastoralibus (47) *Fenelonii Cameracensis* (48), de *Villeroy Lugdunensis* Archiepiscopi (49) aliorumque *Gallorum* Archiepiscoporum litteris erudite collegit. Unum ab eo omissum, sed qui apud adversarios plurimi valeat, adlegabo *Bossuetium*. *Debebat*, inquit ille in suis Evangelii meditationibus (50), *debebat semper in Ecclesia adesse* Petrus, *qui*

[47] *lib. I. cap. I.*

[48] Lettre au P. *Quesnel* sur le livre *Denunciatio Bullæ vineam Domini &c.* n. XXVI. *D'un còtè, Jesus-Christ promet, que la foi de* Pierre *ne manquera jamais dans son Siege, & que* Pierre *y confirmera ses Freres jusqu' a la consommation des siècles.*

[49] Mandam. au sujet de la Constit. *Unigenitus* 1718. *Nous vous ordonnions de vous soûmettre a la Constitution* Unigenitus, *avec cette obeissance, que les veritables Fidèles doivent a celui, que le souverain Pasteur de nos Ames a ètabli, pour confirmer ses freres dans la foi.*

[50] *die* 72.

suos fratres confirmaret in fide. Id remedium erat opportunum, ut sententiarum unitas servaretur, quam Salvator omnium maxime expetebat; & hæc auctoritas tanto magis erat necessaria sub Apostolorum successoribus, quanto horum fides minus erat firma, quam illa ipsorum Apostolorum: hancque auctoritatem in *Romanos* Pontifices *Petri* successores transfusam declarat.

VI. At unde, inquies, hæc omnia Pontificis ασφαλειαν confirmare ostenderes? Nonne & aliis Episcopis cura confirmandorum fratrum incumbit, si quod in suis Ecclesiis scandalum contra fidei unitatem excitaretur? nec tamen ita pro cujusque Episcopi fide orasse Christus dicendus est, ut deficere ille & errare in fide non possit. Ita sane; sed magnum inter alios Episcopos, & *Romanum* Pontificem discrimen intercedit, quemadmodum etiam in *Antifebronio* animadverti. „ Quum enim illi, inquit *Ballerinius* (51), „ singularibus præsint Ecclesiis, si in fide „ deficerent, in errorem non traherent to- „ tam Ecclesiam; ac propterea infallibilita- „ tis promissio totam Ecclesiam respiciens, „ ipsis necessaria non fuit. At *Romani* Pon- „ tifices quum non minus quam *Petrus* ex „ primatu universæ præsint Ecclesiæ, & in „ periculis fidei unitatem ejusdem fidei de- „ beant in ea tueri & continere confirman- „ do-

[51] *De vi ac ratione Primatus cap. XV. §. 3. pag. 271.*

„ dorum fratrum officio; quod dum ex ju„ risdictione sibi competente, & in finem „ primatus necessaria exercent, non sine vi „ coactiva unitatis exercent: si deficerent „ in fide, in errorem traherent totam Ec„ clesiam, quæ jure primatus ipsorum fidei „ debet adhærere; ac idcirco ne & ipsi de„ ficerent in fide, oratio Christi interposi„ ta dicenda est". Quamobrem *Galliarum* Episcopi, quum singulos Episcopos errare posse non inviti fateantur, *Romanum* tamen Pontificem ex Christi promissionibus; *Ego rogavi*, ea præditum potestate consentiunt, ut ejus definitionibus subesse falsum non possit (52). Enimvero Illustriss. d' *Argentrè Tutelensis* Episcopus hoc ipso Christi oraculo utitur, ut *Petri* exinde Primatum confirmet, colligatque *contingere non posse, ut* Romanus *Pontifex in fide pertinaciter erret* (53). Celeberrimus quoque dum viveret *Ru-*

[52] Recte *Senonensis* Archiepiscopus D. *Lanquet* in suis ad Eminentiss. *Noaillii* documentum adnotationibus ait num. 56. " M. l' Evèque de *Badajox* a dit, que *c' est* „ *pour la Foi de* Pierre *seul*, *que Jesus-Christ pria pour* „ *qu' elle ne manquàt point dans ses successeurs*. Ce mot „ *seul*, qui n' est pas sans fondement dans le texte de l'E„ criture, n' exclue pas les Conciles Gèneraux; il exclut „ seulement chacune des autres Eglises particulieres, dont „ aucune n' est hèritiere de la prèeminence de l' Eglise de „ *Pierre* et de l' assistance spèciale, que Jesus-Christ lui a „ promise: A Dieu ne plaise, que les Theologiens *Fran*„ *çois* disconviennent jamais de cette prèeminence, et de „ cette assistance particuliere."

(53) *de locis Theolog. cap. 7. pag. 77.*

thenensium Antistes *Abelly* in egregio, qui tertium *Cadomi* prodiit an. 1626., Tractatu *Gallico* de *obedientia Romano Pontifici debita* (54), ait, idque ex Ecclesiæ ipsius sententia, verba illa Christi ita intelligenda esse, ut ad S. *Petrum* ejusque successores *Romanos* Pontifices spectare evincant omnes Fidei Catholicæ veritates certo definire, omnesque fidei adversantes errores improbare atque proscribere.

VII. Illustranda nunc paullo uberius ea sunt, quæ de *Romani* Pontificis Primatu ejusque vi ad Fidei unitatem cogente nuper adtigimus; novumque ac splendidum in rem nostrum argumentum promemus. Recolamus igitur, quod superiore dissertatione posuimus, *Romanum* Pontificem sui vi Primatus esse Catholicæ unitatis centrum a Christo domino constitutum. Hinc enim sequitur, jus ipsi esse cogendi omnes Catholicos, totamque Catholicam Ecclesiam ad eamdem secum unitatem præsertim in fide. Quemadmodum ergo nemini licet ab unitate *Romani* Pontificis se separare, ita ne licebit quidem ulli aliam profiteri fidem ab ea,

quam

(54) *pag.* 25. " De ces paroles de Jesus-Christ raportèes ,, dans l' Evangile (*j' ai priè pour toi* Pierre, *a fin que ta* ,, *Foi ne vienne a dèfaillir; & toi ètant converti confirme* ,, *tes Freres*); l' Eglise a tirè cette consequence, que c' è- ,, toit a *Pierre*, & a ses Successeurs, aux queis il apar- ,, tenoit de dèclarer avec certitude toutes les veritès apar- ,, tenentes a la Foi Catholique, et de reprouver et de con- ,, damner toutes les erreurs contraires a cette mème Foi ",

quam *Romani* Pontifices ex officio tradunt, atque definiunt. Quomodo enim hi jure primatus cogere possent, qui *sunt undique*, *Fideles*, *ut Irenæus* ajebat, ut secum convenirent *propter potentiorem principalitatem*, nisi illos etiam ad eamdem fidei doctrinam amplectendam, profitendamque cogere possent? Id autem ex antiquitate exploratius fiet, si antiquam praxim, rationemque expendamus, qua totius Catholici orbis ecclesiæ cum *Romana* communicabant. Hæc communio, quæ uno caritatis vinculo omnes catholicas Ecclesias cum *Romano* Pontifice totius catholicæ communionis centro compingebat, fiebat per litteras, quas *pacificas* seu *communicatorias* appellabant (55). Verum illud etiam animadvertendum, quorum Episcoporum ad *Romanam* Sedem litteræ exploratam non exhiberent professionem fidei, eas nequaquam receptas fuisse, neque iisdem redditam a *Romano* Pontifice communionis responsionem

(55) *De hoc toto genere*, inquit Febronius (*T. II. pag.* 406.) *Epistolarum, olim in Ecclesia usitatarum exstat elegantissimus libellus* Francisci Bernardi Ferraij de antiquo ecclesiasticarum epistolarum genere. Corrige Lector *Febronianum* hoc sphalma *Ferræij*, ac scribe *Ferrarii*, cujus liber prodiit *Mediolani* 1613. Confer præterea [ut *Febronianæ* eruditioni aliquid ex nostro promptuariolo adijciamus) *Philippum Priorium* in libro de epistolis Canonicis *Parisiis* 1675. *Franciscum Dominicum Bencinium* in dissertationibus quinque de litteris encyclicis *Taurini* 1728. & si licet, *Joh. Rudolphum Kieslingium* in dissertatione *de stabili primitivæ Ecclesiæ ope litterarum communicatoriarum connubio* Lipsiæ 1744.

nem, quamdiu ipsarum Scriptores in fidei professione, aliisve ad fidem spectantibus non penitus satis fecissent. Ita quum omnino non placuisset fidei professio, quam *Epiri veteris* Episcopi ad *Hormisdam* dederant; misit ipse formulam fidei cum *Romanæ* Ecclesiæ fide penitus concordem, cui illi una cum *Johanne Nicopolitano* Metropolita aperte subscriberent, ut communicatoriæ litteræ ipsis redderentur (56). Ita etiam *Felix* III. monuerat *Thalasium* Archimandritam Monachorum *Constantinopoleos*, ne communicaret cum Regiæ urbis Episcopo, nisi prius fidem professus esset, quæ *Romano* Pontifici probaretur. Similia leguntur de *Anatolio Constantinopolitano* Episcopo, cui communicatorias reddere litteras S. *Leo* tamdiu distulit, quoad circa fidem fecisset satis (57). Idem S. *Leo* pleniorem fidei expositionem a S. *Proterio Alexandrino* exegit (58). Compertum itaque esse debet, unitatem communionis memoratis litteris compactam ad unitatem fidei cumprimis ordinatam fuisse, atque ita cum hac conjunctam, ut (quod notavit cl. P. *Garnerius*) (59), alteram sine altera cum *Romana* Sede obtinere nemo potuerit. Equidem constat communicatorias litte-

(56) Vide epist. VIII. & IX. Hormisdæ.

(57) Confer S. *Leonis* epistolas 69. 70. 71. III. *Baller. edit.*

[58] Adi ejusdem S. *Leonis* epistolas 127. 129. & 130.

[59] *in app. not. diurni c.* 2. *n.* 24.

litteras, & communionis unitatem fuiſſe intacta fide ob læſum aliquod ſimplicis diſciplinæ caput aliquando negatam; at diverſæ fidei hominibus fuiſſe conceſſam, nuſquam reperies. Unitas ergo fidei cum *Romano* Pontifice ad unitatem communionis neceſſaria ſemper fuit habita. Quare præſeferentes *Romanam* communionem, ſi qua dubitatio ſuboriretur, de unitate fidei interrogabantur; ſicque *Flavianus Antiochenæ* Eccleſiæ Presbyter ex *Paullino* quæſiiſſe fertur (60): *Si* Damaſi *communionem amplecteris, ó amice, doctrinæ nobis manifeſtam oſtende ſimilitudinem. Oſtende igitur conſenſionem doctrinæ.* Inſtauro igitur argumentum. Si ad communionis unitatem poteſt *Romanus* Pontiſex ſui primatus jure cogere univerſam Eccleſiam; cogere ergo eamdem poteſt ad fidei unitatem: cogere autem non poſſet, niſi erroris expers ſit, haberique debeat. Quid enim? Si erraret in definiendo? Nonne univerſam ſecum Eccleſiam in errorem pertraheret? Qua ergo ratione ex divinis Chriſti promiſſis Eccleſiam univerſam errare non poſſe certi ſumus, ea neceſſe eſt, ut *Romanus* quoque Pontifex ab omni erroris ſuſpicione ſit liber.

VIII. Atque hoc totum luculentiſſimo confirmemus exemplo; *Gallicani* Epiſcopi *Romanam* Eccleſiam, Sedemque Apoſtolicam, quod

[60] *apud* Theodoret. *lib. V. hiſt. cap.* 3.

quod centrum ſit Catholicæ unitatis, a Fidei veritate aberrare numquam poſſe conſentiunt. Ex illuſtrioribus aliquos indicabo, Epiſcopum *Aptenſem* Illuſtriſs. de *Colonque* (61), Illuſtriſs. de *Belſunce Maſſilienſem* Antiſtitem (62), Eminentiſſimum de *Biſſy Meldenſem* Præſulem (63). Cur hoc? Cauſſam dabit idem *Aptenſis* Epiſcopus. Nempe ſi *Petri* Cathedra, inquit ille (64), quæ eſt unitatis centrum aliquo ſemel errore inficeretur, ipſius corruptio cum ceteris, quæ ab eo

(61) *Mandem.* 20. *dec.* 1717. " Cette prèrogative, que „ l' Egliſe *Romaine* a d' ètre le centre de l' unitè, eſt „ une preuve authentique de deux prècedentes, que nous „ avons deja reconnues en Elle, ſçavoir d' ètre le Juge „ et l' arbitre de toutes les Queſtions de doctrine, qui s'e- „ levent dans le monde Chretien, et d' ètre toujours pu- „ re dans la foi. "

(62) *Mandem. ſur les libertez de l' Egliſe* Gallic. *pag.* 31. „ Ne craignez pas, mes très-cheres Freres, qu' une Egli- „ ſe, qui eſt le centre de l' unitè et de la veritè Catho- „ lique, puiſſe devenir le ſiege de l' erreur ou la ſource „ de la profane nouveautè, comme on a quelquefois l' im- „ pietè de vous le dire aujourd' hui; l' Egliſe *Romaine* „ eſt toujours vierge, la foi *Romaine* eſt toujours la foi „ de l' Egliſe. "

(63) *Mandem. Paſtoral.* 1728. *pag.* 42. " Les Auteurs „ *François* les moins portès pour le St. Siège croient, que „ cette prèmiere Egliſe du monde ètant comme elle eſt „ le centre de l' unitè de toutes les Egliſes Catholiques, „ eſt indefectible dans la foi. "

(64) *l. c.* " Si ce Thròne de *Pierre*, qui eſt le centre „ de l' unitè, venoit a ètre infectè de quelques erreurs, „ il n' y a pas de doute, que ſa corruption ſe communi- „ queroit aux autres, qui en derivent, & qui y vont a- „ boutir, comme l' eau d' un ruiſſeau ſe trouveroit gàtèe, „ ſi la ſource avoit contractè quelque impuretè. "

eo derivarit, ad ipsumque tendunt Ecclesiis sine dubio communicaretur, quemadmodum inquinato fonte infecta rivuli, quæ ex illo flueret, aqua inveniretur. Quamquam quid *Aptensem* Præsulem memoro, quum ipse Pseudo-*Bossuetius* in *defensione declarationis* disertissime profiteatur (65): *Cathedra* Petri *si concidere posset, fieretque jam Cathedra non veritatis sed erroris & pestilentiæ, Ecclesia ipsa* Catholica *non haberet societatis vinculum, jam schismatica ac dissipata esset, quod non est possibile*. Adcipio quod iste dat; tum vero ex eo sciscitor, quomodo ergo errori obnoxius esse *Romanus* Pontifex possit, quin de universæ Ecclesiæ fide ac doctrina sit conclamatum. Quæ enim vis ac prærogativa *Romanæ* Ecclesiæ aut Apostolicæ Sedi propter Primatum conceditur, eadem *Romanis* Pontificibus competit, quibus tandem solis universa inest ratio Primatus. Qui igitur quum apertissimis traditionis testimoniis convicti *Romanam* Ecclesiam esse unitatis Catholicæ centrum fateantur, eamdem necessario ab erroris discrimine immunem agnoscunt; ii certe *Romano* Pontifici inerrabilis auctoritatis prærogativam negare non possunt, quin illum centrum unitatis Catholicæ, atque adeo Ecclesiæ Primatem esse cum heterodoxis inficientur.

IX. Minime vero, inquit Pseudo-*Bossuetius*.

[65] *Part. II. lib. XV. cap. 7.*

tius. *Adcipiendi scilicet* Romani *Pontifices tanquam una persona* Petri, *in qua* NUNQUAM *fides* Petri *deficiat*. *Atque ut in aliquibus vacillet, aut concidat*, *non tamen* DEFICIT *in totum*, *quæ statim revictura sit* .... *Nec porro aliter ad consummationem usque sæculi in tota Pontificum successione eventurum esse* CERTE FIDE CREDIMUS (66). *In tota Pontificum successione* quam alibi (67) *numquam a fide abrumpendam* (ait), non in singulis. Quam diversa à *Bossuetii* sententia fuit mens S. *Francisci Salesii*! Ait Sanctus *Genevensis* Præsul in opere *de fidei controversiis*, quod autographum in locuplete *Chigiana* Bibliotheca adservatur, atque a *Taja* italice redditum *Romæ* prodiit (68): *Ecclesia semper eget confirmatore infallibili, ad quem confugere liceat*, *& fundamento*, *quod portæ inferi*, *& præcipue error nequeat subvertere*, *& pastore*; *qui suos filios ad errorem ducere nequaquam possit*. *Successores ergo S.* Petri *his omnibus privilegiis potiuntur*, *quæ non personæ* (ita scilicet ut cum persona intereant) *sed dignitatis & muneris publici* (ad succes-

sores

(66) *T. II. pag.* 191.

(67) *ibid. in Coroll.* §. 8. *pag.* 310.

(68) *Cap. X.* " L' Eglise a toujours besoin d' un con-
" firmateur infaillible, au quel on puisse s' adresser, d' un
" fondement que les portes d' enfer, et principalement
" l' erreur ne puisse renverser, et que son pasteur ne puisse
" conduire a l' erreur ses infans. Les successeurs doncque
" de S. *Pierre* ont tous ces mesmes privileges, qui ne
" suivent pas la personne, mais la dignitè et la charge
" publique. "

sores traducti) *privilegia sunt*. Vides illustre argumentum, quo *Bossuetii* effugium penitus præcludatur. Hoc confirmandi officio Ecclesia indiget ; quicumque ergo sit legitimus *Petri* successor, qui huic officio satisfacturus, ut unitatem Fidei vindicet, fratresque confirmet, aliquod dogma declaret atque definiat, ejus doctrina habenda erit uti doctrina S. *Petri*, pro qua Christus oravit ne deficeret. Concilia certe & Patres S. *Petrum* semper in successoribus loqui professi sunt ; quum fidem docent. Huc etiam facit, quo contra *Donatistas* usus est *Augustinus*, argumentum. *Donatistis* ille seriem *Romanorum* Pontificum quum opposuisset tanquam immotam illam & inconcussam *Petram*, *quam non vincunt superbæ inferorum portæ*, addidit statim: *in hoc ordine successionis nullus* Donatista *Episcopus invenitur* (69). Quid si tamen unus aut alter ad *Donatistarum* partes defecisset ? *Bossuetius* certe *Donatistis* insultantibus reposuisset, fidem Pontificum non propterea defecisse in *totum*, quæ statim vel in ipso, qui errorem ejurasset, vel in suis saltem successoribus revixisset. At hoc effugium *Augustinus* ignorabat, ad eamque vitiandam seriem satisfuturum arbitrabatur, si vel unus ejus successionis in *Donatistarum* errores incidisset. Idem sane de aliis quibuscumque erroribus, quos Pontificum quispiam doce-

[69] *Psal. contr. part. Donat.*

doceret, est adfirmandum. Quomodo immota in serie Pontificum concipi fides possit, siquis ipsorum Ecclesiam docens pro fidei dogmate errorem obtruderet? An non quicumque inter illos deficeret, ad ipsam seriem pertineret? Christus præterea, qui ob servandam fidei unitatem primatus auctoritatem instituit, si in aliquibus deficere illa posset, minus congruenter eidem unitati convenienterque prospexisset. Vel enim Primatus auctoritas, quæ in aliquo Pontifice errorem fidei contrarium proponente deficeret, unitatem posset exigere, vel non. Si exigere posset, an non in ipsius unitatis destructionem, & scandalum vergeret, quæ esset ad ejus conservationem constituta potestas? Sin autem non posset, non igitur ea esset primatus vis, quæ ad doctrinæ unitatem per se se cogere semper posset, nec satis constans ac stabilis, quæ ab adjunctis robur atque efficacitatem mutuaretur.

CAPUT IV.

Ea est Romanorum *Pontificum in definiendis Fidei rebus auctoritas, ut ante Ecclesiæ consensum Fidei obsequium exposcat. Incommoda contrariæ sententiæ, quæ Pontificiarum definitionum veritatem ab Ecclesiæ consensione adcersit.* Febronius, *ceterique hujus opinionis defensores, quæ inter se repugnant, docere convincuntur.*

I. ETsi argumentorum, quæ adduximus, magna vis est ad suadendam, atque adeo demonstrandam *Romani* Pontificis ἀσφάλειαν, facile tamen eludere quis illa posset, Ecclesiæ consensionem objiciens, qua fiat, ut quæ ille definierit, suscipiantur, suscepta firmentur, atque inerrantiæ privilegium obtineant. Ne igitur nobis adversarii elabantur de manibus, hæc est illis rimula obstruenda. Ac primum considerari velim, hoc eorum dogma, quo *Romani* Pontificis definitiones erroris expertes futuras, si ad eas Ecclesiæ consensus adcesserit, non antea, adfirmatur, cum Primatus fine pugnare. Quum enim Primatus ob firmandam, conservandamque unitatem ac maxime in fide constitutus a Christo sit, debet utique esse per se se sufficiens ad hunc finem obtinendum. Meminerit *Febronius se pro prin-*

cipio statuisse (1), *omnia illa & sola esse primogenea*, *& essentialia jura primatus*, *sine quibus unitas non potest servari* : Sine auctoritate vero ad obtinendam unitatem per se sufficienti servarine unitas posset? At si Ecclesiæ consensu Pontificia in rebus fidei definiendis auctoritas indigeret, ut eæ definitiones erroris periculo vacarent, non esset illa ad unitatem in fide obtinendam per se sufficiens, sed consentientis Ecclesiæ præsidio ad id opus haberet. Anne enim posset Pontifex ad unitatem doctrinæ fideles cogere, nisi ipsa illa doctrina certa omnino esset, nullique errori obnoxia? Unde ergo *infallibilis* esset Pontificis definitio, inde ad obtinendam in ea unitatem haberet vim omnem atque efficacitatem. Non igitur apta per se ac sufficiens in finem, cujus gratia Primatum vel ipsi adversarii institutum concedunt, esset *Romanorum* Præsulum in Ecclesiam auctoritas. Vel ergo negandum est, primatum ob conservandam in Ecclesia potissimum fidei unitatem fuisse institutum; vel si hoc negare vetat cum Patrum traditio, tum Ecclesiæ doctrina, quam & adversarius amplectitur, fatendum profecto est, *Romanum* Pontificem ea fuisse auctoritate instructum; ut si quid definiat, ad exigendam & conservandam fidei unitatem alieno præsidio

sidio

(1) T. I. *cap.* II. §. 4. *pag.* 104.

sidio non egeat, seu Ecclesiæ qui adcedat consensu.

II. Atque hæc fuit quidem constans, perpetuaque Ecclesiæ doctrina. Hæc certe in vetustissimo, quod *Leonianum* appellant propterea quod non pauca continent a *Leone Magno* perscripta, Ecclesiæ *Romanæ* Sacramentario leguntur in præfatione Missæ XIV. diei natalis Apostolorum *Petri* & *Paulli*. „ Qui (*Deus*) secundum promissionis tuæ „ inviolabile constitutum Apostolicæ confes„ sioni superna dignatione largiris, ut in „ veritatis tuæ fundamine soli datæ nulla „ mortiferæ falsitatis jura prævaleant . . . . „ ipsaque sit sacri corporis ubique vera com„ pago, quæ te dispensante devota subse„ quitur, quidquid sedes illa censuerit, „ quam tenere voluisti totius Ecclesiæ prin„ cipatum". Notanda præsertim verba *Te dispensante*, idest instituente, *devota subsequitur quidquid Sedes illa censuerit*: quæ repetita etiam in præfatione Missæ XIX. non ad unam *Petri* confessionem, sed ad omnem *Romanæ* Sedis doctrinam, atque definitionem fidei proculdubio pertinent. Similis sententiæ inseritur etiam in Præfatione Missæ XX. in qua eadem unitatis fidei necessitas his verbis innuitur: *Qui ut hanc sedem regimen totius Ecclesiæ efficeres, & quod hæc prædicasset, ostenderes ubique servandum*. *Romanæ* fidei eruditio, quæ a SS. Apostolorum

Petri & *Paulli* prædicatione manavit, *ficut per eos ab ipsa veritate* (ideſt a Chriſto) *suscepta posterisque* (*Romanis* Pontificibus in *Romana* Cathedra succedentibus) *mandata est*; *ita iisdem suffragantibus intemerata perdurat*: uti traditur in præfatione Missæ nonæ. Tum in præfatione Missæ decimæ eidem *Romanæ* ipsorum Apostolorum *eruditioni*; seu doctrinæ fidei in totum orbem diffusæ ea unitatis vis & prærogativa *jure Apostolici principatus* commemoratio tribuitur, ut quod ex Apostolica *Romanæ* Sedis traditione ad posteros transmissa, & in iisdem conservata manavit, *Christianæ devotionis sequeretur universitas*, *salubrique compendio & hi*, *qui ab illorum tramite deviassent*, *haberentur externi*, *& tantummodo filii veritatis existerent*, *quis a principali* (ideſt *Romana*) *nullatenus traditione discederent*. Non minus perspicua sunt S. *Gelasii* verba in Commonitorio ad *Faustum* (2): *non veremur ne apostolica sententia resolvatur*, *quam & vox Christi*, *& majorum traditio*, *& canonum fulcit auctoritas*: *ut totam potius Ecclesiam semper ipsa dijudicet*. Si Ecclesia Christo instituente SUBSEQUITUR quidquid Sedes *Romana* censuerit; si *jure Apostolici* Principatus ita res constitutæ sunt, ut quod ab Apostolica Sede definiatur, *Christianæ devotionis sequeretur universitas*; si Apostolica resolvi nequit sententia, *quæ totam*

potius

(2) *T. III. oper.* S. Leon. *edit.* Ball. *col.* 338.

potius Ecclesiam semper ipsa dijudicet; fieri ne possit, ut a subsequente Ecclesiæ, quæ dijudicari debet, adsensu Apostolicæ definitiones robur, & ἀσφαλειας prærogativam adcipiant? *Augustinus* idem aperte indicat, qui de damnatis *Pelagianorum* erroribus hæc scribit ad *Optatum* (3): *Cujus* (hæresis) *vel auctores, vel certe acerrimi notissimique suasores, quum* Pelagius *&* Cœlestius *exstitissent, Conciliorum Episcopalium vigilantia in adjutorio Salvatoris, qui suam tuetur Ecclesiam, etiam a duobus venerabilibus Antistitibus Apostolicæ Sedis, Papa* Innocentio, *& Papa* Zosimo, *nisi correcti etiam egerint pœnitentiam, toto Christiano orbe damnati sint.* " Animadverte heic, inquit *Charlasius* (4), prolata *Romanorum* Præsulum solemni sententia, damnationem in toto orbe factam censeri; nondum enim Ecclesiæ universæ consensus adcesserat, quum nondum constaret; an Episcopi encyclicas Summorum Pontificum litteras adcepissent. Addit enim *Augustinus*: *De quibus exempla recentium litterarum, sive quæ specialiter ad* Afros, *sive quæ universaliter ad omnes Episcopos de memorata Sede manarunt, ne forte ad vestram Sanctitatem nondum pervenerint, vobis curavimus mitti ab eis fratribus, qui-*

(3) Ep. 157.
(4) *De libertat. Eccles.* Gallic. *lib. VII. cap.* 17. *n.* 7. *pag.* 462.

„ *bus & has litteras, ut tuæ venerationi di-*
„ *rigerent, dedimus* “. Eadem tradunt, antiquiſque exemplis confirmant *Eutherius Thyanenſis* Epiſcopus, & *Helladius Tharſenſis* in epiſtola ad *Xyſtum* III., ubi ajunt (5): *olim ſiquidem ſæptus jam, ex* Alexandria *hujuſmodi hæreticis zizaniis inſurgentibus ſuffecit veſtra apoſtolica Sedes per univerſum tempus illud ad mendacium convincendum, impietatemque reprimendam &c.* Magna enimvero Apoſtolicæ Sedis gloria, ſi ad id *ſuffeciſſet* ex Eccleſiæ conſenſu, qui ſi ad cujuſcumque Epiſcopi decreta adcedat, ea quoque ſumma ad impietatem reprimendam efficacitate præſtaret. *Suffeciſſe* ergo intelligunt per ſe ſe, quin id adſentientis Eccleſiæ auctoritati debuerit.

III. Plurimum autem ad noſtram confirmandam ſententiam ea conſideratio valet, quæ hujus jactati conſenſus indolem detegit. Nimirum ut Pontifex aliquid fide credendum Eccleſiæ proponit, illud Eccleſiæ uti fidei dogma ſuſcipere omnino debet; ne (quod abſit) errare illam contingeret. Liber itaque non eſt ejuſmodi conſenſus; neceſſarius eſt, atque coactus, qui propterea Pontificis definitionibus vim minime tribuat, ſed ipſe ſit earum vi quodammodo expreſſus. Ipſis œcumenicis Conciliis eam eſſe impoſitam legem, ut *Romanorum* Pontificum decretis adſentiantur, ſatis declararunt

(5) *T. I. epiſt. Rom. Pontific. Couſt. edit. col.* 1246.

runt *Ephesini* Patres, dum se *Cœlestini* literis *coactos* ad *Nestorii* condemnationem professi sunt. Quid mirum si & Ecclesia cogatur dispersa, in quam adversarii multo majorem quam in congregatam, Pontificibus potestatem tribuunt. Exempla definitionum *Innocentii*, *Zosimi*, *Cœlestini*, *Leonis*, aliorumque subsequentium Pontificum, qui ad subscriptiones Episcopos coegerunt, notissima sunt. Cogere enim ad subscriptiones, est cogere ad consensum: hæc vero coactio ante Ecclesiæ consensum fuisset injusta, si Apostolica auctoritas, ut legitimam vim obligandi haberet, indigeret præsidio, seu conditione consensus.

IV. " Hanc quidem conditionem, inquit *Ballerinius* (6) non minus evidenter respuit
" S. *Irenæus* eo testimonio, quo necessita-
" tem conveniendi, seu consentiendi cum *Ro-*
" *manæ* Ecclesiæ fide omnibus undique fide-
" libus, omnibusque Ecclesiis impositam,
" non in consensum aliarum Ecclesiarum
" retulit, sed in *potentiorem principalitatem*,
" idest in potentiorem auctoritatem pro-
" priam primatus, quæ ipsam consensus ne-
" cessitatem seu obligationem adfert. Pri-
" matus, qui vi sua hanc obligationem im-
" ponit, vi sua exigit ipsum consensum;
" neque hæc vis exigendi consensus deduci
" potest ab ipso consensu, quem quum exi-

(6) *De potest. Eccles. pag.* 255.

„ git, producit, ne hic consensus sui ipsius
„ caussa simul sit & effectus. Adeo vero
„ hanc primatus auctoritatem vim habere
„ per se sufficientem credidit *Irenæus*, nul-
„ loque aliarum Ecclesiarum consensu indi-
„ gere, quo ad unitatem obligaret omnes,
„ ut aliarum consensum inquirere & cogno-
„ scere necessarium non duxerit (quum om-
„ nium fidem ac traditionem inquirere at-
„ que cognoscere nimis esset longum & fe-
„ re impossibile); sed satis esse crediderit
„ unam *Romanæ* Ecclesiæ fidem cognoscere,
„ quæ quum sola per se tanta vi prædita
„ sit propter *potentiorem principalitatem*, idest
„ ratione primatus, ut omnibus Ecclesiis
„ necessitatem unitatis & consensus imponat,
„ hac una fide cognita, aliarum omnium
„ consentiens traditio & fides simul cogno-
„ scitur. Non ergo vim cogendi omnes ad
„ unitatem *Irenæus* deduxit ex istarum con-
„ sensu, quem nec inquirere nec cognosce-
„ re opus esse putavit; sed hunc consen-
„ sum ex vi coactiva *Romanæ* fidei atque
„ primatus deducens, vim per se sufficien-
„ tem ad obligandum omnes ipsi *Romanæ*
„ fidei & primatui adtribuit."

V. Quid porro si adversantis sententiæ difficultates atque incommoda perpendantur? Nemo illa melius novit, quam *Gallicana* Ecclesia ob maximas turbas, quas factio *Quesnelliana* adversus Constitutionem *Unigenitus* exci-

excitavit. Fac omnibus ratum in *Galliis* firmumque, ut ante annum 1682., fuisset, *Romanos* Pontifices, ut aliquid definiunt, infallibiles esse; nullus certe iis cavillationibus locus fuisset, quas dum rebelles, ac pugnaces vitiligatores adripuere, Ecclesiæ damnationi sese subducere conati sunt. At quoniam res ad Ecclesiæ consensionem devoluta est, quot captionibus, ac subdolis artibus Pontificiam Constitutionem sin minus infringere, eludere certe studuerunt. Ecclesiæ adceptionem in dubium vocarunt; ubi hanc editis ex omni natione Episcoporum suffragiis se posse de medio tollere desperarunt, Episcopos non fuisse in judicando liberos obganniere; tum accusarunt Episcopos ipsos, quod neque accurato rerum examine, neque uniusmodi judicio usi sint; Episcoporum præterea adceptionem canonicam non fuisse, ut quæ in Provincialibus Synodis non fuerit constituta, expostularunt. Quod si super ea constitutione, cujus adceptio tot monumentis testata erat, tot exortas vidimus atque etiamnum videmus concertationes, an umquam litigandi finis erit, & reprimendæ hæreticorum audaciæ, nisi in uno eoque infallibile *Romani* Pontificis judicio sistamus? Scio equidem, hoc etiam posito non defuturos sibi Novatores, quin Pontificiis constitutionibus aut nefaria impudentia calumnientur, aut dolo malo obedire

dire detrectent. *Pelagianorum* exempla, quid hæreticorum pervicacia possit, nos docent. Negari tamen non potest, ad eorum prævertendas, disijcendasque fraudes multo expeditiorem esse *Romani* Pontificis, si in definiendis dogmatibus falli nescius ponatur, auctoritatem, quam Ecclesiæ consensum quem si exstare adversus hæreticos probandum tibi sit, pene infiniti laboris opus adgrediare, atque ubi tandem adesse ostenderis, innumeris fere exceptionibus obviandum tibi erit. At, inquies, fidei regula est exterior Ecclesiæ decisio, credendumque est, Spiritum Sanctum semper ore Episcoporum loqui, quando cum suo Capite quidpiam definiunt, vel definitionem ab eo latam amplectuntur, vel etiam quum sibi in iis, quæ populos suos edocent, invicem consentiunt. Nec porro permittet Deus, ut ab ullo vel insipiente hæc Pastorum consensio, exteriorque illa Ecclesiæ decisio ignoretur. Verum hæc duo, quæ *Ebredunensis* Archiepiscopus *Tencinius* & *Meldensis* Episcopus de *Bissy* inculcant, multo facilius in nostro systemate, quam in adverso intelliguntur. Si enim Pontifex aliquid definiat, liberum Ecclesiæ, ac corpori Pastorum non erit ab ea definitione diffidere, quisque igitur quum certo sciat, errare non posse Ecclesiam (erraret autem, nisi sui Capitis definitioni subscriberet) statim necessario colliget, adesse exterio-

rio-

riorem illam Ecclesiæ decisionem, consensumque Pastorum, unde tutissima credendi regula emergat. Verum si Episcopis, atque adeo Ecclesiæ a Pontificis definitionibus dissentire liceat, uti profecto in adversariorum sententia liceret, si nempe (quod contingere posset) eas definitiones cum sacris litteris, ac Patrum traditione pugnare diligenti examine constaret, quanto difficilius erit, exteriorem Ecclesiæ decisionem, consensumque Episcoporum certo cognoscere, quum id ex Ecclesiarum maxime inter se dissitarum factis ac monumentis ægerrime parabilibus pendeat. Quid si vero magna inter Episcopos suboriatur dissensio? An ita facile etiam rudibus erit nosse, a qua parte major stet Episcoporum numerus? Cogita quantis cum salebris doctissimi viri confligentur, ut *Arrianam* perfidiam in *Ariminensi* Concilio victricem fuisse a majore dispersorum Antistitum numero victam ostendant. Hæc omnia quæ sane maxima sunt, incommoda a nostra absunt sententia.

VII. Multa sunt tamen, fateor, in recentioribus *Gallicanæ* Ecclesiæ monumentis, quæ hisce occurrere incommodis videantur. Primo enim *Galliarum* Antistites *sine cunctatione* suscipere se *Romanorum* Pontificum Constitutiones gloriantur (7). Addunt, illis deberi

(7) " Si le jugement de l'Eglise de *Rome* me condamne

beri *plenam* , *perfectam* , *omnimodam* (8) *obedientiam* . Hanc autem cum Illustrissimo *Languetio* ita intelligunt, ut non exterius dumtaxat

„ mne, vous m' y verrez soûmis DANS L' INSTANT,
„ a l' exemple de feu M. de *Fenelon* Archevèque de *Cambray*, et ètre le premier a rèconnoître et a publier hautement, que je me suis trompè " . Ita a. 1730. in epistola ad Episcopum *Montispessulani* scribebat *Massiliensis* Episcopus. *Fenelonius* quem heic memorat *Massiliensis* Episcopus, ut *Roma* adcepit decretum *Innocentii* XII. quo ejus liber, ac tres supra viginti ex illo excerptæ propositiones configebantur, *sans balancer un instant*, ut perhibent Acta *Viennensis* Conventus a. 1699. celebrati [*Memoire du Clergè* T. I. *pag.* 417.], librum suum, omniaque in illo contenta damnavit. Ipse Eminentissimus de *Noailles*, qui a. 1695. die 23. Junii non solum *Quesnellii* librum erroresque probaverat, sed magnificentissimo elogio fuerat prosequutus, quum ad *Ludovicum XIV.* Regem delata fuisset die xxiv. Septembris *Clementis* XI. Constitutio *Quesnellii* librum erroresque proscribens, xxviii. ejusdem mensis die pastoralem epistolam emisit in lucem, ut adprobationem suam revocaret, librumque adeo a se commendatum a Fidelium suæ curæ concreditorum manibus eriperet. „ Nous ne voulons pas, inquit ille, PERDRE UN MOMENT pour revoquer l' approbation, que nous lui avons donnèe dans un autre diocèse, òu nous le trouvàmes autorisè par nòtre Prèdecesseur. Nous nous sentons ègalement pressè d' acquitter la promesse, que nous avons faite d' ètre les premiers a abandonner ce livre dès que le Pape le condamneroit, et de satisfaire a l' obligation, òu nous sommes par toutes sortes de raisons, de tèmoigner nòtre respect, et nòtre soumission pour le Chef visible de l' Eglise. "

(8) *Bellicensis* Episcopus Mandem. pour la publicat. de la Constit. *Vineam Domini* 1705. *Nous la recevons avec le profond respect, et la* SOUMISSION PARFAITE *due au Chef visible de l' Eglise*. Eodem nomine utitur *Vapricentis* Antistes in Pastorali documento pro eadem Constitutione *Vineam* &c. promulganda. At D. *Abelly Ruthenensis* in suo Tractatu *de obedientia debita Rom. Pont.* [p. 118.] hoc aliud usurpat UNE ENTIERE SOUMISSION D' ESPRIT.

taxat oris, ſed interius quoque & mentis obſequium, atque illud integrum, nulliſque coercitum exceptionibus dogmaticis hiſce decretis adhibeamus (9). Tantum vero abeſt, ut exiſtiment poſſe aliter, quam Pontificum *Romanorum* definitiones præſeferant, quempiam ſentire, ut debere nos doceant illorum judicio noſtrum demiſſe ſubijcere (10), immo & in captivitatem redigere omnem intellectum in obſequium Chriſti, quem *Romanus Pontifex* præſefert (11), ut ne au-

(9) in Epiſtola ad Epiſcopos *Engoliſmens*. pag. 15. „ le mot d' *obedientia omnimoda* ſignifie prèmièrement une „ obèiſſance, qui ſoit *entière* quant a la maniere d' obeir, „ c' eſt-a-dire, que l' obeiſſance ne doit pas ètre ſeulement „ extèrieure et de bouche, elle doit auſſi ètre de l' eſprit „ et du coeur, elle doit exclurre toutes les actions, et „ tous les ſentimens, qui altereroient la perfection d' une „ vertu, qui doit ètre chère a tous les Chrètiens, et qui „ doit ètre plus parfaite dans le coeur d' un Evèque, par„ ce qu' il faut, qu' il ſoit lui-mème le modele de tou„ tes les vertus, qu' il doit enſeigner a ſon Peuple. Ce „ mot ſignifie encore une obèiſſance *entiere* par rapport au „ dècret auquel on obeit, et cette obeiſſance pour ètre „ telle doit exclurre le partage, les reſtrictions, et les „ reſerves “.

(10) Idem Languetius Prèmiere lettre a l' Eveque de Boulogne p. 2. *J' enſeignè a ſoumettre humblement ſes lumières a celles du Vicaire de J. C. notre Pere et nòtre Superieur commun . . . . Voila le fonds de ma doctrine et l' abrègè de mes principes.*

(11) Fenelon. *Mandem. pour la public. de la Conſtit.* Vineam Domini *n.* 18. “ Que la prèſomption humaine ſe „ taiſe apres que l' autoritè de St. *Pierre* Chef des Apòtres confirmèe par l' oracle divin, a parlè : que non ſeu„ lement elle ſe taiſe ; mais encore qu' elle reduiſe ſon „ entendement en captivitè pour le ſoumettre a Jeſus„ Chriſt, que le Pontife Romain rèpreſente. “

ne audire quidem liceat quidquam, quod hujus decretis adverſetur (12). Quare ajunt dum de capitibus fidei a *Romano* Pontifice jam definitis agitur, non aliud ipſis ſupereſſe judicium, quam quod adhæſione continetur, non autem juridicum, quo cum Scripturis & traditione Pontificis decretum comparetur (13). Eo etiam *Galli* Antiſtites deveniunt, ut dogmaticas *Romanæ* Sedis Conſtitu-

(12) *Arelatenſis* Archiep. *Mandem. pour l' accept. de la Conſtit.* Unigenitus " il ne nous eſt pas permis de rien ècouter, qui ſoit contraire aux dècifions du Souverain „ Pontife. "

(13) Aliqua in hanc rem in ſuperiore diſſertatione protulimus *Gallorum* teſtimonia, cum primis vero illud *Fenelonii* in celebri conventu, in quo *Innocentii* XII. decretum adverſus ejuſdem *Fenelonii* librum *Maximes &c.* fuit ſolemniter adceptum: " le Pape ayant jugè cette cauſe [*des maximes des Saints*] les Evèques de la Province quoi- „ que juges naturels de la doctrine, ne peuvent dans la „ prèſente aſſemblèe, et dans le circoſtances de ce cas „ particulier [poſt Romani ſcilicet Pontificis definitionem] „ porter aucun jugement, qu' un jugement DE SIMPLE „ ADHESION a celui du S. Siege, et d' acceptation de „ ſa Conſtitution ". Hinc *Cabilonenſis* Epiſcopus [*premiere lettre en rèponſe a celle de Mr. de Cruge*] " il vint „ enfin, inquit, le Jugement [Conſtitutio *Unigenitus*], „ les Evèques, a quelques-uns près, y joignirent le leur, „ et de la dècifion du Chef ils en firent PAR UNE AD- „ HESION UNANIME leur propre dècifion, comme IL „ S' EST TOUJOURS PRATIQUE', quand le juge- „ ment du Pape prècede celui des Evèques ". Immo nonnulli Epiſcopi negant, ſe in iis, quæ a *Romano* Pontifice definita jam ſint judices eſſe. Sic Epiſcopus *Atrebatenſis* in Epiſcopali Provinciæ *Cameracenſis* conventu, inquiunt monumenta Cleri *Gallicani* [*T. I. pag.* 464.] " a reprè- „ ſentè, qu' il ne prètend pas ici agir comme juge. A „ Dieu ne plaiſe qu' il croit l' ètre d' une choſe dècidèe „ par

ſtitutiones antequam eas vel ab univerſa Ecclesia, vel etiam a majore Epiſcoporum numero adceptas norint, aut noſſe poſſint, veluti certiſſimas Fidei regulas proponant. Prodierat *Romæ* XVI. Julii a. 1705. *Clementis* XI. Conſtitutio: *Vineam Domini*: Clerus tamen *Gallicanus* in generali *Pariſienſi* Conventu, qui menſe Auguſto celebratus eſt, non ſolum illam communi conſilio promulgandam, in ſuiſque Eccleſiis & diœceſibus exequutioni mandandam cenſuit, præſcriptis in rebelles, atque inobedientes pœnis cenſuriſque Canonicis, ſed excitatos in *Gallia* tumultus Romani *Pontificis auctoritate* jam fuiſſe *compreſſos* pronunciavit; jam tum *certum* habebat *omnes cavillationes in erroris patrocinium excogitatas Apoſtolicæ Sedis judicio*

„ par le S. Siège; mais dèclarer ſes ſentimens, s' unir au „ S. Pere, adhèrer à ce qu' il a ſi ſagement et ſi judi„ cieuſement condamnè". Quæ quidem de judicio & juridico, & auctoritatis intelligenda ſunt. Nam ut *Ruthenenſis* Antiſtes D. de *Saleon*, in Paſtorali documento pag. 292. " Les Evèques ſont par leur caractère non-ſeulement „ dans les Conciles en tous tems et en tous lieux, les „ juges de la Foi, et lorſqu' il s' agit d' accepter une „ dècision du Pape et mème celle d' un Concile ècumeni„ que, loin de ſe dèpouiller de cette qualitè de juger, ils „ en exercent, comme nous l' avons dit ailleurs, la fon„ ction". Teſte enim *Languetio* [*Troiſieme Avis num.*71.] *lors mème, que nous adhèrons au jugement du S. Pere, nous exerçons en cela mème le miniſtere, que nous avons reçu de Dieu*. Cur hoc? quia, inquit *Cameraçenſis Fenelonius* in ſuo anni 1699. Provinciali conventu, *qui dit* ADHERER *a un jugement dit former un jugement interieur, par le quel on ſe conforme à celui, au quel on adhère*, idque ex miniſterii juribus.

cio Ecclesiarum pacem atque concordiam gratulabatur, atque in solemni *Clementis* decreto *Petri* judicium *ipsius ore loquentis* venerabatur (14). Enimvero Clero *Gallicano* dum hæc XXII. die Augusti profitebatur, exploratumne esse poterat, Constitutionem editam 16. die superioris Julii fuisse jam ab universa Ecclesia, aut etiam a majore Episcoporum numero susceptam? etiam (ne *Indos*, aut *Americanos* memorem) in *Polonia*, etiam in *Illyrico*, etiam in *Hispaniis*, ac *Lusitania?* quo scilicet illius Constitutionis notitia tam brevi dierum spatio vix perferri potuerat. Atque hæc equidem ejusmodi sunt, ut incommoda, quæ ex adversa sententia consequi animadvertebamus, fere dimoveantur. Verum si quod sentio, libere edicendum, universa hæc, quam a *Gallicanis* Episcopis hactenus adcepimus, dogmatum collectio cum ea, quæ tamen post Cleri declarationem a. 1682. in *Galliis* obtinet, de fallibili ante Ecclesiæ consensum *Romani* Pontificis judicio sententia manifeste confligunt. Quis enim sibi umquam persuadeat; errori obnoxium haberi debere judicium, quod suapte auctoritate ad *omnimodam* obedientiam ipsumque *mentis* obsequium cogat, quod intellectum *in captivitatem redigat*,

(14) Vide epistolam Cleri *Gallicani* an. 1705. ad *Clementem* XI. & *Proces verbal. de l' Assemblèe de* 1705. *pag.* 262.

digat, quod *aliter opinari* vetet, quod nulli auctoritatis judicio locum per se se relinquat, sed unam *adhæsionem* postulet, quod denique etsi nondum cognita est, immo ne adcedere quidem potuit Ecclesiæ consensio *Petri judicium* prædicetur errores profligantis, pacemque Ecclesiis restituentis? Hæc aperte sibi adversantur. Quamobrem alterutrum hinc sequi necesse est, aut a *Gallicanis* Præsulibus etiam post illam Cleri declarationem *Romanorum* Pontificum definitiones *infallibiles* credi, aut eos si aliter sentiunt, cum doctrina, tum ipsa agendi ratione secum ipsis pugnare, quumque ad id adducantur, ut e salebris, in quas sua illa Pontificiæ *fallibilitatis* opinio vel invitos pertrahit, tuto emergant, satis exemplo suo docere, quam infirma, falsa, absurdaque ea opinio sit, quæ suos defensores, ut avitam fidem tueantur, seque ab hæreticorum laqueis feliciter extricent, tam dissona, tamque invicem abhorrentia amplecti cogat.

VII. His germana, scilicet haud satis sibi consentanea sunt, quæ cum *Gersone Febronius* tradit. " Licet Pontifex, inquit (15), „ non sit omnium controversiarum *ultimus* „ judex, sunt tamen ejus *præcipuæ* in judi„ cando *partes*; & quanquam ejus definitio„ nes de fide ac moribus non sint omnino „ irrefragabiles, sunt tamen magni apud

(15) *T. I. cap. II.* §. 4. *n.* 4. *pag.* 107.

„ omnes momenti, solentque singulæ privatim Ecclesiæ singularem ejus reverentiam „ præstare, adeo, ut *provisorie* illis obsequendum sit; saltem, ut ait *Gerso ad non „ dogmatizandum contrarium*, quamdiu Ecclesia non reclamat “. Animadverte heic primo *Febronium* contentum videri obsequio illo externo, quod ne *dogmatizetur contrarium* impediat. At heic *Febronius* non solum a *Gallicanis* Præsulibus maxime distat, qui obsequium interius, *captivatumque intellectum in obsequium Christi* requirunt, sed præterea ad *Jansenianos obsequiosi silentii* adsertores proxime adcedit. “ In exteriori enimvero hujusmodi obsequio, cui non respondeat obsequium, & adsensus mentis, nonne, inquit *Ballerinius* (16) simulationis & mendacii vitium includitur? Quæ nam esset isthæc obedientia atque subordinatio hierarchica, quæ simulando & mentiendo obsequeretur? Certe unitas fidei, qua ex Apostolo *captivatur omnis intellectus in obsequium Christi*, præter externum obsequium adsensum interiorem efflagitat, ut omnes in materia fidei *idipsum* invicem *sentiamus*, & *idipsum dicamus omnes*. Huic ergo unitati in tota Ecclesia servandæ si vis per se sufficiens Apostolicæ auctoritati adtributa dicenda est; negari non potest, definitiones Apostolicas obligare ad adsen-

(16) *De potest. Eccles. pag.* 262.

„ adſenſum etiam internum, ſine quo uni„ tas fidei ſervari non poſſet“. Animadverte deinde cum eodem *Ballerinio* (17), quantum hæc ſe ſe mutuo collidant, *proviſorie obſequendum eſſe* Pontificis decretis, ſaltem *non dogmatizando contrarium*, & Eccleſiam *reclamare* poſſe, (*quamdiu non reclamat Eccleſia*). Si enim nemini particulari liceat *dogmatizare* contra definitiones Apoſtolicas, *quamdiu Eccleſia non reclamat*, adeo ut (quod dicit *Febronius*) *proviſorie illis obſequendum ſit*; quomodo fieri poſſit, ut aliquando *reclamet* Eccleſia, quis congrue explicet? Numquam profecto id eveniet, niſi quidam in particulari ante contradictionem Eccleſiæ incipiant ſe ſe opponere, & contra editam definitionem aliquid declarare contra ſuperioris ſententiam, quod particularibus ſaltem illicitum eſſe adverſarii negare non poſſunt. At ſi particularibus perſonis reclamare non licet, licet *particularibus Eccleſiis*, illaque verba *quamdiu non reclamat Eccleſia*, ita intelligenda ſunt, ut *ſufficiat negatio conſenſus univerſalis Eccleſiæ, quam ſufficienter manifeſta reclamatio plurium, & gravium particularum Eccleſiarum* (18). Fallitur heic iterum *Febronius*, nec ſatis ſibi conſtat; quomodo enim particularibus Eccleſiis licebit *dogmatizare contrarium*, quum ad *obſequendum proviſo-*

(17) *l. c. pag.* 261.
(18) *Febron. T. I. cap.* 5. §. *I. n.* 4. *pag.* 275.

visorie Episcopi maxime teneantur? Quod si non licet Episcopis, atque adeo particularibus Ecclesiis *dogmatizare contrarium*, poterunt ne umquam reclamare, ut manifestent *negationem consensus universalis Ecclesiæ*? Immo debent, inquit *Febronius*, si in Pontificis *eloquio Ecclesiæ suam traditionem non recognoscerent*. At licet suam traditionem non *recognoscerent*, *obsequendum illis esset provisorie*, nec *dogmatizandum contrarium*. Reclamare ergo non possent. Deinde *Febronio* ne stabimus, an *Irenæo*? Certum hic regulam veræ fidei ab errore discernendæ esse statuit *Romanæ* Sedis traditionem, qua cum ob primatus vim *potentiorem omnes undique Fideles*, & Ecclesias omnes *convenire necesse sit*, & *in qua semper* ab his, *qui sunt undique*, *conservata est ea*, *quæ est ab Apostolis traditio*. Non ergo ad singularum Ecclesiarum, etsi gravium traditionem *Romani* Pontificis eloquium exigendum est, sed ad *Romani* Pontificis eloquium exigenda Ecclesiarum traditio. Si igitur in Pontificis eloquio suam non *cognoscunt* Ecclesiæ *traditionem* non *jus* illis competit *contradicendi*], sed falsæ suæ traditionis agnoscere ac repudiare errorem debebunt.

G A-

CAPUT V.

Quid de celeberrima Cleri Gallicani *a.* 1682. *declaratione sentiendum sit, cujus historia ad veritatem a* Febronio *aut dissimulatam, aut obscuratam exigitur. Pauca alia refelluntur, quæ* Febronius *magni esse momenti existimat ad* Romanorum *Pontificum* ασφαλειαν *oppugnandam.*

I. QUam firma sint, quæ hactenus pro *Romani* Pontificis *infallibilitate* adtulimus, nemo non videt. Horum aliqua in *Antifebronio* produxeram, quorum tamen *Febronius* ne meminisse quidem dignatus est; num quod apta confutatio animo non occurrerit, Lectorum esto judicium. Illud saltem voluissem, ut quoniam Pontificis ασφαλειαν sæpius contemnit, aliquid quod aut *Vigorianum*, aut *Launojanum*, aut *Dupinianum* non esset nempe millies a doctissimis viris depulsum, speciem tamen veri, aut probabilis rationis haberet, nobis obiecisset. Sed quidquam hujusmodi frustra quæsivi. Quid enim quæso opponit? Cleri *Gallicani* declarationem a. 1682. editam, atque a Christianissimo Rege *Lodovico* XIV. probatam (1), addit vero (2): *hoc regium edictum*

 subin-

(1) *T. II. pag.* 176.
(2) *pag.* 177.

subinde renovatum fuit, *sancteque observatur*; *ita*, *ut confidenter adseri valeat*, *sexcentos in sola* Gallia (*ut de aliis Regnis nihil memorem*) *Doctores Theologos esse*, *qui doctrinas a Clero* Gallicano *adnunciatas quotidie e cathedris doceant*. Nos ergo cogit *Febronius*, ut quid de ea declaratione sentiendum sit, libere promamus. *D.* Kauffmans, inquit *Febronius* (3) *Conventum Cleri* Gallicani a. 1682. conspirationem *vocare præsumit*, *qua decentia*, *viderit ipse*, *sed caveat sibi suoque libro a Procuratore generali Regio*: *Decentia* equidem utar, quam mea in amplissimam *Gallicanam* Ecclesiam observantia postulat, sed quod est, dicam; a *Procuratore vero generali regio* post *Bellarminiarum Controversiarum*, Episcopalium documentorum, atque adeo Pontificiarum Constitutionum notissimas exustiones non admodum cavendum mihi esse video. *Kauffmansius* dum Conventum illum *conspirationem* appellavit, fortassis non esse, cur *caveret sibi* suoque *libro a Procuratore generali Regio*, existimavit, quod ab Eminentissimo *Sfondrato* in *Gallia vindicata* (4), a *Charlasio* (5), a *Petit-Didiero* (6) scriptum legisset, *totum*, quod in iis comitiis agitabatur, *vindictæ & odio* datum fuisse, quin illi Procuratoris generalis Regii indignationem metuerint

(3) *l. c. pag.* 176.
(4) *Differt. II. §. I. in fine*
(5) *De libertat. Eccles. Gallic. lib. III. cap.* 13.
(6) *De infallibilit. Papæ cap.* 14.

rint. Hoc certum, juſſos Epiſcopos a Rege in *Innocentium* XI. ob Regaliæ cauſſam commoto in Conventum cogi; juſſos declarationem edere, ſive ut in Pontificem, a quo in ea cauſſa Regiam dignitatem lædi cenſebat, veluti clarigatione uteretur, ſive ut Curiam *Romanam* odioſis illis propoſitionibus perturbatam cogitationes a Regaliæ negocio avertere cogeret.

II. Aderant Comitiis Epiſcopi tantum triginta quatuor, *communique* non tamen *unanimi* conſenſu (ſaltem enim *Cameracenſis* Archiepiſcopus D. de *Brias* decreto interceſſit) prodit 19. Martii a. 1682. celebris declaratio quatuor propoſitionibus comprehenſa, æque Regio edicto confirmata fuit. Quid poſtea? Univerſus pæne orbis ingemuit, ac pro *Romani* Pontificis cauſſa in Conventum illum pugnare adgreſſus eſt. In *Belgio* celeberrima *Lovanienſis Univerſitas* plures emiſit in lucem libellos, in quibus Cleri *Gallicani* propoſitiones a communi Eccleſiæ ſenſu abhorrere oſtendebatur. En aliquorum titulos

Ad Illuſtriſſimos & Reverendiſſimos Galliæ *Epiſcopos diſquiſitio Theologico-Juridica ſuper declaratione Cleri* Gallicani *facta* Pariſiis 19. *Martii* 1682. *per quemdam S. Th. profeſſorem*. Leodii apud Henricum Houyoux.

Doctrina quam de Primatu, Auctoritate, ac Infallibilitate Romani *Pontificis tradiderunt*

Lovanienſes *S. Theol. Magiſtri*, *ac Profeſſores*, *tam veteres*, *quam recentiores propriis ipſorum verbis*, *ac probationibus expreſſa Declarationi Cleri* Gallicani *de Eccleſiaſtica poteſtate nuper editæ oppoſita Per D. A. A. S. Theol. Profeſſorem*. Leodii 1682.

Mantiſſa celebrium in Belgio, *&* Gallia *Scriptorum*, *qui tardius*, *poſt editum nuper*, *ſuccurrerunt tractatum*, *cui titulus*: Doctrina quam de Primatu, Auctoritate, ac Infallibilitate Romani Pontificis tradiderunt Lovanienſes S. T. Magiſtri, ac Profeſſores, tam veteres, quam recentiores propriis ipſorum verbis, ac probationibus expreſſa, declarationi Cleri Gallicani de Eccleſiaſtica poteſtate nuper editæ oppoſita, cenſuræque a Sorbona recenter latæ adverſa Per D. A. A. S. Theol. Profeſſorem. *Adceſſit ejuſdem Auctoris diſſertatio de immediata Epiſcopalis & Synodalis Juriſdictionis origine*. Leodii 1683.

III. *Duacena* vero Univerſitas libellum ſupplicem *Gallico* ſermone conſcriptum Chriſtianiſſimo Regi obtulit, ut ne illas propoſitiones docere ſui Profeſſores cogerentur. Aliqua ex eo libello proferam, ut in appellata *Mantiſſa* (7) latine reddita invenio. „ Octo circiter menſes ſunt, quod zelus, „ quo erga veſtræ Majeſtatis ſervitium ferimur, compulerit nos ad reverenter, om- „ ni-

(7) *pag.* 16.

,, nique respectu possibili ipsi exponendam
,, ingentem aversionem, qua sui omnes fi-
,, deles subditi, viventes in hac patria suæ
,, coronæ reunita detestantur doctrinam in
,, Cleri *Gallicani* declaratione super potesta-
,, te Ecclesiastica contentam. Eam adfir-
,, mant, in his partibus prorsus inauditam.
,, Ubi non secus ac errores semper fuerunt
,, perstrictæ opiniones illæ, quæ absolutum
,, summi Pontificis Primatum ac infallibili-
,, tatem convellunt: Quam tanta huc usque
,, veneratione suspexerunt, ut schismaticis
,, se se adnumerandos credidissent, si de su-
,, prema instituti a Jesu Christo Vicarii au-
,, ctoritate ad definiendum, quæ sana ac ve-
,, ra, quæ falsa sit & mala doctrina. Nec
,, vident, quo pacto deinceps sine istius
,, suæ sententiæ subsidio *Jansenistarum*, eis
,, ingerentium, quod *Jansenii* dogmata non
,, per generale aliquod Concilium, sed per
,, solos Papas fallibiles, erroribusque obno-
,, xios fuerint condemnata, insultibus resi-
,, stere valebunt. Et quamvis ad quietandos
,, eorum animos, videatur Cleri *Gallicani*,
,, quem personæ eruditione ac virtute adeo
,, illustres constituunt auctoritatem debere
,, sufficere: attamen reponunt obstringi se
,, ad nihil minus deferendum contrariæ;
,, quam plurium Episcoporum, Prælatorum
,, Doctorum, infinitoque propemodum cele-
,, berrimorum per omnem Europam Scri-

,, pto-

„ ptorum numero, qui oppositam dicti Cle„ ri declarationi doctrinam tradiderunt, im„ mo aliqua ejus puncta erroribus deputant. „ Et uti difficillimum est, opinionem, cui „ quis tamquam doctrinæ indubitatæ innu„ tritus est, mutare; evidens præterea, ac „ extra controversiam, neminem unum pos„ se contra propriam agere conscientiam „ nisi peccando, ea propter omni sollicitu„ dine inquisivimus, quod objectionibus a „ magna hominum cujuscumque conditio„ nis, multitudine undique congestis satis„ facere liceat. Eam ob caussam doctiores „ Europæ Auctores, qui ingentibus volu„ minibus suam posteritati doctrinam consi„ gnarunt, perscrutati sumus, ut medium „ quodpiam ad pacandas tam nostras, quam „ aliorum conscientias adsequeremur: sed „ hactenus deprehendimus nullum &c. Et „ quod plus est. Nullam omisimus curam, „ & studium ad inveniendum modum do„ cendi, ac sustinendi præfatam declaratio„ nem. Consuluimus sapientiores tam Re„ gularium, quam Sæcularium Theologos, „ & necdum unam aliquam solidam com„ perire potuimus rationem, ad eam for„ mandam conscientiam, quæ dictet, fas „ nobis esse, ac licitum, prædictas docere „ propositiones, & quas omnes adprobare, „ nostra neutiquam permittit conscientia &c. „ Unde omni, qua possumus, submissione

„ Ma-

„ Majeſtati veſtræ ſupplicamus, ut nos ex-
„ cuſatos habeat a tradenda ac ſuſtinenda
„ doctrina directe adverſa illi, quæ in hac
„ ſemper patria fuit recepta, & tradita in
„ hac Academia: quæ ruinæ periculo expo-
„ nitur, ſi in omnem in poſtrema congre-
„ gatione declaratam a Clero *Gallicano* ſen-
„ tentiam ire cogatur: quum major ejus pars
„ malle videatur, ſcholas deſerere, quin im-
„ mo & omni promotioni renunciare ac di-
„ gnitati, quam illis ſe ſe ſubmittere opi-
„ nionibus, quæ cum ſuis conſcientiis pu-
„ gnant. Et monſtrat experientia, jam in-
„ de ex quo Veſtræ Majeſtatis edictum in
„ Acta Academia relatum fuit, neminem
„ unum ad ullum in Theologica Facultate
„ gradum conſcendiſſe, eos vero, qui eum
„ in finem huc ſe contulerant, receſſiſſe &c.“
Tali laudabiliſſimæ modeſtiæ ſtylo animorum ſuorum ſenſa exprimentes *Duaceni*, Regiique edicti exequutionem deprecantes negarunt liberum ſibi eſſe (ſi conſcientias ſuas ſalvas velint) a trito agnitæ ac ſtabilitæ veritatis tramite vel latum unguem deflectere, adcepta a majoribus per longiſſimam continuæ ſucceſſionis ſeriem dogmata de ſuprema ſummi Pontificis in univerſam Eccleſiam auctoritate, judiciique ſui in rebus fidei indubitabili infallibilitate abijcere, & contraria Cleri *Gallicani* commenta amplecti. Quumque vel ſic proficerent, ſuſtinuerunt equidem

con-

constantiam suam, & scholarum occlusione, & nonnullorum exilio mulctati.

IV. Apud *Hispanos* res vehementius acta est. Nam supremi Fidei Quæsitores a. 1613. decretum ediderunt, quo singulæ propositiones peculiari censura notabantur. In *Hungaria* quoque a Nationali conventu, quem *Georgius Szelepcheny* a. 1686. coegerat, propositiones illæ damnatæ fuerant (8). Audi Patrum censuram. " Quæ quidem proposi-
" tiones auribus Christianis absurdæ & pla-
" ne detestabiles, quum per *Hungarici* quo-
" que Regni Provincias a Satanæ Ministris
" disseminatæ sint, eo fortasse consilio, ut
" perduellioni, & ceteris malis intestinis
" pabulum & fomentum suppeditent, & in-
" cautis fidelium animis blanda pietatis spe-
" cie schismaticum virus instillent: Nos,
" omissa in præsens cura eas confutandi,
" quum perpetua Sanctorum Patrum tradi-
" tione, œcumenicorum Conciliorum decre-
" tis, & apertis ipsius Divini verbi testi-
" moniis satis explosæ confutatæque sint,
" quamvis nonnulla Scripturæ loca Aucto-
" res propositionum in suam sententiam calli-
" da, & falsa interpretatione detorqueant;
" neque desint insignes Theologi, qui has
" partes strenue exequantur; Prædecessorum
" nostrorum vestigiis inhærentes, qui in hu-
" jusmodi casibus unanimi consilio & spiri-
" tu no-

(8) *T. II. Concil. Hungar. pag.* 440.

„ tu noxias doctrinas, & in fide periculo-
„ sas proscripserunt . . . Dei nomine invo-
„ cato, & præhabito, ea meliori forma,
„ qua per temporis & loci difficultatem li-
„ cuit, diligenti examine, & deliberatione
„ matura, cum Venerabilibus Fratribus Coe-
„ piscopis nostris, Abbatibus, Præpositis,
„ Capitulis, aliisque compluribus Theolo-
„ giæ Professoribus, & Sacrorum Canonum
„ scientia præstantibus viris, præfatas qua-
„ tuor propositiones, configimus, & pro-
„ scribimus, & universis ipsius Regni Chri-
„ stifidelibus interdicimus, ac prohibemus,
„ ne eas legere vel tenere, multo minus
„ docere audeant, donec super eis prodie-
„ rit infallibile Apostolicæ Sedis Oraculum,
„ ad quam solam divino immutabili privi-
„ legio spectat de controversiis fidei judica-
„ re". Ipsa *Parisina* Facultas a suscipienda Cleri declaratione se alienam satis indicavit; vi tamen *Parisiensis* Senatus in sua acta eam declarationem relatam vidit (9).

V.

(9) Rem sic narrat Anonymus, qui in *Maimburgi* Tractatum *de Romanæ Ecclesiæ constitutione*, *&* *prærogativis* animadversiones *Coloniæ Gallice* edidit (*p.* 68.) " Ce qui
„ arriva alors, donna lieu de croire, qu' une grande par-
„ tie de la Facultè n' ètoit pas disposè a approuver ce,
„ qu' avoit fait le Clergè, et ne vouloit pas paroitre y
„ consentir. M. le prèmier Prèsident et d' autres Mrs. du
„ Parlement ètoient venus dans l' Assemblèe de la Facul-
„ tè pour y faire en registrer les propositions du Clergè.
„ Mais comme il se forma plusieurs difficultez sur cet en-
„ registrement pendant deux ou trois Assemblèes; le Par-
„ lement

V. Dum hæc in variis Europæ Regnis adversus illam declarationem agebantur, *Romanum* Pontificatum *Innocentio* XI. vita functo indeptus est *Alexander* VIII. Hic autem jam anno 1690. pridie nonas Augusti Constitutioni: *Inter multiplices Pastoralis Officii nostri curas* suum ipse nomen subscripserat, qua nulla irritaque Comitiorum acta declarabantur. Quum tamen pactione rem agi posse, Clerumque propositiones recantaturum speraret, Constitutionis promulgationem distulit. Lethali interea morbo correptus tertio Kalendas Februarias a. 1691. duodecim ad se Cardinales, duosque Protonotarios Apostolicos advocavit, ac coram illis legi illam Constitutionem, ac promulgari jussit publico ea super re confecto instrumento; tum ad Christianissimum Regem ea de re litteras dedit ejusmodi

Carissimo in Christo Filio nostro *Ludovico Francorum* Regi Christianissimo.
Alexander PP. VIII.

" Carissime in Christo Fili noster, salu-
„ tem &c. Quum in summopere metuendo
„ mor-

„ lement sans attendre la fin de ces dèliberations en rompit le cours par un Arrèt du 16. de Juin; et il obligea le scribe de la Facultè d' apporter au greffe de la Cour les registres, et d' y ècrire les propositions du Clergè. La facultè n' a donc eu aucune part, ni a cette dèclaration, ni a cet enregistrement. "

„ mortalis hujus vitæ confinio constituti, „ de reddenda judici districto, & pulsanti „ demandatæ nobis in Ecclesia Dei supre„ mæ administrationis ratione serio cogite„ mus, nostrarum esse partium omnino du„ ximus, irrita, atque inania declarare om„ nia, quæ aliquot ab hinc annis in isto „ Regno tuo, sive adversus Ecclesiarum e„ jusdem Regni, personarumque & locorum „ Ecclesiasticorum jura, sive alias adversus „ *Romani* Pontificis, Apostolicæ Sedis Ec„ clesiæque universæ auctoritatem acta, ge„ sta, & respective pronunciata fuerunt, „ quæque inde quomodocumque sequuta, & „ sequutura sunt; sicut ex Brevi hac super „ re edito manifesto adparet. Quia vero „ nullis concluditur finibus caritas, qua „ Majestatem tuam complexi semper sumus, „ & complectimur, susceptam a nobis per„ quam necessariam hujusmodi deliberatio„ nem hisce tibi significamus, effuso cum „ paterni cordis affectu, etiam atque etiam „ a te flagitantes, ut ipsam æqui, bonique „ habeas, ac ab universis prædicti Regni „ tui ordinibus fideliter servari cures. Sane „ ubi id præstes, quemadmodum a filio suo „ primogenito præfata Sedes, & Ecclesiæ „ jure merito exspectant, constantem tibi „ ab illo, per quem Reges regnant, se„ cundorum eventuum faustitatem polliceri „ proculdubio poteris, dum nos sollicitudi-

nem

„ nem noſtram firma hac ſpe non parum „ levantes, Majeſtati tuæ Apoſtolicam be„ nedictionem amantiſſime impertimur. Dat. „ Romæ &c. die trigeſimo Januarii 1691."

VI. Sub *Innocentio* XII., qui in *Alexandri* locum ſuffectus fuit, res tandem compoſitæ fuere, ea tamen lege, ut qui Epiſcopi Comitiis interfuerant, ubi vel ad alias eſſent Eccleſias transferendi, vel illas ipſas, quarum fuerant a Rege deſignati Præſules, adire vellent, ſcripta ad Pontificem epiſtola illorum Comitiorum acta recantarent. Id enimvero præſtiterunt Epiſcopi litteris, quæ hujuſmodi erant. " Quum in hoc tandem „ exultantis Eccleſiæ felicitate ingentes Chri„ ſtiani omnes Paternæ Providentiæ ſancti„ tatis veſtræ fructus percipiant, facilem„ que in ſinum clementiæ veſtræ aditum „ experiamur, nihil adcidere moleſtius no„ bis potuit, quam quod eo nunc loco res „ noſtræ ſint, ut aditus in gratiam ſancti„ tatis veſtræ nobis hactenus interclusus vi„ deatur. Cujus quidem rei, quum eam „ fuiſſe rationem perceperimus, quod nos „ Cleri *Gallicani* comitiis an. 1682. *Pariſiis* „ habitis interfuerimus: idcirco ad pedes „ Beatitudinis Veſtræ provoluti profitemur „ & declaramus, nos vehementer quidem „ & ſupra id quod dici poteſt, ex corde „ dolere de rebus geſtis in comitiis prædi„ ctis, quæ ſanctitati veſtræ ejuſque præde-

„ ceſſo-

„ cessoribus summopere displicuerunt, ac „ proinde quidquid in eisdem comitiis circa „ ca Ecclesiasticam potestatem & Pontificiam „ ciam auctoritatem decretum censeri potuit „ tuit, pro non decreto habemus, & habendum „ bendum esse declaramus (10). Quid „ planius? inquit Cl. *Soardius* (11). „ Quid ab illis Episcopis ultra desiderari „ potuerit? Declaraverunt *irreformabile non* „ *esse in Fidei quæstionibus Summi Pontificis* „ *judicium, nisi Ecclesiæ consensus adcesserit.* „ Hæc declaratio Apostolicæ Sedi summopere „ pere & jure merito displicuerat. Quid igitur „ gitur illi Episcopi jam sedati suique memores? „ mores? *Ad pedes*, inquiunt, *Beatitudinis* „ *vestræ provoluti*, quam graviter in vestram „ auctoritatem officii nostri immemores deliquimus, „ liquimus, tam libere *profitemur* & aperte „ *declaramus nos vehementer quidem, & supra* „ *pra id quod dici potest* non verbo tenus, „ *sed ex corde dolere de rebus gestis in comitiis* „ *tiis prædictis* an. 1682. *quæ Sanctitati vestræ*

(10) Hanc epistolam refert non solum *Sfondratus* in Regali Sacerdotio [*lib. IV.* §. 5. *n.* 4.] sed etiam *Dupinius*, qui tamen in *Gallica* ejus versione Episcoporum sententiam astute depravat, ea, quæ heic ab Episcopis *absolute* revocant, adiuncta conditione corrumpens, atque ita reddens, ut sensus Anristitum fuerit, se *pro non decreto* habere quod in Comitiis statutum fuerat, si tanquam decretum in Apostolicæ Sedis detrimentum intelligi posset, seque dolere, quod *Romæ* malam in partem fuisse adceptum.

(11) *De supr. Rom. Pontif. auct. T. II. pag.* 120.

„ *ſtræ ejuſque Prædeceſſoribus* ſummopere, nec
„ immerito ſane *diſplicuerunt*. Quapropter,
„ ut pro injuria Apoſtolicæ Sedis a nobis
„ illata legitime ſatisfiat, tam inſolitum,
„ tamque ab avitis obſervantiæ noſtræ ſen-
„ ſibus alienum decretum *pro non decreto ha-*
„ *bemus*, & ne quis deinceps illius obtentu
„ privatas ſuas opiniones confirmare ac mu-
„ nire auſit, pro non decreto illud *haben-*
„ *dum eſſe declaramus*, inquiunt memorati
„ Præſules, quos rei geſtæ intimo doloris
„ ſenſu pœnitebat. Quid igitur ſibi volunt
„ inerrantiæ Pontificiæ adverſarii, quando
„ ex hac declaratione ſolemniter recantata
„ intimos *Gallicanorum* Epiſcoporum ſenſus
„ edici contendunt? Si fides ipſis, ea de-
„ claratio Lydius eſt lapis, quo germana
„ *Francorum* Præſulum ſententia certo di-
„ gnoſcatur, at ſi ipſis contra Præſulibus
„ credas, quæ in infauſtis illis an. 1682.
„ comitiis geſta ſunt, ita ſibi videatur avi-
„ tæ *Gallorum* erga ſummos Pontifices pie-
„ tati minus conſentanea, ut de iis *vehe-*
„ *menter & ex corde doleant*. Hoc decretum
„ jactantius oſtentant adverſarii ac ſi publi-
„ cam Eccleſiæ *Gallicanæ* doctrinam com-
„ plecteretur; illud idem præfati Antiſtites
„ *pro non decreto habent*, & *habendum* eſſe
„ declarant; ergo publicam omnium homi-
„ num fidem immaniter ludificantur. Neo-
„ terici Pontificiæ infallibilitatis impugna-
„ tores,

„ tores, Illustrissimis ipsis *Galliarum* Episcopis diserte contradicunt, totam, quanta est, *Gallicanam* Ecclesiam atrociter denigrant, seque ipsos omnibus ridendos præbent, eo turpius, quo amplius mentiuntur". Hæc *Febronius* sibi dicta existimet. Quoniam vero edictum quoque Regium jactat, noverit, ipsum *Ludovicum* XIV. palam deinceps, & aperte declarasse, eam sibi esse voluntatem, ut illud edictum, quo eam declarationem munierat, *effectu careret*, idque se statuere, ut suæ erga *Romanum* Pontificem observantiæ specimen orbi universo præberet. Testem habeo hujus rei ipsam quam 24. Septembris a. 1693. ad *Innocentium* XII. Rex dedit epistolam (12). Quid ergo Regium edictum ab ipso Rege improbatum nobis *Febronius* objicit? At deinde quid a *Gallis* actum fuerit Episcopis ac Theologis videamus.

(12) Eam dedi in secunda *Antifebronii* editione; heic iterum adscribam. " Tres Saint Pere . . . J' ai toujours beaucoup esperè de l' elevation de Vòtre Saintetè au Pon„ tificat pour l' avantage de l' Eglise, et l' avancement „ de nòtre Sainte Religion. J' en reconnois prèsentement „ les effets avec beaucoup de joie dans tout ce que V. S. „ a executè de grand, et d' avantageux pour le bien de „ l' un, et de l' autre. Cela redouble mon respect filial „ pour vòtre Saintetè. Et parce que je tache de le lui te„ moigner par les preuves les plus fortes dont je suis ca„ pable, je suis bien aise de faire sçavoir a V. S. que j' ai „ donnè les ordres necessaires, a fin que les affaires con„ tenuès dans mon edit du 2. de Marz 1682. concernant

„ la

VII. Ac primo quidem quod ad præsentem de infallibili in rebus fidei dijudicandis *Romani* Pontificis auctoritate quæstionem adtinet, plures in sacra Theologia atque in Jure Canonico Doctores *Parisienses* in consultatione publica toti *Galliæ* significarunt declarationem cœtus an. 1682. infallibilitati Sedis *Romanæ* seu Ecclesiæ *Romæ* constitutæ nil officere; declaratum ab eo conventu fuisse quidem, *quod Papa non sit infallibilis, non vero quod Ecclesia inter* Romanæ *urbis ambitum constituta errori sit obnoxia; immò*, pergunt, *Bossuetius* cœtus illius magna pars *palam* & constanter Ecclesiæ Romanæ *indeficientiam* defendit (13). Deinde insignes *Galliarum* Episcopi illam Comitiorum propositionem *nec tamen irreformabile esse judicium*

„ la declaration faite par le Clergè du Roiaume [*a quoi* „ *les conjunctures d' allors m' avoient obligè*] n' ayent „ point de suite. Et comme je souhaite non seulement „ que V. S. soit informèes de mes sentimens, mais aussi „ que tout le monde sçache par un tèmoignage public la „ vèneration, que j' ai pour ses grandes et saintes qualitez; je ne doute pas aussi que V. S. n' y reponde par „ toutes sortes de preuves et de temoignages de son affection paternelle envers moi. Cependant je prie Dieu, „ qu' il conserve V. S. heureusement pendant plusieurs „ annèes. "

(13) *Consultation de plusieurs docteurs en Theologie et en Droit Canon. Sur l' ècrit intitulè:* Abus des lettres Apostoliques affichèes *a Rome* le 8. Septembre 1718. donnèe *a* Paris *le* 1. *Octobre* 1718. *p.* 19. " Les Evèques assemblès en 1682. dèclarant, que le Pape n' ètoit pas infaillible; n' ont pas dècidè, que l' Eglise de *Rome* pùt „ tom-

cium (summi Pontificis) *nisi Ecclesiæ consensus adcesserit*, ita interpretati aut potius emollire conati sunt, ut nihil aliud, quam, quod verissimum est, atque a nobis non difficile concedetur, exprimat, decretum scilicet Papæ tunc esse irreformabile, quando ipsi Ecclesiæ consensus adcesserit. Miratur *Febronius*? Consulat præstantissimum illud Emin. Card. de *Bissy* Pastorale documentum, quod non modo ceteri *Galliarum* Episcopi suis elogiis exornarunt, sed etiam Rex Christianissimus edicto Regio muniit. Inibi diserta isthæc verba inveniet: *extraordinaria Cleri* Gallicani *comitia* a. 1682. *coacta declararunt, decretum Papæ esse irreformabile, quando ipsi adcessit Ecclesiæ consensus* (14): nihil supra: ecquid enim post hocce testimonium gravissimum & omni exceptione superius a nobis adlatum alia desideraret? Alia tamen cum *Soardio* (15) dabimus non minus conspicua: adeat primam *Senonensis* Archiepi-

„ tomber dans l' erreur; au contraire Mr. *Bossuet* a toujour soutenu hautement l' indèfaillibilitè de l' Eglise *Romaine*. Peut-on sans injustice reprocher au Pape un sentiment, qu' un des plus grands Evèques de *France* n' a pas fait difficultè d' avancer dans un discours solemnel, qui servit d' ouverture a la fameuse Assemblèe de 1682. sentiment que tant d' autre Evèques et Docteurs François ont enseignès. "

(14) *Docum. Past. an.* 1722. *pag.* 39. " L' Assemblèe extraordinaire du Clergè de *France* tenue en 1682. a declarè, qu' un dècret du Pape est irreformable, quand il est reçu par le consentement de l' Eglise. "

(15) *T. II. pag.* 123.

ſcopi epiſtolam ad Epiſcopum *Bononienſem*, in qua fulgentiſſimum illud recentis *Galliæ* lumen agitatam declarationem ſic benigne interpretatur: *Epiſcopi* Gallicani, inquit, *iis etiam temporibus, quibus illos Sedis Apoſtolicæ decretis nimium tribuiſſe ſumi non poteſt, ſemper dixerunt, ejus decreta in quæſtionibus Fidei eſſe irreformabilia, quando ipſis adceſſit Eccleſiæ conſenſus* (16); & iterum Emin. Card. de *Biſſy*, *Epiſcopi*, inquit, *conventus* a. 1682. *celebrati id unum dicere ſatis habuerunt, judicia nimirum* RR. *Pontificum eſſe irreformabilia, quando ipſis adjungitur conſenſus Eccleſiæ ſeu primorum Paſtorum, qui illam gubernant* (17). Immo *Gallicani* Præſules in Conventu a. 1705. ubi hac de re ſententiam ſuam expreſſerunt, his verbis uſi ſunt: *Pontificum conſtitutiones univerſam Eccleſiam obligant, ubi ſint a Corpore Paſtorum adceptatæ*; idque *Gallia* in reſponſione ad libellum ſupplicem a. 1707. miſſum ab Eminentiſſimo de la *Tre-*

(16) Num. 25. p. 35. " Les Evèques de *France* l' ont „ toujours dit dans ce tems mème, qu' on ne peut ſup„ poſer, qu' il donnaſſent trop au dècret du S. Siège, „ que *ſes dècrets ſur la Foi ètoient irrèformables dès qu'* „ *ils ètoient ſuivis du conſentement de l' Egliſe* [ad mar„ ginem leguntur hæc verba] Aſſemblèe du Clergè en „ 1682. prop. 4. "

[17] *Docum. Paſtor. an.* 1722. *pag.* 19. " Les Evèques „ de l' Aſſemblèe de 1682. ſe ſont contentès de dire, que „ les jugemens des Souverains Pontifes ètoient irrèforma„ bles quand le conſentement de l' Egliſe, c' eſt-a-dire des „ premiers Paſteurs qui la gouvernent s' y trouvent joints".

Tremoville publice testatum voluit (18). Præterea Scriptor apud *Gallos* recentior, quem ajunt (19) percelebrem fuisse *Sorbonæ* Doctorem animadvertit (20), ab Episcopis an. 1682. congregatis declaratum quidem fuisse irreformabilia non esse *Romanorum* Pontificum judicia, nisi Ecclesiæ consensus adcesserit; verum *ab iisdem Præsulibus minime explicatum fuisse*, *utrum illa conditio*, nisi Ecclesiæ consensus adcesserit, *necessaria foret*, *an libera*, seu *utrum Ecclesiæ liberum sit* Romani *Pontificis judicio consentire*, *an necessarium*. Contendit porro *Sorbonius* ille Doctor ine-

(18) *Response au Memoire envoyè par Mr. le Cardinal de la* Tremouille, *avec la dèpèche du 7. May* 1707. " cette proposition les *constitutions des Papes obligent toute l' Eglise lorsqu' elles sont acceptèes par le Corps des Pasteurs* est bien differente de celle-cy. *Les constitutions des Papes pour obliger l' Eglise*, *doivent ètre acceptèes par le Corps des Pasteurs*. Car la prèmiere est gènerale, et affirmative, au lieu que l' autre est nègative et exclusive; il est bien different de dire, que l' acceptation est necessaire pour obliger, ou de dire qu' aprės l' acceptation toute l' Eglise est obligèe. L' une dit une vèritè certaine et incontestable, et l' autre proposition exclut l' obligation de se soùmettre avant l' acceptation; ce qui n' est point dans la proposition des Evèques de *France* [de l' Assemblèe de 1705.]".

(19) Vide *Dissertation sur la Constitution* Unigenitus, *ou l' on examine*, *si une grande Eglise*, *comme celle de* France *est obligèe d' accepter purement et simplement toutes les Constitutions Dogmatiques des Papes &c.*

(20) Memoire sur la manière dont les Evèques doivent recevoir la Constitution Unigenitus an. 1714. pag. 16. *Le Clergè de 1682. n' a point expliquè si cette condition* nisi Ecclesiæ consensus adcesserit, *ou consentement est libre*, *ou necessaire &c.*

ineluctabilem Episcopis incumbere necessitatem adsentiendi solemnibus, quæ *Romanus* Pontifex ab Episcopis consultus emittit, judiciis, atque huic suæ adsertioni demonstrandæ eruditus auctor totus allaborat. Ad famosam autem anni 1682. declarationem, quam suæ opinioni objicit, respondet, illam nec minimum officere, quippe quæ Episcoporum consensionem requirit quidem, at consentiendi necessitatem ab eis non excludit. „ Habemus igitur, inquit *Soardius* (21) ex „ *Sorbonico* Scriptore, declarationem illam „ non obstare, quominus Episcopis solemni„ bus *Romanorum* Pontificum definitionibus „ adsentire teneantur. Quamobrem non ita „ manifeste nec evidenter, ut volunt adver„ sarii, Pontificiam infallibilitatem labefa„ ctat illa declaratio, quæ veram Episcopis „ relinquit Apostolicis circa Fidem judiciis „ adsentiendi immo & captivandi in obsequ„ ium fidei intellectus necessitatem". Sublata enim de medio summi Pontificis *ασφαλεια*, error perinde, ac veritas solemni decreto adprobari ab eo posset. Quei ergo Episcopis erit tanta obediendi, consentiendique necessitas? Nulla certe, nisi erroris admittendi & cum S. Pontifice adprobandi periculum subire teneantur, quod Catholicorum nullus adseruerit. Videat jam *Febronius*, num adeo certum sit, uti jactat, *sexcen-*

(21) *l. c. pag.* 132.

centos in sola Gallia *Doctores Theologos*, qui doctrinas a Clero Gallicano *adnunciatas quotidie e cathedris docent*, *Romani* Pontificis infallibilitati adversari.

VIII. Fuerunt equidem nostris hisce temporibus in *Galliis* Episcopi duo, *Suessionensis* (22) & *Andegavensis*, qui propositiones a Clero *Gallicano* a. 1682. editas veluti totidem fidei dogmata ad nos *omnium sæculorum traditione transmissa* partesque *sacri depositi*, *quod Christus Apostolis credidit*, Fidelibus suis commendarunt. Obstupuit enimvero *Gallia*, tantam illorum Antistitum confidentiam, nequid gravius dicam, demirata, nec tamen silendum sibi duxerunt alii Episcopi ad hanc tantam Apostolicæ Sedis injuriam, Fideique ipsius Catholicæ labem. In *Antifebronio* aliqua adtuli ex commentariis, & Pastoralibus Epistolis Episcoporum *Lingoniensis*, *Sarlatensis*, & S. *Pontii* (23). Ea recolat *Febronius*; ac cum primis illa consideret, quæ appellatus Episcopus S. *Pontii* de quatuor declarationis articulis ait: *Ut ut sancta sit & salubris quatuor articulorum doctrina*, *libertates nostræ venerandæ*, *sincerum meum in illas studium*, *majorem in dies apud exteras Ecclesias invidiam sibi conflabunt*, *ac tandem* Gallis *ipsis graves erunt*: *quo magis*, *veluti subjecto igne subtilissimum ex illis suc-*

cum

(22) *Fitz-james*.
(23) T. I. *Introduz. cap. IV. n.* 10. *seqq.*

cum exprimere conabimur, *eo citius aut in vaporem solventur*, *aut si ita dicere licet*, *nonnisi in caput mortuum redigentur*; *aut etiam ita sensim diffringentur*, *ut quæ sanæ utilesque*, *periculosæ fient*, *atque exitiales* (24). Hæc scilicet satis indicant, quam parum *Galliarum* Episcopi declarationis illius articulis fidant, quidque his tandem metuendum sit, nisi eorum adsertores *Romanam* Sedem lacessere desinant (25).

IX. Hactenus in *Gallia* constitimus. Quid vero aliis in regionibus actum deinde est? Num post primos illos motus, quos in *Belgio*, *Hispaniis*, *Hungaria Gallicana* declaratio excitavit, defendendæ Pontificiæ infallibilitatis ardor apud exteras gentes deferbuit? Minime vero, neque illa declaratio quidquam auctoritatis oppositæ sententiæ conciliavit. Ex ipsis præclarissimis *Galliarum* Præsulibus id discamus. Quære ex illis, quid *Italica*, quid *Hispaniensis* & *Lusitana*, quid *Germana* & *Belgica*, quid *Polonia* & *Hungaria*,

(24) *Memoire sur l' ordonnance*, *et Instruction pastorale de Mr. l' Evèque de* Soissons, 1763. *pag.* 70.

[25] Hæc in mentem revocant, quæ Anonymus auctor egregii libelli inscripti *reflexions sur la nouvelle entreprise de M. l' Evèque de* Soissons *a l' ègard des quattre Articles &c.* scribit [*pag.* 19.]: " *Ils* [Galliæ *Episcopi*] voyent l' ex-
" tremitè, ou l' on voudroit reduire le St. Siege; ils doi-
" vent admirer sa patience, s' ils ne la blàment pas. On
" veut a quelque prix que ce soit le mettre dans la triste
" necessitè de faire un èclat, qui servit peut-ètre deja fait,
" si on n' avoit plus considèrè la paix, que la justice. "

ria, quid reliquæ demum orbis Catholici Ecclesiæ de Pontificia auctoritate palam sentiant, ac ex professo testentur? *omnes*, respondet Eminentissimus Cardinalis de *Bissy Meldensis* Episcopus, *omnes exteræ nationes Pontificiam infallibilitatem constantissime agnoscunt* (26): rursus: *in aliis omnibus regnis sicut & in* Hispania *summi Pontificis infallibilitas ex professo creditur* (27): tertio: *Catholici Episcopi in aliis regnis Summum Pontificem in rebus fidei infallibilem esse credunt* (28): denique: *nudo oculorum conjectu opus est, ut in impressis exterorum Episcoporum epistolis deprehendatur ipsis esse persuasum Pontificias decisiones omnibus Fidelibus missas ad dirigendam ipsorum fidem esse per se ipsas & independenter ab Episcoporum tum examine, tum adceptione infallibiles* (29). *Meldensi* Episcopo non

(26) *Docum. Pastor. an.* 1722. *pag.* 140. " Comment „ peut-on après cela contester, que la Bulle *Unigenitus* „ ne soit pas adoptèe dans tous les Etats ètrangers, ou „ l' infaillibilitè du Pape est constamment reconnue ".

(27) *Ibid. pag.* 117. " Les Evèques de tous les autres „ Etats ou l' on fait profession de croire comment en *Espa-* „ *gne* l' infaillibilitè du Souverain Pontife. "

(28) *ibid. pag.* 115. " Les Evèques Catholiques dans „ les autres Etats [*hors de la* France] croyent le S. Pere „ iufaillible dans les matières de la Foi. "

(29) *ibid.* " Il n' y a, qu' a jetter les yeux sur les „ lettres imprimèes des Evèques des Pays ètrangers pour „ voir, qu' ils sont persuadès, que les dècisions des So - „ verains Pontifes adresèes a tous les Fidèles pour regler „ leur croyance, sont infaillibles par elles-mèmes, et in- „ dependemment non seulement de l' examen, mais de l'ac- „ ceptation des Evèques. "

non solum concinit *Ruthenensis* de *Saleon*, sed etiam addit Pontificis *infallibilitatem*, a ceteris gentibus *veluti revelatam veritatem* spectari (30) Archiepiscopus vero *Mechliniensis* contrariam sententiam *Catholicis omnibus*, *paucis* e Gallia *exceptis*, *horrori esse testatur* (31).

X. Deberet ex his *Febronius* tandem intelligere, *Gallicani* conventus declarationem eam non esse, ut nos a certissima nostra sententia deterreat. Alia proferat si habet, quibus ab illa nos tuenda dimoveat. Atque equidem totum *Febronianarum* defensionum volumen diligentissime excussi; nihil tamen inveni, quod vel difficultatis speciem præseferat. Nam quod ait (32) Episcopos post summi Pontificis judicium etiam pro suo jure pronunciasse, idque præmisso, uti decet, Pontificii decreti examine, confirmatque exemplo dogmaticæ S. *Leonis* M. ad *Flavianum* epistolæ, quæ a *Chalcedonensi* Concilio fuerit SOLEMNI JUDICIO ADPROBATA

ET

(30) *Mandem. &c. pag.* 412. " Le plus grand nombre „ des Evèques joints au Pape regarde le sentiment de l'in- „ faillibilite du Pape *comme une veritè revelèe*. " Eadem „ fere usurpat Episcopus *Sanitiensis* in *Docum. Pastor. circa Eccles. auctorit.* edito a. 1727. *parte IV. artic.* 10. *num.* 4. „ Le plus grand nombre, inquit, des Eveques joints au „ Pape regarde l'infallibilitè du Pape *comme une veritè* „ *revelèe*. "

(31) In documento præfixo operi, quod inscribitur: *Tèmoignage de S. Eglise universelle*. Vide plura apud Soardium *T. I. lib. I. cap.* 8.

(32) *T. II. pag.* 263.

ET RECEPTA, in superiore dissertatione abunde refellimus (33). Illud vero quod sæpe (34) inculcat, nostram sententiam ut quæ nonnisi ad *opiniones scholæ* pertineat, *nullam habere in Ecclesia practicam utilitatem* perridiculum est. *Opinio scholæ* est; nempe ut fidei dogma credenda a Fidelibus omnibus nondum proposita fuit; verum opinio est ex fine ac ratione Primatus invicta argumentandi ratione collecta; opinio est *certa Christi pollicitatione* firmata; opinio est, quæ cum indubitata, & ab ipsis a adversariorum primoribus magnificentissime prædicata *Romanæ* Sedis ασφαλεια necessario conjungitur; opinio est, quam Patrum traditio confirmat, oppositæ sententiæ novitas extollit, dogmatum, quæ adversarii tradunt, conflictus commendat; opinio est, quam sapientiores ex *Gallicana* Ecclesia Præsules ita venerantur, ut ad eam quoad interpretando efficere possunt, coactam illam extortamque Cleri *Gallicani*

[33] Heic solum addo, *Febronium* si aut Eminentissimi de *Bissy* documentum Pastorale a. 1726. aut Illustrissimorum Antistitum le *Norman Ebroicensis*, & de *Saleon Ruthenensis* documenta item Pastoralia adierit, vel ex hoc intellecturum, quantum ipse a *Gallicanis* Episcopis diffideat. Docent enim hi, ac luculentissimis momentis comprobant, post *Leonis* epistolam de dogmate in ea definito liberum non fuisse dubitare, neque *Chalcedonense* Concilium de illa suo examini subjicienda cogitasse. Confer Soardium *lib. II. cap.* 3. & Ballerinium *de vi ac ratione primatus* [*cap. XIII.* §. 13. *&* 15.]

[34] *pag.* 40. 130. *&* 139.

licani declarationem admovere conentur; quam vel ipsi *Gallicani* Episcopi ab exteris gentibus prope *ut revelatam veritatem* agnosci fatentur; quam denique credendis Fidei decretis adcenseri prudens quædam *Romanæ* Sedis vetat œconomia. Hanc enimvero quid *opinionem* appello? *Febronius* hoc si lubet nomine utatur; mihi profecto non licet; sententia est quam certissima, nec ullis *Febronianorum* arguciis ac fraudibus de sua umquam dignitate deijcienda. Et hæc *nullam* habet *practicam utilitatem?* Vin nosse *practicam* adversantis sententiæ *utilitatem?* Lege sis Anonymum in *Maimburgianum* Tractatum animadversorem (35). Ad nostrum quod adtinet, ipsi Protestantes, nisi cuicumque in Fidei rebus humanæ auctoritati se se subijcere detrectarent, illam nullo negocio amplecterentur, quam ad subnascentes in Ecclesia controversias finiendas expeditissimam esse Minister *Claudius*, *Stinbergius* aliique non diffitentur. Generatim autem exiguæ ne utili-

[35] *Rèmarques &c.* pag. 29. " Les Ministres d' *Angleterre* en 1682. prirent occasion de ce qui s' etoit passe cette annèe là sur ces matieres dans l' Assemblèe du Clergè de *France*, pour empecher la conversion de plusieurs Anglois, qui vouloient rentrer dans la Communion de l' Eglise *Romaine* ces Ministres leur faisant accroire sur de faux pretextes, aux quels ils tàchoient de donner quelque apparence, qu' on ne reconnoissoit plus en *France* l' autoritè du Pape. C' est ce qu' on en sçù en ce tems là par des relàtions tres-fidelles ".

utilitatis sit, quum etiam *Gallicana* Ecclesia Pontificias definitiones interiore quoque mentis obsequio, ac sine cunctatione amplectendas esse, nec ad illas judicium, quod *juridicum* vocant, sed unum *adhæsionis* judicium ab Episcopis adhibendum consentiat; e qui nostram sententiam sequuntur, id obsequii a se jure præstandum facilius agnoscant; qui illam disputando respuunt, ad eam in agendo, ut se Catholicos probent, adcedere debeant? Quid? quod in tanta cogendorum generalium Conciliorum difficultate an non utilissimam habeamus sententiam, quæ ad obtinendam dispersæ Ecclesiæ consensionem, fidei regulam illam erroris expertem, viam aperit expeditissimam? Tandem quum doctissimi *Galliarum* Episcopi non majorem dumtaxat Antistitum numerum, sed omnes propemodum orbis Catholici Præsules Pontificiam infallibilitatem profiteri adfirment, quam certiorem, facilioremque veritatis dignoscendæ regulam exquiramus? Nam pro certo tenendum Catholicorum nemo dubitat, majorem Episcoporum numerum summo Pontifici adhærentium ipsum esse Pastorum corpus, ipsamque docentem Ecclesiam, quæ errare non possit (36). Quum ergo major Episcoporum numerus, ut qui Pontificem

[36] Vide cl. Soardium *T. I. cap. VIII. §. I.*

cem errori haud esse obnoxium, firmissime adsentiatur, illi definienti adhærere omnino debeat, vigebit in Ecclesia semper tutissima regula, qua in fidei controversiis vera & falsa judicentur.

C A-

CAPUT VI.

Digressio in ea, quæ Febronius *tum adversus Constitutionem* Unigenitus, *tum pro* Ultrajectina *pseudo-Ecclesia insigni quadam temeritate effutiit. De* Van-Espenio *cujus opera* Febronius *extollit judicium.*

QUærenti mihi in *Febroniano* opere argumenta, quibus in *Romani* Pontificis definitiones errorem cadere posse Auctor comprobaret, unum fere incauto exciderat, quod (1) proponit his verbis: *Quesnellistas* (eos heic intellige, qui centum & unam *Quesnellii* propositiones propugnant) *nemo puri problematis de solius Pontificis infallibilitate prudens post emanatam a* Clemente *XI. Bullam* Unigenitus, *& præcise virtute illius, pro hæreticis habuit*. Notari heic primum velim elegantem illam loquutionem *puri problematis de solius* Romani *Pontificis infallibilitate*: *num purum problema* hoc sit, paullo antea demonstravimus. Illud vero de *Clemente* XI. qui ne ipse quidem *præcise virtute* suæ Constitutionis *Quesnellistas* ut hæreticos habuerit, ostendit quam *Febronius* in rebus ad hanc constitutionem pertinentibus hospes plane sit, & peregrinus. Saltem ipsam adeat Constitutionem; intelliget, vere ab Emi-

(1) *pag.* 266.

nentiſſimo *de Biſsy* ſcriptum fuiſſe : " ex „ Bullæ lectione conſtat eam ad omnes „ Chriſtifideles eſſe directam , ut ad eam „ ſuam fidem exigant, quum Romanus Pon- „ tifex graviter prohibeat, nequis aliud ſen- „ tiat, quam quod ipſe definiit " (2). Notum quoque eſt, quantopere *Clemens* XI. caverit , ne quod fama divulgaverat *Gallicani* Epiſcopi contra morem majorum illam Conſtitutionem examini , aut ſuo ipſorum judicio ſubijcerent. Quare quum eam illos amplecti voluerit , quia ſolemne erat *Romani* Pontificis in cauſſa fidei decretum utique *præciſe virtute ſuæ Conſtitutionis* hæreticos habere debuit *Queſnelliſtas* , qui illi pertinaciſſime repugnarent . De ceteris vero quid adtinet dicere? Unum ſufficiat memorare *Bellovacenſem* Epiſcopum , qui menſe Majo a. 1714. ita in ſermone Synodali ſuos adloquebatur: *Sedis Apoſtolicæ reſcriptis hæc* (Queſnellii) *cauſſa finita eſt . Quid ultra , quid amplius peti poteſt ?* (3) Si jam tum *cauſſa finita erat, neque aliquid amplius peti poterat*, an non hæretici audire debuerant, qui ſuis in erroribus perſtitiſſent?

II.

(2) *Mandem. 1722. pag. 39.* " On voit encore en li- „ ſant la Bulle , qu' elle a ètè adreſsèe a tous les Fidè- „ les , et qu' elle a ètè faite pour regler leur croyance , „ puiſque le S. Pere dèfend de penſer autrement , qu' il „ ne decide . "

(3) *Que peut-on demander de plus? Des Reſcrits èmanès du Saint Siège ont terminè cette affaire .*

II. Sed *Febronius* suæ in *Quesnellum*, sociosque indulgentiæ luculentius specimen exhibet. *In illud*, inquit (4), *temporis punctum indagare*, *quo* Quesnellus *anno* 1719. *defunctus*, *aut ejus discipuli in bona fide esse desierint*, *atque inde ad malam fidem transierint*, *non est hujus loci aut operæ*. Non *præcise virtute* Constitutionis hæretici existimari poterant; hoc jam audivimus. Igitur ea solum de caussa hanc notam merebantur, ubi Ecclesiæ universalis, quæ Bullam susceperat, judicio obstitissent. At tantine laboris id erat inquirere, quo primum tempore universæ Ecclesiæ judicium rebelles homines protrivissent? Anno jam tum 1714. *Clemens* XI. *ab Ecclesia* suam ipsius *vocem sequutæ* Constitutionem illam adceptam scripserat in brevibus ad Christianissimum Regem litteris, idque anno 1718. toti Ecclesiæ in altera Constitutione cujus initium *Pastoralis officii* declaraverat. Sed nempe de hac Ecclesiæ adceptione etsi a *Clemente* prædicata, & a *Galliarum* Episcopis confirmata videtur *Febronius* dubitare: *Hinc inferimus*, inquit (5), Quesnellum (si *Bullæ* Unigenitus *Ecclesiæ pars notabilis* POSITIVE *consensit*, *ceteris per orbem tacite*, *seu silentio consentientibus*, *quod factum* (quam frigide!) (*probat* Colletus) *dum quatuor* Galliæ *Episcopos sen-*

(4) T. II *pag.* 196.
(5) *l. c.*

tentiæ suæ patronos, & *cum ipso appellantes habuit*, *non debere dici*, *prudenter* (papæ ! *prudenter*; *prudentiam* tantum in pervicaci nebulone, qui universalis Ecclesiæ judicio impudentissime refragetur, *Febronius* desiderat; animadverte miram hominis istius in *Quesnellum*, adseclasque facilitatem) Clementi XI. *immo verius universali Ecclesiæ obstitisse*. Intellexistin? *Si Bullæ* Unigenitus *Ecclesiæ pars notabilis positive consensit*. *Purum* scilicet id est *Febronio problema*, quemadmodum illud de *solius* Romani *Pontificis infallibilitate*. Nec vero putes, *Febronii* dubitationes in primis illis editæ Constitutionis temporibus sistere; nunc etiam haud satis sibi persuadere potest, hancce Constitutionem ab Ecclesia adceptam fuisse. Dixerat ille, ut vidimus, neminem, ac ne ipsum quidem Pontificem *puri problematis de solius Pontificis infallibilitate prudentem*, *ac præcise virtute illius Quesnellistis* ita infensum fuisse, ut eos pro *hæreticis* habuerit. Tum addit continenter: *hoc* JUSTIUS *nunc faciunt II. qui eamdem ab universa Ecclesia* POSTMODUM ADCEPTATAM ADFIRMANT. Heic etiam illud adverbium JUSTIUS observandum foret. Supra *Quesnellum* imprudentiæ vitio notaverat, si Bullæ *Unigenitus* ab Ecclesiæ *parte notabili positive consentiente*, a ceteris vero Ecclesiis non reclamantibus adceptæ obstitisset; heic id *justius* facere adserit,

rit, qui quum illam ab universa Ecclesia receptam ajunt, *Quesnellistas pro hæreticis habeant*; *justius*, inquam, *non necessario*, ut Catholicus diceret, qui quam hæreseos notam in Œcumenicæ Synodi decisiones contumaci inureret, eadem in *Romani* Pontificis definitiones ab Ecclesia susceptas obfirmatos animos non posse salva fide non condemnari profiteretur. Verum animadversione dignior ambigua illa loquendi ratio: *qui eamdem ab universa Ecclesia postmodum adceptatam adfirmant*. Num fortasse ab orthodoxo homine adfirmari aliud potest? Num a crimine excusabitur, qui eam Constitutionem ab Ecclesia susceptam fuisse etiamnum præfracte inficietur? Non a *Romanis* quid hac in re sentiendum sit, quærat *Febronius*; a Catholicis *Gallicanis* Episcopis, & doctoribus quærat. Ullumne inveniet, qui quod in *Actis & decretis Sacræ Facultatis Theologicæ* Parisiensis *super Constitutione S. D. N. Papæ* Clementis XI., *quæ incipit* Unigenitus Dei Filius *observanda*, *& exequutioni demandanda* a. 1730. editis legitur (6) a cl. *Turnelio* in Comitiis ejusdem Sacræ Facultatis die XV. Decembris a. 1729. propositum, suo non probet suffragio? *Nihil huic Constitutioni, quantum ad auctoritatem, quam obtinet, deesse facile ostendi potest. Summo consensu Apostolicæ Sedi adhæret maxima multitudo*

(6) *pag.* 39.

Episcoporum, *ne uno quidem in exteris regionibus dissentiente*. *In una* Gallia *reluctantur numero admodum pauci*. Ita *Turnelius* in ea relatione, quæ a *Sorbonicis* prolata, eorumque jussu publicæ luci donata fuit. Sed eadem, nisi fortassis graviora tradunt *Gallicani* Præsules in tot documentis Pastoralibus, quæ super hac Constitutione ediderunt. Paucos ex innumeris nominabo servato quo eorum documenta prodiere, temporis ordine; *Jacobum* de *Forbin* de *Janson Arelatensem* Archiepiscopum anno 1718. (7), Eminentissimum de *Bissy* anno 1722. (8), *Joh. Josephum Languetium Suessionensem* Episcopum 1726. (9), Eminentissimum de *Noailles Parisien-*

(7) *Mandem. au sujet de la Constitution pag.* 5. " La
" Constitution *Unigenitus*, acceptèe par plus de cent Evè-
" ques de *France*, revètüè de l' autoritè Royale; elle
" n' a pas laisse de trouver de la resistance dans quelques
" Prèlats du Royaume; mais cette ressistance n' a servi,
" selon les desseins de Dieu, qu' a rendre plus authenti-
" que le decret du S. Siège. Le bruit, et la contradi-
" ction portèe dans tout le monde ont excitè l' attention,
" et la vigilance des Evèques des differentes Nations, et
" par des temoignages d' approbation et d' acquiescemens
" plus formels, que n' avoient eües jusqu' a present les
" Bulles plus universellement reçuës, ils ont fait enten-
" dre hautement cette voix de l' Eglise, qui ne laisse
" plus de prètexte legitime a la desobeïssance. "

(8) *Mandem. pag.* 40. " Enfin il n' est pas moins cer-
" tain, que la Bulle Unigenitus a ètè reçüe par le Corps
" des Evèques ec. "

(9) *Septième lettre Pastorale*, *Paris* 1726. *pag.* 5. " Le
" sentiment de ce Corps sacrè [des Evèques] sur la Bul-
" le *Unigenitus* n' est pas douteux. Mille temoignages
vien-

visiensem Archiepiscopam 1728. (10), Archiepiscopum *Ebredunensem* Cardinalem deinde *Petrum* de *Guerin* de *Tencin* 1729. (11), *Henricum Franciscum Xaverium* de *Belsunce Massiliensem* Episcopum 1733. (12), denique ne longior sim, quadraginta Doctores Sorbonicos in consultatione edita 7. Octobris 1752. (13). Quei ergo prudens vir dubitare

„ viennent de toutes parts pour manifester de plus en „ plus ce concert de tous les Evèques du Monde dans „ l' acceptation de ce dècret. "

(10) *Mandem. pour l' acceptation et publication &c. pag.* 4. ubi adserit se timere, ne mortem obiret " sans avoir „ donnè des preuves seures et incontestables de son obeissance aux decrets du S. Siège, et de la conformitè de „ ses sentimens avec ceux des Evèques de *France*, & de „ toute l' Eglise dans l' acceptation de la Bulle *Unigenitus*.

(11) *Instruction Pastorale sur les Jugemens definitifs de l' Eglise universelle*, *a* Grenoble *p.* 12. " On ne sçauroit „ dèsavoüer aujourd' hui, que la Constitution est une decision exterieure du Corps Episcopal. I. il est de la „ plus grande notorietè, que toutes les Eglises ètrangeres soit par des tèmoignages exprès, soit par une non „ rèclamation, qui ne certifie pas moins leur consentement, ont acceptè purement et simplement cette Constitution. II. il est ègalement notoire, que la plus gran„ de partie des Evèques de *France* l'ont aussi acceptèe &c.

(12) *Instruct. Pastor. sur les libertez de l' Eglise* Gallicane *a* Marseille *pag.* 108. " Les Mandemens des Evèques „ de *France*, qui en ordonnent l' observation, ont ètè „ publiè dans leurs dioceses . . . Les Evèques des autres „ Nations ont rendu des temoignages solemnels du respect, et de la soùmission parfaite, avec les quels la „ Bulle a ètè universellement reçùe parmi eux. "

(13) *Consultation de quarante Docteurs de* Sorbonne *sur la question de sçavoir, si les Arrèts du Conseil, qui cassent ceux du Parlement de* Paris, *suffisent pour relever les Vicai-*

re adhuc possit, num ab universa Ecclesia fuerit hæc Bulla suscepta? aut de ea ita loqui, quemadmodum de Scholæ opinionibus, in quibus *adfirmant* alii, alii negant? (*Qui eamdem ab universa Ecclesia postmodum adceptatam adfirmant.*)

III. Quamquam quid in dubiis hisce propositionibus enucleandis immoror? quum aliis in locis *Febronius* suam de hac Constitutione mentem perspicue aperiat. " Addo, in-

caires &c. pag. 2. " Decision du St. Siège, acceptèe par „ toutes les Eglises du Monde, dont les Pasteurs ont dèclarè plusieurs fois, et dèclarent dans toutes les occasions leur adhesion, et leur acceptation; acceptèe en „ particulier par tous les Evèques de *France*, si nous en „ exceptons un seul, par toutes les Universitès et Communautès Ecclesiastiques du Royaume. " Qui plura cupit adeat le *Recueil des Mandemens et Instructions Pastorales de MM. les Archevèques, et Evèques de* France *pour l' acceptation de la Constitution*. Unum tamen adhuc testimonium addere placet Illustrissimi et doctissimi *Parisiensis* Archiepiscopi *Christophori* de *Beaumont* (*Mandem. et Instruct. Pastor. touchant l' autoritè de l' Eglise* Paris 1756. *pag.* 46.) unde *Febronius* discere poterit, qui demum sint hujus Bullæ adversarii: " Le dècret celebre, emanè du „ Saint Siege Apostolique, acceptè par toutes les Eglises „ Etrangères, et par tous les Evèques de *France*, reconnu et rèvèrè dans trois Conciles [de *Rome*, d'*Embrun*, „ et d' *Avignon*] . . . prèconisè par plus de 10. Assemblèes du Clergè, souscrit par toutes les Universitès du „ Monde Catholique; dècret, qui n' est contredit aujourd' hui (adrigat heic aures *Febronius*) que par quelques „ Ecclesiastiques du second ordre, par des laiques, par „ des femmes, PAR DES ECRIVAINS PASSIONNES. „ Telle est cette Bulle *Unigenitus*, que les premiers Pasteurs de l' Eglise connoissent si bien, et QUE TANT „ DES PARTICULIERS, SANS CARACTERE AFFECTENT DE MECONNOITRE ".

inquit (14), illam ne in *Gallia* quidem pro
„ *universalis Ecclesiæ dogmate* universim ha-
„ beri. Multi equidem sunt, qui quema-
„ dmodum varias alias in Theologia sen-
„ tentias pro articulis & dogmatibus fidei
„ venditant, ita & memoratam Bullam in
„ eumdem censum reponunt; sed Rex super
„ hac quæstione jam semel atque iterum
„ (scilicet 2. Sept. an. 1754. & 10. De-
„ cemb. 1756.) subditis suis silentium im-
„ posuit. Hoc identidem faciunt Parlamen-
„ ta *Galliæ*, præsertim post *prætensam* de-
„ clarationem Cleri an. 1765. An propte-
„ rea Papa hos habet pro schismaticis "?
Paullo post liberius loquitur. " Mira res!
„ inquit (15) *Romana* Curia Constitutionem
„ *Unigenitus* Dogmaticum *Universalis Eccle-*
„ *siæ* decretum esse adfirmat: *Gallica* natio
„ (uti præ reliquis omnibus de adceptatio-
„ ne hujus Bullæ per omnes Ecclesias, uti
„ prætenditur, facta constare deberet) id
„ negat: In Brevi Apostolico, a *Clemente*
„ XIII. die 23. Jan. an. 1765. ad *Leodien-*
„ *sem* Episcopum sub annulo Piscatoris da-
„ to, hoc inter alia scribit Pontifex: *Illud*
„ *autem summopere nobis placuit, quod in eo-*
„ *dem edicto Constitutioni* Unigenitus *suam ad-*
„ *serueris auctoritatem, eique ut* DOGMATICO
„ *hujus sanctæ Sedis &* UNIVERSÆ ECCLE-
SIÆ

(14) *T. II. pag. 69.*
(15) *ibid. pag. 71.*

„ SIÆ DECRETA *omnimodam profiteris deberi* „ *ab omnibus obedientiam* . Ex altera parte „ Rex Christianissimus in Edicto de 24. „ Maii 1766. ita effatur: *Sa Majestè s' est* „ *toujours occupèe a empècher par l' execution* „ *des loix de son royaume* , *qu' un zele indi-* „ *scret ne se portàt a abuser de la Constitu-* „ *tion* Unigenitus *en lui attribuant la deno-* „ *mination* , *le caractère* , *et les effets de rè-* „ *gle de foi*, *que l' Eglise ne lui a pas don-* „ *nès* . Cui credemus? Cui cognita magis „ sunt, quæ in *Gallia* aguntur ? Uter am- „ borum majore vel minore cum præven- „ tione loquitur ? Si autem in tanta (ut „ minimum dicam) rerum & factorum am- „ biguitate , *Romani* eos; qui famosam hanc „ *Clementis* XI. Constitutionem tanquam u- „ niversæ Ecclesiæ decretum non agnoscunt, „ contra omne jus & fas, contra perpetuum „ Ecclesiæ morem, ut hæreticos & schisma- „ ticos habent, & tractant, quis prudens , „ ex altera parte , Christianissimo Monar- „ chæ vertet male, si sanioribus principiis „ Canonicis innixus, POTIOREQUE UTENS „ JURE, in hos *Romanæ* sententiæ sectatores „ tamquam veros schismatis fautores sæviat, „ & per hoc non solum turbatam in suo re- „ gno tranquillitatem restituat &c. " ohe ! satis est inscitiæ, maledicentiæ, atque nefariæ cujusdam & pæne incredibilis in Romanum Pontificem, Ecclesiamque universam

teme-

temeritatis, quarum quidem quæ in his *Febronii* dictis potiores habeat partes, quis sit explicando? Paullatim hæc sunt expendenda, Auctorque nunc docendus, quæ omnino nesciat, nunc pro meritis castigandus. Ac primo vides heic a *Febronio* negari, Constitutionem *Unigenitus* in *Gallia* haberi *dogmaticum* Romanæ *Sedis & universæ Ecclesiæ decretum*, quo nihil inscitius dici poterat, nisi *Gallias* appellantium numero *Febronius* definiat. Possem heic ad Pastoralia documenta provocare *Avelatensis* Archiepiscopi (16), *Massiliensis* Episcopi, (17) *Ambianensis* Antistitis (18), Archiepiscopi *Parisiensis* (19)

(16) *Mandem. au sujet de la Constitut.* 1718. *pag.* 5. „ Une Bulle emanèe du Souverain Pontife, appujèe du „ suffrage de l' Eglise *Romaine*, adoptèe par la multitu„ de des Evèques Catholiques, est inconteſtablement le „ jugement irreformable de l' Eglise universelle, et tous „ les Fideles sont obligès de s' y soùmettre. Telle est la „ Constitution UNIGENITUS “.

(17) *Instruction Pastorale sur les libertès de l' Eglise* Gallicane 1733. *p.* 117. “ Les Evèques, dit-on, en acce„ ptant la Constitution, n' ont tout au plus proposè a „ leurs Peuples qu' un règlement de discipline ou de po„ lice. Icy les Novateurs, en calomniant la Bulle, nous „ manifestent un nouvel attentat de leur parti contre les „ libertès de l' Eglise *Gallicane*. Ils calomnient la Bulle, „ puis qu' elle a tous les caracteres d' un Jugement do„ gmatique &c. “

(18) *Avis donnè par M. l' Evèque d'* Amiens *aux Curès de son diocese au sujet de ceux, qui n' ètant pas soumis a la Bulle* Unigenitus *dèmandent les Sacramens 1746. pag.* 2. „ Nous protestons devant Dieu, que pour quelque motif, „ que ce pùt ètre, nous n' eussions jamais accordè la mo„ indre portion du Ministere Ecclesiastique a qui ne re-

gar-

(19) ut omittam *Ebredunensem* Archiepiscopum, quem paullo post commemorabo: possem decretum adferre Sacræ Facultatis *Parisiensis* latum die XV. Decembris anni 1729. in quo celeberrima facultas profitetur se eam Constitutionem amplecti *tanquam dogmaticum Ecclesiæ universalis judicium*. Sed luculentius, quo *Febronius* pudore adficiatur, monumentum nobis ad manus est. Norunt omnes in *Parisiensibus* Episcoporum Comitiis a. 1755. quum inter Episcopos in quibusdam, quæ Augustissimæ Eucharistiæ Sacramentum in illam Constitutionem contumacibus denegandum spectabant, disciplinæ capitibus exorta esset disceptatio, Episcopos omnino septemdecim alteram decem articulis, alteram sententiam octo articulis sexdecim Episcopos proposuisse; qua de re consulendam de more Apostolicam Sedem Conventus censuit. Nec tamen in tanta opinionum diversitate ullus ex Episcopis fuit, qui Bullam dogmaticum universæ Ecclesiæ decretum non prædicaret. Ecce primum & secundum septemdecim Episcoporum articulum: *Quum igitur adcesserit Ecclesiæ consensus*,

„ garde pas la Bulle *Unigenitus* comme un Jugement dogmatique de l' Eglise universelle, et ne la tient pas pour autant irreformable, que l' est un Concile général en matière de doctrine. "

(19) *Mandement touchant l' autorité de l' Eglise* 1756. *p.* 58. " La Constitution *Unigenitus* est un jugement dogmatique, et irreformable de l' Eglise universelle &c. "

sus, *decretum illud merito vocatur tum judicium dogmaticum*, *&* *irreformabile Ecclesiæ universalis*, *tum judicium ejusdem ad doctrinam pertinens*. *Huic judicio debetur sincerum mentis & cordis obsequium*. *Qui contra illud obsequium peccant*, *peccant in materia gravi*. Quid vero sexdecim? Audiatur primus eorum articulus: *Constitutio* Clementis *sanctiss. memoriæ* XI. *quæ incipit* UNIGENITUS DEI FILIUS *dogmaticum est*, *&* *irreformabile Ecclesiæ judicium*, *cui sincerum mentis*, *& cordis obsequium sine peccato mortali denegari non potest* (20). Neque ignorantiæ adversarium incusabimus, qui tanta cum *Sorbonicæ* Facultatis, tum *Gallicanorum* Antistitum consensione sibi manifestissime refragante, *ne in* Gallia *quidem* pro universalis Ecclesiæ dogmate Constitutionem universim haberi, immo contra quam Romana Curia adfirmat, Gallicam Nationem id negare contendat?

IV. At saltem *Galliarum* Rex hoc inficiatur. Imponit scilicet *Febronius* Christianissi-

(20) Lege sis *lettre circulaire de l' Assemblèe gènèrale du Clergè aux Archevèques*, *et Evèques de France* 1755. *pag.* 2. & 4. Sed omittenda non est nova, eaque luculentissima Cleri Gallicani in comitiis anni 1765. declaratio. Ea est hujusmodi, ut in Actis ejus anni p. 46. legitur.
„ C' est per ces raisons, qu' en reconnoissant, comme
„ nous l' avons toujours reconnu, que la Constitution
„ UNIGENITUS *est un Jugement dogmatique de l' Eglise universelle*, *ou* [ce qui *revient au mème*] *un Jugement irreformable de cette mème Eglise en matiere de doctrine*, et qu' elle exige une soumission sincere de
„ coeur, et d' esprit &c. "

nissimo Regi, neque ejus mentem adsequitur. Regulam esse Fidei Constitutionem *Unigenitus* plerique *Galliarum* Christifideles vel ab initio agnoverunt (21). Multi deinde etiam eodem illam nomine donarunt, immo donandam esse exquisitissimis argumentis comprobarunt (22). Nec vero quei aliter fieri possit, video, postquam in Concilio *Romano Benedicti* XIII. (23) Patres omnino centum in authentico decreto (24), se Bullam

(21) *Lettre d' un Evèque Acceptant a Mr. l' Evèque de Castres p.* 5. " Vous trouvès très mal a propos, que le „ Pape par ses Lettres *Pastoralis officii* du 8. Sept. 1718. „ se separe, et nous exhorte a nous separer des Prèlats „ appellans, uniquemente parce qu' ils ne rendent pas a „ sa Bulle *omnimodam obedientiam*. Si sa Bulle est UNE „ REGLE DE FOI, une telle obeissance ne luy est elle „ pas duë? et si tous les Evèques du Monde Chrètien a „ quinze près tiennent, que c' est UNE REGLE DE „ FOI, est-il aucun Catholique, qui puisse soutenir, que „ ce n' est pas une regle de foi? "

(22) Confer *Ebredunensem* Archiepiscopum Eminentissimum de *Tencin* in duabus egregiis Pastoralibus institutionibus editis altera a. 1731. *dans la quelle il refute les fausses consequences, que les Appellans prètendent tirer de la diversitè des opinions sur l' expression* Regle de Foi *par rapport a la Constitution*; altera a. 1731., *dans la quelle il est prouvè, que la Constitution* Unigenitus *est un jugement dogmatique et irreformable de l' Eglise, et une regle de croyance*.

(23) *Tit. I. cap. II. pag.* 4.

(24) " Un Auteur Anonyme, inquit de *Tencin* in nuper indicata a. 1731. Pastorali institutione pag. 8. " a osè „ debiter, que cette clause avoit ètè inserè dans les Actes „ du Concile par fraude, et sans aucune autoritè . . . . „ Mais Dieu a permis, que nous aions en main de quoi „ fermer la *bouche a ceux, qui ne parlent qu' iniquitè*

[Ps.

lam *Unigenitus* suæ *uti ejusdem* FIDEI REGULAM agnoscere professi sunt. Nihil enim hoc testimonio luculentius non solum ad revincendos *Jansenianos*, qui susceptam non fuisse Constitutionem in ullo Concilio caussabantur (25), sed etiam ad *Regulæ fidei* nomen, auctoritatemque illi adserendam? Si enim adversarii ipsi (Catholicos intelligo) falli nesciam *Romanam* Ecclesiam prædicant, utique in constitutionis explicanda natura, ac vi non poterit errare. Unde autem apertius,

„ [Ps. 62.] C' est une lettre a nous addresèe ècrite de „ la propre main du Saint Pontife, qui a prèsidè a ce „ Concile [*Benedicti* XIII. du 8. Juin 1726.] dans la „ quelle il s' explique sur les bruits, qui avoient couru „ par rapport à ce dècret du Concile *Romain* ". *Passando alla seconda parte della medesima lettera di V. S. circa al sussurro del decreto del nostro Sinodo ultimo* Romano, *ella ed i prudenti non debbono prestar fede a coloro, che di qua falsamente scrivono ciò, che hanno o creduto, o voluto, che si creda del Capo II. del titolo primo. La verità è quella, che stà ivi impressa, e sottoscritta da* NOI, *e da tutti i Padri. Onde ci maravigliamo, che da costà* [*Parisiis* ubi tunc Archiepiscopus commorabatur] *si metta in controversia una sì palese, e canonica sanzione.*

(25) Audiendus heic Episcopus *Suessionensis* doctissimus *Languetius* in septima Pastorali epistola *Parisiis* vulgata a. 1726. *pag.* 6. " Voila, que Dieu suscite un Pape selon „ son coeur, qui assemble en Concile tout ce qu' il peut „ ramasser d' Evèques sans interesser les tètes Couronnèes; „ et c' est dans ce Concile, qui reçoit un nouveau lustre „ par la Saintetè de celuy, qui y prèside, et par le suffrage de tout le sacrè College, qui y montre son union „ intime dans la foi du S. Pere, que la Bulle est respectèe comme faisant loi dans l' Eglise, et une loi dans „ l' ordre de la foi, et une loi, qui oblige tous les fideles a s' y soùmettre, et les Eveques a lui procurer cette entiere obeìssance. "

rius, tutiusque, quam ex *Romano* centum Patrum Concilio, quæ *Romanæ* Ecclesiæ hac de re doctrina sit, colligitur? Negari tamen non potest, plures ex *Gallicanis* Præsulibus ab hoc nomine sibi abstinendum duxisse, postquam ex illo *Jansenianos* cavillandi, novasque turbas ciendi occasionem adripuisse animadverterunt (26). Nimirum commenti sunt alii alterum fidei symbolum, alii fidei articulum eo nomine designari; quo nihil magis ridiculum fingi poterat; quid enim hoc esset, nisi regulam, resque ad eam directas, finem ejusque obtinendi rationem, viam, ac metam inepte confundere? Aliqui ex ipsis Catholicis in *Gallia* Theologis ad rem subtilius investigandam hisce Appellantium clamoribus excitati *Regulam fidei* angustioribus terminis definiendum sensere, neque id nominis tribui posse, nisi decisionibus, quæ revelatum aliquod dogma nominatim & distincte proponant. Hinc quum Constitutio *Unigenitus* nullum ejusmodi dogma singulatim, atque expresse credendum exhibeat, Regulam fidei haberi illam non debere collegerunt. Contra qui cum *Romani* Concilii Patribus, ceterisque *Gallicanæ* Eccle-

(26) Testes sunt istorum plures libelli, quos inter *Reflexions sur l' ordonnance de M. l' Archevèque de* Paris [Cardinalis de Noailles]; *Memoire d' un grand nombre de Curès de* Paris *addressè a M. l' Archevèque de* Paris *sur son ordonnance*, *et Instruction Pastorale du* 29. *Septembre* 1729., *la Consultation des Avocats &c.*

Ecclesiæ Episcopis eam fidei *regulam* appellant, nihil aliud hoc nomine intelligunt, quam Ecclesiæ definitionem, quæ nostram sententiam in re dogmatica, atque in ordine ad fidem dirigit, seu dogmaticum nec reformabile Ecclesiæ universæ decretum, cui Fideles omnes interius quoque mentis obsequium debeant. Qua in re quum & illi, quos ex Catholicis *Gallis* obstare diximus, quominus Constitutio *Unigenitus* eo nomine denotetur, ceteris omnino consentiant; vere dictum ab *Ebredunensi* Archiepiscopo fuit, inter Catholicos nullam esse de re, sed de solo nomine dissensionem (27). Quamobrem ut ad Christianissimi Regis edictum revertar, quum ille Constitutionem *Regulam fidei* haberi ac nominari vetuit, id unum cavit, ne hoc nomine, de quo inter ipsos orthodoxos aliqua esset disceptatio, *Janseniani* veluti face & flabello ad seditiones excitandas abuterentur. Sed numquam illi venit in mentem suis subditis imperare, ne Constitutionem habere ac venerari, pergerent *veluti dogmaticum & irreformabile Ecclesiæ judicium cui sincerum mentis & cordis obsequium sine mortali peccato æternæque salutis discrimine ne-*

(27) *Instruct. Pastor.* 1730. *pag.* 5. " Ainsi la division „ entr' eux, s' il y en a, n' est qu' apparent; la dispu„ te n' est que de nom; et soit qu' on lui donne, ou „ qu' on ne lui donne pas cette qualitè, on est parfaite„ ment d' accord sur le fond, c' est-a-dire sur la soumis„ sion, qui lui est duë, et que l' Eglise exige. "

gari a quoquam possit. An *Febronius Ludovicum* XV. a. 1766. oblitum fuisse putat eorum, quæ sæpius hac super re gravissime edixerat? Nonne in id semper Christianissimus Rex omni contentione enisus est, ut in *Galliarum* Regno Constitutioni obsequium Ecclesiæ universæ in dogmatis caussa judicio debitum exhiberetur? Id diserte statutum ab illo fuit a. 1730. (28), item 5. Septembris 1731. annis quoque 1747. & 1752. (29). Num *Febronius* revocata hæc a Rege decreta adfirmabit? At præter quam quod id vel suspicari Regis Religio vetat, nonne quod a. 1766. ab illo constitutum *Febronius* narrat, primum á. 1756. 10. Decembris sancitum a Rege fuerat? In ea tamen declaratione disertissimis verbis præceperat, ut Constitutionem *Unigenitus* ea omnes observatione prosequerentur ad leges declarationesque cum ab immortali suo atavo, tum a se pridem editas, quin tamen Regula Fidei

(28) Declaration du 24. Mars 1730. artic. III. " Vou-„ lons, que tous nos sujets de quelque etàt et condition, „ qu' il soient, ayent pour la dite Bulle le respect, la „ soumission, qui sont dùs au jugement de l' Eglise uni-„ verselle en matiere de de doctrine. "

(29) In hoc extremo decreto, quod 29. Aprilis prodiit, hæc conceptis verbis leguntur: " Ayant pour objet de „ faire rendre a la Constitution *Unigenitus* le respect, et „ la soùmission, qui lui sont dùs comme a une loi de l' E-„ glise et de l' Etàt, et a un jugement de l' Eglise Uni-„ verselle en matiere de doctrine. "

dei haberetur? (30) Atqui hujuſmodi leges præſtari Conſtitutioni obſequium jubent, quod *dogmatico univerſæ Eccleſiæ decreto* debetur; has ergo tum etiam innovavit, quum primum ab appellanda habendaque conſtitutione *Regula fidei* abſtinendum juſſit. Solum ergo aliquid amplioris auctoritatis in hoc nomine *Regulæ fidei* latere ſuſpicatus eſt Rex, quam in altero, quod indemne haberi omnino voluit, *dogmatici Eccleſiæ univerſæ judicii*, eaque de cauſſa, ne turbæ propterea orirentur, illud arcere voluit, ſarto tamen tectoque ſervato Conſtitutioni mentis & cordis obſequio, quod *dogmaticum univerſæ Eccleſiæ decretum* jure ſuo poſtulat (31).

 Quid

(30) *Artic. I.* " Que les lettres patentes, et declara-
„ tions données tant par le feu Roi nòtre tres honorè
„ Seigneur, et biſaìeul, que par nous, et regiſtrees en
„ nos Cours au ſujet de la Conſtitution *Unigenitus* ſo-
„ ient executees ſelon leur FORME ET TENEUR, et
„ qu' en conſequence tous nos ſujets aient pour la dite
„ Conſtitution le reſpect, et la ſoùmiſſion qui lui ſont
„ dùs, ſans neanmoins, qu' on puiſſe leur attribuer la
„ denomination, le caractere, et les effets de Regle de
„ foi. "

(31) Non hæc pulcra ſomnia ſunt ut *Febroniana*; Rex ſuam ipſe mentem explicuit in encyclica epiſtola, quam ad Archiepiſcopos & Epiſcopos Regni anno 1731. eadem ſuper re perſcripſit. Quum enim ſui Regni Præſules ea epiſtola exhortaretur, ne Conſtitutionem *Regulam fidei* appellari ſinerent, id a ſe expeti hac ſolum de cauſſa addit, *pour òter a la deſobeiſſance un des principaux prètextes, dont elle ſe couvre, en ſuppoſant, contre toute veritè, et contre tout vraiſemblance, que les Evèques du Royaume vouloient propoſer la Bulle ſous cette difinition* [notentur hæc verba] COMME SI ELLE ETOIT UN SYMBOLE ET UNE PROFESSION DE FOI.

Quid ergo *Febronius Clementem* XIII. inter & Christianissimum Regem discrepantiam fingit? Ille Constitutionem *dogmaticum* vocat *Sanctæ Sedis & universæ Ecclesiæ decretum, cui omnimoda debetur ab omnibus obedientia*; hic Constitutioni deberi ab omnibus obsequium & obedientiam ut *legi Ecclesiæ ac Regni, & universæ Ecclesiæ in dogmatis materia judicio* sæpius professus est, & in ea ipsa declaratione, qua nomen *Regulæ Fidei* supprimi jussit, priores illas leges adeo Constitutioni, ac suæ ipsius Religioni gloriosas innovavit. Ubi ergo inter utrumque contentio? Ubi repugnantia?

V. Finge tamen, a *Clemente* XIII. Christianissimum Regem discrepasse. Ergone dubio erit locus, utri credendum foret? *sanioribus principiis Canonicis* inniteretur *Galliarum* Rex, quam *Romanæ* Ecclesiæ Pontifex? *Potiore* uteretur ille *jure in* Romanæ *sententiæ sectatores*? Et hæc Catholicus Scriptor scribere non exhorruit? Principum igitur erit definire, num aliquid haberi debeat Ecclesiæ universæ decretum, atque adeo dogma; non ejus, quem universæ Ecclesiæ Pastorem, Caput, Magistrum Christus constituit? *An ad hoc*, ut *Cypriani* verbis utar (32), *deponenda est Catholicæ Ecclesiæ dignitas .... & Sacerdotalis quoque auctoritas ac potestas, ut judicare se velle dicant de Præposito Ecclesiæ* (im-

(32) *Ep. IV.*

(immo de summo Ecclesiæ Pontifice) laici Principes? Meminerit eorum *Febronius*, quæ *Constantio* Imperatori *Osius* edixit (33): *Tibi Deus, Imperium tradidit, nobis Ecclesiastica concredidit . . . Neque nobis igitur terræ imperare licet, neque tu adolendi habes potestatem.* Meminerit eorum, quæ ad eumdem *Constantium* scribebat Magnus *Athanasius* (34). *Quandonam Ecclesiæ decretum ab Imperatore adcepit auctoritatem?* Meminerit eorum, quæ ad *Valentinianum* S. *Ambrosius* perscripsit (35): *quando audisti, clementissime Imperator, in caussa fidei laicos de Episcopo* (quid de *Romano* Pontifice?) *judicasse? Ita ergo quadam adulatione curvamur, ut Sacerdotalis juris immemores & quod Deus donavit mihi, hoc ipse aliis putem esse credendum? Si docendus est Episcopus a laico quid sequetur? Laicus ergo disputet, & Episcopus audiat; Episcopus discat a laico. At certe si vel scripturarum seriem divinarum, vel vetera tempora retractemus, quis est qui abnuat in caussa fidei Episcopos solere de Imperatoribus christianis, non Imperatores de Episcopis judicare?* Sed quid vetera ista commemoro? Male enimvero de Christianissimo Rege *Febronius* meretur, qui ea illum esse mente decantet, ut de Constitutionis indole ac vi decernere sibi licere

(33) *apud S. Athan. ad Monachos.*
(34) *ibid.*
(35) *Ep. XXI.*

existimet. Non istis *Galliarum* Monarcha principiis innititur, quæ licet *saniora Febronius* prædicet, horribilia tamen sunt, atque ab orthodoxo Principe summopere detestanda. Audiat *Febronius* ipsum, quem appellare audet, LUDOVICUM XV., & quantam ipse *sanioribus* illis *principiis* plagam inflixerit, nunc saltem addiscat. Senatus *Burdigalensis saniora Febronii* principia sequutus Constitutionem *veluti disciplinæ atque œconomiæ legem* habendam esse sanciverat. Quid Rex, is ipse Rex, quem *Febronius saniorum principiorum* sectatorem & vindicem profert? Tertio nonas Junii a. 1731. ad Senatum a cl. *Daguesseau* epistolam perscribi jussit, in qua eum monebat, *nonnisi* ad Ecclesiam *pertinere, quæ suarum decisionum indoles sit, definire; non esse id* laicorum *Magistratuum, neque ab eorum, sed ab Ecclesiæ auctoritate pendere, quibus Constitutio nominibus appellanda esset cum illa loquendum esse, quodque ea suo ut in rebus ad christianam doctrinam spectantibus judicio præscripsisset, obsequium penitus deferendum* (36). Post hæc absque incredibili

(36) "QU' IL N' APPARTIENT, QU' A L' EGLI„SE de dèterminer et d' enseigner, quel est le veritable „caractère de ses dècisions; qu' une telle matière n' est „pas du ressort des Magistrats, qu' il ne dèpend point „de leur autoritè d' appliquer a la derniere Constitution „les termes impropres, et insuffisans de regle de police, „et d' oeconomie, de discipline, et de prècaution, et „qu' ils ne peuvent parler sur ce sujet, que comme le „Roi

dibili Christianissimi Regis injuria fieri ne posse dicam, ut *Febronius* non solum cum eo *Clementem* XIII. contendat, sed illum *potiore* quam hunc *jure*, *sanioribusque* uti principiis asserat in abrogando, ut somniat, *dogmatici Ecclesiæ universæ decreti* nomine, quo Constitutionem immortalis ille Pontifex designarat?

VI. Neque hanc tamen solam Regi Christianissimo injuriam irrogat. Nam quid in ejus Religionem fingi contumeliosius potuit, quam silentii ab ipso præscripti legem eo spectare, utne Constitutio pro *universalis Ecclesiæ decreto* habeatur? Silentii legem Christianissimus Monarcha tulit, ut Constitutionis obtrectatores tandem, si fieri posset, a tot in eam disseminandis libellis coerceret (37). Quare in sua a. 1756. declaratione aperte edixit, non esse suæ mentis, ut propterea *Gallicanæ* Ecclesiæ Antistites a docendis, quæ ad eam Constitutionem pertinent,

„ Roi l' a fait EN JOIGNANT son autoritè A CELLE
„ de l' Eglise, lorsque dans sa dernière declaration . . .
„ sa Majestè a ordonnè a tous les sujets d' avoir pour
„ cette Bulle le respect et la soùmission, qui sont dùs a
„ un jugement de l' Eglise universelle en matière de do-
„ ctrine . "

(37) Conferantur *Avertisement de Mr. l' Evèque de* Marseille *sur les faux bruits, quê l' on fait courrir a l' occasion d' une lettre circulaire ècrite a tous les Evèques &c.* Marseille 1731. *Reflexions d' un Evèque de* Languedoc *sur quelques nouveaux Arrèts du Parlement de Toulose &c.* 1753. *pagg.* 20. *seqq.* & Archiepiscopi *Parisiensis Mandement touchant l' autoritè de l' Eglise* 1756.

populis abstinerent, modo ne caritatis & modestiæ fines excederent (38). Injurium quoque in Christianissimum Regem *Febronius* se exhibet, quum nescio quam Archiepiscopi *Lugdunensis* ad eumdem Regem epistolam recitat, in qua ille ex S. *Irenæi* cathedra scripserit, *non esse modo in* Gallia *hæreticos; denegationem Sacramentorum, factam iis, qui Constitutioni* Unigenitus *non subscribunt, repugnare caritati, & unitati Ecclesiæ; sic sentire celebriores Canonistas; eam fuisse sententiam Cardinalis* Fleury *& Cardinalis de* Falconis-petra, *idem esse judicium plurium* MODERNORUM (veteres ergo desiderabimus) *Archi-et Episcoporum*. Non heic ego cum *Lugdunensi* Archiepiscopo aut *Parisiensem* Archiepiscopum magnum illum nostræ ætatis *Athanasium* conferam in sæpius citata a. 1756. Pastorali institutione *de Ecclesiæ auctoritate* aut *Senonensem* Archiepiscopum (39) aut *Ambianensem* (40) & *Tricassinum* (41) Epi-

(38) Declarat. artic. II. *N' entendons, que le silence absolu* prescrit *par nos dites declarations . . . puisse prèjudicier au droit, qu' ont les Archevèques, & Evèques d' enseigner les Ecclesiastiques, et les peuples confiès a leurs soins &c.*

(39) *Lettre de Mr. l' Archeveque de *** a Mr. *** Conseiller au Parlement de* Paris *le 25. Avril 1752. seconde lettre en reponse a la lettre d' un Conseiller du Parlement 8. Sept. 1752.*

(40) *Avis donnè par M. l' Evèque d'* Amiens *aux Curès de son diocese au sujet de ceux, qui, n' ètant pas soumis a la Bulle* Unigenitus *demandent les Sacremens.*

(41) *Mandement 6. Juin 1756.*

Episcopos, aut quadraginta *Sorbonæ* Doctores (42), aut *Gallicanum* Episcoporum Conventum cum a. 1752. tum a. ipso 1765. quo ea Lugdunensis Archiepiscopi ad Regem epistola data dicitur, celebratum (43); neque in *Febronii* temeritatem animadvertam qui quum *Benedictus* XIV. Sanctissimum Corporis Christi Viaticum expetentibus, *quoties prædictæ Constitutioni publice & notorie refractarii sint*, *denegandum esse* a. 1756. in epistola Encyclica ad *Gallicani* Cleri comitia statuerit, eaque epistola & a *Gallis* quo decuit obsequio suscepta fuerit, & a *Clemente* XIII. confirmata, non tamen veretur Archiepiscopi illius epistolam jactare, quasi quid *repugnet caritati*, *& unitati Ecclesiæ* noverit ipse melius cum suis Canonistis (44), quam

(42) *Consultation de quarante Docteurs de* Sorbonne *sur la question de sçavoir, si les Arrets du Conseil &c.* 7. *Octobre* 1752.

(43) Lettre au Roi de Paris 11. *Juin* 1752. *Actes de l' Assemblèe generale du Clergè en* 1765. *p.* 47. *edit. in* 8.

(44) Quinam hi Canonistæ sint quis divinet? Hoc scio *Vanespenium* summum illum & eximium *Febronii* Canonistam ea principia suppeditare, quæ ad hanc debellandam sententiam maxime faciant. " Juxta invariabile Christi „ præceptum, inquit ille [*Jur. Eccles. p.II. Tit.* 4. *de Sacr.* „ *Euch. cap.* 2. *n.* 13. *seq.*) in Apostolorum personis, da„ tum omnibus Ecclesiæ Pastoribus, *nolite dare sanctum* „ *canibus*, invariata hactenus mansit Ecclesiæ disciplina, „ ut Pastores quantum in ipsis est, & ipsa temporum, „ personarum, & locorum conditio patitur, adlaborare de„ beant, ne administrando hoc sanctissimum Sacramentum „ contra Domini præceptum dent *sanctam canibus*, atque

„ hinc

quam ceteri omnes *Gallicani* Præsules saltem non *moderni*, & duo *Romanæ* Ecclesiæ Pontifices. Sed nonne id Christianissimo Regi palam insultare est? perinde ac si quum ad dictas *Benedicti* XIV. litteras suam a. 1756. hac super re declarationem exegit, quidquam *caritati & unitati Ecclesiæ repugnans* decrevisset? Quid vero illud, quod paullo antea recitavimus, Christianissimo Regi *vertendum male non esse*, *si sanioribus principiis Canonicis innixus*, *potioreque utens jure*, *in hos Romanæ sententiæ sectatores*, *tamquam veros schismatis fautores sæviat*? Hæc equidem qui palam eloqui, ac scriptis mandare sustinet, Regiam æque atque Ecclesiasticam potestatem nihili habeat, necesse est. Quandonam quæso omnium Regum mitissimus in *Romanæ*, idest suæ, totque a se declarationibus corroboratæ *sententiæ sectatores aut sævìit* aut sævire decrevit, ut pro ejus *sævitie* Borealis hic Scriptor *apologeticon* instituat? Quæro insuper, quisnam *Romanæ sententiæ sectatores veros schismatis fautores* declaraverit, ut Rex *potiore utens jure* in eos *tamquam veros schismatis fautores* innoxie *sæviat?*

„ hinc in primis non tantum pristina, sed etiam moderna
„ disciplina Ecclesiæ vult, ut a sacra communione repel-
„ lantur publici & notorii peccatores, tametsi publice
„ eam petant. Confer etiam *Gibertum* Canonistam *Gallum*
„ *Romanis* satis inimicum in suis Canonicis Consultationibus *de Sacram.* [*T. I. pag.* 103.]

viat? Num appellantes? Num *Parisiensis* Senatus? At *Gallicani* Præsules quum *Parisiensem* Archiepiscopum ab eo Senatu tanti criminis accusari intellexissent, in gravissima, quam ex Cleri Comitiis ea de re tertio Idus Junias a. 1752. ad Regem horrore perculsi dederunt, epistola, non laicorum Magistratuum, sed tantummodo Episcoporum esse declarant, quid schisma sit, quæque ad illud deducant, definire (45). Intelligitne *Febronius*, quo ista spectent? ut discat, fas non esse Magistratibus quinam schismatis auctores aut sectatores sint definire, sed tantum ubi Ecclesia eos indicarit jure, quo in Ecclesiam tenentur protectionis ad illorum infringendos conatus uti Principes posse, atque adeo debere. Antequam ergo in *Romanæ* sententiæ sectatores sæviendi jus Regi Christianissimo tribuat, vocem exspectet Ecclesiæ, quæ illos schismatis reos pronunciet. Verum si hanc Ecclesiæ definitionem Rex ille, quod absit, præverteret, quænam *saniora essent principia canonica*, quibus *innixus* jus in *Romanæ* sententiæ sectatores sæviendi sibi posset adjudicaret? Quare *Febronius* ex hoc

(45) " Ce Tribunal n'a pas craint d'y avancer, que „ Mr. l'Archevèque de *Paris* ose se declarer ouvertement „ pour le schisme: des Magistrats, qui ne peuvent ap„ prendre authentiquement, *que par nous* ce qui consti„ tue le schisme, et quelles sont les demarches, qui mal„ heureusement y conduissent, ont osè intenter contre son „ Pere en J. C. &c. "

hoc etiam capite Regiæ læsæ majestatis damnandus est, qui Christianissimum Regem audacter sumat, sibi contra fas de schismate dijudicandi auctoritatem vindicasse. Neque in sui defensionem adducat, id tandem in ipsius Ecclesiæ bonum cedere. Responderet enim *Hilarius* (46): *misereri licet nostræ ætatis laborem, & præsentium temporum stultas opiniones, quibus patrocinari Deo humana creduntur, & ad tuendam Christi Ecclesiam ambitione sæculari laboratur.* Neque vero istud præsidium dicendum esset, sed Ecclesiasticæ potestatis contemptio, atque adeo eversio. Videat interim lector, quo cœcum quoddam Constitutionis *Unigenitus* sugillandæ studium *Febronium* abduxerit.

VII. Neque tamen id satis. Non alia enim de caussa, quam ut ei Constitutioni detraheret, *Ultrajectinæ* pseudo-Ecclesiæ defensionem non uno loco suscepit. Ultrajectinam *Synodum anni* 1763., inquit ille (47), *neque adprobo, neque improbo.* Prius cum *Clemente* XIII. Christianissimum Regem contulerat, atque huic palmam adjudicarat; nunc se cum eodem *Clemente* comparat, atque aliquid a se tolerabilius dici non dubius existimat. Quam enim Synodum *Clemens* XIII. gravissima censura perculit, hanc ille se *neque adprobare, neque improbare* ait. O eximiam homi-

(46) *Contra auxent.* n. 1.
(47) *T. II. pag.* 70.

hominis in judicando temperantiam! Sed unde demum tanta in *Clemente* XIII. & in *Febronio* judiciorum discrepantia? unde, quæris? *hoc tamen*, inquit *Febronius* (48), *pro modulo meo* (non isthæc *despotæ* vox est, cujusmodi vox *Clementis* XIII.) *judicaverim, in actis ejusdem Synodi* (*abstrahendo a pluries memorata Constitutione*) *quæstionem de* Gratia *satis catholice explicatam esse*. *Clemens* XIII. Constitutionem *Unigenitus* in ea pseudo-Synodo contemptam, violatam, protritam vidit, ingemuitque. Consultius *Febronius abstrahit a pluries memorata Constitutione*; tum enimvero *quæstionem de Gratia ibi satis catholicæ explicatam videt*. Hoc scilicet exemplo dicere quid vetat in *Juliani* & *Cœlestii* libros *abstrahendo* a *Tractoria* Zosimi *Papæ*, adde si placet ab *Africanarum Synodorum decretis* quæstionem de gratia satis catholice explicari; aut in *Schmalcaldensibus* articulis *abstrahendo ab iis, quæ in* Tridentina *Synodo damnata sunt*, omnia satis catholica contineri. Quid hoc est? An *Febronius* cum stipitibus sibi rem futuram credidit, ut isthæc impune ab eo nobis obtrudi pateremur? *Abstrahendo a pluries memorata Constitutione*? Abrahine salva orthodoxa fide potest? & in ea quidem quæstione, quæ de Gratia est? Quæso quæ Illustrissimus *Senonensis* Archiepiscopus in *Gallica* epistola ad *Parisiensis* Senatus

(48) *l. c.*

natus Consiliarium a. 1752. scribebat, *Febronius* veluti sibi dicta audiat, atque perpendat (49): *Sectam suffulcis, quæ ubi libera est, ad schisma per se proruit, quæ in* Hollandia *tamquam schismatica habetur, quæ a multis annis secessionem facit a* Romano-Catholicis *sejuncta, quæ sub Episcopis a Sancta Sede nominatim excommunicatis Ecclesias cogit* Jansenianæ *Ecclesiæ nomine publice designatas, atque a ceterarum Catholicarum Ecclesiarum* communione *separatas, quemadmodum* Hagæ-Comitum, Amstelodami, *&* Ultrajecti *videre est. Quare sub hujus sæculi initium* Burgundiæ *Princeps de* Jansenianis *quos probe noverat, in epistola ad* Romanum *Pontificem scripsit, eos in* Hollandia *schismaticos esse omnique erga Apostolicam Sedem, ac primos Pastores subordinationis inimicos.* At cur, inquit *Febronius* (50), *Papa non destitit a proposito, cathedras Episcopales cum suis Capitulis pro suppressis habendi, dum hæ se se conservare nituntur, & quantum in* Hollandia *fieri potest, conservant?* Cur non desistat, meum non est inquirere; caussas tamen satis luculentas dabit *Consolatorium secundum ad* Romano-Catholicos *per unitas* Provincias *dispersos contra calumniatoria nova* Matthiæ Tork *& similium cum adprobatione legati Apostolici* (Johannis Baptistæ Bussi) editum *Aquisgrani* 1711.

[49] *pag.* 2.
[50] *pag.* 21.

1711. (51). Verum hæc non est potior dissidii caussa: ea primum fuerat Formula *Alexandri* VII., cui subscribere singulari atque infracta pervicacia ii repugnarunt (52); nunc vero adcessit Constitutio *Unigenitus* quam angue pejus oderunt. Rem non omnibus notam, sed tamen certissimam refero. Quum sub *Benedicto* XIV. de extinguendo miserrimo hoc schismate ageretur rebelles homines XII. Septembris 1752. hanc declarationem ediderunt: *declaramus nos pro pace ineunda cum summo Pontifice, numqua Dei opitulante gtatia* (proh! blasphemiam, quam *portentificam Lactantius* diceret!) *consensuros neque in subscriptionem* (nota) PURUM ET SIMPLICEM *Formularii* Alexandrini, *quæ factum involvit, neque in adceptationem Bullæ* Unigenitus, *etiam relative ad quascumque explicationes. Huic declarationi subscripserunt Illustriss. Archiepiscopus* Ultrajectinus Petrus Johannes Meindærts, & *Illustriss. Episcopus* Harlemensis, Johannes Petrus Stiphont *nec non & Capitulares, excepto* Nicolao Broedersen *Capituli decano, & Pastore* Delphensi. *Huic etiam declarationi adhæserunt multi Pastores, & Sacerdotes tam viva voce, quam litteris ad Episcopos missis*. Suggerat ergo *Febronius*, quei tandem cum Ecclesia Catholica sint perditi homines conciliandi. Si fortasse

[51] præsertim capitib. *XLII. XLIII. XLIV.*
[52] Vide ejusdem Consolatorii secundi *cap. 36. & 37.*

taſſe velit, ut Pontifices ejus exemplo *abſtrahant a ſæpius memorata Conſtitutione & Formulario Alexandrino*, in re tam ſeria nugabitur, & peſſime de univerſa Eccleſia merebitur.

VIII. Sed nondum *Ultrajectinam* Synagogam dimittamus mirabar equidem, cur de *Van-Eſpenii* Commentariis tam ſæpe, ac tanta cum laude *Febronius* meminerit, ut & Auctorem *Clariſſimum*, & Commentarios *doctiſſimos* appellaſſe non ſatis habuerit (53), ſed in ipſo operis indice veluti rem ad prime notandam adſcripſerit (54) V. ESPENII *opera commendantur*. Sed mirari deſii, poſtquam nuper in indicatam *Conſolatorium ſecundum incidi*; ex eo enim didici, *Van-Eſpenium* Auctorem fuiſſe *totius doloris, qui tam in* Hollandia, *quam in* Brabantia *contra* Romano-Catholicos, *& adverſus Sedem* Petri, *ex deſtinata opera, ſub ficta imagine Sanctitatis emerſit*. Mirum immo fuiſſet, auctorem de *Ultrajectina* Eccleſia tam bene meritum non debuiſſe a *Febronio* commendari. Ceterum quis *Van-Eſpenius* ille fuerit, non erit Lectoribus inutile ex libro non admodum obvio intelligere. Loquitur ergo *Conſolatorii* Scriptor de Tractatu, quem *Hiſtorico Canonicum de Cenſuris Eſpenius* inſcri-
pſit

[53] *pag.* 234.
[54] *pag.* 634.

psit (55). " Auctor est notus tamquam per-
„ turbator manifestus, qui sacerdotali sua
„ consecratione abutens, Sacerdotalem, Epi-
„ scopalem, & Pontificiam vim conatur
„ omni irregularitatis genere destruere, &
„ quidquid sacrum est, sæculari potestati su-
„ bijcere. Est *Græcus* ille *Sinon*, qui flam-
„ mas discordiæ in *Hollandicis* missionibus
„ excitavit. Et quod est tristius, quo ini-
„ quitas ejus est manifestior, eo potestas e-
„ jus perseverat major, ut in præsentibus
„ circumstantiis quod turpiter incœpit, per-
„ tinaciter perficiat. Hic vir est, qui anno
„ 1703. Missionarios lapsos in *Hollandia* ex-
„ citavit, ut adversus *Romanam* Ecclesiam
„ induerent pertinaciam, quæ tanta scanda-
„ la, tantasque tristitias inter vos, o *Ro-*
„ *mano-Catholici*, suscitarunt. Hic vir est,
„ qui ut hæc & alia *Janseniana* fatalia exe-
„ queretur, pactum fecit cum notis *Gallis*
„ transfugis, qui fugientes punitionem, quam
„ a suo Rege, quia patriam fraudibus &
„ falsis doctrinis perturbaverant suam, me-
„ ruerant, Patriam communem nostram fœ-
„ darunt. Inter hos erat famosus *Berullistæ*
„ *Paschasius Quesnellus*, quem *Jansenistæ Bel-*
„ *gæ* contra Romanæ Ecclesiæ auctoritatem,
„ contra Patriæ nostræ decus, & contra
„ communem salutem, usque in præsentem
„ diem, proditorie erigunt, tanquam Eccle-

[55] *Cap. XLVII. pag. III.*

„ siasticum soli nostri Legislatorem". Tum narrat Auctor turbas ob captum a *Mechliniensi* Archiepiscopo *Quesnellum*, & depositum ab Apostolici in fœderato *Belgio* Vicarii munere D. *Petrum* Codde: deinde ad *Espenium* redit (56) his verbis: " Statim
„ subsequuta est Tragœdia *Lovaniensis*. Utri-
„ usque Juris Doctor *Zegerus Bernardus Van-*
„ *Espen* adsumpsit larvatum nomen *Fratris*
„ *Antonini* (larvata heic sunt omnia, no-
„ men, sanctitas, pudor) & præfato *Pas-*
„ *chasio Quesnello* die 3. Martii dicti anni
„ 1703. scripsit sequentem epistolam im-
„ pressam in memorato libro, *Caussa Ques-*
„ *nelliana* pag. 336. *Sapientissime Domine* (in
„ re Grammatica scilicet, quemadmodum
„ alibi demonstrabimus) *adflictum Missionis*
„ Hollandicæ *statum* (quid hoc ad ipsum?)
„ *& litterarum Domini* Sylvii (hoc erat a-
„ gnomen quod inter se se dabant Illu-
„ strissimo D. *Bussi*, qui tunc erat Inter-
„ nuntius Apostolicus *Bruxellis*) *contentum*
„ *intellexeram ex litteris Amicorum* (hi erant
„ *Jansenistæ Hollandiæ*) *iisque respondi ex ami-*
„ *corum consilio* (hi erant Confœderati *Bra-*
„ *bantiæ*) *fortiter insistendum juribus Capitu-*
„ *lorum* (id erat aliquid novi: antea enim
„ nihil de hoc jure Capitulari sciebatur)
„ *ostendendumque*, *Pontifici fuisse subreptum*
„ (speciosum pallium ad ornandam perti-
„ na-

[56] *pag.* 113.

„ naciam) *juribus Capituli* Harlemienſis . „ *Credo quod idem jus competat Capitulo* Ul- „ trajectino , *ſed ſuper eo hactenus conſultus* „ *non ſum* (pigebat hominem , quod non- „ dum adcepiſſet occaſionem , ſemen ſuum „ ſchiſmaticum ſpargendi in agris *Ultraje-* „ *ctinis*) *firmandum miſi ſcriptum* (ſcriptum „ hoc ſeditioſum poſtea typis prodiit) *cujus* „ *heic copiam jungo* (non enim *Fratri An-* „ *tonino* licebat tale quid adtentare ſine ve- „ nia novi Legislatoris *Belgici*) : *rogo ut* „ *illud examinare dignetur* (dignum erat , ut „ diſcipulus agnoſceret Magiſtrum) & *ſi* „ *quid addendum vel demendum judicaverit* „ (nempe *Berulliſta Paſchaſius* erat ipſorum „ Patriarcha , cujus judicium apud ipſos plus „ ponderis habebat , quam totius Eccleſiæ „ *Romanæ* judicatum) *dignetur ſignificare D.* „ Swanio . Ab eventu patuit , prodiiſſe ſcri- „ ptum , ſub nomine præfati *Swanii* , cum „ titulo : *Motivum Juris pro Capitulo Cathe-* „ *drali* Harlemienſi . Epiſtola ſignata eſt : „ *Frater Antoninus* ; tota vero ſcripta per „ manum *Zegeri Bernardi Van-Eſpen* . Co- „ gnoſcitis tandem (o Deo amabiles Ca- „ tholici !) totius ſcandali *Hollandici* Ar- „ chitectum . Hic vir hic eſt , qui primum „ poſuit lapidem , ad quem Miſſionarii la- „ pſi cæſpitaverunt . Hic vir eſt , qui lar- „ vatos Catholicos *Hollandiæ* docuit , qua- „ liter deberent larvam deponere , errorem-

„ que, qui in ipſorum corde perpuratus e„ rat, ad ora & manus pellere. Hic vir „ hic eſt, qui Miſſionarios fovit atque fir„ mavit, ut ſine remorſu conſcientiæ defi„ cerent". Hæc *Van-Eſpenium Febronio* „ commendare poſſunt; nobis certe non poſſunt (57).

CA-

[57] Nec potuere præclariſſimis *Galliæ* Antiſtitibus. In his nominandus *Carolus Cameracenſis* Archiepiſcopus in Paſtorali inſtitutione, qua a. 1731. commentarium damnavit inſcriptum: *Memoire pour les Sieurs* Samſon &c. *pag.* 39. „ Pour les etablir [les nouveaux principes de la ſecte] „ les quarante Juriſconſultes n' ont gueres cite, que l'au„ torite *mepriſable* d' un *Vaneſpen* ſi connu par ſon atta„ chement opiniàtre au parti *Janſeniſte*, dont les ecrits „ remplis d' erreurs ont ete proſcrits par l' autorite pu„ blique, qui pour ces mèmes erreurs a ètè juridiquement „ chaſsè de ſa chaire de Profeſſeur, et ſuſpendu de ſes „ fonctions Sacerdotales par l' Univerſitè de *Louvain*, et „ qui ne pouvant plus trouver d' aſile dans les *Pays-Bas* „ Catholiques, a ètè obligè d' en chercher un dans le „ ſein de l' hèreſie, ou il eſt mort depuis peu de temps „ dans la profeſſion publique du ſchiſme, dont il avoit „ entrepris la dèfenſe, et de l' erreur, dont il n' a jamais „ voulu ſe dèpartir". Nec prætereunda ſunt quæ in *Ebredunenſis* Archiepiſcopi adverſus eumdem commentarium Inſtitutione eodem anno 1731. vulgata leguntur (pag.6.) „ *Van-Eſpen* Canoniſte *Flamand*, dont la memoire toute „ reconte eſt en horreur dans les *Pays-Bas* Catholiques, „ partiſan zelè de *Janſenius*, et de ſes erreurs. En 1725. „ il publia un ouvrage en forme de lettre, qui conforme„ ment aux ordres de l' Empereur, fut dèclarè injurieux „ au Saint Siège, ſcandaleux, et de dangereuſe conſe„ quence, et comme tel, lacere publiquement. En 1728. „ il fut condamnè par une ſentence du 7. Fevrier, a rè„ tracter ce pernicieux ècrit, et par proviſion dèclarè ſu„ ſpens, tant des ordres ſacrès, que de ſa chaire, et de „ ſes autres Emplois Academiques. Enfin après avoir è-

„ puisè

„ puise toutes les voyes de la chicane pour se maintenir
„ en possession de combattre l' Eglise dans sa Patrie Ca-
„ tholique, obligè de chercher un asile a son opiniâtretè
„ dans une Terre ètrangere, il est mort en *Hollande*, com-
„ me il avoit vecu, dans la profession du schisme, et de
„ l' erreur ". Itaque Archiepiscopus *Parisiensis* in celebri
a. 1756. institutione *de Ecclesiæ auctoritate* (*pag.* 43.)
postquam *Van-Espenii* sententiam illam: *hinc unanimi* con-
sensu receptum est, *caussas Sacramentorum esse mere Eccle-
siasticas* in medium adtulisset, addit ex veritate: " Les
„ paroles sont de *Van-Espen*, Auteur cher aux Appellans,
„ et tres-instruit des usages de *France*. Si ce Canoniste
depuis son prèmier ouvrage (*Juris Ecclesiastici universi*)
a avancè dans son supplèment de 1727. quelques maximes,
„ qui paroissent affoiblir son prèmier tèmoignage, c' est
„ le besoin de la cause des Appellans, ou il ètoit enga-
„ gè, qui les lui a fait imaginer, sans preuve, sans fon-
„ dement, et sans autoritè. "

CAPUT VII.

Falso Febronius *queritur*, *sibi in* Antifebronio *fuisse injuria adfictam de absoluta generalium Conciliorum necessitate sententiam*. *Hanc iterum confutamus*, *rejectis* Febronii *argumentis*. *Tum Concilia ipsa generalia* Romani *Pontificis confirmatione indigere ostenditur*. *Ex quo tandem colligimus*, *ultimam esse*, *quod* Febronius *negat*, *ejusdem Pontificis in caussis fidei auctoritatem*.

I. UT quam de *Romani* Pontificis in caussis fidei jure instituimus cum *Febronio* disputationem, concludamus, videndum illud restat an ejus in istiusmodi caussis auctoritas (quod idem *Febronius* negat), *ultima* haberi debeat. Quum autem ut supra monuimus, ex duobus potissimum, quæ in controversiam cadunt, universa hæc quæstio pendeat, ea primum sunt explicanda, præcipuam deinde, cujus gratia sunt illa expendenda, quæstionem decidemus. Igitur quod primum quæritur est, num ad finiendas fidei controversias generalia Concilia sint *absolute* necessaria ? Quid in primo volumine *Febronius* hac de re senserit, adcuratius disquiramus. Hic sexti capitis paragrapho septimo (1) titulus est: *Concilia generalia*

AB-

(1) *pag.* 404.

ABSOLUTE *necessaria esse*, *Ecclesia sæpius agnovit*. Propositio clara, ut quisque videt, & generalis est. Sic autem paragraphum Auctor inchoat: *sed instemus paullo amplius necessitati congregandorum universalium Conciliorum, propter indeclinabilem in materiis fidei auctoritatem* ILLIS SOLIS *inhærentem*. Quid ad idem significandum apertius? Nam *absolute* necessaria est in Ecclesia *indeclinabilis in materiis fidei auctoritas*; si ergo hæc auctoritas SOLIS *generalibus Conciliis inhæret*, hæc *absolute* necessaria dicenda sunt. Sed pergamus. Recitat *Febronius* in eodem paragrapho (2) *Bellarmini* verba scribentis (3), *Concilia utilia esse*, *&* *suo quodam modo necessaria*, *non tamen absolute & simpliciter*; tum addit: *ex volaticæ Academiæ* (quam eleganter! quam acute! quam modeste!) *principiis discurrit* (*Bellarminus*, quocum si *Febronius* comparetur, quid quæso est, nisi pumilio?) *ubi pro arbitrio quidvis negatur*, *vel adseritur*, *non disciplinæ Ecclesiasticæ*, *quæ simplici*, *nuda*, *&* *communi oratione declaratur*. Hac scilicet inepta, & in tantum Cardinalem irreverenti censura non animadvertit *Febronius* involvi *Turnelium*, *Juveninum*, Eminentissimum de *Bissy*, atque adeo Sorbonicam Facultatem, quorum omnium in

(2) *n.* 10. *pag.* 412.
(3) *lib.* 1. *de Concil. cap.* 10.

Antifebronio (4) disertissima verba, & ex *Bellarmino* fere mutuata reddidi. Sed hoc illud non est, quod modo exsequimur. Reijcit ergo *Febronius Bellarmini* sententiam inter *volaticæ Academiæ principia*; atque adeo generalia Concilia non solum *quodam modo*, sed *absolute* necessaria esse contendit. Transit deinde *Febronius* ad paragraphum octavum, statuitque *abominabilem* illam, uti *Sappelius* vocat, sententiam, quæ dispersam Ecclesiam Pontifici adhærentem *ultimatum & irrefragabile judicium* constituere negat. Ibi autem hanc in præsentem quæstionem scripta reperies. Obijcit sibi *Febronius* (5): *ergo ais, nullus hæreticorum existimabit se ultimato*, & infallibiliter *damnatum, nisi per universale Concilium*. Respondet autem: *ita sane ex nostra sententia omnibus illis casibus, & in eis circumstantiis, quibus tu conformem Episcoporum cum Papa sententiam desideras*. Similia sunt, quæ deinde tradit (6): *adcedens omnium Ecclesiarum* extra-Conciliaris *consensus juxta probata non est ejusdem indolis, nec in via* universalis JUDICII *habet eamdem vim, quam obtinet definitio earumdem Ecclesiarum in OEcumenica Synodo congregatarum*, & collegialiter *statuentium*. Arguo jam. *Absolute necessarium est* in Ecclesia tribunal, a quo

(4) *T. I. Introduct. cap. IV. n. 7.*
[5] *n. 2. pag. 418.*
[6] *n. 13. pag. 427.*

quo Hæretici *existiment se* ultimato, *&* infallibiliter *damnatos*, quodque habeat *in via universalis judicii* vim *supremam*; si igitur *Febronius* solis generalibus Conciliis hoc tribuit, ea *absolute necessaria esse* existimavit.

II. Miraberis lector, cur in hisce te tricis detineam? *Febronius* in suis defensionibus negare audet (7), se *absolutam Conciliorum generalium necessitatem* statuisse; immo (8) hanc vocat *iniquitatem imputationis*, aitque (9): *Fingit* (Zaccaria) *illum* (Febronium) *sustinere*, *Concilia generalia adeo indistincte*, *&* *absolute esse necessaria*, *ut sine illis nulla hæresis extingui valeat*. Quid si vero hanc ego vicissim appellarem *iniquitatem imputationis*? Jure certe id facerem. Ubinam ego dixi, Febronium *sustinere*, *Concilia generalia adeo indistincte*, *&* *absolute esse necessaria*, *ut sine illis nulla hæresis extingui valeat*? Totum excutiat *Antifebronium*, nusquam hæc inveniet: hoc dixi, & iterum dico, *Febronium* sustinuisse, *Concilia generalia* ABSOLUTE *necessaria esse* (10). Equidem argumentando collegi, si *Concilia generalia* ABSOLUTE *necessaria* sint, nullam sine ejusmodi conventibus exstingui hæresim debuisse, idque quum falsum omnino sit, atque totius anti-

[7] *pag.* 476.
[8] *pag.* 540.
[9] *Ibid.*
(10) Antif. T. I. diss. II. cap. XI. pag. 227. *Questo è, che i generali Concilj sono* assolutamente *necessarj*.

antiquitatis documentis adverſetur, falſum quoque illud eſſe, unde id neceſſario efficiatur. At hoc non eſt *Febronii* mentem ita reddere, ut ipſe adſerens inducatur, *Concilia generalia adeo indiſtincte, & abſolute eſſe neceſſaria, ut ſine illis nulla hæreſis extingui valeat*. Vide tamen frontem hominis. Non hoc ſolum loco id mihi imputat, ſed illo ipſo, in quo mea ex *Antifebronii* introductione (11) recitat (12) *Quarta maſſima principaliſſima di* Febbronio *è, che i generali Concilj ſieno* aſſolutamente *neceſsarj*; hiſque tam perſpicuis verbis hæc ſua præmittit: *Zaccaria* in Introduct. Cap. IV. n. 7. *fingit* Febronium indiſtincte *ſuſtinere, quod Concilia generalia* abſolute *ſint neceſsaria*. Ubi heic illud *indiſtincte*? Eritne aliquis, qui ſi Deus *impoſſibilia* aliquando præcipiat, ut *Janſeniani* cum ſuo Magiſtro docent, non colligat injuſtum fore Deum, qui nos ob ea, quæ quod in noſtra poteſtate non fuerit efficere, æterno igni addiceret? Proptereane *Janſenianus* queri jure poſſet, fingere nos hoc illius eſſe dogma, *Deum in ſuis judiciis injuſtum eſse*? Quod ſi tamen id ipſi a nobis tribui diceret, nonne illi *iniquitatem* hujus *imputationis* obijceremus? Neget ergo, ſi poteſt, *Febronius*, ſua hæc eſſe: *Concilia generalia* ABSOLUTE *neceſſaria eſse, Eccleſia ſæpius agno-*

(11) *Cap. IV. n. 7.*
[12] *pag.* 474.

gnovit, ceteraque se scripto mandasse neget, unde idem manifesto consequitur; quod argumentatione effecimus, non est ejus sententiam, ut garrit, exprimere, sed refellere. At negabitne, se illa scripsisse? Negat enimvero; qua autem fronte? " Ego sane, in-
„ quit (13), *Febronium* volvendo & revolven-
„ do, invenio, eum constanter distinxisse in-
„ ter caussas *Fidei*, & materias *disciplinæ*: Et
„ de illis quidem, dum indicem secundæ edi-
„ tionis aperio sequentia lego: *Conciliorum ge-*
„ *neralium necessitas evincitur . . . sunt me-*
„ *dium divinum declarandæ fidei . . . Immo*
„ *unicum* adversus REFRACTARIAS hæreses
„ &c. " Quid libri indicem appellat? Ullusne sanæ mentis, qui quempiam confutare adgrediatur, ex indicibus ejus sententiam expiscatur? Titulus paragraphi septimi, cui secundæ meæ dissertationis caput undecimum objicitur, hic est: *Concilia generalia* ABSOLUTE *necessaria esse*, *Ecclesia sæpius agnovit*. Se in quamcumque partem vertat; hæc ejus sententiam exponunt; reliqua quoque si titulo respondere debent, id ipsum confirment necesse est. Utinam *volaticam* illam *Bellarmini Academiam* celebrasset! ad has profecto se se angustias redactum non quereretur; didicisset enim, quid adverbium *absolute* significet, ac si aliud quam quod hocce denotatur, indicare voluerat, ab eo usurpando

(13) *pag.* 474.

do prudens abstinuisset. At inquit (14), se (15) cum *Bossuetio* (16) *divinum humanorum cordium motum* admisisse, quo fiat, ut in *visibili & perpetua Episcoporum communione sana doctrina semper obtineat*, de eoque sic pronunciasse: *neque necessum est, ut divinus ille motus semper fiat per medium Generalium Conciliorum; eumdem enim per* constantem *&* uniformem *Ecclesiæ* observantiam (*quæ nec falli, nec fallere potest*) *non minus fieri, observavimus* Cap. I. §. 9. Quid tum? Fac ista ejusmodi esse, ut absolutam generalium Conciliorum necessitatem excludant. Ergo non illam *Febronius* adseruit, dum probandum septimo ejusdem capitis sexti paragrapho sumpsit, *Concilia generalia absolute necessaria esse?* Id solummodo argumento est, aut *Febronium* prioris sui dogmatis absurditatem his voluisse obtegere, aut pugnantia heic etiam, uti sæpe alias, docuisse quadam erroris necessitate, qui suos adsertores in dissonas, secumque confligentes opiniones veluti in syrtes, scopulosque fere semper abducit. Revera tamen hæc *Febronium* non juvant. Universalis Ecclesiæ observantia infallibilis est, & ad continendos in officio fideles plurimum valet; sed ad dirimendas tamen ultimo judicio Fidei controversias Concilio

(14) *pag.* 540.
[15] *Cap. VI.* §. *VIII. n.* 5. *n.* 12. *n.* 14. *seqq.*
(16) *in secundo Pastor. docum. de promiss. Eccles.*

cilio opus esse ipse *Febronius* eodem illo paragrapho septimo diserte tradit. En ejus verba (17). " Sed quis *ultimato* decidet, quum prudenter dubitatur, aut controvertitur, num *constans illa & universalis Ecclesiæ observantia pro hoc illove articulo habeatur*, „ sive ut cum *Vincentii Lirinensis* Commoni„ torio *Cap.* 3. & 4. loquar, an revera adsit „ illud *Quod ubique, quod semper, quod ab* „ *omnibus*? Haud dubie Concilium ". *Absolute* igitur *necessarium* est Concilium, quoties quod a Novatoribus semper fit, universalis Ecclesiæ observantia ac traditio in dubium vocatur: Quod ergo *Febronius* hanc Ecclesiæ observantiam veluti certissimam confirmandæ veritatis regulam indicarit, non eum a traditæ Conciliorum generalium *absolutæ* necessitatis absurditate absolvit. Eritne posthac tam præfidenti animo, ut *iniquæ imputationis* me reum palam incuset?

III. Quod si quæras, quæ *Febronii* in novo opere sit super hac re sententia, dicam illum eamdem fere opinionem, quam prius docuit, licet verborum involucris nonnihil aut tectam aut temperatam indicare. *Aliquam* vocat *congregandarum generalium Synodorum necessitatem*; quod verissimum est, & a nobis libentissime adstruitur (18). Atque eo

[17] T. I. n. 11. pag. 426.

(18) Mea hæc sunt in Antifebronio T. I. Diss. III. cap. II. pag. 227. " Quanto a' generali Concilj, i Teologi „ an-

eo facilius credi poſſet *Febronius* ad noſtram adceſſiſſe ſententiam, quæ Conciliorum generalium utilitatem, & in quibuſdam caſibus etiam neceſſitatem propugnat; quod primam illam ſuam de Eccleſia diſperſa *minus firmiter* judicante, quam in Concilio coacta opinionem tacitus revocaſſe videatur. Nihilominus conſideranda hæc ſunt, quæ ſtatim ſubijcit (19), *hanc* (neceſſitatem) *occurrere iis in circumſtantiis*, *atque caſibus*, QUI TANTUM NON OMNIBUS IIS CONCILIIS, *quæ hucuſque celebrata ſunt*, CAUSSAM *dederunt*: *nempe ubi multi negant realem exiſtentiam illius conſenſus ſeu unanimitatis Eccleſiæ*, *atque hæc vel magna ejus pars per hoc graviter turbatur*. Hæc ſane non *aliquam*, ſed *abſolutam* præſeferunt neceſſitatem, vix enim fieri poteſt, ut quum de hæreſibus, quæ multos, ut plerumque contingit, habeant patronos, earum propugnatores non negent *realem exiſten-*

„ anche *Franzeſi* [de' Cattolici dir intendo] ſi accordan
„ tutti a ſoſtenere col Card. *Bellarmino*, e col ch. P.
„ *Bianchi*, che ſono TALVOLTA *non pur utili*, *ma*
„ ANCHE NECESSARII *i Generali Concilj*, *dove per*
„ *reprimere l' audacia degli Eretici*, *e per eſtinguer gli*
„ *ſciſmi*, *o per riſtorare l' antica diſciplina diſpregiata dai*
„ *ſuperbi ſi diſcutano in comune i punti neceſſarj a ſtabilir*
„ *la retta fede*, *e di comune deliberazione ſi preſcrivano le*
„ *regole della diſciplina*, *e ſi franga per queſta via la per-*
„ *tinacia degli Eretici confidati nel loro numero*, *veggen-*
„ *doſi contro di loro il conſenſo di tutta la Chieſa rappre-*
„ *ſentata nel Collegio de' Veſcovi raunati nel Concilio ſot-*
„ *to il loro capo*.

(19) *pag.* 541.

stentiam illius consensus seu unanimitatis Ecclesiæ, & *hæc*, *vel magna ejus pars per hoc graviter non turbetur*. Sed *Febronium* a latebris suis exire cogamus. Edisserat nobis, sed aperte & perspicue: generalia Concilia suntne aliquando ad definiendas Fidei controversias necessaria? Animadvertat autem, ne iterum ad cavillationes de more confugiat, verba illa *ad definiendas*; non dico *ad extinguendas*, plerumque enim ne ipsa quidem generalia Concilia tanti fuerunt, ut hæreses de medio tollerent; *Arriani*, *Eutychiani*, *Nestoriani*, ut antiquiores tantum hæreticos memorem, etiamnum supersunt, ut ut a *Nicæna*, ab *Ephesina*, a *Chalcedonensi* Synodo condemnati: non dico ad infringendos *facilius* hæreticorum conatus, id enim per Concilia generalia obtineri, ut nuper innuebam, non inficior; dico ad *definiendas fidei controversias*, ut sepositis extrinsecis omnino cogendæ alicujus generalis Synodi caussis cujusmodi esset ad cohibendam Novatorum pervicaciam, vel ad veritatem efficaciore quadam ratione universæ Ecclesiæ proponendam solemnioris conventus necessitas, absque generali Concilio non possit *ultimo* & *infallibili* judicio ulla saltem gravior, & obscurior, quæ suboriatur, fidei controversia decidi? Quid ad hæc *Febronius*? Si posse adfirmet, noster est, ac dextras jungimus; si negat, cum illo pugnandum erit; sed nobiscum

ſcum (edico) ſtabunt præſtantiſſimi quique *Galliarum* Epiſcopi . Nam præter Cardinalem de *Biſſy* , cujus verba in *Antifebronio* recitavi (20), numquam ad dirimendas fidei controverſias neceſſariam eſſe generalis Concilii celebrationem inculcant *Cameracenſis* Archiepiſcopus, Cardinalis de *Tencin* Archiepiſcopus *Ebredunenſis*, item Archiepiſcopus *Rhemenſis* de *Mailly* (21), & ne ſingulorum indicem texam , *Gallicani* Cleri Comitia a. 1728. in epiſtola , quam 4. Maii ad Regem dedere (22).

IV.

(20) *Introduct. Cap. II. n. 7.*

(21) *Mandem. Paſtor. au ſujet de la Conſtitution* Unigenitus 1718. *pag.* 10. " Quels progres ne feroit pas l'hèrèſie , ſi pour la proſcrire il falloit convoquer des Evèques de toutes les parties du monde ? A quels dangers la Religion ſeroit-elle expoſèe dans l'attente d' un Concile ? La tenue des Synodes ècumeniques dèpend d' une infinitè de perſonnes , qui peuvent y mettre obſtacle . Jeſus-Chriſt a voulù , qu' il y eùt ſur la terre un tribunal indèpendant de la volontè des hommes , & qui viſible & permanent fùt toujours en ètat de reprimer l' erreur . "

[22] " C' eſt une erreur , que le Concile gènèrale eſt la ſeule autoritè infaillible, qui puiſſe terminer les diſputes, qui s' èlevent dans l' Egliſe , et exiger la ſoumiſſion des Fideles . . . . ſi les guerres, ſi le partage des Empires , ſi la politique des ſouverains mettent obſtacle a la cèlèbration du Concile , l' Egliſe reſtera donc ſans reſſource, parce que le ſeul expèdient de finir les diſputes lui ſera refusè ? Jeſus-Chriſt aura donc omis de la prècautionner contre les diviſions , qui pourroit ſe former dans ſon ſein en ne lui donnant pour remede a ces diviſions, qu' un expèdient, qui ne ſera point pouvoir des Paſteurs, qui la gouvernent ? Le moindre

„ Le-

IV. Propositæ quæstioni respondet *Febronius*. " Oportet, inquit (23) heic distinguere cum S. *Augustino* lib. II. de Bapt. Cap. 4. n. 5. *obscurissimas* quæstiones, quæ opportune dirimi non possunt, nisi per consensum Ecclesiæ in Concilio congregatæ, ab erroribus communi doctrinæ palam adversantibus, quos idem S. Pater *lib. IV. ad* Bonif. *Cap.* 12. *apertam perniciem vocat*. Juxta sapientissimum hunc doctorem, & limites hac in re a Patribus nostris positos, generalia Concilia convocanda sunt, quando resolvendæ veniunt primi generis quæstiones. Ibi tunc sermonem simul conferunt convocati Patres, ultro citroque datis & adceptis consiliis obscura illustrant veterum testimonia scrutantur, Traditionis volvunt monumenta, doctrinam quam sua cujusque tenet Ecclesia, comparant; ita cunctis sine acerbitate dispositis, veritas ante tenebris involuta illustratur. Quum vero per opinionem a Catholica fide aperte alienam Ecclesia levibus tantum motibus agitatur, errorque a paucis defenditur, qui admota oculis veritatis luce eam pertinaciter re-

" Legislateur a prevù les disputes, qui pouvoient naitre parmi les peuples, dont il regloit la police, et il leur a donnè un moien efficace de les finir souverainement; et Jesus-Christ la sagesse èternelle aura laissè son Eglise sans ce secours? "

[23] *T. II. pag.* 468.

„ pellunt, & in ſole caligant, tunc juxta „ Ss. Patres nulla eſt neceſſitas univerſalis „ Concilii convocandi, ſed poterit exſpe„ ctari Eccleſiarum etiam diſperſarum con„ ſenſio, qua fugiendus error damnetur, & „ veritas credenda ſtabiliatur, eadem utique „ auctoritate, eodemque robore, ac ſi in „ œcumenica Synodo facta fuiſſet definitio“. Hæc ille. Se igitur *Febronius* a noſtra, *Gallicanorumque* Præſulum ſententia alienum fateatur. Nullam enim tam obſcuram in Fidei capitibus moveri poſſe quæſtionem dicimus, quæ abſque Concilio dirimi omnino nequeat. Contrariam vero *Febronii* opinionem multis inſectatur Eminentiſſimus de *Biſſy* in celeberrima a. 1722. Paſtorali inſtitutione, ubi illam pronunciat, oſtenditque adverſari prorſus Eccleſiæ auctoritati, conſtanti ac perpetuæ ipſius conſuetudini, doctrinæ conventuum Cleri *Gallicani* juxta atque eruditiorum *Galliæ* Antiſtitum (24). Neque uſquam *Auguſtinus* obſcuras quæſtiones cujuſmodi illa erat de iterando hæreticorum baptiſmate, ſine Concilio definiri non poſſe adfirmavit. Equidem *Auguſtinus* eam

(24) *Rèponſe*. “ Vous allez voir, mes T. C. F., que „ ces principes ſont entierement opposès a l' autoritè de „ l' Egliſe, a la pratique, qu' elle a obſervèe dans tous „ le tems, aux ſentimens des aſſemblèes du Clergè de „ *France*, auſſi bien que des plus ſçavans Evèques de ce „ Royaume “. Adeat *Febronius* hanc inſtitutionem, ſeque plane proſtratum ſentiet.

eam quæstionem dixit diutius in diversis orbis regionibus atque adeo Conciliis agitatam tandem fuisse in Concilio plenario finitam; at ad eam finiendam necessarium fuisse plenarium Concilium ubinam dixit? (25).

V. Quæ *Febronius* de generalium Conciliorum ad instaurandam confirmandamve disciplinam necessitate pluribus in locis collegit, ea hujus loci non sunt, ubi de solis caussis fidei, ac de *Romani* Pontificis in illis auctoritate disputamus. Equidem fateor, multum ex hujusmodi Conciliis disciplinam juvari, optandumque maxime, ut saltem diœcesanæ & Provinciales Synodi ad *Tridentini* Concilii decretum, illæ singulis annis, hæ tertio quoque anno celebrentur. Qua in re nonnullorum Episcoporum, quod in

(25) Audiat *Febronius* eumdem Eminentissimum in Pastorali institutione a. 1728. sic disputantem (p. 53.). „ Ils prètendent (de adversariis loquitur *Febronii* similibus) avoir trouvè dans certains passages de S. *Augustin*, que l' affaire des Rèbaptisans ne pouvoit ètre decidèe, que dans un Concile gènèral; nous les avons lùs ces textes, qu' y avons-nous dècouvert? Rien autre chose sinon que la question du Baptème des Hèrètiques, après avoir ètè long-tems agitèe en differentes règions du monde Chrètien par bien des Conciles, n' a ètè enfin terminèe, que dans un Concile plenier. Est-ce donc a dire, que cette affaire n' auroit pù ètre decidèe par S. *Etienne* et par un très-grand nombre des Evèques? D' ou at-on prèsumè, que S. *Augustin* avoit eu ce sentiment? En quel endroit de ses ècrits s' en est-il expliquè? Il a dit, que la dispute des Rebaptisans ne fùt concluë, que dans un Concile gènèral; est-ce dire, qu' elle n' ait pù l' ètre par aucune autre voye? Ici le sophisme se fait sentir. “

in plures annos rem tanti negocii differunt, socordia, ut *Benedictus* XIV. monet (26), est omnino reprehendenda. Verum paucissimi hi sunt, si cum iis conferantur, quibus ne hujusmodi sive diœcesanas sive Provinciales Synodos cogant, sæcularium Magistratuum auctoritas obstat. Mirum æque ac dolendum est, quantum a majoribus nostris distemus. In amplissima collectione veterum Scriptorum a *Martenio* & *Durandio* vulgata (27) inter petitiones ab oratoribus Christianissimi Regis factas in *Tridentino* Concilio quarta & tricesima hæc est: *decerneret sacra Synodus, ut non solum Synodi Episcopales quotannis semel ut minimum, sed etiam tertio quoque anno Provinciales congregarentur.* Nunc autem eo devenimus, ut ob politicas quasdam rationes nulli Episcopo liceat ullum suorum cœtum celebrare. Quæ non ea solum de caussa a me dicuntur, ut collapsam nostrorum temporum disciplinam querelis prosequar, sed ut *Febronius* intelligat, ne ad disciplinam quidem reparandam generalia Concilia esse absolute necessaria. Nam quæ ad fidei aut etiam disciplinæ instaurationem sunt absolute necessaria, ex divinæ providentiæ legibus ejusmodi sint oportet, ut numquam prout res humano sensu æstimari solent,

im-

[26] *De Syn. Diœces. lib. I. cap. 6.*
[27] T. *VIII. col.* 1311.

impossibilia evadant. Ætate autem nostra quemadmodum optime *Senonensis* Archiepiscopus *Languetius* in tertia ad Episcopum *Bononiensem* epistola scripsit, eo loco Christianæ Ecclesiæ res sunt, ut generale haberi Concilium fere sit *impossibile* (28). Immo si iis conditionibus, quas *Febronius* præscribit, cogendum esset, celebrari omnino non posset. Sunt autem eæ, ut vel invito Pontifice convocari possit, ut liberum sit, seque Pontifex illi subiectum profiteatur.

VI. Sed ad institutum nostrum redeamus. Altera quæ exoritur, quæstio est, an generalia Concilia, ut auctoritatem habeant, confirmari a *Romano* Pontifice debeant? Negat *Febronius*. *Primatus enim*, inquit

 (29)

(28) pag. 33. *On peut dire, qu' au jourd' hui le Concile gènèral* EST MORALEMENT IMPOSSIBLE. Hæc *Languetii* dicta spectavi, dum in *Antifebronii* [Introduct. cap. II. n. 7. pag. XXVII.] *Febronii* sententiam exponens dixi: " che il Concilio [*Tridentinum*] da altri ge„ nerali Concilii, che non saranno tuttavia a' nostri gior„ ni, si potrà su questo punto (*Monarchici Ecclesiæ regiminis, ut quod Concilii Patres falsis* Isidori *decretalibus* „ *decepti suffulcierint*) correggere. e se *Febronio* camperà „ tanto da vederne un' altro, [al qual fine noi gli pos„ siamo forse augurare gli anni di *Matusalemmo*] farà „ ben egli valorosamente le sue parti &c. " Hoc quidem ait *Febronius* (*T. II. p.* 477.) *se non sine admiratione risui mixta legisse*, *ei qui deinceps post* Tridentinum *aliud generale Concilium videre vellet*, *annos* Mathusalani (addat mecum *forsan* : ne in re quidem exigui momenti uti isthæc est, novit hic Scriptor in recitandis aliorum sententiis summa fide uti) *optandos esse ;* Legat nunc si libet *non sine admiratione risui mixta Senonensis* Archiepiscopi verba, quæ eamdem sententiam præseferunt.

(29) *Pontificius est* IN *Ecclesia*, *non* SUPRA *Ecclesiam*, *neque illa egere potest confirmatione Pontificis*, *quæ* ipsa est columna veritatis. Enimvero " quid aliud (30) intenderunt Concilii primi *Arelatensis* Patres, quam suo
„ se jure, non precario a Pontifice adcepto,
„ in Conciliis judicare, quum apud *Herduinum T. I. col.* 262. *ad Sylvestrum* Papam
„ ita scriberent: *Te pariter nobiscum judicante*, *cœtus noster majore lætitia exultasset*.
„ Et *col. seq.* in ipso Concilii capite ad
„ eumdem *Sylvestrum*: *Quid decrevimus communi consilio*, *claritati tuæ significavimus*,
„ *ut omnes sciant*, *quid in futurum observare debeant*. Hac igitur summi Sacerdotii sui
„ auctoritate freti, de summis rebus, de
„ observatione scilicet Paschæ dominici, ut
„ uno die per orbem observetur; de Baptismo non iterando; deque Ecclesiarum disciplina judicant inconsulto Pontifice. Cujus generis exempla ubique occurrunt.
„ Quid denique aliud cogitabant Patres
„ quincti Concilii generalis, quando absente, quin & repugnante *Romano* Pontifice,
„ condemnabant famosa illa Tria Capitula
„ *Nestoriana*, & quum Patres Concilii VIII.
„ etiam generalis non exspectata confirmatione Sedis Apostolicæ contra *Photium*
„ hanc sententiam pronuntiarunt: *Nos eum ino-*

(29) *T. II. pag.* 460.
[30] ibid. *pag.* 250.

„ *inobedientem & resistentem sanctæ huic &*
„ *universali Synodo repulimus & anathematizavimus*, *per datam nobis potestatem in*
„ *Spiritu Sancto*, *a primo & magno Pontifice nostro*, *Liberatore & Salvatore cunctorum* ? Quid, inquam, aliud voluerunt,
„ quam quod ante omnem Pontificis confirmationem decisiones a Corpore Episcoporum prodeuntes, vim divinam obtineant, immediate emanantem a Christo,
„ unico auctore Sacramentorum, & fonte
„ omnis Jurisdictionis Ecclesiasticæ ?

VII. Ego vero antequam *Febronius* istis ex *Lusitano Pereira* descriptis suam hanc opinionem confirmasset, voluissem, ut is satisfaceret, quæ ex tota retro antiquitate in *Antifebronio* produxi, mendaciique argueret S. *Gelasium* quincto sæculo profitentem: *Totumque* (*ut dictum est*) *in Sedis Apostolicæ positum est potestate. Ita quod firmavit in Synodo Sedes Apostolica*, *hoc robur obtinuit* ; *quod refutavit*, *habere non potuit firmitatem* (31).

[31] T. *II. lib. IV. cap.* 4. Ubi tamen addi debuit, hac quoque in re *Febroninm* cum *Gallicana* Ecclesia pugnare a. 1752. *Pierronius* Procuratoris generalis substitutus thesim quamdam adcusaverat, in qua Pontifici jus esse generalium confirmandarum Synodorum adserebatur. Quid ad hoc *Senonensis* Archiepiscopus *Languetius* in Institutione Pastorali, qua tertiam a se ad *Parisiensis* Senatus Consiliarium *Parisiis* 18. Februarii 1753. scriptam epistolam cum suæ diœceseos clero communicavit (pag. 2.)? „ Quant aux Conciles, celuy de la Province, même ce-
„ luy

Lectores illud *Antifebronii* Caput, ubi de hac re fuse agitur, consulant. Mihi satis heic erit ea refellere, quæ modo ex *Febronio* reddimus, idque faciam, postquam *Febronium* rogavero, ut si quando ad mei hujus libri confutationem animum adjecerit, me imitetur, nihilque eorum dissimulet, quæ ad eius vel profligandas sententias, vel argumenta enervanda a me proferuntnr. (32) Jamvero quod ad ea, quibus *Febronius* generalia Concilia *Romani* Pontificis confirmatione non egere contendit, momenta adtinet, primum illud ex Ecclesiæ auctoritate desumptum *Febronii* incogitantiam arguit, qui in ipsum quæstionis nostræ statum temere offendit. Quæ est enim Ecclesia *columna veritatis?* Num quæ sejuncta a suo capite est? an ea solum, quæ cum suo capite prorsus conspirat? Ut ergo Ecclesia a generali Concilio repræsentata sit *columna veritatis*, id maxime requiritur, ut cum suo capite consentiat. Ejus ergo adsensu maxime opus est, ut quæ a Concilio gesta sunt, digna *columna veritatis* haberi & prædicari pos-

„ luy de la Nation a besoin d' ètre confirmè par le Sou-
„ verain Pontife; et quant aux Conciles gènèraux, il n'y
„ en a aucun, que nous reconnoissions pour tel, qui n'ait
„ ètè prèsidè par les legats des Papes, ou confirmè par
„ leur autoritè. Comment est-ce, qu' un substitut [*Fe-*
„ *bronius* quidam, aut quidam *Pereira* dicam ego] ose a
„ la face du plus auguste Tribunal contester au Pape DES
„ DROITS SI CERTAINS et SI CONSTANTES?

(32) *Tont. de Anath. vinculo*.

possint. Quo illud *Damasi* spectat de *Ariminensi* Concilio (33): *neque enim præjudicium aliquod nasci potuit ex numero eorum, qui apud* Ariminum *convenerunt: quum constet neque* Romanum *Episcopum, cujus ante omnes fuit expetenda sententia.... hujusmodi statutis consensum aliquem commodasse*: illud quoque S. *Stephani Junioris* de Concilio, quod adversus Sacrarum imaginum cultum coegerat impius *Constantinus Copronymus* (34): *quanam igitur ratione vestram Synodum œcumenicam dicitis, quam neque adprobavit* Romanus *Pontifex? quamquam canone præscribitur res ecclesiasticas absque Papa* Romæ *constitui non debere*. De *Arelatensibus* Patribus miror mutire ausum *Febronium* post ea, quæ in *Antifebronio* disserui (35). Ostensum ibi est, quam absurdum sit vel suspicari *Arelatense* Concilium, quod *Occidentis* quoddam Concilium fuit, atque adeo *Romano* Pontifici saltem ut *Occidentis* Patriarchæ obnoxium, eam sibi auctoritatem adjudicasse, ut suos Canones Patriarchæ confirmatione non egere præsumpserit. Ostensum pariter est, mutilam ad nos pervenisse, quam ad *Sylvestrum* Patres ibi coacti dederunt, epistolam, nec dubitari posse quin ab Apostolica Sede ut a se statuta confirmarentur, petierint.

[33] *Ep. III. T. I. Epist. R. P. col.* 489.
(34) *T. I. Analect. Græcor. pag.* 481.
(35) *T. II. pag.* 358. *seqq.*

Oſtenſum denique, eorum Canones in nullas antiquiores Canonum collectiones relatos fuiſſe, non alia ſane probabili de cauſſa, quam quod *Sylveſter* illos ſibi confirmandos non eſſe cenſuerit. Quid igitur mihi cum *Pereira Arelatenſe* Concilium *Febronius* objicit? Hæc antea diluat; tum Patres *Arelatenſes* Sacerdotii ſui auctoritate fretos *inconſulto Pontifice* de Eccleſiarum diſciplina judicaſſe adfirmet. Quamquam ne tunc quidem perſpicuum erit, *inconſulto* ea illos Pontifice ſtatuiſſe. An non enim Concilii Præſides *Sylveſtri* Legati fuerunt? Quid ſi ergo Legati de iis, quæ decerni placebat, *Sylveſtrum* conſuluerint? Quo *Febronius* monumento id ab illis factum fuiſſe negabit? Num fortaſſis urget *Febronius* judicis munus, quo Epiſcopi in Concilio ſe functos adfirmant? At quod inde adverſus *Romani* Pontificis auctoritatem ducitur argumentum, occupavimus antea, atque adeo evertimus. De quincta Synodo antea diximus, neque ſuppetit, quod dictis addamus. Quid vero octavæ Synodi meminit? Aderant Legati Pontificis, hujuſque auctoritate quum *Photius* depoſitus fuerit, recte dicere Patres potuere, illum fuiſſe a ſe depoſitum *per datam nobis poteſtatem in Spiritu Sancto a primo & magno Pontifice noſtro, Liberatore & Salvatore cunctorum*, a quo omnis Eccleſiaſtica poteſtas, quæ per Pontificem *Petri* ſucceſſorem

late

late per Ecclesiam diffunditur, veluti a primo præcipuoque fonte dimanat. Ceterum hujus ipsius octavæ Synodi Patres nonne a *Romana* Sede, ut sua confirmarentur acta, quo ab universis Ecclesiis susciperentur, efflagitarunt? Testatur id eorum ad *Hadrianum* epistola, ex qua hæc in *Antifebronio* recitavi (36): " Igitur libenter oppido, & „ gratanter imitatrice Dei Sanctitate vestra „ omnium nostrum Conventum & univer„ salis hujus atque Catholicæ Synodi con„ sensum & consonantiam recipiente, præ„ dica eam magis ac veluti propriam, & „ sollicitus confirma evangelicis præceptio„ nibus, & admonitionibus vestris, ut per „ sapientissimum Magisterium vestrum etiam „ aliis universis Ecclesiis personet & susci„ piatur veritatis verbum, & justitiæ decre„ tum ". Jam vides Lector quam futilia sint, quæ ex *Pereiræ* libro *Febronius* velut invicta quædam argumenta corrasit (37).

VII.

(36) T. II. *pag.* 370.

(37) Quin ab hoc, quo de agimus argumento discedamus, aliud exemplum præsto est, unde *Febronius* discat, non admodum sibi *Pereiræ* narrationibus eruditionique fidendum fuisse. " *In* Concilii *Tridentini*, inquit *Febro*„ *nius* [pag. 621.] primæva editione *Parisiensi* (*primæ*„ *vam* dixissem ego *Romanam*, quæ una uti sola authen„ tica est, ita & prima fuit), quam anno 1564. *Tri*„ *dento* in patriam reversus evulgavit *Gentianus Hervetus* „ *Gallus* Theologus, nec non in *Antuerpiensi* ejusdem an„ ni ex officina *Martini Nucii*, ante adclamationes Pa„ trum, Cardinalis *Moronus* Pontificis Legatus ita loquens

„ in-

VII. Hæc autem quæ hactenus disseruimus, liquido demonstrant, generalia Concilia esse quidem *infallibilia*, magnum tamen inter ea, & *Romanum* Pontificem discrimen interesse. Pontifex enim *infallibilis* est

„ inducitur: *Placuit omnibus Patribus finem huic sacro* „ *Concilio imponi confirmationem quo a SS. Domino nostro* „ *peti*, TRIBUS DUMTAXAT EXCEPTIS, QUI CON- „ FIRMATIONEM SE NON PETERE DIXERUNT. „ Hæc pericope *Tribus dumtaxat exceptis &c.* in *Romanis* „ aliisque vulgatis editionibus omittitur. Verum ars illa *Romanæ* Curiæ non ignota est, ut quidquid veterum vel „ recentiorum monumentorum occurrit, quod novis ejus „ consiliis aliqua ratione possit officere, id quam diligen- „ tissime supprimatur". Eadem habet *Pereira* in suo de Episcoporum potestate commentario [pag. 37.]: "E' MAS- „ SIMA già ben nota della Corte *Romana* il tentar di „ sopprimere tutti li monumenti antichi e moderni, quali „ incomodar possono in qualche modo le sue nuove pre- „ tese. E per non parlare de' fatti già noti, soppressero „ nell' edizione del Concilio di *Trento* il voto di tre Ve- „ scovi, quali sul fine del Concilio furono di parere, non „ se ne dovesse chiedere al Papa la conferma, come chia- „ ramente lo dimostra il *Richerio* (*sub finem histor. Con-* „ *cil. p.* 1072.) confrontando l' edizione di *Roma* del „ 1564. con quella, che ne fu fatta lo stesso anno in *Pa-* „ *rigi* per opera di *Gentiano Herveto* Teologo di *Francia* „ allo stesso Concilio, e con l' altra stampata in *Anversa* „ lo stesso anno nella Stamperia di *Martin Nucio*". Non equidem ex *Pereira* sumpsisse ista *Febronium* dixero, quum hic ipsa editionis verba referat, *Pereira* solam sententiam. Non dubito tamen quin *Pereira* stimulos illi addiderit ad eamdem malignitatis plenam narratiunculam iterandam. Sed sciat *Febronius*, norit *Pereira* hæc quidem fuisse a *Pallavicino* in Concilii *Tridentini* historia (*lib. XXIV. cap.* 8.) ex sinceris monumentis reformata, & ad veritatem exposita. Reddo historica verba. " Finalmente fu- „ ron richiesti i Padri: se loro piaceva, che si terminasse „ il Concilio; e che i Legati a nome di essi domandasse- „ ro al Papa la confermazione di tutti i decreti. Il *Soave* „ nar-

eſt *abſolute*; ſunt infallibilia Concilia, ſed adiecta conditione, ſi nempe his *Romani* Pontificis confirmatio adceſſerit. Hanc *Romani* Pontificis & Conciliorum diſcrepantiam eo minus *Febronio* mira deberet adcidere,

,, narra, che i voti ſopra tal propoſta non furono dati ſe-
,, condo il ſolito ad uno ad uno; ma che fu riſpoſto da
,, tutti inſieme; *Piace*. Il contrario non ſolamente ſi leg-
,, ge negli Atti autentici, ma in una divulgata e pur au-
,, torevole ſcrittura, la qual non potè ſenza negligenza
,, fuggir la notizia del *Soave*. Queſta è il Diario del *Ser-*
,, *vanzio*, che vi fu preſente, e ſerviva al *Maſſarelli*,
,, Segretario del Concilio. Il qual Segretario, come que-
,, gli ſcrive, co' Notaj al ſolito ricercò i voti. Anzi nel-
,, la diſtinta narrazione di queſto fatto il *Servanzio* rac-
,, conta, che uno ripugnò al chiedimento della confer-
,, mazione; e che così diſſe ad alta voce il primo Preſi-
,, dente nel teſtificare a' Padri ſecondo il coſtume, che il
,, decreto era approvato. Gli Atti ſtampati in *Anverſa*
,, l' anno 1564. dicono tre. Ma il teſtimonio di preſen-
,, za, come ſuol accadere, fu il piu veridico: eſſendo ſta-
,, to veramente il contradditore ſol uno, ſecondo che ap-
,, pare dagli Atti conſervati in Caſtello; cioè l' Arcive-
,, ſcovo di *Granata*, il qual riſpoſe: *Piace, che ſi finiſca*
,, *il Concilio, ma non chiedo la confermazione*. Il che diſ-
,, ſe per avventura, ſtimando, che 'l Concilio foſſe abba-
,, ſtanza confermato coll' autorità de' Legati mandativi
,, dal Pontefice, e con l' iſtruzioni date loro ſopra le ma-
,, terie poi ſtatuite. Ma l' equivocazione degli Atti ſtam-
,, pati in *Anverſa* nacque, perchè avendo tutti gli altri
,, riſpoſto al decreto ſemplicemente, *piace*; tre diſſero in
,, oppoſizione del *Granateſe; chiedo la confermazione, come*
,, *neceſſaria:* e tutti e tre di ſua nazione. Queſti furono
,, il celebre *Antonio Agoſtino*, Veſcovo di *Lerida*, *Barto-*
lommeo Sebaſtiani Veſcovo di *Patti*, e *Pier Conſalvo* di
,, *Mendozza* Veſcovo di *Salamanca*. E per certo di tal
,, decreto, non come di tumultuario, ma bensì di con-
,, corde fa menzione *Andrea Moroſini* nell'Iſtoria della Re-
,, pubblica *Veneziana* (*lib. VIII.*) " Quam diverſa hæc
,, ſunt a *Richerianis*, quæ *Febronius*, & *Pereira* incredi-
bili in *Romanam* Sedem maledicentia obtrudunt!

dere, quod ipse etiam idem inter *Ecclesiæ observantiam*, & *Concilia* discrimen adsignet. „ In hoc tamen, inquit ille in priore vo„ lumine (38) majus est privilegium uni„ versalis observantiæ in rebus fidei, quod „ hæc sit *absolute* infallibilis, Concilium ge„ nerale *conditionate*, si nempe Patres legi„ time convocati, in eo ita se gesserint, „ ut dici debeant repræsentasse totam Ec„ clesiam; quod an ita de facto sit, decla„ rat agnitio, seu receptio Ecclesiæ "; atque in altera quoque operis parte id repetit (39). *Sapellius Febronio* magnum propterea objicit sententiarum conflictum (40). Etenim *Febronius* in priore volumine cum *Almaino* (41) statuit (42), *Ecclesiam* UT DISPERSAM *nullum actum jurisdictionis exercere posse, nec aliquid sententialiter definire, & sic infallibilitatem in definiendo ei competere debere* UT CONGREGATÆ *in Concilio.* " Ex quo „ sequitur, inquit *Sappelius* (43), quod Ec„ clesia dispersa pro statuenda infallibili fi„ dei Regula ordinetur ad Concilium gene„ rale. Et hoc ipsum Concilium, quum „ tantum *sub conditione* infallibilem fidei re„ gulam statuere valeat, denuo & vicissim ordi-

(38) *T. I. Cap. VI. §. 8. n. 12. pag.* 427.
(39) *T. II. pag.* 541.
(40) *pag.* 132.
(41) *de auctorit. Eccles. cap.* 10.
(42) *T. I. pag.* 416.
(43) *pag.* 133.

ordinetur ad Ecclesiam dispersam, experien-
„ di gratia, *an hæc Ecclesia dispersa gene-*
„ *rale Concilium ut legitime celebratum reco-*
„ *gnoscat*. Felices igitur post longum etiam
„ temporis tractum fuerunt *Arriani*, etsi a
„ Concilio generali *Nicœno* I. diram subi-
„ re debuerint damnationis sententiam. Fe-
„ lices *Macedonianos*, *Nestorianos*, *Eutychia-*
„ *nos*, aliosque, quamvis a Conciliis gene-
„ ralibus adprobante summa sede extra Ec-
„ clesiam foras fuerint ejecti. Et quis in sy-
„ stemate *Febroniano* imputabit *Lutheranis*,
„ quod Concilii *Tridentini* decretis non im-
„ mediate subscripserint? Ecce enim claris-
„ sime *Febroni!* te si audiamus: Concilium
„ generale est tantum *sub conditione* infalli-
„ bile, & utrum revera & absolute infalli-
„ bile sit, hoc dependet a receptione Ec-
„ clesiæ. At vero hæc ipsa Ecclesia, utpo-
„ te dispersa anchoram infallibilitatis non
„ porrigit, neque (juxta tua, *Febroni* prin-
„ cipia) *in promptu habet decidere verum*,
„ etsi plurimi Episcopi cum suo capite in
„ idem genuine conspirent, certe non alio
„ quam inspirante Spiritu Sancto. Quid i-
„ gitur Concilia? Hæc ipsa Ecclesia disper-
„ sa ad generale Concilium ordinari jam
„ amplius *absque manifesto processu in infini-*
„ *tum* haud poterit, adeoque exspectandum
„ erit longissimo tempore, usque dum *diu-*
„ *turna Ecclesiæ dispersæ observantia* Concilii

„ defi-

„ definita consolidet: quod est contra ipsissimam diuturnam ac æviternam Ecclesiæ „ observantiam “. Ingeniose & vere dictum! sed quoniam *Febronius* nunc pedem retrahit, & oretenus saltem (corda enim unus scrutatur Deus) dispersam quoque Ecclesiam controversiarum *infallibilem* judicem profitetur, tam manifestam opinionum repugnantiam non urgebo eam indicasse contentus, ut prior illa tam insolens & Catholicis omnibus invisa *Febronii* sententia & penitius cognoscatur, & evidentius refellatur. Nunc illud solum mihi a *Febronio* explicari velim, quomodo Ecclesia in Concilio congregata *columna sit veritatis*, egeatque tamen sui ipsius dispersæ confirmatione; quomodo *Pontificis decisiones a corpore Episcoporum in Concilio prodeuntes vim Divinam obtineant immediate emanantem a Christo*, si dispersæ Ecclesiæ *agnitionem seu receptionem* præstolari debent? quomodo ANTE OMNEM *Pontificis confirmationem* ejusmodi vim divinam obtineant, quum saltem ut dispersæ Ecclesiæ capiti & cum illa conjunctim *Romano* Pontifici in hac *agnitione* seu receptione suæ esse partes possint ac debeant? Vereor equidem, ne quæ ad elevandam Pontificiæ confirmationis necessitatem hic *Papæ mastyx* congessit, in dispersæ Ecclesiæ *agnitionem* seu *receptionem* detorqueri facile possint. Ut ut est, id saltem *Febronius* dabit, ut ejus exem-

xemplo quamvis potiore jure Concilia *infallibilia conditionate* appellemus, non quidem cum universali Ecclesiæ dispersæ observantia, sed cum *Romano* Pontifice comparata..

VIII. Illud tandem ex his omnibus emergit, cujus gratia totam hujus capitis disputationem suscepimus, *Romani* Pontificis in caussis fidei *ultimam* esse, quæ spectari debeat, auctoritatem. Quum enim necessaria *absolute* generalia Concilia non sint; quæ tamen ultimum essent Ecclesiæ tribunal, a quo fidei controversiæ dirimerentur; ac præterea si congregentur, vim obtinere non possint eorum definitiones, nisi Pontificia confirmatione obsignatæ fuerint; quid demum restat, nisi ut *Romani* Pontificis quæ in definiendis istiusmodi controversiis *infallibilis* auctoritas est, eadem ultima quoque habeatur? Nam ne a Conciliis summi Pontificis definitiones judicii potestate retractari ac reformari possint, *infallibilitatis* privilegio cautum est; id tamen unum esset, quod maxime obstaret, quominus *ultima* esset ejus auctoritas. Atque idipsum centri ratio postulat, quam *Romano* Pontifici supra adseruimus. Quod enim ultimum esset Ecclesiæ tribunal, cui dissentire nemini liceret, illud Catholicæ unitatis centrum habendum omnino foret. Si ergo unus *Romanus* Pon-

tifex unitatis Catholicæ centrum, in quo omnes conquiescant, a Christo constitutus fuit, *ultima* quoque ejus esse debet in dirimendis fidei controversiis auctoritas.

Finis Tomi Secundi.

Biblioteka Jagiellońska
stdr0030760

ANTIFEBO-
NIUS
UINDICATUS
PARS . II .